L. exter. 25

magazin

ANUL XXXIII NR. 1 (1 681) SÎMBĂTĂ 6 IANUARIE 1990 12 PAGINI 2 LEI

• SĂPTĂMÎNAL CULTURAL—ŞTIINŢIFIC INDEPENDENT •

ÎNTOARCEREA FIECĂRUIA LA UNELTELE SALE

La televizor a apărut, printre alții, un student care ținea într-o mînă un stilou și un pix, iar în cealaltă un glonț. El a ridicat deasupra capului stiloul și pixul și a spus apăsat : „Acestea sînt armele noastre". Apoi, arătînd și glonțul, a adăugat : „Nu acesta". Iată cum înțelepciunea izvorăște din același sutlet tînăr din care s-a ivit și eroismul !

Revoluția din decembrie a fost grandioasă și dramatică, reușind să impună definitiv în conștiința lumii ideea că românii, așa răbdători cum par, sînt de fapt, atunci cînd împrejurările o cer, oameni de un curaj extraordinar. Iar fervoarea cu care este regîndită în momentul de față organizarea societății dovedește că după aproape jumătate de secol de paralizie a vieții politice românii nu și-au pierdut aptitudinea de militanți — de adevărați militanți — în probleme de interes public.

Trebuie înțeles însă, de către toată lumea, că în prezent prima urgență o constituie întoarcerea fiecăruia la uneltele sale. Minerul trebuie să scoată cărbuni, scriitorul să scrie, țăranul să-și hrănească vitele, elevul să învețe, medicul să îngrijească bolnavi. În marea lor majoritate, oamenii așa au făcut, revenind la locurile lor de muncă. Dar mai există încă destui cetățeni care nu au depășit starea de febrilitate generată de revoluție și continuă să practice o agitație sterilă. Ei nu-și mai îndeplinesc obligațiile profesionale, angajîndu-se în dispute fără sfîrșit, adeseori chiar în timpul programului de lucru, și înțelegînd în mod greșit libertatea ca pe o insubordonare față de organizatorii procesului muncii. Nu așa se servește revoluția ! Nu așa se valorifică marile posibilități pe care revoluția le-a deschis !

În fond, nu munca în sine era ceea ce ne indigna în timpul regimului dictatorial dinaintea revoluției. Nemulțumirea noastră avea ca obiect faptul că trebuia de multe ori să muncim în mod absurd, că nu era respectată competența profesională, că se tindea spre o uniformizare forțată a valorilor, prin promovarea sistematică a mediocrității. Mai exact spus, ne indigna profund faptul că **nu eram lăsați să muncim,** așa cum am fi vrut și așa cum am fi putut. Acum se tinde spre o organizare a societății care să valorifice cît mai mult din experiența, pregătirea, talentul fiecăruia dintre noi. În concluzie, în perioada care urmează se va munci mai mult decît înainte de revoluție. Se va munci cu pasiune, cu bucurie, cu dragoste, dar se va munci mai mult.

De aceea este bine și imperios necesar ca fiecare să se întoarcă la uneltele sale. Aceasta nu înseamnă nici pe departe o renunțare la preocupările de ordin politic. Însă aceste preocupări trebuie să aibă ca acoperire în aur, în toate domeniile, lucrul bine făcut. Totodată, trebuie înțeles că procesul muncii nu se poate desfășura haotic, că este nevoie, așa cum a fost nevoie de-a lungul întregii istorii, de oameni care să-l coordoneze, și că acești oameni trebuie luați în seamă. Se renunță la o disciplină a muncii rigidă — la acel autoritarism caricatural care salva pînă nu demult numai aparențele —, dar nu se poate renunța la adevărata disciplină a muncii, care înseamnă organizare inteligentă, rațională, eficientă. După ce lucrurile se vor așeza, după ce societatea românească își va cristaliza noua structură, va veni vremea cînd fiecare dintre noi va avea drept legitimație munca sa. Va veni vremea cînd vom fi priviți în ochi și întrebați : „Tu ce ai făcut în perioada aceasta ?" și va trebui să avem ce arăta.

ALEX. ŞTEFĂNESCU

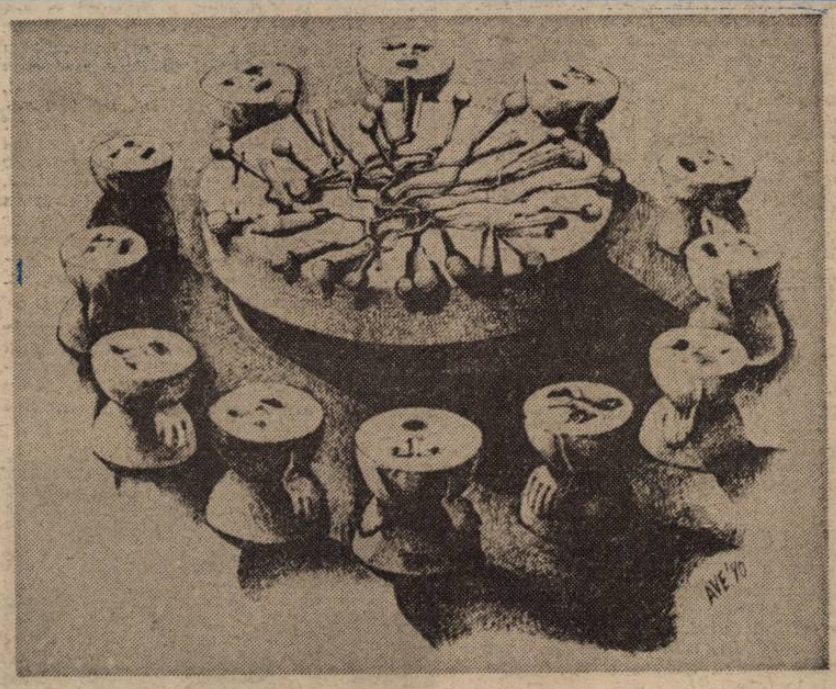

PARADOXUL KILOWATTULUI-ORĂ

La o consfătuire energetică internațională, sînt citiva ani de atunci, cineva își intitulase intervenția : „Spune-mi cîtă energie consumi (în economie, dar, mai ales, nemijlocit **pentru om**), ca să-ți spun cum trăiești..." Criza energetică instituise un moment nou. Consumurile tehnologice se cereau regîndite, industriile energofage trebuiau puse la zid, la zidul lucidității... Nimănui nu i-a trecut însă prin minte — exceptînd mințile primitive — să instaureze o politică de reducere a consumului electro-casnic. Am avut nesansa istorică, cvasifalimentară, a unei astfel de politici, cu performanța anticuropeană (anticulturală și antiumană) de a ne apropia vertiginos de un consum electrocasnic de nûmai 6—7 la sută din total, iar grație sistematicelor întreruperi de la sistem să ne îndreptăm chiar spre abisul unui 5 la sută, record de pauperitate. Au existat voci, și conștiințe, întîi, care se străduiau să demonstreze — asemenea doctorului ing. Vlad Dumitrescu în întîlnirile sale cu cititorii revistei — că o scădere a numărului de lucși, sub un anume standard unanim acceptat, într-o încăpere, în plus, insuficient încălzită, prezintă un efect interactiv, psihologic, **de distrucție umană.** La o temperatură de sub 18 grade Celsius, senzația de iluminare insuficientă se accentuează, iar în condiții de semiîntuneric, o temperatură scăzută conduce la o stare de nesiguranță, de neliniște, teamă. Efectul conex : o stare de morbiditate în creștere. Rezultatele la învățătură ale copiilor — în scădere. Disfuncții ale vieții cotidiene, familiale — din ce în ce mai numeroase și grave. Sentimentul de nedreptățire, în plus, reducea drastic forța creativă.

De aici, și sensul însemnării : revenirea la tariful de 65 bani pen-

DOREL DORIAN

(Continuare în pagina a 8-a)

În acest număr:

● Dosare redeschise

SUROGATUL ALIMENTAR
...numai cu cianură n-au încercat
(Pagina a 2-a)

● Cine ne-a creștinat pe noi, românii, și cînd ?
(Pagina a 4-a)

● Biografia unui cîntec:
„Deșteaptă-te române"
(Pagina a 5-a)

● Civilizația românească

Un savant de origine română, părintele navigației spațiale
(Pagina a 4-a)

● Ipoteze

Strania materie născută din supernovă
(Pagina a 8-a)

● Medicina la zi

Iarna, vorbind despre ortopedie
(Pagina a 2-a)

Vom naște copiii pe care ni-i dorim

Una din „indicațiile" degradante impuse de vechiul regim corpului medical din țara noastră și intens supravegheată pentru a fi anume transpusă în practică era controlul ginecologic obligatoriu al femeilor din întreprinderi pentru depistarea precoce a sarcinilor. Pretextul mascat fiind descoperirea virtualelor boli ale aparatului genital. Cu forța, pe bază de tabel era dus la cabinetul ginecologic așa-numitul „lot fertil" — denumire ce corespunde zootehniei și nicidecum medicinii umane. Fiecare femeie, tînără sau matură era astfel umilită de două-trei ori pe an, jignită adînc în demnitatea ei de om, frustrată de libertatea de a decide dacă vrea sau nu să aducă un copil pe lume. Multe tinere femei s-au sinucis, altele au rămas mutilate pe viață sau au murit infectate în urma avorturilor, lăsîndu-și familiile îndoliate.

Controalele ginecologice pentru depistarea sarcinilor deveniseră, în plus, un mijloc de îmbolnăvire a femeilor cu germenii patogeni ai bolilor transmisibile. Deoarece mănușile chirurgicale deveniseră o raritate, ca și substanțele necesare dezinfectării acestor mănuși, femeile erau controlate ginecologic într-un regim de totală lipsă de igienă. Medicii nu numai că erau nevoiți să folosească o singură pereche de mănuși pentru examinarea unei grupe de femei, adeseori făcînd acest control cu mîna goală, dar ei nu aveau la dispoziție nici măcar dezinfectanții necesari pentru a asigura asepsia după fiecare control. De aici sporirea numărului de boli ale aparatului genital, infecțiile tot mai puțin stăpînite care amenințau viața viitoarei mame și a nou-născutului. Am văzut destule cabinete din acestea cu femei pămîntii la ușă, așteptînd umilite, jignite de a fi tratate nu ca femei ci ca animale, cu medici ce îmi mărturiseau îngroziți despre ceea ce erau obligați să facă. Am auzit din gura acestor medici nenumărate mărturii incredibile despre copiii abandonați, despre copiii născuți handicapați, despre copiii lăsați să moară. Asta într-o țară al cărei oameni și-au iubit dintotdeauna copiii ca pe lumina ochilor.

Absurdul decret a căzut. Au căzut atîtea alte decrete profund potrivnice moralei poporului român. Vom naște, în sfîrșit, copiii pe care ni-i dorim...

MIRELA ROZNOVEANU

759.112 P

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ MUREȘ TIRGU-MUREȘ

Dosare redeschise

SUROGATUL ALIMENTAR

...numai cu cianură n-au încercat

Pînă acum două săptămîni, n-aş fi putut dezvălui opiniei publice, nu eu, nu altcineva, nimeni, dar absolut nimeni, adevărul despre ce „prețioase" indicații se primiseră, ce dispoziții draconice erau date pentru alimentarea „cît mai științifică" a poporului român. Mulți știam despre ele. Noi, ziariștii aveam toată documentația, dar eram puși în imposibilitate de-a o publica. Alții, cei mai avizați, încercaseră să explice, să demonstreze cît de..., se întrebuința, cu mare grijă, termenul *dificilă*, era prea „raționala raționalizare" a produselor destinate consumului. Am simțit cu toții, am plătit cu sănătatea noastră, consecințele acestor „dispute". Institutul de Chimie Alimentară, industria producătoare, Ministerul Sănătății și încă mulți alții se luptau cu argumente de netăgăduit ca să înfrîngă cerbicia și incompetența perechii ce nu ne scotea din apelativul „nesătuii ăștia", ori de cîte ori, în drumurile lor, vedeau, din mașini, imensele cozi la care chiar ei ne obligau să ne risipim energia și viața.

Voi încerca să prezint ceea ce era numit „produs alimentar", cu ajutorul specialiștilor de la Institutul de Chimie Alimentară, institut ce are menirea să cerceteze calitatea produsului elaborat, valoarea lui nutritivă, compatibilitatea asocierii materiilor prime în vederea realizării unor produse alimentare superioare, testarea lor, stabilirea tehnologiilor și rețetelor, experimentarea, producerea în serie scurtă a mostrelor și încă multe alte îndatoriri.

La discuția noastră participă *dr. ing. OVIDIU POPESCU*, directorul institutului, *dr. ing. NICULIȚĂ PETRE* și *ing. JEANA BUZDUGA*, directori adjuncți științifici, *ing. VASILE NICOLICI*, președintele Comitetului Salvării Naționale din institut, *ing. ALEXANDRINA TOMA*, șef de laborator pentru chimia și tehnologia produselor lactate.

Și acum faptele. Le voi consemna fără a mai numi pe cei care răspund, pentru că toți știu exact cum au stat lucrurile, fiecare specialist din conducerea acestui important centru de cercetări a încercat să-și facă datoria cu onestitate, uneori nedînd curs iresponsabililor ordine. Deci, adevărul iese la lumină.

— Am venit aici pentru prima dată cînd vă numeați Institutul de Cercetări pentru Industrie și Chimie Alimentară. Acum ați devenit doar Institutul de Chimie Alimentară.

— *Nu acum. Din 1981, cînd s-a reorganizat cercetarea științifică și am intrat sub controlul și conducerea directă a „chimistului numărul unu al țării". În ceea ce privește industria, ni s-a ordonat atunci clar și „academic" : „Să vă transformați în polițiștii industriei. Și voi și ei să faceți alimente așa cum vă spunem noi. Științific !".*

— Și cum s-a concretizat gîndirea profund științifică a „savantului de renume mondial ?".

— *Prin indicația ca produsele alimentare să se realizeze cu consumuri specifice de materii prime și de substanță nutritivă astfel alese încît, în multe cazuri, materiile prime impuse se situau sub limita tehnologică posibilă, iar valoarea lor nutrițională era scăzută. Cînd a fost catastrofa de la Teleajen, a doua zi ni s-a cerut să prezentăm conducerii superioare, chiar lui Ceaușescu personal, propuneri de produse alimentare, în care materiile prime de bază (respectiv carnea, zahărul, uleiul etc.) să fie folosite în cantități reduse. Noi, cei de la institut, ca și colegii din centralele industriale am dat soluții ce ar fi putut fi considerate acceptabile pentru consumator, încercînd, totodată, să-i satisfacem și lui pretențiile. Cu mîna proprie, Ceaușescu a tăiat o bună parte din cifrele prezentate și a stabilit el însuși consumuri drastic ajustate. Fără nici o explicație, fără nici un criteriu științific, tehnologic sau nutrițional.*

— Vă referiți la acele senzaționale pungi, așa zisele culinare, în care trebuia să cauți mult și bine pentru a depista infima bucățică de carne ? Sau la cele 200 g de brînză, unt sau salam, rația noastră

pe lună sau, poate, la umilitoarea cartelare a tuturor produselor de bază ? Ca să nu mai vorbesc despre „geniala" idee a fabricilor de mîncare, atehnic dispusă.

— *Dac-ar fi fost numai atît ! Imaginați-vă îngrijorarea noastră cînd am constatat că lumea cumpăra punga de legume congelate, degradate și de neutilizat, pe care le și aruncau, de altfel la coșurile de gunoi, pentru a rămîne cu bucățica de carne, al cărei preț de cost se ridica, astfel, la 80 lei kilogramul, ea fiind, de fapt, de calitatea a doua.*

Auzise undeva că în Spania se prepară un sortiment de șuncă dintr-un amestec foarte bine dozat de carne și amidon, care acolo se face în serie mică, este foarte bună la gust, cu un aspect și miros deosebit de apetisante și la un preț scăzut. Aceea este destinată unei anumite categorii de cumpărători și are toate avizele sanitare pentru a fi bine tolerată. Asadar, Ceaușescu a dat ordin să se importe linia tehnologică din Spania, iar noi am fost obligați să înlocuim din rețetare mare parte din carne cu... amidon. Așa s-a „născut" șunca Muntenia. Nenorocirea este că amidonul în cantitate mare favorizează dezvoltarea de microorganisme dăunătoare sănătății. Toate studiile noastre, toate probele practice făcute pe cobai arătau că se naște un pericol. Am comunicat rezultatele testelor. Ceaușescu nici n-a vrut să discute. Consoarta lui, cînd era vorba de chime (!?), nu accepta nici o părere, nici o sugestie.

— Mi-ați spus că, încălcînd dispozițiile, ați alcătuit, totuși, o rețetă echilibrată și am înțeles că nu numai pentru produsul în discuție, ci și pentru mezeluri, brînzeturi, dulciuri și altele. Ele se elaborau aici, se executau mostrele, apoi rețetele avizate porneau spre industrie. Ce se întîmpla acolo, pentru că, din păcate, în afară de sarea care predomina, produsele erau, toate, o apă (la propriu) și un ...cauciuc (la figurat sau aproape) ?

— *Industria nu putea respecta rețetarul de bază din cauza lipsei de materii prime. Atunci făceau înlocuitori la înlocuitori. Nu mai erau produse din carne, ci produse cu carne! Se știe, lipsa sărurilor de fier asimilabile produce anemie. Lipsa tiaminei (aflată tot în carne) dă naștere la diznutriție. Sigur, și proteinele vegetale, bogate în aminoacizi sînt foarte bune. Comunitatea economică europeană recomandă și aceste proteine. Dar în mod echilibrat și rațional.*

— Insist, și voi reveni cu aceeași întrebare, ori de cîte ori, prin dezvăluirile dumneavoastră, vom afla, vom realiza cît de expuși am fost la ceea ce, cu oroare auzeam că se petrece în lumea a treia : subnutriție. Deci, vă întreb. Ați comunicat aceste grave consecințe cuplului megaloman ?

— *Mergeam la discuțiile cu ei, însoțind conducerea ministerului. Explicam în cuvinte bine alese — pentru că se înfuriau repede — și termeni foarte simpli ca să ne putem face înțelesi. Era un paradox. Cei ce lucrăm în industria alimentară sîntem specialiști, fiecare pe domeniul lui și știm foarte bine ce e util și se poate face și ce poate fi dăunător și nerealizabil. Dar asta o știm numai noi. Acolo intra în funcțiune stiloul „miraculos".*

— De exemplu ?

— *Acum 15 ani, consumul de carne pentru a se obține un kg de preparat era de circa un kg, în funcție de sortiment. În ultimii ani i-a redus la 550 g/kg de preparat de carne, diferența completîndu-se cu ...înlocuitori. Tot așa, pentru păstrarea unei structuri bune (deci neapoase) și unei comportări corespunzătoare la masticație sînt necesari lianți pe care îi importam. Nemaiavînd acces la acești lianți, indicațiile erau să-i înlocuim cu substanțe care dădeau efecte contrare. Adică cele despre care pomeneați. Condimentele, necesare pentru diversificarea și finisarea gustului produselor, printre care un rol important îl joacă binecunoscutul piper, lipseau. Deci era și el înlocuit în mod nefericit.*

— Care era soarta laptelui și a produselor lactate ? Vă învăța și în acest sector cum să vă faceți profesia ? Ce consumam, de fapt ?

— *Indicația era să se crească de aproximativ 2 ori producția produselor lactate. Și a dat și soluții : să se adauge înlocuitori de lapte în toată gama de produse. Unele sortimente, după studiile și cercetările noastre sînt incompatibile din punct de vedere al gustului și, mai ales tehnologic. Adică soia. Proporția impusă trebuia să fie de 30 la sută. Ministerul Sănătății nu a acceptat pentru nimic în lume mai mult de 10 la sută. Tot așa ne-a „recomandat" să producem și sortimente cu adaosuri de paste de legume.*

— Altă idee „genială" !

— *Idee dezastruoasă. Pastele de legume au altă structură microbiologică decît laptele. Ca să nu mai vorbim de gust. Iar în ceea ce privește laptele propriu-zis, industria, presată de indicații, îl primea „diluat".*

— Cum justifica această mistificare ?

— *În legătură cu nefericitele combinații pomenite, ne dădea ca exemplu produse din străinătate care erau realizate în cantități foarte mici, pentru o anumită grupă de consumatori, de regulă vegetarieni sectanți ce preferau produse lactate cu amestec de soia și legume.*

— Oare el le mînca ?

— *Da. Gusta. Spunea că sînt foarte bune !...*

— Am auzit cu toții comunicatul Consiliului Frontului Salvării Naționale referitor la cifrele reale la producțiile agroalimentare. Diferențele dintre ce primeam noi, presa să publicăm și realitatea constatată erau enorme. Știți cum se ajungea aici ?

— *Să zicem la orez. Pierderile trebuiau să fie de maximum 5—6 la sută. Trebuia dată o nouă indicație. Deci, să nu se arunce tărîța. Mazărea să nu se mai decortice. Așa cum era adusă de pe cîmp trebuia băgată în conserve și în fabricile de mîncare. Nuca pentru produsele zaharoase era înlocuită cu germenii de grîu. Și așa mai departe... Dar dumneavoastră știți ce argument de necombătut aducea pentru a ne convinge că „așa e bine" ?*

— Mărturisesc, întrebarea e mai mult decît ...surprinzătoare !?

— *Spunea că așa a mîncat el în închisoare și... a trăit și... a crescut mare.....*

★

— Ce măsuri ați luat de la începutul revoluției pînă acum și ce v-ați propus în perspectivă ?

— *Produsele necorespunzătoare s-au retras de pe piață, iar soia care era destinată produselor din lapte a fost repusă în drepturile ei firești și dirijată spre zootehnie. Nu vrem să acreditâm, însă, ideea că soia nu este necesară, deoarece are calități nutritive deosebite, dar ea trebuie exploatată într-o proporție corectă, nedăunătoare sănătății consumatorului.*

OBIECTIVE : o selecție foarte severă a produselor. Cuvîntul de ordine este *CALITATEA REALĂ*, cu materia primă corespunzătoare, prelucrată după tehnologii optime. Individualizarea produselor după valoarea nutritivă, energetică etc. Diversificarea produselor și pentru diferite categorii de virstă și afecțiuni. Îmbunătățirea modului de prezentare a produselor și multe, multe altele... de bine.

MELANIA CHIRIACESCU

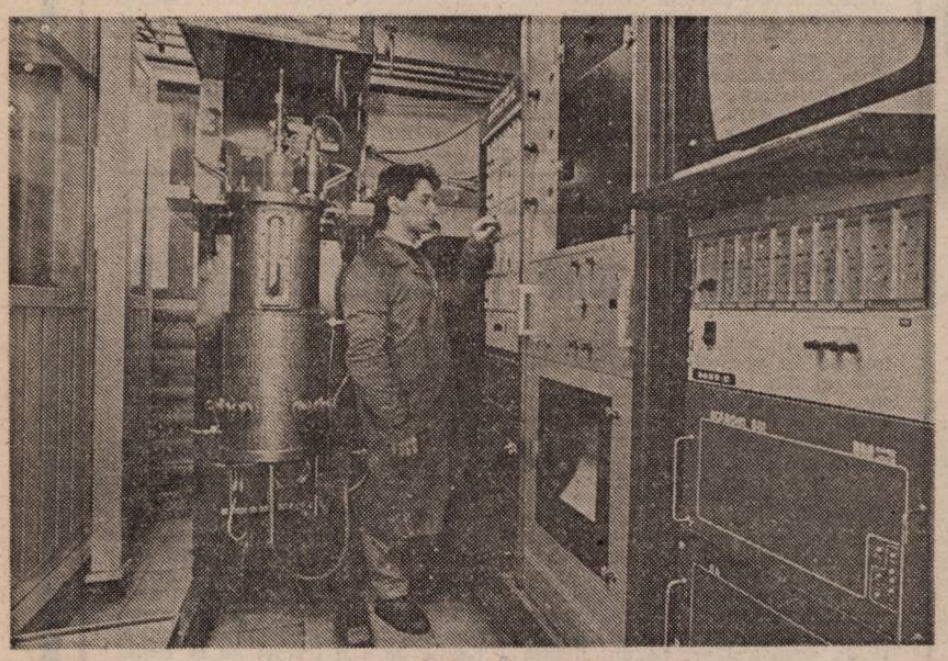

Cuvinte sub embargou

Robotică, cibernetică, electronică, automatizare... Și aș putea continua la nesfîrșit dacă aș înșira aici toate cuvintele interzise, aflate „sub embargou" — cum cu „delicatețe", ne erau comunicate „de sus" —, cuvinte pe care presa nu avea voie să le folosească. Înțeleg, vorbă să fie, dar asta era situația, cenzurarea unor cuvinte ca *Libertate, Dreptate, Adevăr* ș.a.m.d., (acestea fiind rezervate doar citatelor din „nepretuita operă" și „magistralele cuvîntări", precum și „ecourilor" pe marginea acestora), sensul și valoarea lor politico-socială fiind o adevărată dinamită pentru regimul de dictatură. Dar, mă întreb și azi, de ce *Electronică*, *Robotică*, *Automatizare*, fără de care nicăieri și niciunde în lumea modernă nu se poate vorbi de progres, de eficiență, de știință.

„Omul este cel mai prețios capital — s-a spus, demagogic — și nici-un fel de automatizare nu poate înlocui omul". Și s-a văzut, în aceste zile tragice, cît preț punea clica ceaușistă pe acest capital, pe care l-a risipit cu aceeași nonșalanță cu care a risipit și distrus toate bogățiile țării. Însă „tovarășa de viață și luptă, savantul de renume mondial" — fie-mi iertată, încă, în aceste zile, folosirea acestor titulaturi „oficiale" — făcea alergie la orice referire la domenii care ar fi putut intra în concurență cu prestigiul ei de „glorioasă creatoare a chimiei românești". Pace, ție, profesore Nenițescu, în fine, nu te vei mai răsuci în mormînt, găsindu-ți pacea pe care nu ai avut-o încă de cînd țesătoarea de intrigi și prețioase indicații (pardon, îndrumări directe și nemijlocite, indicațiile fiind rezervate lui) a aspirat la titlul de doctor. Pentru început, pentru că, de s-ar fi putut cumpăra, cu banii noștri, firește, și-ar fi dorit premiul Nobel.

Astăzi, și pentru știința românească, s-a întors o pagină neagră. O pagină pe care, cu cerneală, e drept, simpatică, adevărații oameni de știință și-au scris totuși opera, în condiții de neînchipuit, condiții pe care aceste cuvinte aflate sub embargou le ilustrează simbolic și deplin. O operă ce se cere relevată de „reactivii" absoluți și universali ai libertății noastre adevărate, pentru a fi valorificată, continuată. Știința românească, cea care a dat lumii atîtea valori reale, universale, va ști cu atît mai mult astăzi să se afirme, în climatul de deplină libertate instaurat de revoluție, ca o autentică forță de progres și civilizație.

MARIAN GRIGORE

Oameni și idei

Mărirea, decăderea și necesara renaștere a unei științe:

FIZIOLOGIA

Dr. Marcel Uluitu, născut în anul 1933, la Focșani. După absolvirea, în 1951, a liceului „Unirea" din localitatea natală, și-a început pregătirea științifică la I.M.F. Cluj, Facultatea de Medicină Generală unde, încă din anul II de studii, a devenit elev al academicianului Benetato, pe lîngă Catedra de Fiziologie. După absolvirea facultății satisface timp de doi ani stagiul ca intern la I.M.F. Cluj și lucrează apoi la Sanepid-ul Tulcea. În anul 1961 este încadrat, prin concurs, la Institutul de Fiziologie Normală și Patologică din București, unde își reîntîlnește mentorul — acad. Benetato. Susține teza de doctorat în anul 1968, la București și memoriul de docență, în 1971, la Iași. Urmează diferite cursuri de specializare în domeniile utilizării izotopilor, fiziologiei creierului și biofizicii. Participă la un curs de specializare în microelectrofiziologie în cadrul Universității din Copenhaga (3 luni) și la un curs de trei săptămîni organizat la Moscova în domeniul chimiei proteinelor. Secretar științific al Institutului de Fiziologie din București (1964), apoi secretar al Societății de Fiziologie a Uniunii Societăților de Științe Medicale (1967—1972). Autor a peste 120 de lucrări științifice publicate în țară și străinătate. Laureat al premiului „Gh. Marinescu" al Academiei pe anul 1980. De peste un deceniu participă frecvent la activitățile de popularizare a științei în cadrul tradiționalelor întîlniri cu publicul organizate în întreaga țară de revista „Magazin".

— Precum știm, domnule doctor Uluitu, vorbiți de multă vreme în public, în conferințele ținute sub egida revistei „Magazin", despre cercetările moderne în fiziologie. Aș propune, pentru începutul acestui interviu, să încercați să schițați pentru cititori o microfișă de prezentare a școlii românești de fiziologie, de la începuturi și pînă în prezent.

— Școala românească de fiziologie are o tradiție ce poate să fie deja considerată centenară. Trebuie să amintim că Jean Athanasiu, care făcuse carieră de vîrf în fiziologia franceză, revine în țară și dezvoltă la noi metoda experimentală. Evoluția impetuoasă a medicinii românești după primul război mondial, reunind cercetători, savanți și dascăli pregătiți în marile centre europene din Franța, Germania, Anglia, Italia, înregistrează în fiziologie succese deosebite, astfel încît, la începutul deceniului al patrulea, România este candidată, prin profesorul Paulescu, la premiul Nobel; deși nu i-a fost decernat, acestuia i se recunoaște astăzi paternitatea descoperirii insulinei. Profesorii Grigore Popa și Fielding rămîn în istoria medicinii mondiale prin cercetările lor asupra hipofizei, iar Marinescu se ilustrează în cercetările asupra funcției neuronului, cercetări continuate de Sager și Kreindler. Parhon este precursor al fiziologiei și patologiei psiho-endocrine, iar V. Răscanu deschide la Iași căi noi fiziologiei neuro-musculare. I. Nițescu face ample cercetări asupra rolului și funcției vitaminelor și introduce conceptia și metodologia chimică și biochimică în cercetarea fiziologică și medicală. Mai amintim aici pe D. Danielopolu care, alături de Odobleja, este un precursor al ciberneticii, lucrările lor aprofundînd, de pe aceste poziții, mecanismele de reglare ale funcțiilor organismului. În fine, profesorul Benetato se ilustrează prin cercetări de metabolism cerebral prin metoda originală a perfuziei capului izolat și este printre promotorii mediației chimice la nivelul creierului, iar Gh. Arsenescu și R. Vrînceanu inițiază cercetări de microelectrofiziologie pe fibra cardiacă. Pînă la mijlocul deceniului 8 putem spune că fiziologia românească a fost o prezență constantă în lumea specialiștilor de pe toate meridianele globului.

— Ce s-a întîmplat în anii '70 în știința românească, în general, se știe: a fost momentul în care s-a redus, pînă la renunțare totală, achiziționarea de aparatură de cercetare, s-au redus fondurile, s-a procedat la comasări arbitrare, iar politica de recrutare a cadrelor a fost subordonată unor interese străine științei. Prin neparticiparea la reuniuni științifice internaționale ori prin participări „dirijate", și acestea sporadice, precum și prin interzicerea contactelor personale, știința românească a fost supusă unui veritabil regim de izolare. Cum s-au repercutat aceste fenomene asupra școlii românești de fiziologie?

— Pentru Institutul de fiziologie, lovitura de grație, aș zice, a dat-o Legea cercetării și normării institutelor de cercetare. O lege care a făcut imposibilă dezvoltarea cercetării, introducînd „norme" cantitative, legate de numărul de personal, pentru a evalua calitatea, statutul care justifică existența institutelor. Ca să existe, un institut trebuia să fie sau să devină „mamut", indiferent de necesarul și potențialul științific al domeniului. Ni se aplicau normative concepute ca pentru organizarea unor ateliere meșteșugărești, care să asigure rentabilitatea. Rentabilitate în știință?!? Există, desigur, dar ce știau despre ea nulitățile care au conceput legea asta? Oricum, ca efect al acestei legi, ca și al unor conjuncturi de care nu amintesc acum, prin 1972—1973, nu are importanță data exactă, Institutul de Fiziologie și-a pierdut personalitatea juridică, fiind înglobat, împreună cu maternitatea „Filantropia", în Institutul Oncologic.

— Un lanț logic se întrevede totuși: la un capăt — nașterea, la celălalt — moartea sau, mă rog, cancerul, care cam tot asta înseamnă, iar la mijloc — fiziologia, adică viața cu procesele ei. Dar personal nu prea cred că tocmai așa s-au gîndit cei care au luat decizia. Oricum ar fi fost, ce efecte a avut această hotărîre?

— În primul rînd absența totală a fondurilor, pe care, firește, le înghițea institutul cu nevoi imediate, practice — oncologia. La fel în privința aparatelor, a cadrelor, a bazei materiale. Fenomenele de care ați amintit ca fiind generale științei românești au fost duse, pentru fiziologie, pînă la ultima lor consecință: nu mai avem nimic.

— Dar fiziologia nu răspunde și ea unor nevoi imediate?

— Cum să nu, doar este baza medicinii, știința fundamentală a practicii medicale. Este, conform definiției acceptate, știința care se ocupă cu totalitatea mecanismelor și proceselor prin care se realizează funcționarea, reglarea, adaptarea și compensarea funcțiilor vitale, integrarea organismului într-un tot funcțional și a acestuia în mediu. Rezultatele cercetărilor fiziologice, ca achiziții fundamentale, sînt treptat transferate practicii medicale, ocrotirii sănătății. Sub acest aspect, fiziologia de azi este medicina de mîine, reprezentînd rezervorul de idei care trebuie să asigure dezvoltarea și creșterea eficienței practicii medicale. Sigur, împreună cu alte științe, cu biochimia și biofizica, chiar cu matematica și informatica — personal militez pentru introducerea matematicii în învățămîntul superior medical. Dar cine să înțeleagă aceasta, cînd fiecare era pus în situația să lupte pentru propria supraviețuire, din puținele fonduri ce erau alocate științei?

— Și totuși, cel puțin ca specialiști individuali, ați supraviețuit.

— Dar cum? Trebuia să umblăm cu „aranjamente", cu relații dacă voiam să facem ceva. Să nu înțelegeți că eu, personal, mă plîng. Eu, de bine, de rău am mai reușit. Am fost în Anglia, am avut posibilitatea să iau legătura cu colegii din străinătate, iar cînd am observat că mi se cam blochează corespondența oficială, am început să iau legătura cu ei de acasă. Așa am reușit să colaborez și la un volum editat în S.U.A. Deci, repet, eu m-am descurcat. Dar ceilalți? Și chiar și eu... Acum doi ani, la plecarea în Anglia, am avut drumul și sejurul plătite de englezi. Și profit de ocazie să mai mulțumesc o dată, și pe această cale, colegilor britanici. Am cerut oficialităților române cinci dolari. Cinci! Ca să am de metrou, pentru orice eventualitate. Nu i-am primit. Au făcut o colectă colegii din Anglia pentru a-mi da bani de buzunar și pentru un cadou pentru fiica mea: două casete cu muzică. A fost singurul cadou pe care l-am putut aduce. Și mai vorbeam de prestigiu internațional... Repet, eu m-am descurcat totuși. Însă e de neconceput ca eu, cercetător, să-mi pierd timpul cu asemenea aranjamente. Normal ar fi fost ca măcar cei ce lucrăm într-un institut central să avem uși deschise cînd avem ceva de spus. Era greu, însă, pentru nulitățile cocoțate în posturi să înțeleagă că omul de știință are nevoie de liniște, de degrevare de probleme pentru a putea lucra și crea.

— Sîntem la începutul unei noi ere și pentru știință. Un început care poate și trebuie să reînnoade tradiția, să reașeze știința românească în universalitate. Ce trebuie, urgent, făcut pentru aceasta? Cel puțin în fiziologie?

— Multe sînt de făcut, dar aș încerca să punctez doar direcțiile. Pe scurt, foarte pe scurt. Iată-le: îmbunătățirea bazei tehnico-materiale pînă la nivel mondial; îmbunătățirea condițiilor de documentare, prin acces la publicațiile străine; menținerea și dezvoltarea legăturilor cu centre științifice din străinătate prin schimburi reciproce de vizite și activități de colaborare; participarea la manifestări științifice internaționale în care să se pună în valoare realizările proprii; organizarea de manifestări științifice de specialitate în țară, atît de interes intern, cît și cu o largă participare internațională; participarea fiziologilor la activitatea altor specialități medicale din țară și elaborarea de sinteze prin care să se fundamenteze unele aspecte ale activității în domeniul sanitar; încadrarea de cadre tinere, pasionate, care, după o pregătire selectivă în țară, să fie trimise la specializare în centre de cea mai mare autoritate în domeniul lor de interes; formarea unei pregătiri complexe a tinerilor cercetători, incluzînd, în afara specialității, elemente din științele pozitive — fizică, chimie, matematică, tehnică de calcul și prelucrarea automată a datelor medicale și de cercetare pe computer etc. Și, se înțelege, reorganizarea Institutului de fiziologie ca institut de sine stătător.

Interviu realizat de MARIAN GRIGORE

ÎNCERC SĂ ÎNVĂȚ LIBERTATEA

Încerc să învăț libertatea, dar încă **nu** pot. Trebuie mai întîi un act de purificare, poate mai multe. O fac în felul meu, chiar dacă nu prea creștinește.

De cînd am aflat că ei au fost arestați, pentru prima oară în douăzeci și cinci de ani am simțit dorința imperioasă să le văd la televizor mutrele cele adevărate pe care frica curge ca un scuipat.

Ca să scap de ei, i-am condamnat de mii de ori la moarte, în nopțile mele de scrîșnet, și i-am executat de milioane de ori, în cele mai neașteptate chipuri, cum a făcut-o întregul popor român. Doar anticipat puțin. Și am dreptul s-o fac, asta fiind o condiție ca să dispară și fantomele lor.

În noaptea asta, cînd răpăitul tot mai sporadic al armelor automate, pe trăgaciul cărora apasă odioasele lor odrasle legitime prelungește coșmarul celor douăzeci și cinci de ani, dîndu-i dimensiuni inimaginabile în ultimele zile, am căutat și am găsit în codul meu penal interior o formulă care chiar dacă nu mă satisface pe deplin, are meritul de a mă ușura puțin. Și atunci îi condamn la moarte de 23 de milioane de ori ridicat la puterea chinurilor morale și fizice îndurate. Îi condamn la moarte și-i privesc o vreme ca să văd cît le trebuie să se transforme în niște bieți viermi ce sînt, apoi le comut pedeapsa în detenție pe viață, după care îi pun într-o cușcă confort sporit, adică din bare din cel mai bun și sigur oțel, cu gratii și între ei ca să nu se poată ucide între ei — specialitatea casei. Sînt uman, n-am ce face. Apoi îi așez pe un podium de unde să primească, exact ca în vremurile bune, defilarea tuturor victimelor lor, în primul rînd a tinerilor frumoși care i-au pus pe fugă ținînd într-o mînă o floare și în cealaltă inima lor fierbinte călcată de tancuri și ciuruită de gloanțe. Apoi la ore cuvenite le arunc arar tacîmuri și bucata de pîine pe care ne-au refuzat-o nouă, păstrînd-o doar pentru javrele lor. Ca să le priască, le dau să digere din opere magistrale cu idei de o inestimabilă valoare teoretică și practică pe care el le-a silabisit poticnit cu vocea lui bîlbîită de semianalfabet. Iar pentru înviorare, un program de dirijare a aplauzelor și uralelor în fața neantului.

Și am să le prelungesc pedeapsa asta pînă am să reușesc să-mi spăl din suflet și minte tot ceaușismul — adică cel mai odios jeg — care m-a mînjit atîta vreme, cu sila.

Știu că n-am să pot scăpa chiar așa de ușor de ei nici după ce sentința tribunalului îi va fi anihilat pentru veșnicie pe cei pe care pămîntul nu i-a putut imagina decît în cel mai întunecat somn al rațiunii.

Voi fi nevoit să mă purific îndelung, să mă învăț să ascult altfel cuvintele limbii române, pe care să le curăț cu o sfîntă grijă de balele unei deșănțate propagande personale, ca să nu mai trezească în mine ecoul unui neant de aplauze și urale și fiori de spaimă, care au făcut din unii victime și din ceilalți delatori.

Și ecranul televizorului trebuie să-l șterg cu sfînta apă a libertății și să fac un efort să-mi înving sila de a mă uita numai pentru că ani de zile n-a făcut decît să-i reproducă detestabila mutră în diverse ipostaze paranoice.

La fel va trebui să mă obișnuiesc cu gestul simplu de a răsfoi ziarul fără să-mi întorc privirea de la urma literelor de plumb ca de la acea mîncare nedigerabilă pe care am fost silit s-o înghit cu forța, s-o vomez cu mai puțin sau mai multă greață pentru o a înghiți din nou.

Nu-i destul că am aruncat lacătul mașinii de scris redîndu-i libertatea, fiindcă în mine zac ferecate de o dementă voință de a conduce și a ne îngenunchea încă alte mii de lacăte și în fața fiecăruia trebuie să rostesc descîntecul de dezlegare : l-am ucis, gata, nu mai există.

Ca să învăț libertatea, trebuie să curăț din minte încă vreme îndelungată tot ceaușismul ce m-a mînjit, să mă purific în nenumărate chipuri, unele abia bănuite, dar cînd voi învăța și asta viața va fi din nou frumoasă, adică pur și simplu normală.

Și poate vreodată, cînd au să vrea să le deslușesc sensul celui mai odios cuvînt și al întregii lui familii din limba română nepoților mei, care n-au văzut jerbe de trasoare însingerînd cerul Capitalei, și n-au auzit vaietul mulțimii ca o singură ființă din care faci parte și tu, poate am să izbutesc să le spun: a fost odată cum nu va mai fi niciodată.

ALFRED NEAGU

Nr. 1 (1 681) din 6 ianuarie 1990

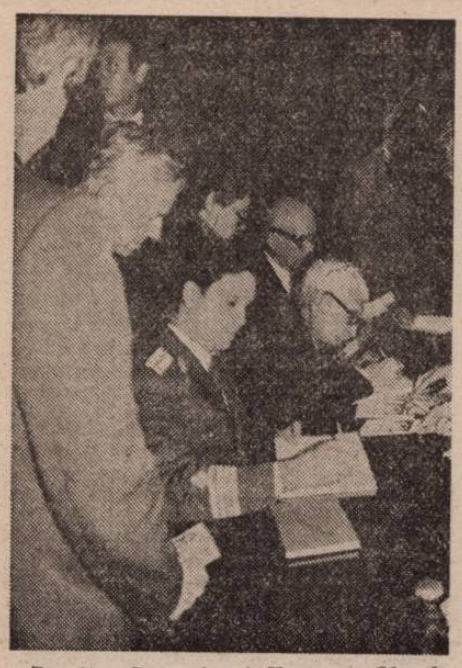

Dumitru Prunariu și Hermann Oberth dînd autografe în muzeul Konstantin Țiolkovski la Kaluga, (U.R.S.S.) (24.09.1982)

La atîtea pierderi dureroase pentru România, agențiile de presă internaționale au mai adăugat una : Hermann Oberth nu mai este. Fiu al Sibiului, pionier al zborurilor cosmice alături de Țiolkovski și Goddard, dar independent de aceștia, a încetat din viață. Oameni de bine din țara noastră, în consens și cu dorința savantului acum dispărut, se străduiesc de circa 15 ani să transforme fosta sa locuință din Mediaș în casă memorială. Ceea ce nu s-a reușit în epoca în care ar fi umbrit gloria „savantei" se va reuși acum. Așa cum și noi, revista, îi aducem un ultim omagiu, publicînd rîndurile ce urmează, rînduri care cu cîteva luni în urmă au fost oprite de cenzura CNȘT-ului.

Civilizația românească

Un savant de origine română, părintele navigației spațiale

Sîntem permanent martorii unor evenimente cosmice uimitoare, care se succed într-un ritm vertiginos. Numeroasele aparate cosmice zboară nu numai în jurul Pămîntului, dar și în spațiul interplanetar, înscriindu-se pe orbite antecalculate de sateliți artificiali ai altor planete, coboară lin pe suprafața acestora și transmit de acolo imagini și complexe date științifice.

Zborul omului în spațiul extraatmosferic a devenit un lucru aproape obișnuit. S-au împlinit 20 de ani de cînd un echipaj uman a debarcat pe Lună, deschizînd o nouă eră în explorarea pilotată a spațiului extraterestru, numeroase echipaje desfășurîndu-și de atunci activitatea pe suprafața astrului nopții. La bordul unor tot mai perfecționate laboratoare spațiale oamenii supraviețuiesc neîntrerupt și-și desfășoară activitatea științifică timp de luni de zile, ajungîndu-se deja la recordul de un an întreg petrecut în imponderabilitate.

Pe planșetele de proiectare, cu computerele cele mai perfecționate, în institute de cercetări și ateliere uriașe se pregătesc noi și îndrăznețe operații în spațiul cosmic.

Toate acestea nu puteau fi realizate decît prin cuceririle științei și tehnicii, obținute de savanți remarcabili și îndrăzneți.

Profesorul Hermann Oberth este unul din marii fondatori ai științei și tehnicii spațiale, ai zborului omului spre stele. El a transpus acest vis milenar al omenirii în limbajul formelor și al proiectelor de construcții.

Este deci de înțeles ca noi, cei născuți, crescuți și formați ca oameni pe pămîntul României, de fiecare dată cînd reușește o nouă acțiune spațială importantă, să ne gîndim cu mîndrie la omul care a efectuat lucrări pregătitoare decisive în acest scop, la compatriotul nostru, profesorul Hermann Oberth.

Coincidența a făcut ca în Sibiul în care la începutul secolului XVI Conrad Haas construia și lansa, conform atestărilor documentare, primele rachete cu mai multe trepte din lume, să se nască la 25 iunie 1894 în familia medicului dr. Julius Oberth, Hermann Oberth, cel care pe drept avea să fie numit mai tîrziu „părintele navigației spațiale".

Copilăria și-a petrecut-o sub influența personalității mamei sale, Valerie, o femeie cultivată cu interes pentru științele naturii, fiică a gînditorului și poetului progresist sibian Friedrich Krasser. La 7 ani, elev al școlii primare din Sighișoara, micuțul Hermann își întocmește un carnet de invenții în care notează „moara cu apă" și „mașina de fulgere", menite să producă energie electrică. La 12 ani, viitorul savant citește și este impresionat de romanul lui Jules Verne „De la Pămînt la Lună", în care drumul spre satelitul natural al Pămîntului este parcurs într-o capsulă lansată ca o ghiulea dintr-o țeavă de tun. Problema a început să-l preocupe, și la 14 ani nu numai că demonstrează matematic imposibilitatea unei astfel de performanțe, datorită accelerației enorme, distructive, la care ar fi supus cel aflat într-un astfel de vehicul, dar găsește soluția zborului cosmic : racheta. Aceasta este vehiculul apt să învingă gravitația terestră și să transporte omul în cosmos. În vederea călătoriei spațiale, Hermann Oberth inițiază primele experimente de medicină spațială din lume, imaginînd situații de producere a imponderabilității. În același scop, la numai 15 ani, proiectează o centrifugă, primul aparat imaginat pentru a servi la evaluarea rezistenței umane la suprasarcinile de la lansare. În 1911, elevul Hermann Oberth ajunge la concluzia că racheta poate fi propulsată în spațiu cu ajutorul combustibililor lichizi.

Studiind medicina la München, dar frecventînd în paralel și cursurile de aeronautică și fizică ale Institutului Politehnic, încă în 1914 Hermann Oberth deduce primele formule matematice aplicative utilizate în zborul spațial, printre care și ecuația fundamentală a zborului rachetei.

Sergentul sanitar Hermann Oberth revine între 1916—1919, la spitalul din Sighișoara, cercetările asupra imponderabilității, iar în 1917 proiectează prima sa rachetă, care va fi primul proiect de rachetă de mare distanță din lume cu combustibil lichid, aceasta fiind gîndită să parcurgă 300 de km.

Hermann Oberth cu invenția sa, „motorul conic"

Cunoștințele de fizică, matematică, astronomie, aerodinamică sînt completate prin cursurile frecventate între anii 1919—1923 la universitățile din Cluj, München, Götingen, Heidelberg. Prima lucrare de astronautică din lume, fundamentată științific, în baza calculelor matematice și a proiectelor inginerești, „Racheta spre spațiile interplanetare", este prezentată în 1923 de Hermann Oberth în fața comisiei de examinare a Universității din Cluj, acordîndu-i-se în baza acesteia licența de profesor de matematică și fizică. Acordarea diplomei de profesor de către Universitatea din Cluj reprezintă prima recunoaștere instituțională a activității științifice de pionierat în domeniul astronauticii a lui Hermann Oberth.

Contribuțiile esențiale privitoare la zborul cosmic, aduse de tînărul profesor prin lucrarea „Racheta spre spațiile interplanetare", se referă la : bazele matematice ale teoriei rachetelor, principiul rachetelor multietajate, utilizarea propergolilor lichizi, definirea „curbelor sinergetice" și obținerea traiectoriei optime de zbor înclinată spre est, stațiile orbitale, antrenamentul astronauților și dezvoltarea dispozitivelor de protecție împotriva radiațiilor cosmice, studiile aerodinamice și astro-matematice privitoare la comportamentul aparatelor reactive în atmosferă și în spațiul cosmic, precizarea domeniilor de utilizare a astronauților. Tot în această lucrare, Hermann Oberth enunță tezele fundamentale ale astronauticii, confirmate de dezvoltarea ulterioară a tehnicii spațiale :

1. La nivelul actual al științei și tehnicii este posibilă construirea de mașini care să se ridice mai sus decît atmosfera terestră.

2. Prin perfecționări ulterioare, aceste mașini permit atingerea unor asemenea viteze încît, abandonate în spațiu, ele să nu cadă înapoi pe Pămînt, fiind chiar capabile să părăsească sfera de atracție a acestuia.

3. Aceste mașini pot fi astfel construite încît oamenii să se poată ridica cu ele (probabil fără repercusiuni din punctul de vedere al sănătății).

4. În anumite condiții economice, construcția unor astfel de vehicule poate deveni avantajoasă. Aceste condiții vor apărea în cîteva decenii.

Cea mai prolifică perioadă din punct de vedere al creației sale științifice este cea petrecută de pionierul transilvănean al astronauticii, conform propriilor sale declarații, pînă în anul 1938, cît a activat ca profesor de matematică și fizică la gimnaziul Stephan Ludwig Roth din Mediaș. Atunci a conceput modelele rachetelor după care s-au construit ulterior gigantice rachete purtătoare ale navelor cosmice ce ating viteze care să le permită desprinderea de atracția terestră și evadarea în spațiul interplanetar.

(Va urma)

Inginer cosmonaut
DUMITRU-DORIN PRUNARIU

Cine ne-a creștinat pe noi, românii, și cînd ?

Andrei, cel întîi chemat, s-a dus la fratele său, Simon și i-a zis : „Am întîlnit pe Mesia...".
(Ioan I, 40—41 ; Matei IV, 18—20)

Nu există ceva mai aproape de inima noastră de români și creștini în același timp decît a vorbi de moșii și strămoșii noștri, de părinții care ne-au născut prin Evanghelie. Multe și minunate au fost darurile pe care le-a transmis Mîntuitorul Hristos ucenicilor Săi. Și cel mai important dar, după înviere, a fost acela al primirii Sfîntului Duh și a propovăduirii cuvîntul adevărului la toată făptura (Marcu XVI, 15) și iată, Eu cu voi sînt pînă la sfîrșitul veacurilor (Matei XXVIII 20). Din această făptură au făcut parte și strămoșii noștri și cu noi este Dumnezeu (Matei I, 23) și este prezent aici Iisus Hristos în Biserica Ortodoxă Română, datorită și celui întîi chemat la apostolat și *primul trimis* în glia străbună : *Sfîntul Andrei*. Pentru aceasta obștea noastră este Biserica lui Hristos, Biserică apostolică, cu credința cea adevărată de la Mîntuitorul și nu de la oameni (Gal. I, 8). Ea își păstrează identitatea ei națională și în același timp este în comuniune deplină cu toate Bisericile ortodoxe surori apostolice sau apărute în timp. Le numim surori, fiindcă au același cap, pe Iisus Hristos (Efes. V 23) și aceiași părinți : Sfinții Apostoli sau urmașii lor.

A fi Biserică apostolică nu este o mîndrie, ci smerenie și responsabilitate de a chema sub aripi pe toții fiii cunoscuți sau necunoscuți ai lumii creștine de astăzi. Pentru aceasta, rolul Bisericii noastre, în conjunctura ecumenică de acum, este deosebit de important, fiindcă *sîntem Biserica întîiului chemat la apostolat* și trebuie să răspundem vocației lui Dumnezeu. Cu toate vitregiile istoriei și răutății lumii, creștinii ortodocși, de două mii de ani, au rămas statornici în Vatra străbună, unde a ars permanent candela credinței și au stat neabătuți în învățătura Mîntuitorului transmisă de *Sf. Andrei* și apoi întărită de ucenici ai Sf. Petru și Pavel. Praznicul de astăzi adună în cuget curat pe toți românii de pretutindeni rostind numele neașului, întîiului Părinte sufletesc : *Andrei !*

Așa cum ne istorisesc Scrierile sfinte, Andrei era fratele mai mic al Apostolului Simon-Petru, la rîndul lor, fiii lui Ionă — nume simbol al pescarilor, originari din Galileia, localitatea Betsaida (casa vînătorilor). Din copilărie fusese inițiat în pescuit și crescut în preajma sinagogii, învățînd să scrie și să citească legea și profeții. Fiind înclinat spre rugăciune și meditație, simțind chemarea spre înțelegerea tainelor lui Dumnezeu, Andrei se apropie de Sf. Ioan Botezătorul în pustia Iordanului și deși era foarte tînăr devine ucenicul acestuia. Și la botezul lui Iisus, fiind aproape de Profet, i-a ascultat spusa : „Iată Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii !...". (Ioan I, 29). Cunoscînd bine profețiile mesianice, cu dorința fierbinte și curiozitatea tinerilor înflăcărați și doritori de a ști cît mai multe despre viață și lume, cu încrederea în Ioan și cu dragoste pentru Cel botezat, Andrei se apropie și-L întreabă ! Unde locuiești ?, — Vino și vezi ! (Ioan I, 39). Și s-au dus împreună... Tînărul inițiat a copleșit cu știința sa pe Mîntuitorul. Nu înțelegea că Iisus este Mesia cel profețit, nu pricepea cum să se coboare Dumnezeu pe pămînt, cînd nici lui Moise nu s-a arătat (Ieșire XXXIII, 23), cum să trăiască Dumnezeu printre oameni, unde o fi cerul, din ce lume a venit, ce va face aici... I-am văzut casa, pe mama sa, atelierul lui Iosif... poate n-are ce mînca, să-l chem să pescuiască...

Cu aceste frămîntări în suflet s-a întors Andrei la fratele său Simon, i-a istorisit totul, dar Simon preocupat de mreje l-a considerat pe fratele mai mic tot un copil visător și neastîmpărat... Și o noapte întreagă a pescuit Petru, și Andrei cugeta numai la Iisus și îl durea sufletul că nu-l crede fratele său.

A doua zi, cînd pregăteau mrejele, apare Iisus. Andrei rămîne surprins și-I mulțumește în sinea lui că poate să-L mai vadă. Credința lui se transformase în realitate, visul său de tînăr se adeverise în persoana lui Iisus, încercările, sale de a-l convinge pe Simon că este Mesia capătă încredere.

Domnul știa că nu au prins nimic. Atunci, pentru credința lui Andrei și pentru ajutor lui Simon, poruncește să plece toți trei cu barca și aruncînd mrejele, n-au prins nimic... Andrei avea credință, iar Simon obosit de atîta muncă intrase în desnădejde. Iisus din nou poruncește : mai în larg și aruncați din nou mrejele. Și cînd au început să le tragă nu puteau să le scoată de mulțimea peștilor. Bucurie pe Andrei și dojană pentru Simon ! Atunci au chemat și pe frații Iacov și Ioan, fiii lui Zevedei și au venit la mal cu bărcile încărcate. Simon și-a recunoscut neîncrederea față de Mîntuitorul și în același timp a dat dreptate lui Andrei, mărturisind lui Iisus : „Du-te de la mine, Doamne, că sînt un păcătos..." (Luca V, 8). Mîntuitorul răspunde : „Veniți după Mine și *de acum vă voi face pescari de oameni...*" (Matei IV, 19). Aici se încheie copilăria lui Andrei și ucenicia sa la Ioan Botezătorul.

De acum, Apostolul Andrei era nelipsit de lîngă Mîntuitorul și el a fost martor al alegerii celorlalți apostoli (Matei IX, 9).

(Va urma)

Diac. PETRU DAVID

Literatură

AMINTIRI DESPRE LITERATURA DE AZI

● **O ESTETICĂ RUDIMENTARĂ ŞI CONFUZĂ.** Nu există lespede, oricît de mare şi grea, care să poată opri o plantă să crească. Pînă la urmă, planta respectivă tot reuşeşte să se strecoare şi să iasă la lumină, numai că nu va fi asemenea celor crescute în libertate, ci va avea tulpina contorsionată şi albicioasă, frunzele galbene şi florile mai puţin înmiresmate. Cam aşa s-a întîmplat cu literatura română, din 1971, de la emiterea nefastelor „teze din iulie", şi pînă la victoria revoluţiei din decembrie 1989. O estetică rudimentară şi confuză a apăsat timp de aproape două decenii asupra ei şi, chiar dacă nu a suprimat-o, a făcut-o să aibă o înfăţişare chinuită, nefirească. Scriitorii noştri au reuşit cu eforturi supraomeneşti să simuleze că se supun unor reguli absurde. Cînd li s-au impotrivit făţiş n-au mai putut să publice. Iar cînd li s-au conformat cu adevărat, n-au mai fost scriitori. În plus, au mai avut de luptat şi cu invazia de diletanţi care, asemenea unor spărgători de grevă, s-au grăbit să ocupe fiecare loc rămas gol.

Estetica oficială din această perioadă nici nu merită numele de estetică, datorită caracterului ei primitiv şi incoerent. Totuşi ea prezintă cîteva elemente de continuitate, care se explică prin existenţa unor obsesii şi alergii ale oficialităţii. Aceste constante merită trecute în revistă şi analizate, deoarece au lăsat urme adînci — adevărate răni — în literatura română contemporană.

● **„MODELUL" DE VIAŢĂ.** Cu o mare insistenţă s-a cerut scriitorilor să creeze personaje care să constituie „modèle" de viaţă pentru cititori. Lăsăm la o parte faptul că modèlele respective, aşa cum erau preconizate, erau simpliste pînă la caricatură : absolvenţi de facultate care n-au alt ideal decît să încalţe cizme de cauciuc şi să meargă prin noroaie, disprefuindu-i pe colegii rămaşi în institute de cercetări, muncitori care vorbesc despre producţie chiar şi cînd fac dragoste, femei sobre, lipsite de feminitate, care nu mişcă niciodată din şolduri pentru a nu li se clătina sentimentul de responsabilitate faţă de societate. Lăsăm deci la o parte faptul că asemenea proiecte umane erau monstruoase şi nerealizabile, contrazicînd natura însăşi a fiinţei omeneşti. Dar chiar dacă ar fi fost viabile, ele nu s-ar fi putut impune prin simpla expunere în rama unei opere literare. Foarte rar şi numai în rîndurile unor categorii de cititori bine delimitate se produce acest fenomen de mimetism, în urma căruia oamenii reali încep să semene cu un personaj literar.

Cineva povestea că citind la vîrsta de paisprezece-cincisprezece ani **Război şi pace** l-a îndrăgit pe Pierre Bezuhov şi a început să vrea să fie aidoma lui. Drept urmare, s-a străduit să fie mai înţelegător şi mai generos cu cei din jur. A încercat chiar — pentru ca asemănarea să fie perfectă — să se îngrase şi si-a cumpărat o pereche de ochelari cu multe dioptrii, deşi nu suferea de miopie. Aceasta este doar unul — şi anume, cel mai simplu — dintre numeroasele moduri prin care literatura îşi exercită forţa modelatoare. Condiţia o constituie ingenuitatea cititorului, absenţa unei serioase educaţii estetice.

Pe măsură ce cititorul se maturizează sub raport intelectual, influenţarea lui de către literatură devine un proces mai complicat şi mai greu vizibil. Rămînînd la exemplul de mai sus se poate spune că vine vremea cînd cititorul nu se mai identifică naiv cu Pierre Bezuhov, ci cu... Tolstoi. El ar vrea să scrie o carte la fel de importantă, prin care să zguduie conştiinţa semenilor. Sau, dacă nu să scrie o carte, să realizeze orice altceva cu caracter de performanţă. Este un elan creator declanşat printr-un fel de intrare în rezonanţă, specific tinereţii.

Cînd procesul de maturizare se încheie, cititorul nu mai cade în reveria substituirii de identitate. În timpul lecturii, el nu-şi mai închipuie că este personajul sau autorul cărţii. Se mulţumeşte să fie... cititor. Această poziţie, aparent modestă, îi oferă posibilitatea să profite la maximum de efectul benefic al literaturii. Este vorba, bineînţeles, de un cititor competent şi nu de unul care caută în beletristică informaţii enciclopedice. Este vorba de un cititor familiarizat cu specificul literaturii.

Cititorul care se situează deliberat pe o poziţie de cititor are o anumită detaşare faţă de text, dar aceasta, departe de a-l face imun la efectul literaturii, îl face mai receptiv. De ce ? Pentru că, în absenţa unor interese impure şi turbulente, ajunge la o maximă disponibilitate spirituală.

A existat opinia că această contemplare senină a creaţiei, deşi oferă o delectare estetică, nu-l modifică pe cititor din punct de vedere moral. Este o opinie greşită, caracteristică celor pentru care contează numai evidenţele. În realitate, contemplaţia de acest fel are o mare putere modelatoare. Nu numai că înnobilează prin catharsis, dar îl face pe cititor să simtă admiraţie şi respect faţă de fiinţa umană, capabilă de creaţie. Citind o carte bună — tristă sau veselă, aceasta contează mai puţin, dar neapărat bună — trăim bucuria de a constata că un semen de-al nostru a ajuns la o culme a creaţiei.

Lectura, practicată corect, este o şcoală a admiraţiei lucide, a comunicării, a solidarităţii umane. Influenţa ei educativă, complexă şi subtilă, n-are nici o legătură, dar absolut nici o legătură, cu mimetismul gregar pe care a mizat estetica oficială.

ALEX. ŞTEFĂNESCU

Desen de LINU

Antologie

MIRCEA DINESCU

ANONIM

Decît să vă-ndulcesc cu arta ceaiul
(oh inimă în scutece de prunc)
mai bine-n seara asta beat, cu paiul
sug luna şi pe cioburi mă arunc,

căci anonim ca acul în furaje
purtînd în vene singe de sobol
aş inventa femeia cu etaje
cu magazii de zahăr la subsol,

iubirea mea să scoată ţări din criză
sărutul meu pompat la Polul Nord
să bage plitele de gheaţă-n priză
să cadă cancerul bolnav de cord,

să mîn c-un bici oraşul pe cîmpie
ca pe-un tramvai eretic tras de cai,
gata oricînd să-mi puneţi şaua mie
dar să nu-mi cereţi artă pentru ceai

(*Din volumul* La dispoziţia dumneavoastră, *1979*)

Muzică

BIOGRAFIA UNUI CÎNTEC: „DEŞTEAPTĂ-TE ROMÂNE"

Nu sînt prea numeroase cazurile cînd o poezie revoluţionară devine cîntec revoluţionar şi cînd, reînnoindu-şi mesajul şi forţa de evocare şi de mobilizare, acesta renaşte proaspăt, încărcat de o surprinzătoare actualitate. Acest destin eroic şi profund semnificativ l-a avut poezia Deşteaptă-te, române, devenită imn popular la vremea sa şi imnul mobilizator al miilor de demonstranţi care, printr-o uriaşă voinţă, într-un consens unanim, prin jertfă de sînge au făcut să se prăbuşească despotismul în România, punînd în drepturile lor firesti libertatea şi democraţia — aceste dimensiuni reprimate şi mutilate de o dictatură iraţională.

Sfîrşitul primăvăratec al lunii decembrie din binecuvîntatul an 1989 a înălţat pe întregul cuprins al României cuvintele şi melodia nepieritorului imn. Dar nu putem uita că acelaşi imn a dus pe nedrept în celulele penitenciarelor, în obsedantul deceniu, sute şi mii de oameni nevinovaţi ; culpa lor extraordinară fusese aceea de-a fi cîntat pe străzile oraşelor **Deşteaptă-te, române !!** Aceeaşi „alergie violentă" vor fi simţit şi pistolarii elitei teroriste aflate în serviciul dictaturii. Ei n-au mai apucat să întemniţeze imnul, pur şi simplu imnul, ci şi-au descărcat, compensatoriu, încărcătoarele în paşnicii şi tinerii demonstranţi. Ce-i va fi reptilizat o dată mai mult, a fost probabil versul „Deşteaptă-te, române, din somnul cel de moarte..." Somnul resemnat al poporului, de-a lungul unui sfert de secol, era o garanţie a dăinuirii despotismului.

Ne facem o datorie din a reaminti cititorilor noştri, în cîteva cuvinte, pe autorul poeziei şi respectiv al muzicii devenite imnul revoluţiei noastre. Poezia aparţine lui **Andrei Mureşanu** (16 XI 1816, Bistriţa — 24 X 1863, Braşov), care, printre altele şi-a ilustrat vocaţia pentru poezia patriotică şi socială, mai ales după anul 1843. Revoluţia din 1848, din Transilvania, îi va inspira poetului curajul de a vorbi în „numele neamului oprimat", vestind ceasul „deşteptării". În acest moment va scrie poezia **Un răsunet,** cunoscută apoi sub titlul **Deşteaptă-te române.** Se cuvine să consemnăm că pentru Andrei Mureşanu adevărata menire a artei era strîns legată de libertatea socială, de existenţa unui stat beneficiar al unei organizări după legi drepte şi morale. Autorul muzicii popularului imn este **Anton Pann** (1796, Sliven (Bulgaria) — 2 XI 1854, Bucureşti.) Paradoxal, dar **Deşteaptă-te, române,** imnul revoluţionarilor transilvăneni de la 1848 şi-a identificat autorul muzicii abia după moartea celebrului Anton Pann părintele său. „Faptul este explicabil : (conchide muzicologul Viorel Cosma în „Două milenii de muzică pe pămîntul României" — editura Ion Creangă, 1977) asemenea cîntece aveau un conţinut agitatoric, revoluţionar. Oare nu fusese urmărit de ocîrmuire Heinrich Ehrlich, fiindcă a întocmit în 1840 «o Marseillesă în versuri şi cuvinte tulburătoare ?» Act de înaltă conştiinţă patriotică şi de solidaritate naţională, imnul s-a născut o dată cu ideea de afirmare a poporului român, în momentul cînd apariţia statului naţional devenise o realitate politică şi spirituală imediată."

Anton Pann cunoştea ca nimeni altul, la vremea sa, melosul popular românesc. Regăsim acest melos convertit cu o remarcabilă acurateţe melodică pe versurile poetului transilvănean. Muzicii prin excelenţă mobilizatoare i s-a insuflat o melodicitate aparent doinită, de o fluenţă şi unitate admirabile. Ritmul îşi refuză timpii sacadaţi, derulînd mai curînd măreţia calmă a unui triumf al certitudinii, o măreţie transparentă a zonelor superioare ale sufletului. La aproape un secol şi jumătate de existenţă, **Deşteaptă-te, române** devine, iată, imnul libertăţii noastre ! Atîtea generaţii l-au purtat în suflet ! Eroii sfîrşitului de decembrie 1989 au căzut, secerati de gloanţe, cîntîndu-l...

ION ŢUGUI

Controlul dezinfecției apei

Prevenirea bolilor epidemice propagate prin apa potabilă sau prin apa din piscine este o problemă care preocupă mult pe specialiști. Metode mereu perfecționate au fost puse la punct pentru dezinfecția apei și controlul calității ei. Interesat de această problemă, Institutul de Igienă și Sănătate Publică din București și-a înscris printre temele sale de cercetare obținerea unui indicator pentru controlul dezinfecției apei : studii laborioase s-au soldat cu rezultate deosebite, concretizîndu-se într-o invenție semnată de dr. Ion Ionescu din cadrul colectivului de igiena aerului și apei.

Invenția constă în realizarea unor comprimate pentru dozarea clorului liber din apă, pe baza unei substanțe chimice numite dietil-parafenilendiamină. Pentru a asigura stabilitatea substanței active și menținerea acidității normale a apei, în alcătuirea comprimatelor se folosește un amestec de substanță activă, împreună cu etilen-diaminotetra-acetat, fosfat monopotasic și fosfat disocid. Avantajul acestui indicator constă în posibilitatea de efectuare rapidă a testului de control în condiții de teren, identificîndu-se atît cantitatea de clor necesară pentru dezinfecție, cît și excesul de clor, dăunător sănătății.

Membrii colectivului, împreună cu autorul invenției, au asigurat microproducția pastilelor și distribuirea lor la centrele sanitaro-antiepidemice din țară. Rețeta invenției este însă simplă și realizabilă în orice laborator care dispune de posibilitatea de tabletare.

Tele-xerox de uz personal

Firma Telefax International a realizat un tele-xerox miniaturizat (30x21x8 cm și 4 kg) destinat uzului personal. Acesta reunește, în mod ingenios, trei funcții :

telefon, fotocopiator și telecopiator, putînd fi racordat chiar și la un post telefonic din autoturism. Performanța sa este de 15–20 de secunde pentru a trata un document de format A4.

Grădină zoologică originală

În încăperile goale ale unei fabrici de conserve dezafectate din California, pe malul Oceanului Pacific, a fost creată o grădină zoologică marină în care sînt expuse o mulțime de specii de plante și viețuitoare care trăiesc în ocean. Cel mai mare acvarium din întregul complex ocupă 16 hectare și este umplut cu peste 1300 metri cubi de apă. Vizitatorii pot cunoaște felul

de viață al organismelor marine. Într-un alt acvarium se află o bucată de stîncă asupra căreia, la fiecare 47 de secunde, năpădește cîte un val cu un volum de 760 litri apă, creat, bineînțeles, în mod artificial. În acest acvarium trăiesc moluște, pești, actinii care preferă asemenea condiții.

În originala grădină zoologică californiană se organizează și concerte. La audiția muzicii de cameră — așa cum se vede în fotografie — participă și rechinii !

La hotarul dintre două istorii

SINERGIA, O ȘANSĂ ȘI UN MOD DE A FI

În urmă cu cinci ani, în decembrie 1984, revista vest-germană „Der Spiegel", inserase pe coperta revistei un montaj fotografic, pe care — cu precauții extreme și nelipsita „precizare" penibilă că tot ceea ce este rău se poate întîmpla doar „acolo", „la ei"... — am izbutit, totuși, să-l prezentăm în alb-negru și în revista noastră. Și pentru că merită rememorat : Pe fundalul de vis al unui peisaj montan, cu zăpadă și verde întunecat de pădure, la ora unei înserări timpurii, aceasta era coperta revistei — se profila, în prim-plan, un brad împodobit cu luminări și globuri strălucitoare ; de fapt, numai o jumătate de brad, pentru că cealaltă jumătate a pomului de Crăciun era complet uscată, scheletică, vidată de speranță. Pe diagonala montajului se putea citi, cu litere mari albe, ca într-un ferpar invers, la negativ : „Der Schwarzwald stirbt" („Pădurea Neagră moare").

Murea Pădurea Neagră, mureau pădurile din Vosgi, moartea lor cuprinsese aproape toată zona Europei Centrale, pătrunsese și în Cehoslovacia... Doar despre soarta pădurilor noastre, la fel de critică, nu se putea spune nimic. Ele trebuiau să moară neplînse, anonim, în disprețul suveran al puterii dictatoriale față de bogățiile, frumusețile și șansa noastră de a respira o dată cu ele... Cu pădurile noastre, cu cîte mai erau.

Silvicultorii știau cît se poate de bine că pădurile țării sînt supuse unei otrăviri cvasi-premeditate, dar cuvîntul lor, cînd cutezau să-l spună — și mulți au cutezat ! — a fost nesocotit. Cine nu știa adevărul ? Toți îl știam... Așa cum am cerut de atîtea ori, în aceste zile, iertare martirilor-copii, să cerem iertare și pădurilor care au dispărut...

■

În toate țările unde adevărul nu a fost tăinuit, evaluarea lucidă a stărilor de fapt și analiza competentă a cauzelor au condus la acțiuni conjugate de limitare a variatelor deversări poluante (în fapt a unei agresări plurifactoriale a pădurii), știut fiind că miliardele necesare acestei acțiuni — dincolo de sensul salutar umanist al unor astfel de investiri — sînt recuperabile în timp, și într-un timp record, cu beneficii directe și indirecte incalculabile.

Ce s-a întreprins pînă astăzi la noi ? Prea puțin, inadmisibil de puțin ! Și nu numai pentru păduri... Pe marii privilegiați ai fostului regim nu-i interesa că ființa umană este tot atît de bio-stresată, printr-o alimentație pervertită prin înlocuitori deplorabili, prin supraconcentrația de noxe în aer, prin calitatea tot mai precară a apelor, printr-o dramatică poluare informațională. În lume, se vorbea, și pe drept, despre ecologia sfîrșitului de săptămînă (știut fiind că starea de bine a resurselor creatoare umane este legată direct de recuperarea psiho-fizică a ființei umane în zilele de odihnă) ; iar la noi — să ne cerem iarăși iertare — nu se putea vorbi nici de ecologia bio-existenței cotidiene. Dar a cere iertare, acum, înseamnă înainte de toate a nu mai amîna evaluarea lucidă a stărilor de fapt și a organiza o contracarare rapidă, umanist-ecologică, o contraofensivă de proporții, pentru salvarea aerului, a apei, a solurilor, a viului și a resurselor creatoare, ca și a resurselor din adînc, într-un plan mai complex.

Teroriștii, profesioniști ai crimei, oricît s-ar mai ascunde vor fi într-un anume timp lichidați. Dar crima împotriva viului, a omului și a naturii, nu indică un singur ucigaș. Prostia, ignoranța, acceptarea tacită a unor stări de fapt poluante (nu întîmplător se vorbește și de o poluare morală) ucid și ele tot. Ucid încă... Depinde de noi pînă cînd.

■

Specialiștii cercetează, și pe bună dreptate, ecuația de interdependență a factorilor poluanți. Factorii potențial-agresivi interacționează dramatic, în variatele și perfidele lor recombinări conducînd la o dereglare profundă a ciclurilor bio-geo-chimice (tot atît de complex ca în cazul stresărilor umane), moment în care calitatea precară a pînzei freatice se conjugă cu efectul ploilor acide, cu o demineralizare a solurilor și cu o agresiune secundă prin radiații, și nu numai...

Există forțe și specialiști care ar putea, într-o necesară interacțiune a competențelor, să combată acest terorism semi-inconștient împotriva naturii.

■

Față de conjuncția factorilor distructivi se cer reafirmate, mai mult decît oricînd starea de veghe și comuniunea sinergică a competențelor care se implică în această acțiune. Nu avem în vedere doar simpla cooperare și interacțiune, într-o viziune optimizantă. Echipa de cercetători de la Princeton, cuprinzîndu-i la timpul respectiv pe Einstein, Szilard, Fermi, Niels Bohr, și alte zeci de nume celebre, nu a cooperat doar (și asta) a **acționat sinergic.** Pentru că sinergia este o orchestrare uluitoare (și poate încă greu de explicat) a unor forțe care devin forțe de excepție, grație stării sinergice, însăși, sugerînd nu simple virtuozități individuale reunite de circumstanță, ci **o polifonie simfonică care asigură Opera.** Ca și interacțiunea elementelor care — în planul tehnicii — conferă oțelului aliat performanțe pe care nu le dețin nici unul din componentele sale.

Ceea ce propunem — litera „B" a unei pledoarii dificile (litera „A" a fost definită prin „starea de veghe, înțeleasă ca o stare de spirit") — este o alianță sinergică. Nu numele provizorii ale inițiativelor și nu numele neprovizorii ale inițiatorilor au acum importanță, ci **starea sinergică a unui demers colectiv.** De ce să nu-i dăm curs cît mai curînd cu putință ?

DOREL DORIAN

SACUL CU

Domnul Douglas Wagner, directorul unei mici antreprize de construcții din orașul Dromore, Irlanda, s-a întors seara acasă, încă nehotărît în ce chip să-și petreacă Crăciunul. A dat drumul aparatului de radio și brusc l-au invadat veștile din România, unde un scelerat își asmuțise bandele de ucigași împotriva propriului popor. Nu fusese niciodată în acea țară de la marginile orientului, care îl fascinase întotdeauna. Crainicul relata lucruri de neimaginat, felul în care un popor european lupta cu eroism împotriva unei dictaturi fără precedent nici în cele mai negre vremuri ale Evului Mediu. Punîndu-și pe el doar o bluză de vînt, de parcă s-ar fi dus pînă la magazinul din colțul străzii, încă tînărul Douglas a ieșit, a încălecat pe bicicletă și s-a îndreptat spre cîteva centre municipale de distribuție a medicamentelor, a sculat oameni din somn, i-a convins, a umplut un sac de medicamente și a ajuns în goană la primul aeroport care, după cum auzise el, avea să trimită un avion cu ajutoare pentru România. La intrarea aeroportului află că avionul începuse rulajul pe pistă pentru decolare. Un schimb rapid de replici cu turnul de control face ca avionul să oprească și apoi să se întoarcă la capătul pistei

din presa internațională

Un etalon refractar la modernizare: kilogramul

Reprezentanți a 17 state, reuniți la Paris cu ocazia primei Conferințe generale pentru greutăți și măsuri, adoptau ca unitate etalon pentru masă un cilindru metalic depus la Biroul Internațional pentru Greutăți și Măsuri de la Sèvres. Kilogramul internațional se născuse. De atunci, etalonul este păstrat (împreună cu alți șase cilindri identici, confecționați dintr-un aliaj de platină și iridiu, înalți de 39 mm și avînd un diametru identic, tot de 39 mm și folosiți ca etaloane martori), sub un triplu clopot de sticlă, într-o incintă perfect izolată, blindată (vezi figura 1). După un secol, în care majoritatea etaloanelor s-au schimbat, fiind înlocuite cu alte mărimi derivate din anumite constante fundamentale bazate pe fenomene atomice sau cuantice (cea mai recentă schimbare fiind înregistrată în 1983, prin redefinirea etalonului de lungime, metrul, bazat pînă atunci pe definiția adoptată în anul 1960 și avînd ca fundament tranziția între două nivele de energie ale atomului de kripton 86, noua definiție pornind de la viteza luminii), etalonul de masă a rămas neschimbat, precizia lui fiind garantată de măsurări periodice, comparativ cu martorii, cu ajutorul unei balanțe mecanice de înaltă precizie. Balanța originală, cu care Biroul Internațional fusese dotat în 1878, asigura o precizie relativă de 10^{-8}. În 1970 ea a fost înlocuită cu o altă balanță, denumită NBS-2, aceasta fiind o balanță cu un singur platan și două cuțite, al doilea platan fiind înlocuit cu o contragreutate. Manevrată de la distanță și plasată într-o incintă etanșă, vidată, izolată și protejată termic cu ajutorul unor straturi reflectorizante (vezi fig. 2), balanța asigură o precizie relativă de 10^{-9}. Menționăm că, în prezent, se experi-

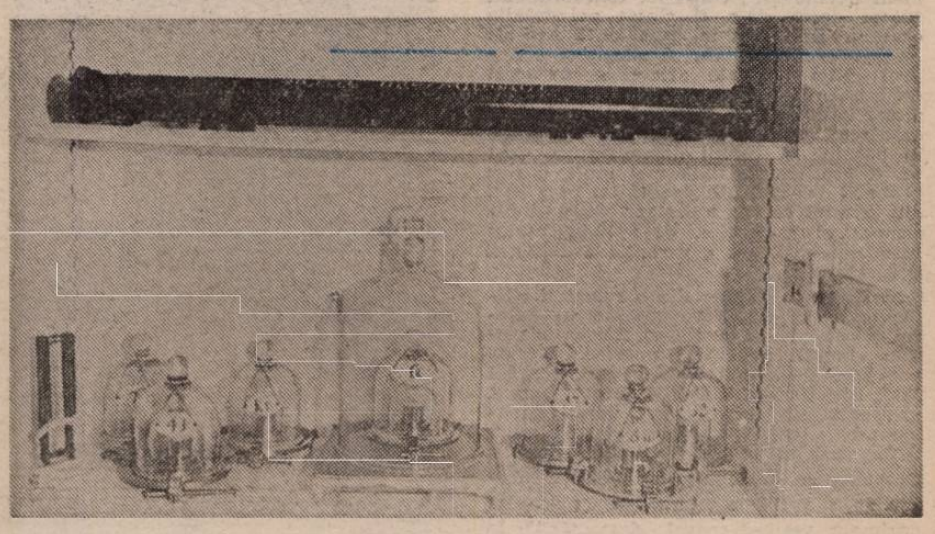

SEMNUL ÎNTREBĂRII, SEMNUL EXCLAMĂRII ?!

EXISTĂ UN SPIRIT LUDIC AL ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII?

Propun cititorului să ne „rătăcim" preț de o rubrică prin labirintul informațiilor tehnico-științifice, inedite și cît se poate de recente. Și nu oricum, ci călăuziți de firul Ariadnei care să ne conducă spre zonele de mare fertilitate ale cunoașterii contemporane, care de multe ori, se confundă cu întregul spectru al geniului uman. În acest spațiu vom apela la scurte clișee-informații, dorite ca radiografii pluridimensionale ; pecetea acestora va fi, inevitabil, dominată de subiectivitatea autorului, oricînd discutabilă.

Primul clișeu are în prim plan ograda în care cițiva **pui de găină**, veseli și zburdalnici ca orice odrasle ce se respectă, **poartă ochelari**. Nu, nu visez, sînt treaz și cei trei biologi americani, supraveghetori, au o mină foarte serioasă. Încerc să-mi revin, să-mi adun gîndurile pentru a le cere o explicație, cînd, la doi-trei pași de gardul ciudatei crescătorii, un om de ordine chestionează un cetățean francez : „Ce ai în sacoșă ?" Răspunsul vine pe un ton cît se poate de normal : „Un tramvai". Trage fermoarul, cam lung, de un metru, și dă la iveală, pliat de o mină dibace, vehiculul. Îi face legătura la o pompă de aer și în mai puțin de trei minute vagonul cochet se întinde pe lungimea de 14 m, înălțimea de 2,5 m și lățimea de 1,7 m. Bagă o fisă într-un cîntar și vedem cu toții că nu are decît 100 kg. „Liniștiți-vă, spune Jean-Loup Vessereau, nu folosește decît la reclame. Produsele gonflabile ale societății «Les bornes de ciel» pot avea, grație calculatorului, orice dimensiuni și dacă..." Îl întrerupe țiriitul unui telefon, aflat ceva mai departe, în zona de junglă a Sultanatului Brunei. Vreau să identific poziția aparatului, dar în jur nu văd decît cocotieri. Țiriitul se repetă, acoperind cu greu vocalizele papagalilor și altor zburătoare exotice de al căror talent oratoric mă conving imediat. În cele din urmă identific telefonul între două nuci de cocos, odihnindu-se cu burta (citește captatorii solari de energie) către înaltul cerului. Cineva îmi spune că există o rețea de 50 de asemenea aparate în plină junglă (nordul Insulei Kalimantan), instalate experimental. Un simbol al civilizației într-o zonă greu accesibilă. Astăzi cu greu ne mai miră ceva.

Luat prin surprindere de aceste situații, simt o nevoie imperioasă să-mi revin. Aș bea ceva. Un inventator de la o mică întreprindere din Chasse-sur-Rhone, de lîngă Lyon (Franța) îmi oferă o sticlă cu o etichetă pe care nu scrie nimic. Dar frecînd ușor eticheta, constat că nărilor mele le parvine mirosul conținutului. Bucata de hîrtie conține microcapsule în care sînt sigilate arome sintetice. În loc să citești, miroși și afli ce conține sticla sau recipientul. Culmea ! La unele produse ai afișat pe ambalaj, pe un mic ecran cu cristale lichide, și temperatura produsului !

Exemplele ar putea continua, dar stau deocamdată și mă întreb oare se joacă oamenii de știință ? Vor să ne epateze tehnicienii cu orice preț, dovedind că știința e capabilă să ne trezească uimirea și zîmbetul în același timp ?

Revin la ograda cu puii care poartă ochelari. Oamenii de știință americani îmi spun că i-au făcut pe unii pui miopi, pe alți hipermetropi, deformîndu-le în mod controlat vederea. Ei au constatat că la primii ochiul s-a dezvoltat foarte încet, iar în cazul al doilea dezvoltarea s-a accelerat. De ce toate aceste tentative ? **Cercetătorii bănuiesc antrenarea unui proces biochimic, care ar putea sugera o corecție a vederii în lipsa ochelarilor, prin intervenție medicamentoasă specifică.** O soluție a viitorului ? Timpul ne-o va demonstra.

Semnul întrebării poate fi emblema cercetării științifice. Semnul exclamării ne aparține cu predilecție nouă, degustătorilor fructelor cunoașterii, cărora ni se pare uneori că știința se joacă. Nu, de cîteva mii de ani ea a ajuns la maturitate.

PAUL IOAN

MEDICAMENTE

pentru a-l lua și pe acest mesager al unei emoționante solidarități internaționale. Avionul a aterizat la Varna, de acolo, cu sacul încărcat cu cîteva mii flacoane de antibiotice, ajunge în cele din urmă pe aeroportul Otopeni predă medicamentele autorităților române. „Acesta e cel mai frumos din viața mea, niciodată nu m-am simțit mai aproape de semenii entuziasmul nu e o trăsătură specifică poporului meu, sau cel puțin crezut pînă acum, dar am trăit din plin acest sentiment aici".

Cu căciula în mînă a ascultat, în fața piedestalului din Piața Romană, o mulțime închinată tinerilor căzuți aici, și, deși nu înțelegea cuvintele acestei limbi, i-au dat lacrimile. Cu ochi uluiți a privit urmele luptelor din Piața Palatului și, la întoarcere din acest periplu, a murmurat : „Acum vă invidiez că sînteți român. O țară frumoasă și un popor minunat". La despărțire și-a manifestat dorința de a reveni în vară pentru a cunoaște mai bine această țară și acest popor care i-au făcut să verse neașteptate lacrimi.

ALFRED NEAGU

Conservarea mumiilor

Mumiile expuse la muzee se pot degrada cu timpul, dar dacă ele sînt ținute într-o atmosferă de azot, acest fenomen poate fi oprit. Azotul împiedică microorganismele și insectele să devină distructive. Revista „Nature" a relatat de curînd despre astfel de rezultate. La institutul de conservare Getty din California s-a construit pentru o mumie egipteană, avînd o vechime de trei mii de ani, un sarcofag de sticlă închis ermetic, în care aerul este înlocuit cu azot. O cantitate de 2 la sută și o umiditate de 35—40 la sută în atmosferă fac posibilă înmulțirea microorganismelor. Totodată nu mai este necesară dezinfectarea cu substanțe chimice toxice. Aceste tipuri de sarcofage transparente vor fi expuse în viitor la Muzeul de egiptologie din Cairo.

din presa internațională

mentează la Sèvres o nouă balanță, principial nouă, fără cuțite, utilizînd o suspensie flexibilă din cupru sau beriliu. De notat că precizia acestei balanțe va fi atît de mare, încît ar putea fi perturbată de vibrațiile de joasă frecvență generate de o furtună izbucnită în largul Oceanului Atlantic.

Ce explică, totuși, rezistența la înnoire a etalonului de masă ? În timp, arată revista „La Recherche", s-au propus și etaloane de masă bazate pe alte principii, cum ar fi, spre exemplu, cel spre care tindeau lucrările unei echipe conduse de R.D. Deslattes, acesta fiind primul care în 1970 a măsurat direct distanța între doi atomi consecutivi ai unei rețele cristaline de siliciu. Acest rezultat ar permite, în principiu, derivarea etalonului din masa unui atom de siliciu. Din păcate, în prezent este imposibil să măsurăm un volum cu o precizie relativ mai bună de 10^{-7}, deci cu o precizie inferioară cu două ordine de mărime față de aceea oferită de balanță. Așa încît încercarea de înlocuire a etalonului de masă a eșuat.

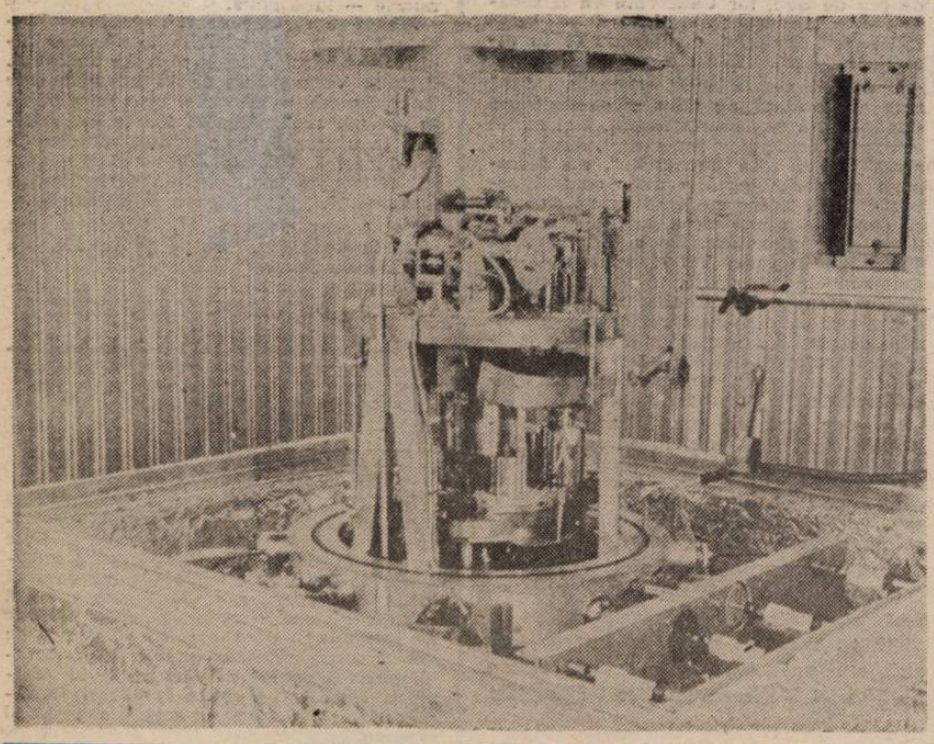

O altă cale ce părea promițătoare lega intensitatea unui curent electric de o forță exercitată asupra unei balanțe de tip Pellat. Invers, o anume intensitate a curentului electric va genera, prin intermediul unui cîmp magnetic, o forță proporțională. S-ar putea deduce din intensitatea acestei forțe masa necesară pentru echilibrarea balanței. Cu toate progresele în măsurarea tensiunilor, cu ajutorul efectului Josephson, și a rezistențelor, cu ajutorul efectului Hall cuantificat, precizia relativă pe care ar putea-o oferi un etalon de masă bazat pe acest principiu nu ar depăși 10^{-8}. Din nou, deci, balanța se dovedește mai sigură, aceasta oferind de altfel și răspunsul la întrebarea privind cauzele „conservatorismului" etalonului de masă. Ceea ce dovedește că, în anumite situații, nouă cu orice preț nu aduce nici o îmbunătățire. Oportunitatea introducerii unor noutăți trebuie, deci, analizată de la caz la caz. În cazul etaloanelor, ca și în orice alt domeniu al activității umane.

Navă acționată de energia... umană

Unicul pasager al acestei curioase bărci prezentate în imagine (2,81 x 0,85 m) este și singura sa sursă de energie, căci doar prin acționarea unei pedale (asemănătoare celei de la velo) și, implicit, a unei elice, se asigură propulsia vehiculului pe apă. Construită din poliester stratificat,

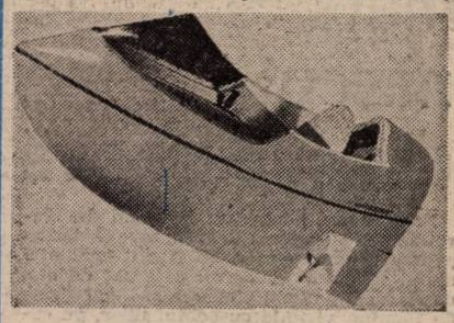

într-o formă aerodinamică menită să-i permită penetrarea prin apă și aer, barca întîmpină o rezistență scăzută din partea vîntului și a valurilor. Părțile mecanice, realizate din oțel inoxidabil, precum și axele din telefon îi asigură mare fiabilitate. Barca este, de asemenea, disponibilă într-o „versiune închisă" care pune pasagerul la adăpost de fenomene meteorologice neprevăzute.

Centru medical inedit

Un centru medical inedit este în curs de organizare la Moscova. În cadrul acestei noi instituții cu caracter medical se va practica hipnoza ca metodă de tratament în diferite maladii, se vor experimenta posibilități de creștere a creativității umane prin metode de influențare a psihicului, se vor adînci studiile asupra creierului și psihicului omenesc.

În cursul anului viitor, noul centru medical va deschide cursuri speciale unde orice medic psihiatru, sovietic sau din străinătate, va putea să-și însușească arta hipnozei. La aceste cursuri au fost invitați să predea renumiți specialiști din țară și din străinătate.

Ceas... cu apă

În Statele Unite a fost lansat pe piață un ceas electronic deosebit, care funcționează pe bază de apă de la robinet. Ceasul nu are niciodată nevoie de baterii, fiind suficient să se umple cu apă o dată pe săptămînă cele trei cămăruțe cu plăci

de cupru și zinc. Apa este absorbită în cămăruțele aflate în părțile laterale ale ceasului, determinînd deplasarea electronilor de la placa de zinc la cea de cupru, generînd astfel tensiunea necesară funcționării ceasului electronic.

Simțul olfactiv și maladia Alzheimer

Maladia Alzheimer este o formă de demență senilă, reprezentînd una dintre cele mai frecvente boli degenerative ale sistemului nervos. Diagnosticarea cu certitudine a afecțiunii este deosebit de dificilă, celulele creierului putînd fi examinate doar după decesul bolnavului. Cercetători americani semnalează însă că maladia Alzheimer produce modificări sesizabile și la nivelul unei regiuni a sistemului nervos mult mai accesibilă examinării în scopuri medicale : epiteliul olfactiv, de fapt celulele cu rol în simțul mirosului. Specialiștii au avut ideea studierii epiteliului olfactiv prelevat de la persoane presupus decedate în urma maladiei Alzheimer. Ei s-au bazat pe observația potrivit căreia suferinzii de maladia Alzheimer prezintă de obicei și tulburări ale simțul olfactiv. Și astfel, au demonstrat că neuronii din zona olfactivă se caracterizează prin anomalii biochimice proprii celor survenite prin contractarea maladiei amintite. Dincolo de importanța acestei descoperiri pentru diagnosticarea maladiei Alzheimer, rezultatele ar putea avea și alte aplicații. Neuronii din zona olfactivă, fiind singurii care proliferează de-a lungul întregii vieți a unei persoane, ar putea fi cultivați în laborator, studiul lor in vitro urmînd să contribuie la o mai bună cunoaștere a originii și evoluției redutabilei afecțiuni — maladia Alzheimer.

ipoteze

Strania materie născută din supernovă

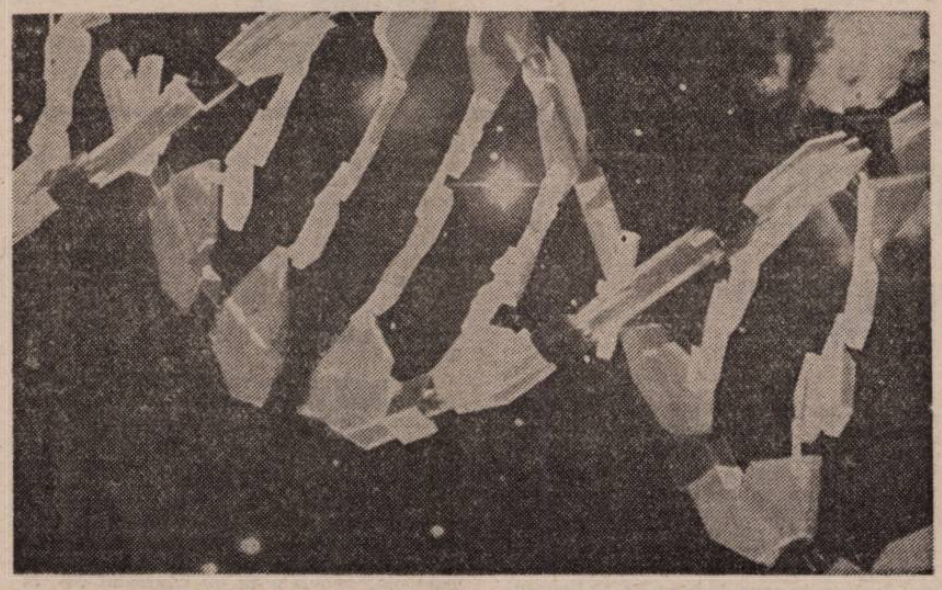

Navigatorul portughez Fernand de Magellan (1470—1521) a fost cel care le-a zărit pentru prima oară, în 1519, în timpul primului înconjur al Terrei efectuat de om, două mici galaxii, cele mai apropiate de Pămînt, vizibile cu ochiul liber, pe cerul emisferei sudice, ca două fîşii detaşate din Calea Lactee. Marele Nor măsoară 8 grade şi rămîne vizibil şi cînd este clar de Lună, în timp ce Micul Nor este mai puţin strălucitor şi aproape de două ori mai mic. Amîndoi sînt invizibili deasupra paralelei 15° Nord.

Cele două galaxii denumite Norii lui Magellan sînt galaxii neregulate (cel mare pare totuşi a avea o formă de spirală închisă), aflîndu-se la aproape 160.000 de ani-lumină. Sînt mai mici decît galaxia noastră, avînd diametrul de 25.000 şi, respectiv, 10.000 ani-lumină şi sînt considerate galaxii satelit ale Căii Lactee. În aceste două galaxii bogate în cefeide (stele cu strălucire variabilă) şi stele albastre gigant, cercetătorii americani bănuiesc a exista o fizică total diferită de a noastră. Aceasta pentru că pulsarul rezultat din explozia unei stele văzute în 1987 nu seamănă cu nimic. În schimb, are o densitate de un milion de tone pe milimetrul cub şi se învîrte cu 2.000 de rotaţii pe minut. Ciudatul corp celest a fost botezat „Supernova 1987 A" şi are ca dată de naştere ziua de 23 februarie 1987.

Supernova ştim că este o stea în explozie, care ajunge egală în strălucire cu zeci şi zeci de stele. Pulsarul este tot o stea, care emite semnale foarte scurte, separate prin intervale constante. Cercetările terestre, efectuate cu telescoape gigantice şi cercetările spaţiale, prin intermediul sateliţilor specializaţi, au stabilit că pulsarii sînt corpuri mici, cu diametrul de cîteva zeci de km, situate la sute de ani-lumină de Soare. Conform unei teorii aparţinînd lui Victor A. Ambarţumian (director la Observatorul Astrofizic din Burakan, Armenia), referitoare la naşterea de noi galaxii din nucleul exploziv al unor galaxii vechi, ştim că, în condiţii speciale, în masa stelelor devenite pitice albe (ale căror reacţii termonucleare au încetat), protonii captează şi asimilează electronii, stelele respective contractîndu-se pînă la cîteva zeci de km diametru, devenind stele neutrino sau pulsari. În ceea ce priveşte periodicitatea semnalelor emise, aceasta se explică prin rotaţia ultrarapidă (cîteva rotaţii pe secundă) a stelei în jurul propriei axe.

„1987 A" a apărut, în mod curios, nu dintr-o stea gigant roşu, cum ar fi prevăzut o teorie anterioară, ci dintr-o superbă stea albastră, pe nume 69—202 Sanduleak, descoperită în 1969, la 69° declinaţie australă şi 202° longitudine, de astronomul Nicolas Sanduleak. Culoarea stelei-mamă poate fi explicată numai invocînd o recentă transformare a astrului. Mai uimitoare este însă o rămăşiţă a supernovei, anume un pulsar fantomă, compus dintr-o materie ciudată, pe bază de quarci (quark, la singular). Cel puţin, aceasta e teza a doi cercetători de la „Fermilab" din Batavia, Illinois, ce lucrează în cooperare cu NASA, Joshua A. Frieman şi Angela V. Olinto. Cei doi au prezentat serioase argumente în revista „Nature" din 19 octombrie 1989 şi dacă admitem realitatea fenomenului observat, putem trage următoarea concluzie: presupusa rămăşiţă a supernovei avînd un semnal optic pe frecvenţa de 1968,629 Hz, ar efectua în fiecare secundă mai mult de 1968 de rotaţii în jurul ei, ceea ce constituie ceva nemaiîntîlnit pînă acum. De trei ori mai mare decît a celui mai rapid din pulsarii cunoscuţi, o asemenea viteză angulară este incompatibilă cu modelele mecanice convenţionale.

La suprafaţa unui corp avînd masa Soarelui şi o rază de 8 km, gravitaţia este de 200 de ori mai mare decît gravitaţia terestră. Această valoare implică faptul că un obiect lăsat să cadă liber de la o înălţime de un metru va atinge corpul într-o milionime de secundă, percutîndu-l cu o viteză de 2 000 km/s ! În consecinţă, acel corp va fi luminos numai datorită puzderiei de particule ce nu vor lipsi să-l lovească. Ar fi sferic dacă nu s-ar învîrti în jurul său. Învîrtindu-se însă cu 1968 de rotaţii pe secundă, înseamnă că are forma unei lentile, iar la ecuator are o acceleraţie centrifugală şi mai mare decît gravitaţia, pe punctul chiar de a provoca dislocarea. Fiind compus numai din materie neutronică, pulsarul fantomă n-ar avea gradul de coeziune necesar pentru a suporta o asemenea centrifugare ! Unica soluţie aparentă ar fi să considerăm că acest pulsar nu este alcătuit din neutroni, ca şi cum procesul de compactare al materiei ar fi sărit peste limită, ceva posibil numai în absolut.

Protonii şi neutronii se prezintă ca particule complexe, fiecare compusă din cîte trei quarci. Un proton conţine doi quarci u (de la up, în engleză, sus), avînd fiecare o sarcină egală cu + 2/3 şi un quark d (de la down, în engleză, jos), cu o sarcină egală cu — 1/3, în timp ce un neutron este format dintr-un quark u şi doi quarci d. În condiţii obişnuite, quarcii n-ar şti să se întîlnească. Pentru a exista în stare liberă, sînt necesare temperaturi extrem de ridicate, ca acelea înregistrate în clipele imediat următoare „marii explozii". Dar, cu atît mai mult, n-ar fi imposibil ca aceşti quarci să înceapă a se manifesta în urma imploziei unei supernove, atunci cînd sînt dezvoltate forţe de mii de miliarde de ori mai puternice decît în cazul unei stele obişnuite.

În cartea sa „Supernova", recent apărută la editura franceză „Plon", Dominique Leglu comunică mărturia fizicienilor, în ochii cărora, pulsarul supernovei „1987 A" ar fi „o mare de quarci".

Joshua A. Frieman şi Angela V. Olinto cred totuşi că acest pulsar conţine altceva decît quarci u şi quarci d, care sînt, de fapt, quarcii materiei noastre, terestre. Or, cercetările din ultimii ani au acreditat teza a şase quarci fundamentali, trei dintre ei avînd o sarcină egală cu + 2/3. Aceştia sînt, în afară de quark-ul u, quark-ul c (de la charm, în engleză, farmec) şi quark-ul t (de la top, în engleză, vîrf). Ceilalţi trei quarci au o sarcină egală cu — 1/3 şi sînt, în afară de quark-ul d, quark-ul s (de la strange, în engleză, straniu) şi quark-ul B (de la bottom, în engleză, bază, parte de jos). Aşa stînd lucrurile, dacă în electricitate particulele sînt la paritate (o sarcină negativă echilibrînd o sarcină pozitivă), quarcii merg cîte trei în ceea ce priveşte această altă entitate ce le este ataşată, „culoarea". Asocierea unui quark u, cu un quark d şi un quark s ar constitui particula fundamentală a unei materii stranii, stabilă în mod extrem, ce ar putea fi substanţa pulsarului „1987 SN A".

Fizicienii merg şi mai departe. Două planete din materie stranie, ele înseşi născute din resturile supernovei, ar putea să se învîrtească în jurul acestui pulsar ; comparabile prin masa lor (dar nu şi prin mărimea lor, se subînţelege) cu Jupiter şi cu Neptun, ele şi-ar efectua revoluţiile în 8 ore şi, respectiv, 2 ore.

Nu de mult, ne întrebam, cu privire la materia care ne este familiară, dacă undeva în Univers, n-ar exista o „antimaterie" care se anihilează reciproc în contact cu materia propriu-zisă. De-a lungul experienţei ştiinţifice dobîndite, astăzi se ştie că în cosmosul nostru nu există cîtuşi de puţin loc pentru această antimaterie şi teoriile moderne ne explică de ce. Ca o revanşă însă, existenţa unei „paramaterii" ciudate este de conceput, şi dacă se va confirma că pulsarul supernovei „1987 A" constituie un eşantion din această „paramaterie", descoperirea va fi de o importanţă uriaşă.

RODRIG ANDRIŞAN

Mobilitatea litosferei

Sub titlul „Rapide sau lente, dorsalele se aseamănă" ,cunoscuta revistă franceză „La Recherche" publică un documentat articol în care comunică cititorilor o serie de date recente cu privire la fenomene descoperite de navele oceanografice, fenomene absolut necunoscute pînă acum ştiinţei. Dar despre ce este vorba?

După cum se ştie, litosfera este constituită dintr-un mozaic de plăci care au capacitatea de a se reînnoi continuu la nivelul dorsalelor situate pe mijlocul oceanelor, datorită afluxului de materie în fuziune provenită din mantaua planetară. Acest fenomen, acum familiar geologilor, produce aşa-zisa expansiune a fundului oceanic. Date ale echipelor de oceanologi şi geofizicieni arată că viteza de expansiune la nivelul dorsalelor nu este constantă pe întreaga planetă. Astfel, dorsalele din estul Pacificului prezintă o viteză de expansiune de 4,6 cm pe an, în timp ce dorsala de la Juan de Fuca are doar o deplasare de 3 cm pe an. Nava oceanografică americană „Research" a reperat însă viteze şi mai mici. De pildă, în vestul Oceanului Indian, ca şi în Oceanul Atlantic, expansiunea se petrece cu doi sau chiar mai puţini centimetri pe an.

Regretatul geofizician român, Ştefan Airinei, comentînd aceste fenomene, arăta că mişcarea plăcilor litosferice este deosebit de complexă. „În realitate, sublinia el, distincţia dintre statica mişcărilor — în legătură cu tendinţa de echilibrare a forţelor care acţionează masele geologice şi consecinţele asociate efectuării ei —, cinematica lor — relativ la desfăşurarea mişcării independent de efectele interacţiunilor dintre masele geologice — şi dinamica, totdeauna prezentă — ca legătură între forţă şi mişcare, între acţiunile mecanice pe care le exercită unele mase geologice asupra altora, la nivelul unui anumit domeniu de organizare sau între diferitele nivele de organizare structurală, respectiv de acord cu însuşirile geologice ale geosferelor în cauză — este o operaţie pur formală şi necesară studiului, pe părţi desprinse de legăturile multiple în care este prins fenomenul mişcării. Simultaneitatea lor şi preponderenţa succesivă pe care o poate avea o tendinţă de mişcare asupra celorlalte conferă planetei calitatea de activă, iar litosferei o mobilitate particulară, încă insuficient de bine cunoscută".

Aceste opinii exprimate încă în urmă cu două decenii au fost receptate de geofizicieni atît în ţară, cît şi peste hotare, devenind un bun al ştiinţei.

Cercetătorul român arăta, de asemenea, că aşa-zisa cinematică a astenosferei este reprezentată de curenţii de convecţie. El atribuia încă acum două decenii, ca o cauză probabilă a formării acestor curenţi, existenţa unei distribuţii neuniforme de temperatură în astenosferă. „Este foarte posibil ca acest fenomen să se petreacă datorită unei distribuţii neuniforme de substanţă radioactivă, iar rolul lor ar fi acela de redistribuire şi de restabilire a echilibrului termic", arăta Şt. Airinei. Conform ipotezelor formulate de cercetătorul român, materia este mobilizată pentru a efectua o mişcare cvasi-circulară, localizată şi limitată de aşa-zisele celule de convecţie. Ramurile ascendente, aparţinînd la două celule învecinate, transportă material mai cald din zonele adînci ale astenosferei, deci mai fluidizat, pe care îl debitează în lungul riftului dorsalelor, în timp ce ramurile descendente ale acestora transportă plăcile oceanice mai reci spre fose, antrenîndu-se în subducţie spre astenosferă, unde sînt absorbite şi asimilate.

Din această dinamică s-a dedus tendinţa de evoluţie a litosferei, cu alte cuvinte a conformaţiei viitoare a planetei noastre, a raportului dintre Oceanul Planetar şi continente (sau uscat) pe o perioadă de 50 milioane de ani următori. Astfel, potrivit modelelor realizate pe computere, oceanele Atlantic şi Indian vor continua să-şi mărească suprafaţa, în timp ce Pacificul se va îngusta permanent, fiind antrenat într-o mişcare de rotaţie în sens invers acelor de ceasornic, ca efect al stingerii activităţii dorsalei pacifice şi a crustei noi generate de dorsala australă care va continua să funcţioneze. Marea Mediterană se va îngusta şi ea fără încetare, iar microplaca arabică se va lipi de placa euroasiatică. De altfel, într-un interviu pe care l-a acordat revistei noastre după ultimul mare seism din ţara noastră, Şt. Airinei a remarcat că procesul de micşorare a Mării Mediterane s-a accelerat, întrevăzînd o frecvenţă mai dinamică a mişcărilor tectonice, în special în Anatolia, Italia, şi Grecia. În continuare, după aceleaşi modele geofizice, partea continentală de la est de marele rift african se va desprinde de placa africană şi va fi pusă în mişcare către Asia, în timp ce placa africană va începe să rotească în sens invers acelor de ceasornic. Marea Roşie în expansiune va deveni treptat un ocean, ajungînd să se unească cu Mediterana, istmul Suez dispărînd cu timpul. Apoi Peninsula Iberică va deveni o mare insulă, desprinzîndu-se de continent, fiind poate în pericol ca, peste 50 de milioane de ani, să aibă soarta legendarei Atlantide. În fine, America de Nord se va desprinde de cea de Sud, iar California va fi separată de continentul american de-a lungul faliei San Andreas, deplasîndu-se în direcţia insulelor Aleutine.

O contribuţie la acest scenariu, după cum am arătat au adus şi geofizicienii români. Iată că, foarte recent, mai multe echipe de cercetători americani, după cum arată revista „La Recherche", au descoperit existenţa certă a unor curenţi ascendenţi de fluide cu temperaturi ridicate şi particule dense de-a lungul tuturor dorsalelor planetare. Pe o lungime de 55 000 km în jurul Terrei s-au găsit şi fenomene hidrotermale, într-un flux şerpuitor, manifestînd procese importante de schimburi chimice care afectează compoziţia oceanului, mineralizarea crustei oceanice, transferul de căldură şi modul de viaţă, în ansamblu, pe planetă şi în special în mediul acvatic oceanic.

Regăsim aici un omagiu adus contribuţiei ştiinţifice româneşti la tezaurul cunoaşterii, în special concluziilor geofizicianului Şt. Airinei. Nu putem încheia acest comentariu, fără a sublinia, totodată, şi ideile acad. M. Băcescu, exprimate, de asemenea, într-un interviu dat revistei noastre. Referindu-se la „oazele" termice din jurul dorsalelor, atrăgea atenţia că este foarte posibil ca viaţa pe Terra să-şi fi avut geneza tocmai în asemenea zone. Şi aceste recente descoperiri ale cercetătorilor americani par a-i da dreptate.

GH. BRĂTESCU

Paradoxul kilowattului-oră

(Urmare din pagina 1)

tru un kilowatt-oră, dincolo de avantajul financiar imediat, constituie o elementară condiţie sanogenă şi un drept redobîndit, chiar şi în plan moral.

Creşterea consumului electrocasnic în timp de iarnă, spre un posibil 10 la sută din total, consemnează astfel, deloc paradoxal un beneficiu plurifactorial la scară naţională, prin echilibrarea logic a diverselor consumuri de energie şi pr eficienţa indirectă a stării de bine populaţiei asupra întregii vieţi s economice şi a vieţii în general c se va mai plasa sub semnul a timpului liber.

Calculele economice legate de r rea preţului de livrare a kilowattului-o spun prea puţin despre ceea ce se cîş gă şi reciştigă în om! În respectul faţ de om!

CRONICA ASTRONOMICĂ

Calendarul lunii ianuarie

Soarele : La începutul lunii răsare la ora 7 şi 52 minute şi apune la ora 16 şi 47 minute. La 20 ianuarie longitudinea astronomică a Soarelui este de 300°, el intrînd în semnul Vărsătorului. Durata crepusculului civil este de 35 minute, iar a celui astronomic de 1 h 46 m.

Fazele Lunii : La 4 ianuarie — primul pătrar ; la 11 ianuarie — lună plină ; la 18 ianuarie — ultimul pătrar ; la 26 ianuarie — lună nouă.

Planetele vizibile cu ochiul liber : Planeta Mercur este vizibilă la sfîrşitul lunii la orizontul estic, în Aurora dimineţii. Planeta Venus, care la 18 ianuarie este în conjuncţie cu Soarele, nu este vizibilă în această lună. Planeta Marte este vizibilă în ultima parte a nopţii, răsărind în jurul orei 5. Planeta Jupiter domină cerul de noapte fiind vizibilă de la lăsarea întunericului pînă la ora 4 dimineaţa.

La 4 ianuarie, ora 17, Pămîntul s-a aflat la periheliu, respectiv la distanţa minimă de Soare.

Dr. HARALD ALEXANDRESCU

„Deşteptător" pompieri

În S.U.A. se produc anual, circa 1000 incendii în hoteluri şi moteluri, pierzîndu-şi viaţa cel puţin 150 de oameni. Cele mai multe victime se înregistrează noaptea, cînd focul îi surprinde pe oameni în somn. Pentru a preîntîmpina această situaţie s-au realizat nişte „deşteptătoare de incendiu" care pot fi ataşate, de exemplu, pe peretele interior al capacului geamantanului sau introduse în servietă. Imediat ce apare fumul şi funinginea, un traductor special conectează semnalizarea acustică care îl trezeşte pe posesor avertizîndu-l asupra pericolului.

medicina la zi

Iarna, vorbind despre ortopedie

Purtăm și etalăm fără voie semnele particulare ale identității noastre. Pentru că, în risipa sa de imaginație, natura ne-a rezervat fiecăruia elemente particulare ce ne diferențiază de cei peste 5 miliarde de semeni cu care „împărțim" planeta. „Nimic nu e mai personal ca această figură sau această mînă, această ținută sau acest mers pe care orice om le afișează fără să urmărească aceasta în mod deliberat, drept semnele prin care se ascunde și se trădează unicitatea lui cea mai orgolioasă", spunea cunoscutul savant Marcel Sendrail. Se întîmplă însă ca o maladie sau un accident să tulbure armonia aparatului locomotor. Atunci începe munca de migală a medicului ortoped—traumatolog, muncă în care se interferează pasiunea și priceperea profesională pentru ca pe baza celor mai noi și eficace metode să se reconstituie țesutul distrus. Dar ce e nou în ortopedie și traumatologie? A avut amabilitatea să contureze tabloul noutăților științifice, o cunoscută personalitate a domeniului, doctorul în științe medicale **NICOLAE BURGHELE**, laureat al Academiei Române, medic primar, șeful secției de ortopedie-traumatologie a Spitalului M.T.Tc.-2 din București.

— Progresele înregistrate în ultimii ani în această specialitate se datoresc mai ales unei mai bune înțelegeri a proceselor patologice care implicit au dus la găsirea unor noi modalități chirurgicale pentru tratarea afecțiunilor ortopedice sau traumatologice. Mulți dintre nespecialiști se întreabă pe bună dreptate de ce apar noi metode în ortopedie. Este bine cunoscut că chirurgia ortopedică și traumatologică este o chirurgie de restaurare cît mai exactă a anatomiei aparatului locomotor, în ideea de a reda bolnavului o funcționalitate cît mai bună a segmentului afectat. Tocmai acest ultim aspect determină ameliorarea unor tehnici, aparate sau instrumente. Astfel, traumatologia coloanei vertebrale ca și deformațiile dobîndite, de tipul scoliozei, beneficiază azi de noi tehnici de osteosinteză prin folosirea instrumentarului imaginat de Cotrel-Dubousset. Aceasta permite tratarea scoliozelor și fracturilor coloanei dorso-lombare în condiții optime, bolnavul părăsind patul după cîteva zile de la intervenția chirurgicală. O problemă de mare actualitate o constituie fracturile extremității proximale a femurului, întîlnite cu o frecvență crescută la persoanele care aparțin vîrstei a treia. Ceea ce caracterizează aceste fracturi este gravitatea lor, determinată de starea de sănătate de cele mai multe ori precară, la care se adaugă osteoporoza „localizată" în această zonă. Fracturile masivului troh-anterian, care în ultimii 15 ani beneficiază de o metodă chirurgicală imaginată de Ender, pot fi considerate un capitol rezolvat. Nu același lucru se poate afirma despre fracturile colului femural, în ciuda tuturor tehnicilor de osteosinteză existente în arsenalul terapeutic. Factorii de risc prezenți la aceste fracturi pot conduce la o evoluție nefastă a fracturii, spre neconsolidare și instalarea osteonecrozei, complicații care agravează prognosticul bolnavului. Iată de ce majoritatea specialiștilor și-au îndreptat atenția și au adoptat, pentru înlăturarea acestor aspecte negative legate de evoluția fracturii de col femural, atitudinea chirurgicală de înlocuire a capului femural cu o proteză cefalică tip Moore. Metoda, care mobilizează bolnavul de la pat cu sprijin precoce pe piciorul operat, duce în majoritatea cazurilor la salvarea bolnavului.

O altă problemă de interes deosebit, mai ales pentru sportivi, vizează ruptura ligamentelor genunchiului. În ultimii ani concepția nouă de a înlocui ligamentele rupte, îndeosebi ligamentul încrucișat anterior, care are un rol important în stabilitatea genunchiului, cu proteze ligamentare sintetice, poate fi considerată fiabilă, metoda înregistrînd prin rezultatele sale bune adepți din ce în ce mai mulți. Ceea ce preocupă specialiștii este realizarea unei proteze ligamentare sintetice cu un grad de elasticitate și rezistență apropiate de ligamentul biologic natural. Din rezultatele obținute pe plan mondial cît și din cele înregistrate de noi, care practicăm din 1986 în Spitalul Regional M.T.Tc-2 București această înlocuire a ligamentelor rupte ale genunchiului, folosind proteza sintetică Burghele-Dodu, produsă de Institutul de Cercetări Textile din București, se degajă concluzia că s-a făcut un pas mare înainte în soluționarea unei probleme dificile și grave. Astfel, un sportiv poate să-și reia sportul de performanță după 3 pînă la 6 luni, ca să nu mai vorbim de persoanele care practică un sport de amatori sau duc o viață obișnuită. Cercetarea științifică în acest capitol își îndreaptă azi atenția spre realizarea unui implant ideal care necesită pe lîngă studii aprofundate asupra calităților mecanice ale acestuia și o evaluare cît mai exactă a funcționalității genunchiului după aplicarea protezei sintetice.

— Despre cele mai moderne metode de explorări paraclinice ale aparatului locomotor cîteva detalii, vă rog...

— Printre metodele moderne de explorare, noninvazive, este de menționat scintigrafia care are cea mai largă folosire. Și-au făcut apariția treptat ecografia ultrasonică, tomodensitometria computerizată și rezonanța magnetică. Toate aceste metode fac azi parte din arsenalul de explorări paraclinice ale aparatului locomotor. Ecografia și rezonanța magnetică constituie două metode moderne, de mare actualitate, ușor de executat și care precizează diagnosticul multor afecțiuni ale aparatului locomotor. La Congresul Internațional intitulat ECO-Italia '89 la care am participat ca invitat, în această toamnă, s-au dezbătut toate aspectele legate de utilizarea acestor două metode. Ecografia este o metodă ideală de precizat diagnosticul unor afecțiuni ale mușchilor cu rupturi recente și cronice, al distrofiilor musculare, sau tumorilor benigne și maligne. În acest ultim caz ecografia este cea mai bună metodă pentru ghidarea acului bioptic. Articulațiile membrelor reprezintă un alt domeniu de utilizare a ecografiei. Astfel, patologia traumatică a mușchilor rotatori ai umărului, leziunile chiar inițiale în periartrita scapulo-humerală, precum și umărul dureros după traumatisme directe sau indirecte care pune probleme de diagnostic întotdeauna, toate aceste leziuni pot fi precizate cu ajutorul ecografiei. Rezonanța magnetică este o altă metodă care în ultimii ani a înregistrat mari progrese în explorarea părților moi și a articulațiilor, iar aplicarea ei în explorarea genunchiului reprezintă cea mai bună indicație de explorare paraclinică. Cu această metodă se pot preciza o leziune de menisc, ruptura ligamentelor colateral sau încrucișat, artritele, artrozele femuro-patelare, leziunile sinovialei și ale cartilajului articular. Rezonanța magnetică aplicată la genunchi devine astfel o metodă care înlătură artroscopia genunchiului mai ales cînd este practicată în dinamica genunchiului. Ea permite vizualizarea completă a tuturor straturilor intra și extraarticulare ale genunchiului oferind specialistului un diagnostic corect în vederea aplicării tratamentului chirurgical sau ortopedic.

Așadar, metode și tehnici chirurgicale noi, menite să redea cît mai rapid armonia aparatului locomotor.

ECATERINA BĂTRÎNEANU

medicul ne sfătuiește

Elena Stoica din București, Gheorghe Dan din Giurgiu, Maria Torian din Arad și Ionescu Anghel din Bacău aduc în discuție o problemă din domeniul alergologiei. Ni se relatează că în anotimpul rece, dar chiar și în diminețile răcoroase din timpul verii, la temperatura scăzută a mediului ambiant (de obicei în aer liber), aceștia prezintă pe tegumentele feței și ale părților corpului insuficient protejate vestimentar (de regulă mîini, antebrațe, glezne), o serie de tulburări patologice: roșeață (eritem), mîncărime (prurit) și, cel mai adesea, urticarie. Uneori fața (în special buzele și pleoapele sau obrajii) se tumefiază, desfigurînd acești bolnavi. La intrarea în locuință, temperatura crescută conduce la dispariția, după o agravare de scurtă durată, a acestor manifestări eruptive, însoțite uneori și de tulburări generale: grețuri, vărsături, senzații de leșin etc. Care este cauza? În ce constă remediul?

Ne adresăm pentru a afla răspunsul **dr. IOAN IAMANDESCU, medic primar alergolog la Spitalul M.T.Tc. — 2 din București.**

— La acești bolnavi frigul produce modificări neobișnuite ale structurii moleculare a proteinelor din piele și mucoase, conducînd la eliberarea unor substanțe, ca histamina de exemplu, responsabile de creșterea permeabilității capilarelor pielii și de apariția congestiei, urticariei și edemelor (umflăturilor feței și extremităților). De altfel, interesarea mucoaselor se traduce adesea și prin apariția la unii bolnavi a unor edeme ale limbii și esofagului, cu senzația de nod în gît, fenomen care poate apărea și după ingestia de băuturi reci sau după consum de înghețată. Nu numai contactul pielii cu aerul rece este răspunzător de sindromul urticarian descris, ci și imersia mîinilor în apă rece, cauză a tumefierii sau înțepenirii degetelor, însoțite de prurit și/sau usturimi. O situație extremă, la o parte din bolnavii cu urticarie la frig, o constituie apariția unei erupții generalizate pe tot corpul în cazul imersiei în apa de bazin sau de mare.

Cauzele bolii sînt cel mai adesea necunoscute (deși unele cercetări au evidențiat existența unui organism în general alergic, la polen, la medicamente, praf de casă etc. și a unor antecedente de infecții faringo-amigdaliene sau, mai ales, urinare, biliare ori intestinale). Există însă unele boli cu afectare severă a întregului organism, cum sînt cele cu mecanisme autoimune (colagenozele, în special), în cadrul cărora urticaria la frig apare inclusă ca un sindrom secundar. Deși urticaria la frig are o evoluție benignă, cu remisiuni spontane după cîteva luni, mai rar după cîțiva ani, și deși marea majoritate a cazurilor nu se încadrează în bolile grave, excluderea sau tratarea unor circumstanțe patologice favorizante ale urticariei la frig, precum și instituirea unor măsuri terapeutice și profilactice adecvate sînt deosebit de necesare. În afara evitării expunerilor prelungite la temperaturi scăzute și de o protecție vestimentară corespunzătoare, există o serie de preparate antihistaminice (Tavegyl, Peritol etc.) care pot preveni declanșarea manifestărilor bolii. Un tratament complex, vizînd terenul bolnavilor cu urticarie la frig, poate fi aplicat însă numai de către medic. Un amănunt, nu lipsit de importanță, îl constituie obligația acestor bolnavi — chiar după vindecarea bolii — de a evita imersia în apa de bazin sau mare, la adîncimi mari și neînsoțiți.

Rubrică realizată de AURORA POPESCU

Medicamente ale naturii: PEDICUȚA

Un cititor al revistei noastre ne-a semnalat printr-o scrisoare trimisă la redacție că în cartea dr. Gheorghe Dihoru, intitulată „Ghid pentru recunoașterea și folosirea plantelor medicinale", Ed. Ceres, 1984, la pagina 161, se afirmă că o plantă din flora spontană, denumită Pedicuța, este indicată contra fumatului, dar, în paranteză se specifică: „toxică!".

Deși s-a adresat mai multor farmacii și centre „Plafar" nu a putut obține nici o lămurire asupra toxicității plantei și a indicațiilor ei terapeutice. Îi vom furniza informațiile solicitate, cu speranța că vor fi utile și altor cititori.

Cine ar putea să vadă în micuța plantă tîrîtoare ce-și întinde ramurile în locuri umede din zona montană și subalpină o rudă a uriașelor ferigi arborescente ce au dominat lumea vegetală în perioada carboniferă, formînd acele luxuriante păduri care au dat naștere cărbunelui? Și totuși așa este: micuța Pedicuță (numită așa pentru că piciorul se împiedică în ramurile ei ce se tîrăsc pe sol) sau Brădișor (după asemănarea cu rămurele de brad), care nu depășește cîteva zeci de centimetri, este măruntul epigon al unor plante ce se ridicau chiar pînă la 30 de metri.

Pedicuța, pe numele său științific Lycopodium clavatum, are o compoziție chimică foarte complexă, izolîndu-se din ea un mare număr de alcaloizi (peste 35), dintre care clavatina, clavatoxina, licopodina, apoi terpene, flavonoide, substanțe minerale. Se folosesc partea aeriană (Herba Lycopodii) și sporii (Sporae Lycopodii).

În medicina populară din unele zone ale țării (de exemplu, pe Valea Crișului Negru), Pedicuța este de mult utilizată contra nicotismului, acțiune cunoscută și în medicina tradițională a altor popoare. În ultima vreme Pedicuța a devenit, în unele țări, materie primă pentru preparate medicamentoase.

Administrarea trebuie făcută obligatoriu după un prealabil control medical și cu avizul medicului, deoarece, din cauza unui anumit grad de toxicitate al plantei datorat conținutului în alcaloizi, Pedicuța este contraindicată pentru cei care au suferit accidente vasculare, suferinzilor de insuficiență renală, afecțiuni hepatice, boală ulceroasă, precum și în perioada de sarcină. Din Pedicuță se face un decoct cu o linguriță la 150 ml apă, care se bea la o oră după micul dejun. După un interval scurt, trăgîndu-se cîteva fumuri de țigară, apare o violentă reacție de respingere, cu senzația de greață, de vomă. Se recomandă o cură de circa o săptămînă, creîndu-se intoleranță la fumat, iar ulterior, prin reflexul condiționat ce se formează — simpla încercare de a relua țigările duce la aceleași senzații de disconfort. Dacă se asociază și dorința sinceră a subiectului, se ajunge la părăsirea fumatului.

La fel se procedează și în cazul alcoolismului: după ce se bea ceaiul, se consumă din băutura obișnuită, mecanismul fiind același: apar senzații de greață, vomă, gura „făcută pungă" cum se spune în popor, iar prin repetare, se formează reflexul condiționat de respingere a alcoolului.

Empiric i se atribuie și proprietatea de stimulare generală a metabolismului, precum și de diureză cu eliminarea de acid uric. Pentru aceasta este recomandat în litiaza urică renală și vezicală, cistită, reumatism. În uz extern, același decoct este considerat a avea proprietăți tonice asupra capilarelor.

În mod critic, nu putem da girul altor recomandări etnoiatrice, cum sînt acelea în afecțiuni hepatice, gastrite hiperacide și ulcer, insuficiență renală, dat fiind toxicitatea plantei, care face ca tocmai în aceste afecțiuni să fie contraindicată.

Sporii, care nu sînt deloc hidroscopici, pot fi utilizați în loc de talc pentru eritemul fesier al copiilor mici. În amestec în proporție de 1/9 cu lactoză, este utilizat în escare, eczeme la copii și virstnici.

Produsul nu se comercializează deoarece exploatarea pe scară largă ar duce la distrugerea speciei, regenerarea ei făcîndu-se extrem de greu, ciclul evolutiv durînd 15—20 de ani.

Poate într-o excursie făcută în miez de vară pe cărările șerpuitoare ale munților vă veți apleca și veți culege acest adevărat medicament oferit de natură, nu mult, ci atît cît vă este strict necesar. Recoltarea se va face numai prin tăiere cu forfecuța și nu prin smulgere.

Dr. biolog MIRCEA ALEXAN

întîmplări adevărate

Fotograful... orb

Iaushiko Kono a orbit pe cînd avea 17 ani. Acum are 42 de ani şi nu se poate spune de fel că şi-a pierdut interesul său pentru arta fotografică. El nu se desparte niciodată de aparatul său dar firește, întotdeauna trebuie să fie pe-aproape cineva care să-i explice ce se află în preajma-i şi dacă acest ceva este şi

interesant de fotografiat, Iaushiko afirmă că în momentul în care fotografiază îşi ascute toate celelalte simţuri în aşa fel încît să poată aprecia cît mai corect, forma, suprafaţa, înălţimea subiectului. Specialitatea sa este să facă fotografii cu ocazii festive, la ceremonii. Nu de mult, la Tokio a fost organizată o expoziţie cu fotografiile sale.

Sindromul Stendhal

Între afecţiunile relativ recent descoperite, consemnăm una cu totul neaşteptată în domeniul psihiatriei. Serviciile de resort ale spitalului Santa Maria Nuova din Florenţa au efectuat studii serioase asupra sindromului descris, în urmă cu mai bine de un secol, de marele scriitor francez Stendhal, sindrom care-i poartă numele. Într-adevăr, Stendhal făcuse o constatare curioasă : „Arta are, adesea, efecte surprinzătoare asupra amatorilor. Ceea ce e cu atît mai adevărat, cu cît amatorii sînt supuşi atracţiilor unui mediu estetic prea dens". Este, anume, vorba despre o tulburare psihologică, uneori chiar profundă şi severă, de care sînt atinşi turiştii aflaţi în vizită în superba cetate a artei italiene.

Pentru perioada 1977—1988, în care s-au efectuat cercetările de care aminteam, cifra turiştilor spitalizaţi trece de o sută. Manifestările prin care sindromul este recunoscut conţin tulburări de auz şi de vedere, accelerări ale ritmului cardiac, halucinaţii, angoasă etc. Uneori accesele psihice sînt grave, la fel şi cele afective, cauzînd perioade de panică inexplicabilă care alternează cu altele de euforie necontrolată.

Vinovat de acest sindrom curios se pare a fi consumul exagerat de... artă. Densitatea în opere de artă a splendidei cetăţi este recunoscută şi căutată cu asiduitate de turişti, lacomi să cuprindă cît mai mult în cît mai puţin timp. Pătrunderea insaţioasă în acest mediu estetic relevant este brutală pentru psihicul multor indivizi. Reversul este o acţiune şoc asupra psihicului. Dintre capodopere, cele care produc cel mai clar afecţiunea sînt citate două : „David", de Michelangelo şi „Primăvara" de Boticelli. Curiozităţile continuă şi cu o altă constatare deoarece cei mai expuşi „frumoasei" maladii sînt bărbaţii şi anume celibatarii care ajung prima dată la Florenţa. Încă nu s-a oferit o explicaţie rezonabilă pentru această lipsă de apărare a burlacilor în faţa operelor de artă florentine.

Bunicile paraşutiste

„Să te arunci cu paraşuta prinsă de spate dintr-un avion care se află la 3 500 de metri înălţime, reprezintă pentru mine ca şi pentru alte amatoare, o plăcere deosebită. Este un prilej să încerci senzaţii cu totul neobişnuite". Declaraţia aparţine unei femei, Marisa Bianchi, în vîrstă de... 55 ani, care este membra unui cerc de paraşutism care funcţionează la Verona sub conducerea unor campioni reputaţi, ca Alberto Bauchel, Luigi del Monti şi Ana Madinelli. Din acest cerc de adevăraţi sportivi fac parte un număr destul de mare de oameni de diferite profesiuni, a căror vîrstă se situează între 50 şi 60 ani. Instruirea „elevilor" s-a desfăşurat conform normelor în vigoare, cu un program atotcuprinzător, însuşit extrem de bine la toate capitolele. Grupul de amatori de sărituri cu paraşuta se întîlneşte la sfîrşitul de săptămînă pentru a duce la împlinirea dorinţei lor de planare cu ajutorul cupolelor multico-

lore de la înălţimi de circa 3 500 metri. Cei mai curajoşi îşi permit şi căderi în gol de cîte 1 000 metri. Uneori, acestui grup de oameni curajoşi li se adaugă şi artişti de cinema precum Fabiio Testi şi Philippe Leroy.

Atenţie la rozătoare !

Porcul-spinos este reprezentantul unei familii de rozătoare care trăieşte în pădurile din Alaska. În ultima vreme locuitorii acestui stat american se plîng tot mai des că aceste animale au început

să se strecoare în garaje unde distrug furtunurile de cauciuc şi izolaţia cablurilor instalaţiilor electrice de sub capota automobilelor.

Cîini salvatori

O întîmplare petrecută în largul coastei bretone (Franţa) : doi pescari, înainte de a naufragia şi abandona barca în care se aflau, au reuşit să lanseze semnalul SOS. O oră după acest episod, cînd simţeau că sînt la capătul puterilor (deşi purtau încălţăminte gonflabilă care-i

ajuta să se menţină la suprafaţă), unul dintre naufragiaţi a simţit că este apucat puternic de unul din braţele sale. În primul moment, a fost convins că a fost apucat de dinţii unui rechin, dar, spre surpriza sa şi a colegului de suferinţă, în jurul lor se aflau trei „salvamari" deosebiţi : cîini uriaşi care i-au apucat de braţe şi i-au tras spre ţărm. Ulterior, aveau să afle că numele acelor cîini erau Volga, Acores şi Alpha, patrupede de rasă dresaţi special pentru salvarea oamenilor din apă.

În Franţa un asemenea caz nu este izolat şi este datorat în primul rînd faptului că în această ţară s-a înfiinţat Federaţia naţională a instructorilor de cîini pentru salvarea nautică care, în mod special, activează pe malurile coastei bretone, cu rezultate chiar foarte bune. Cîinii Terranova sînt robuşti şi puternici, avînd o înălţime medie de 70 centimetri şi o greutate în jur de 65 kilograme. Membrii federaţiei au misiunea să-i dreseze şi acest lucru le este înlesnit de inteligenţa acestor animale care şi înoată foarte bine. Experienţa de pînă acum realizată de federaţia respectivă demonstrează utilitatea acestui serviciu original de salvare, astfel că nu-i de mirare că asemenea încercări s-au semnalat şi în alte ţări.

Patrupedul milionar

În îmbrăţişarea prietenească din fotografie sînt imortalizaţi doi milionari — Cris Iraclidis, „regele bunurilor imobiliare" din Marea Britanie şi dogul său mastiff, Zorba. Cîinele este într-adevăr posesorul unui cont bancar cu şase zerouri : în anul 1988 el a cîştigat 3 milioane dolari, neavînd egal în lume ca „stea de

cinema" patrupedă. Zorba figurează în cartea recordurilor Guinnes pe 1989. Datele lui sînt următoarele : greutatea — 149 kg, lungimea de la nas la capătul cozii — 2,54 metri.

„Deşi Zorba arată ca un leu, iar recent a turnat într-un film de groază, coproducţie S.U.A. — R.F.G., în care, conform scenariului, el teroriza un sat întreg, în realitate cîinele este blînd ca un miel", afirmă Iraclidis.

Televiziune

PUTEAM ŞI FĂRĂ REVELION !

Ştiu că am urmărit la TVRL primul nostru revelion liber. Ştiu că presată de evenimentele încandescente lumea televiziunii n-a mai avut timpul să regîndească programul (distractiv ?) pregătit pentru Anul Nou încă din minunata eră a chimisto-cismarilor. Dar, nici aşa să ni se servească oscioarele şi aripioarele, celebrele „tacîmuri" de la masa dictatorilor. Ştiţi la ce mă refer — nu ne-am dorit deloc acele „coruri" de solişti de muzică populară, în care soliştii aceleiaşi zone erau înghesuiţi spre a nu-şi etala personalitatea. Nu ne-am dorit deloc acele colinde, frumoase de altfel, dar decapitate de elementele religioase ; nu ne-am mai dorit acele glumiţe evazioniste cu gestionari şi icralişti, nici acele cîntece de muzică uşoară în care totul e minunat, e plin de flori, totul e feeric ca-n basme, totul e cu totul şi cu totul de aur. Nu ne-am dorit încă multe alte lucruri văzute şi ni s-a părut jignitor că nici în noaptea Anului Nou nu putem, nu sîntem lăsaţi în pace de stafia perechii dictatoriale, de gusturile lor „perfecte". Să nu mai vorbim de tradiţionalul program de romanţe cîntate pe trepte monumentale de marmură ca la palatul primăverii. Să fim bine înţeleşi : n-avem nimic cu anumite genuri, dar prin deformările anterioare ele au fost compromise aşa că e bine să stea un timp deoparte să-şi facă plastia chirurgicală de rigoare pentru a reveni la ceea ce erau. Aceste genuri ca romanţa, folclorul nou (chiar cel zis patriotic), poezia zis patriotică ce începuseră să arate mult prea multilateral dezvoltate sînt compromise.

Nu ne trebuia aşa ceva de Anul Nou — preferam o emisiune „în direct" în care toţi artiştii să spună ceea ce pînă la 22 decembrie n-au avut voie să spună. Şi mai voiam, o transmisie în direct de la bradul pus în cinstea martirilor din pasajul Universităţi. Acolo puteau să cînte tinerii cu chitarele lor despre ceea ce-i durea şi-i durea sigur ; nu ne-am fi dăstrat, dar cine s-a distrat în noaptea Revelionului '90, cînd încă din micul ecran ieşeau miroasne de sînge proaspăt. Nu, nu trebuia să avem un revelion care să ne amintească de cele anterioare. Şi dacă mulţi tineri care au privit micile ecrane, au avut ca şi noi acelaşi dureros sentiment, le amintesc că ei au apărat televiziunea şi că ea e acum a lor deşi ei n-au vrut **s-o ocupe.** Au lăsat loc vedetelor. În ceea ce ne priveşte mai avem o armă, şi ea rămasă din vechiul regim alimentar : **Cînd nu ne place — trecem „pe bulgari"!**

P.S. Aflăm din presă că un director din Alba Iulia nou ales de Front a fost destituit a doua zi fiindcă deja trecuse la folosul maşinii întreprinderii în interese personale. La prima sa emisiune după dezgheţ Petre Magdin a ţinut ca la un program **rock** să ne prezinte o solistă de **muzică** uşoară(!!!), care cînta un cîntec de... Petre Magdin. Ce facem, ne întoarcem la feudalismul academicienilor sfertodocţi ?

GEORGE STANCA

povestire s.f.

TREI FULGERE PE SECUNDĂ

episodul şapte

Sute de puişori de găină pluind disperaţi, năvăleau mereu prin trapa deschisă a navei **Tornada,** rostogolindu-se buimaci de-a lungul podeţului metalic, uşor înclinat, care ajungea pînă pe sol. Tehnicienii din grupa bătrînului Sallant alergau după ei să-i prindă, în timp ce, printre dînşii, două tinere femei se chinuiau să-i introducă în coşurile mari purtate în braţe. Din cînd în cînd izbucneau hohote de rîs şi cuvinte neînţelese. Nimeni nu-l luase pe Tibald în seamă. Probabil că treaba asta ieşită din comun, nemaiîntîlnită încă pe Malgamar, răvăşise puţin minţile bravilor militari (sau prezenţa tinerelor femei le înviorase spiritele), pentru că, ce mai calea-valea, se dădeau în vînt să culeagă puişorii, aruncînd ocheade cam îndrăzneţe în direcţia celor două amazoane blonde afurisit de frumoase!

Pilotul reuşi în cele din urmă să ajungă printre ei.

— Ce se întîmplă aici? strigă, încă neîncrezător.

Toată lumea încremeni, disciplina fiind respectată pe Malgamar. Doar piuiturile păreau să fie şi mai disperate. Iar blonda cea mai apropiată (salopeta strînsă pe corp îi venea de minune!) lăsă coşul din braţe şi făcu vreo cîţiva paşi în direcţia lui. Rămase nemişcată, trecîndu-şi mîna prin părul umed, într-o poziţie caraghioasă care-i scotea în relief rotunjimile superbe! Zîmbi şăgalnic, numai promisiuni.

— Domnule căpitan, raportez! Cloctoarea funcţionează admirabil. Cu puţin combustibil, şterpelit din rezerva oficială, generatoarele au dezvoltat la turaţii minime o temperatură de plus 37 de grade. Suficient pentru prima şarjă care numără cam 1 500 de exemplare. Asistaţi la cea dintîi victorie a spiritului gospodăresc feminin! În curînd bărbaţii ne vor face o curte nebună! O vom merita pentru un pui la frigare!

Valuri de rîs izbucniseră din toate părţile. Tibald se încruntă. Furia îl copleşi în cîteva clipe. Scoase pistolul-laser de la centură şi sub rafalele scurte zeci şi zeci de puişori dispăruseră în neant. Sallant se repezi, smulgîndu-i arma din mînă.

— Ceea ce faceţi este o crimă!

— Puneţi în pericol însăşi existenţa Malgamar-ului, dobitocilor! scrîşni Tibald. În treizeci de minute să nu mai văd nimic! Arma!

Celălalt i-o întinse. Dispăru la bordul navei **Muss.**

— Ţineţi-vă bine! strigă Simon, printre bubuiclile asurzitoare ale motocicletei care gonea în viteză.

Ghemuit în atas Tibald nu-l auzi. Strîngea în palme bara metalică. Motocicleta se apleca într-o parte, sărea în sus, iar din cînd în cînd, pe două roţi, părea că face echilibristică pe o sîrmă cu noduri cît pumnul ! Se năpustiră într-o văgăună sălbatică printre coline cu pereţi ameninţători şi luară, în sfîrşit, cu asalt, ultima pantă abruptă. Ajunşi pe coama domoală Tibald răsuflă uşurat. Pînă la Bamba, reşedinţa generalului Aymat, nu mai aveau decît 11 kilometri. Drum neted, ca în palmă. Tibald se lăsă în voia gîndurilor care-l cam sîciiau în ultima vreme. Malgamar, mereu şi mereu !

Planetoidul acesta aproape anonim se transformase în mîinile militarilor într-o adevărată fortăreaţă cosmică. Gama armamentului ofensiv nu era cunoscută decît de general şi de grupul restrîns al celor care se ocupau cu arta militară, cu tactica şi strategia. Adăposturile subterane, controlate electronic, ascundeau în spatele blindajelor sofisticate numeroase tipuri de arme imposibil de imaginat. De aceea, în mod paradoxal, suprafaţa planetoidului părea pustie. Cele cîteva aşezări omeneşti apărute pe ici, pe colo, fuseseră considerate drept acţiuni excentrice lipsite de importanţă. Ceilalţi oameni preferaseră să se ascundă prin hrube sau peşteri de teama unui atac distrugător. Demoralizaţi, supuşi atîtor lipsuri prezente şi viitoare, ofiterii aşteptau acel miracol care să-i salveze de la pieire. Toate gîndurile se îndreptau către **Muss,** astronava care purta prin destinul ei unica sansă, unica speranţă a viitorului. Iar pe Tibald îl frămînta o idee nebunească, atît de îndrăzneaţă, încît n-o putea împărtăşi oricui. Se hotărîse s-o divulge numai generalului...

— Am ajuns, domnule căpitan !

ROMULUS BARBULESCU

(Va urma)

verificați-vă cunoștințele

PRIVIȚI, AMINTIȚI-VĂ, RĂSPUNDEȚI

Începîndu-și activitatea în ultimul deceniu al secolului al XVII-lea, Academia Domnească de la București reprezintă, prin planul de studii și prin conținutul disciplinelor și întinderea lor pe mai mulți ani, prima instituție de învățămînt superior din Țara Românească.

Deși limbile de predare erau aici — ca în întreg învățămîntul universitar european de pînă în secolul al XVIII-lea — greaca și latina, Academia Domnească de la Sf. Sava din București a aparținut, material și spiritual, Țării Românești, poporului. Programul de studii al Academiei era întocmit prin „chibzuire de obște" și includea, alături de gramatică, retorică și latină — studiul fizicii și metafizicii (despre cer, despre materie și pieire, despre suflet), fizica predîndu-se după lucrările vestitului profesor Teofil Corydaleu (1570 — 1646).

În anul 1776 s-a stabilit ca la Academia Domnească să fie studiate și științele moderne, un loc important revenind aritmeticii, algebrei, trigonometriei, prima dintre acestea învățîndu-se în limba română (care fusese înscrisă în 1775 ca limbă de studiu).

Întrucît în al doilea deceniu al secolului al XIX-lea Academia Domnească de la București nu mai corespundea aspirațiilor naționale ale poporului nostru la ființă cea dintîi școală de învățămînt superior cu limba de predare română — numită în literatura de specialitate „Școala de la Sf. Sava "— care și-a deschis porțile în august 1818.

ÎNTREBARE : Cine a fost primul profesor al acestei școli, cel care de altfel a și denumit-o „Academia cu științe chiar în limba românească". Imaginea noastră redă portretul acestui mare cărturar (1779-1823).

EUGEN MERGHIȘESCU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSURILE LA ÎNTREBĂRILE PUBLICATE ÎN NUMĂRUL 51 (1 679)

Din istoria C.F.R.

1. În 1846 începe construcția primei căi ferate pe teritoriul țării noastre între Oravița și Baziaș, în lungime de 52 km, inaugurată zece ani mai tîrziu. Între 1860—1863, calea ferată a fost prelungită pînă la Anina cu încă 34 km.

2. La 31.10.1869, ora 10,45, din gara Filaret pleca trenul „Mihai Viteazul", către Giurgiu, unde a ajuns la ora 12,15, după o oprire la Comana pentru alimentare cu apă (distanța București—Giurgiu: 69 km).

3. Prima piatră a construcției Gării Tîrgoviștei, cum s-a numit inițial Gara de Nord, a fost pusă la 22.09.1868, în 1872 a fost inaugurată, iar din 1888 poartă actuala denumire.

4. La 21.05.1878 a circulat întîia dată primul nostru tren accelerat internațional pe ruta București—Viena ; între localitățile Orșova și Vîrciorova deplasarea se făcea cu trăsura, calea ferată nefiind terminată.

5. Calea ferată Buzău—Mărășești, cu o lungime de 96 km a fost prima executată numai cu forțe proprii, în perioada august 1879 — octombrie 1881. Proiectarea și construcția a fost realizată de un grup de ingineri conduși de Ion B. Cantacuzino și Dimitrie Frunză și a costat de 3 ori mai puțin decît lucrări similare efectuate de firmele străine.

6. La Arad, în 1896, este construită prima locomotivă cu ecartament normal, de către Fabrica de material rulant, prima de acest fel din țară. Cu 24 de ani în urmă fusese construită la Reșița prima locomotivă, dar cu ecartament îngust. Din 1926, locomotivele obișnuite s-au fabricat la Reșița.

7. În 1906, inginerul George Cosmovici proiectează și realizează cutia cu ungere continuă pentru osiile vagoanelor, preluată apoi pe întreg continentul nostru.

test

...ȘI MAI JOS ?

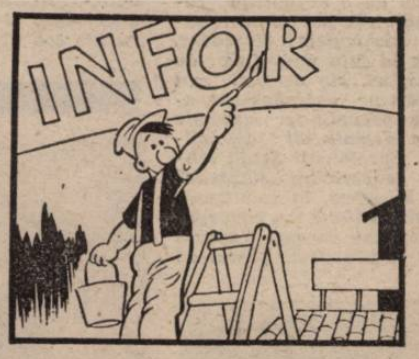

Cine sau ce se află sub partea de jos a desenului ? Încercați să dați un răspuns spiritual și apoi să-l confruntați cu cel pe care îl vom publica în numărul viitor.

(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL 51 (1 679)

CUBUL

Cubul nr. 2.

NICOLAUS OLAHUS

Metamorfoză *

Tu, izvor de vorbărie,
De o vreme ești zălud :
Faci atîta gălăgie
Că și musca o aud !

(*Iacobus Danus, profesorul de limba greacă și apoi secretarul lui Olahus, îndrăgostindu-se, devine taciturn)

NICOLAE IORGA

Ars Academica

De ce vorbesc așa de lung
Cînd academicieni ajung ?
Fiind un corp nemuritor
Ei au eternu-n fața lor.

SEXTIL PUȘCARIU

Poet de poruncală

Geaba lucri, ca zilierii,
Toată ziua ca să placi ;
Din sudoarea frunții tale
Stropi de rouă n-ai să faci !

Pe asta o știți?

ULTIMUL FILM

Într-una din vizitele sale de lucru — istorice, se înțelege —, Cîrmaciul poposește la o întreprindere din Capitală. Dialogul constructiv se desfășoară, ca de obicei, în spiritul democrației muncitorești revoluționare : el dînd indicații prețioase, ei, factorii de ascultare, notînd în carnețele orientările de inestimabilă valoare teoretică și practică, iar megafoanele izbucnind, din benzi magnetice, în puternice ovații și urale. În această atmosferă fructuoasă de lucru, un personal muncitor, scăpat de sub supravegherea echipei de strigători, intervine cu o propunere :

— Am vrea să mai vedem și noi, din cînd în cînd, pe micul ecran, cîte un film artistic.

Receptiv la sugestiile venite de jos Cîrmaciul privește în jur cu binecunoscuta-i spaimă neînfricată — unde sînt vibrantele adeziuni ? — și face semn directorului Televiziunii să se apropie :

— Începînd de mîine, strigă el, ca să se facă auzit, să dați eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, care înfăptuiește cu succes noua revoluție agrară, intelectualilor, tuturor oamenilor muncii, cîte un film pe zi !

— Mult iubite și stimate, răspunde cel chemat, vom face totul ! Conform sarcinilor primite, emisiunile noastre de la orele 20 la 22 cuprind două telejurnale, iar între acestea, „Omagiul țării Conducătorului iubit" și „Cîtitorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu".

— Analizați programele în spirit revoluționar și dați film poporului. Cinci minute, dar zilnic !

În seara următoare, crainica T.V. anunță surpriza : „În continuare, vă invităm să vizionați un film artistic". De îndată pe ecran apare un pod. La un capăt, o mașină Dacia se pregătește să înainteze, șoferul ambalează motorul și așteaptă, cu înfrigurare, momentul potrivit. La capătul opus, o altă mașină Dacia e gata să demareze, omul de la volan pare un arc încordat la maximum, însă știe să se stăpînească. Suspensul e nemaipomenit, confruntarea pare iminentă, dar crainica intervine salvator : „Ați vizionat filmul **Dacii**".

Trece noaptea și mai trece o zi. Seara, cam pe la aceeași oră și în aceeași ambianță, pe ecran apare un cîine. Și cîinele acesta, pe nume Codru, aleargă. Străbate în fugă o comună, apoi o șosea în negură, încă o comună și încă una, după care, obosit, se oprește lîngă un stejar și face ce face. Intriga pare a da în clocot și chiar dă, dovadă că, la și cinci, crainica anunță : „Ați vizionat filmul **Stejar, extremă urgență**".

A treia serată cinefilă. La o masă rotundă, doi jucători de cărți își însoțesc gesturile cu replici categorice : „As !" „Pică !" După cele cinci minute regulamentare, timp în care disputa a fost pe muchie de cuțit, crainica anunță complice : „Ați vizionat **Pas în doi**".

Analiza aprofundată care a urmat acestei experiențe telecinematografice a conchis că inițiativa e bună, dar că peliculele programate pe micul ecran trebuie să fie inspirate nu de la ulcior, ci de la izvor, apa vie a realității, cu sarcinile pe anul în curs și cu lupta pentru pace, cu educația materialist-științifică și cu povara datoriei externe. Filmul ce a urmat răspundea tuturor cerințelor, în sensul că înfățișa scena finală a Congresului al XIV-lea. Jos, la parterul sălii Palatului, delegații, iar sus și în părțile laterale invitați unul și unul, alcătuind „Corul deplinei unanimități". Realesul îi felicită pentru vocile lor pline, ferme, îndeosebi în pauzele dintre două aliniate, cînd alegro vivace devine fortissimo. Ca de fiecare dată, crainica anunță implacabil : „Ați vizionat **Noiembrie, ultimul bal**".

MANOLE AUNEANU

DESENE DINTR-O CARTE INTERZISĂ

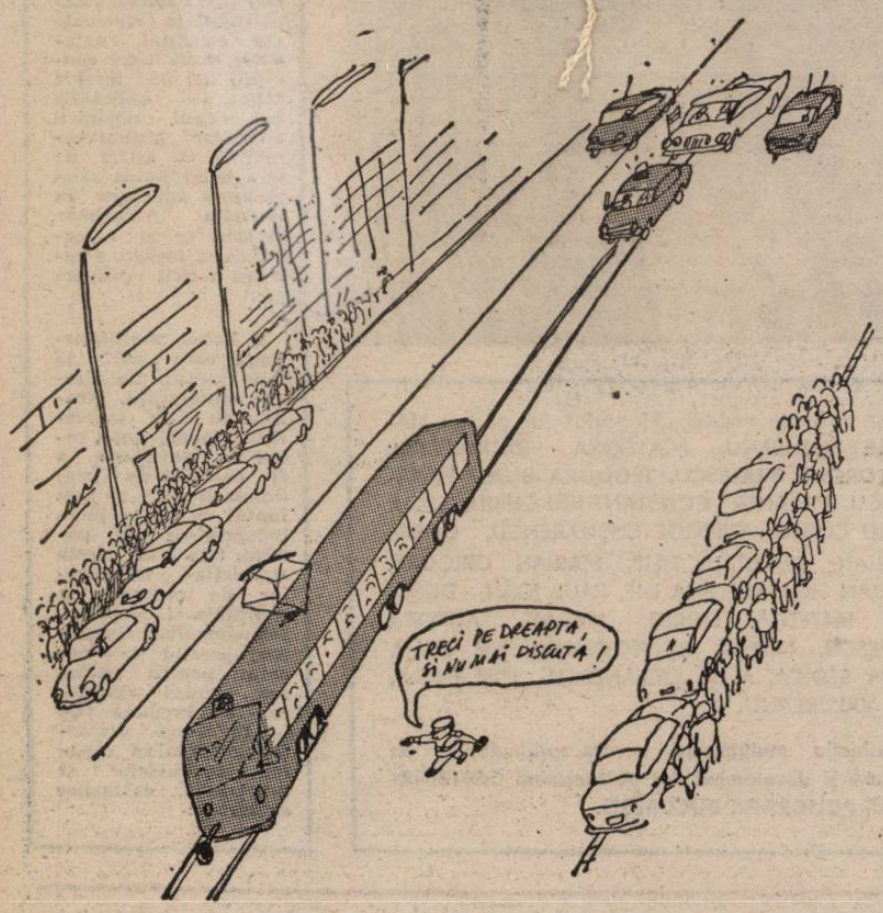

MIHAI STĂNESCU

MATEMATICĂ

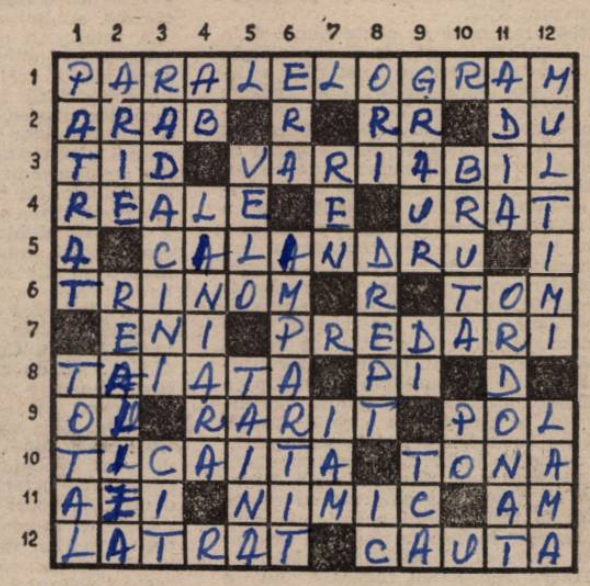

ORIZONTAL : **1) Figură geometrică 2) Popor cu tradiție matematică — Bir ! — 23 adunări 3) Localitate în Anglia — Schimbător 4) Numere ce pot fi exprimate ca limită a unui șir convergent de numere raționale — Colindat 5) Corp geometric 6) Expresie algebrică formată din trei termeni — Volum 7) Fluviu în Peru — Mod de transmitere a cunoștințelor unei discipline 8) Intersectată — Număr 9) Oală — Distanțat — Puncte în care un diametru intersectează sfera (sing.) 10) Fără spor (fem.) — Unitate de măsură pentru greutăți 11) Nici ieri, nici mîine — Zero — Posed 12) Glas canin — A cerceta (fig.).**

VERTICAL : **1) Figură geometrică cu toate laturile egale — La capătul unei adunări 2) Suprafață — A obține 3) Soluțiile unei ecuații — Rezultat la împărțire 4) Primele la alfabet — Dreaptă 5) Prefix referitor la bicicletă — Secret 6) Perioadă mare de timp — Divizat 7) Animal nordic — Comună în județul Caraș-Severin 8) Înmulțit — La 90 de grade — Pană 9) Pasăre călătoare — Început de diametru — Transformator de curent alternativ (siglă) 10) Neprelucrată — Primele la pol 11) A sufla ușor — Aranjat după un criteriu 12) Elemente grupate — Enunț matematic prin a cărui rezolvare se poate demonstra o teoremă.**

DICȚIONAR : TID, ENI

MIRCEA PATACHI
Cugir, jud. Alba

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

LA MULȚI ANI!

ORIZONTAL : Masă — Revelion — Urări — Răvașe — Nănașa — Sarma — Tratație — N — M — I — Tuca — Leat — Dar — Chef — Ra — Bătăi — O — Etil — Oțe — Noroc — Em — Gi — Bt — Antenă — Antren — E — Lan — Tînăr — Escală — I — Animată — Ah.

ştiinţa pe meridianele lumii

Controlor pentru traficul auto

În general, aparatele existente folosite pentru depistarea automobilelor care depăşesc viteza legală pe şosele au o deficienţă comună: ele pot urmări numai vehiculele singulare. Puse în faţa unui flux de transport, ele nu mai pot urmări pe contravenient, acesta putindu-se ascunde între vecinii săi disciplinaţi. Specialiştii Şcolii tehnice superioare „Bauman" din Moscova, în colaborare cu alte unităţi, au conceput şi realizat un nou aparat care să constituie postul de control al vitezei autovehiculelor, în măsură să înlăture deficienţa menţionată.

Noul aparat funcţionează pe baza principiului măsurării vitezei prin radiolocaţie. Astfel, o sursă emite unde electromagnetice de înaltă frecvenţă în direcţia automobilului; o parte din ele reflectate de vehicul se întorc furnizînd informaţia necesară pentru calcularea vitezei. Acest mod de lucru se regăseşte şi la vechile aparate. Noutatea o constituie analizorul spectral paralel incorporat în construcţia aparatului, care permite înregistrarea şi fixarea tuturor automobilelor ce trec concomitent prin zona de acţiune a postului.

În cazul în care una din maşini depăşeşte viteza maximă admisă, un aparat fotografic face cîteva fotografii ale drumului parcurs de vehiculul contravenient. În cadrul imaginii se imprimă viteza mijlocului auto, mărimea vitezei admise, data şi ora şi numărul de cod al zonei controlate. Datorită timpului mic de expunere (1/500 sec.) numărul de înmatriculare apare distinct pe fotografie chiar şi la viteze foarte mari. Diafragma se reglează automat, în funcţie de sensibilitatea filmului şi luminozitate. Dacă lumina este insuficientă intră în funcţiune un blitz. Aparatul asigură o precizie de măsurare a vitezei de ±1 km/oră. Raza de acţiune — distanţa de 300 m. Noul „controlor" poate fi instalat pe o maşină sau pe şosea, la margine sau suspendat.

Model planetar

În satul vest-german Unterzimingen a fost construit modelul sistemului solar micşorat de 850 milioane ori. Soarele este reprezentat printr-o sferă de aramă goală pe dinăuntru şi avînd diametrul de 163 cm. La o distanţă de 69 metri de „Soare" se află planeta Mercur, reprezentată printr-o bilă de dimensiunile unui bob de mazăre, turnată din aluminiu şi fixată într-o cutie de sticlă. Ceva mai departe, la 126 metri de „astrul zilei" este dispusă planeta Venus, iar la 176 metri Pămîntul. Urmează celelalte planete, „Pluton" aflîndu-se la şapte kilometri de „Soare". Lîngă fiecare model al planetelor se află cîte o descriere detaliată a caracteristicilor lor. În fotografia alăturată este prezentat modelul planetei Jupiter.

Consum eficient de energie

Impresionante fonduri financiare urmează a fi investite de către statele industrializate pînă în anul 2000 în domeniul energeticii. Potrivit calculelor estimative, suma alocată se va cifra la circa 8 400 miliarde dolari. Este un efort financiar gigantic. Investiţiile solicitate sînt, de fapt, chezăşia dezvoltării şi progresului în secolul XXI.

Problema energiei se poate pune şi în alt fel. Soluţionarea ei ar fi posibilă, în parte, şi prin reducerea fondurilor anticipate. Se pot oare înălţa mai puţine unităţi energetice (termocentrale pe cărbune mai ales, care aruncă către înaltul cerului mari cantităţi de gaz carbonic ce infestează în mod alarmant atmosfera), asigurîndu-se, totuşi, necesarul de electricitate al lumii? Ţările industrializate au oferit deja varianta sporirii produsului naţional brut fără a se recurge la un consum mai mare de energie. Un consum eficient al energiei produse este reclamat nu numai de reducerea fondurilor producerii ei, care ar putea lua drumul către alte domenii, prioritare, ci şi de nevoia urgentă a prezervării mediului înconjurător. Energiile regenerabile nu sînt prea promiţătoare atît timp cît preţul barilului de ţiţei se menţine la o cotă scăzută. Realizările din diferite ţări în sfera energiilor noi sînt justificate, deocamdată, numai în cazul unor situaţii locale. Energiile noi ar putea fi promovate cu succes mai ales în ţările lumii a treia, în care există regiuni întinse ce nu sînt traversate de reţele de distribuţie a electricităţii. Filiera energeticii nucleare nu e nici ea prea seducătoare, sînt de părere mai ales ecologii. Ar fi greşit să se ajungă la o generalizare în întreaga lume a „cetăţilor luminii" alimentate de forţa atomului.

O soluţie inteligentă de folosire a potenţialului energetic actual ar fi cogenarea şi controlul energiei. Ce este cogenarea? Nimic altceva decît recuperarea energiei pierdute, procedeu care permite exploatarea ei mai bună. Nu este vorba de o noutate în materie de energie, mai ales din punct de vedere al definirii modalităţii de acţiune. „În urmă cu aproape 20 de ani, relevă publicaţia Energie Plus, cogenarea era denumită energie totală şi consta în recuperarea căldurii pierdute de un motor cu piston sau de o turbină". Şi într-un asemenea caz, „randamentul termodinamic al ansamblului devine foarte ridicat avîndu-se în vedere că, în mod obişnuit, această căldură este evacuată în gazele de eşapament sau în circuitele de răcire", subliniază publicaţia amintită.

A intervenit primul şoc petrolier, în 1973, şi în lumea energeticienilor s-au făcut auzite voci care pledau în favoarea unor modificări în funcţionarea centralelor electrice clasice. Modificările urmau să permită acestor centrale să furnizeze nu numai electricitate ci şi apă caldă, pentru nevoile industriei şi ale gospodăriilor individuale. Se preconiza ca şi centralele atomo-electrice să fie aduse în situaţia de a livra un dublu „produs". Remodelarea era posibilă, întrucît pompele de căldură urmau să fie aduse la parametrii de temperatură care să îngăduie urcarea efluenţilor pînă la nivelul la care să fie folosiţi. Testele efectuate la uzina „General Motors Corporation" din Warren (S.U.A.) cu un ciclu de cogenare a funcţionării foarte sensibil s-au dovedit promiţătoare. El şi-a dovedit pe deplin capacitatea de a spori puterea energiei electrice cu 15 pînă la 20 la sută în perioada de vîrf. Trebuie reţinut şi faptul că, în cazul unei cereri mai mari, nivelul producţiei de aburi poate să crească şi el.

Experţii în materie au ajuns la o concluzie extrem de seducătoare cu privire la efectul benefic al cogenării. Generalizarea sistemului de cogenare în Franţa şi R.F. Germania, de pildă, le-ar îngădui acestor state să obţină de aproape trei ori mai mult curent electric decît cantitatea consumată de-a lungul anului 1985. Se aşteaptă o răspîndire în lume a unităţilor de cogenare. Ele vor contribui şi la combaterea efectului de seră. Aceste unităţi pot deveni, într-adevăr, o sursă extrem de importantă în planul economisirii energiei.

D. FILIP

Să reflectăm

Aceasta este chemarea adresată populaţiei Terrei de către Lester R. Brown, scriitor şi cercetător în domeniul mediului înconjurător şi al agriculturii, preşedintele prestigiosului „Worldwatch Institute" (S.U.A.). Fondator al institutului amintit, Brown aduce în atenţia omenirii cîteva întrebări extrem de pertinente, semenii noştri de pretutindeni fiind îndemnaţi să mediteze la prefigurarea viitorului planetei.

„Sîntem confruntaţi, în cursul acestor ultimi ani ai secolului XX, cu o problemă delicată, cea a drepturilor şi responsabilităţilor individului. O persoană poate avea mijloacele pentru a cumpăra un superb automobil, care însă consumă multă energie. Terra poate să ofere acest lux? Un cuplu şi-ar dori să aibă foarte mulţi copii. Dar planeta noastră este în măsură să ofere luxul familiilor foarte numeroase? Readucerea planetei Pămînt la parametrii optimi din punct de vedere ecologic, fără a se neglija dezvoltarea economică, necesită promovarea competenţei la nivel naţional, dar şi în cadrul organizaţiilor şi instituţiilor internaţionale. Dar, la urma urmelor, fiecare dintre noi, individual, vom fi puşi la încercare" (să găsim grabnic răspunsul cel mai potrivit acestor întrebări n.n.).

Telefoane publice mobile

Reţeaua telefonică a Statelor Unite a fost dotată cu o nouă generaţie de telefoane publice, bazate pe monedă sau cartelă de credit, care pot fi utilizate atît staţionar, în cazul unor evenimente speciale (concerte, festivaluri, manifestări sportive, comunicaţii în caz de urgenţă etc.), cît şi de pe vehicule ale transportului public aflate în mişcare, (vapor, autobuz, tren, avion).

În urma unor cercetări laborioase, ţinînd seama de reţeaua urbană de comunicaţii şi de industria telefonică, firma „Telular" a conceput şi realizat echipamentul de cuplare cu reţeaua naţională a telefoanelor publice aflate în locuri izolate sau pe vehicule în mişcare. Pe lîngă telefoanele publice, echipamentele de transmisie prin unde radio acceptă semnale provenind de la telefoanele cu disc sau claviatură, sistemele de alarmă prin telefon în caz de incendiu sau furt, transmiterea de date între calculatoare, sisteme de comandă la distanţă, aparatură telex, într-un cuvînt tot ce poate fi transmis prin liniile telefonice.

Din redacţia revistei „Magazin" fac parte: MANOLE AUNEANU, ECATERINA BĂTRÎNEANU, GHEORGHE BRĂTESCU, TEODORA BUJOR-PANAITESCU, MELANIA CONSTANTINIU-CHIRIACESCU, SPIRU COSTEA, GEORGE CUŞNARENCU, DOREL DORIAN, DUMITRU FILIP, MARIAN GRIGORE, ADRIAN HOAJĂ, ELENA ILIE, PAUL IOAN, DUMITRU MATEUŢĂ, DORIN MĂRAN, AURORA POPESCU, MIRELA ROZNOVEANU, ILIE STAN, IRINA STOICA, ALEX. ŞTEFĂNESCU, ION ŢUGUI, ULY VĂLUREANU.

Redacţia mulţumeşte pentru sprijinul plin de căldură şi devotament dat de lucrătorii COMBINATULUI POLIGRAFIC BUCUREŞTI.

telex

● **În ultimul deceniu s-a dus o adevărată campanie de distrugere a elefanţilor în lume. Continentul african, de pildă, a ajuns să fie plin de cadavre ale elefanţilor, ucişi de bande de braconieri, pentru a obţine profituri prin vînzarea fildeşului. Dacă în 1979 existau, în Africa, 1,3 milioane de elefanţi, în acest an numărul lor abia ajunge la 625 000. Şi drumul fildeşului este marcat de sînge şi durere.**

● **Ponderea energiilor regenerabile în aprovizionarea cu energie a Uniunii Sovietice a ajuns la 570 kWh pe locuitor, aproape ca în R.F. Germania, dar de două ori mai mică decît în S.U.A. Din puterea de 345 gigawaţi instalată în Uniunea Sovietică relevă directorul Institutului pentru temperaturi înalte al U.R.S.S. într-un interviu, 18 la sută sînt sub formă de centrale hidroelectrice.**

● **La Shanghai funcţionează instalaţii care pot produce atmosferă artificială necesară studierii climatului cel mai adecvat creşterii diverselor soiuri de plante. O asemenea instalaţie de climatizare, amplasată într-o seră, controlează şi reglează lumina, umiditatea şi temperatura.**

● **Se va putea, în viitor, împiedica degenerescenţa neuronilor cu ajutorul unor grefe de celule nervoase? Desigur, susţin cercetătorii americani care au reuşit să transfere în celule fibroblaste gena care codifică producerea NGF (Nerv Growth Factor). Experimentele efectuate vor constitui, neîndoios, baza unei concepţii noi de terapie genetică aplicabilă în scopul reparării anumitor leziuni cerebrale. O astfel de terapie ar putea să-şi găsească aplicarea în maladia Alzheimer, maladie ce se caracterizează tocmai printr-un deficit colinergic.**

● **Robot multifuncţional care „ştie" să sape şanţuri de diferite configuraţii. Realizat de către specialiştii niponi, acest robot se dovedeşte a fi deosebit de predecesorii săi şi prin faptul că poate lucra independent sub pămînt, fără a se afecta circulaţia mijloacelor de transport la suprafaţa şi deplasarea oamenilor. Un singur operator este necesar pentru ghidarea acestui agregat, cu o lungime de 4,6 m şi un diametru de 1,2 m, în săparea conductelor şi montarea cablurilor subterane.**

magazin

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, telefon 17 60 10. Oficiul poştal 33. Căsuţa poştală 4 108. Tiparul: Combinatul poligrafic Bucureşti — Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10 376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66. Abonamentele la revista „Magazin" se fac prin oficiile şi agenţiile P.T.T.R., difuzorii din întreprinderi şi instituţii, index: 40 240

Bibliotecă

magazin

ANUL XXXIII Nr. 2 (1 682) SIMBĂTĂ 13 IANUARIE 1990 12 PAGINI 2 LEI

• SĂPTĂMÎNAL CULTURAL—ŞTIINŢIFIC INDEPENDENT •

PRIMUL EDIFICIU CE VA FI ÎNĂLŢAT ÎN ROMÂNIA LIBERĂ

Este vorba de un spital cu 700 de paturi pentru cei 350 000 de locuitori din sectorul V al Capitalei. Ştiţi cît au durat demersurile pentru a se obţine, din partea Frontului Salvării Naţionale, aprobarea de principiu necesară construirii acestui spital ? O oră, stimaţi concetăţeni, o oră ! Cum s-a putut obţine atît de repede ? Foarte simplu : era neapărat nevoie de acest spital şi, drept urmare, el chiar va fi construit.

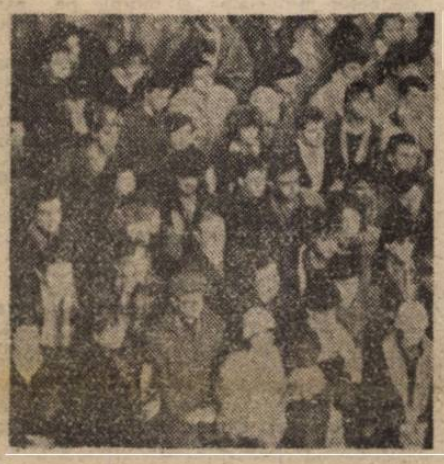

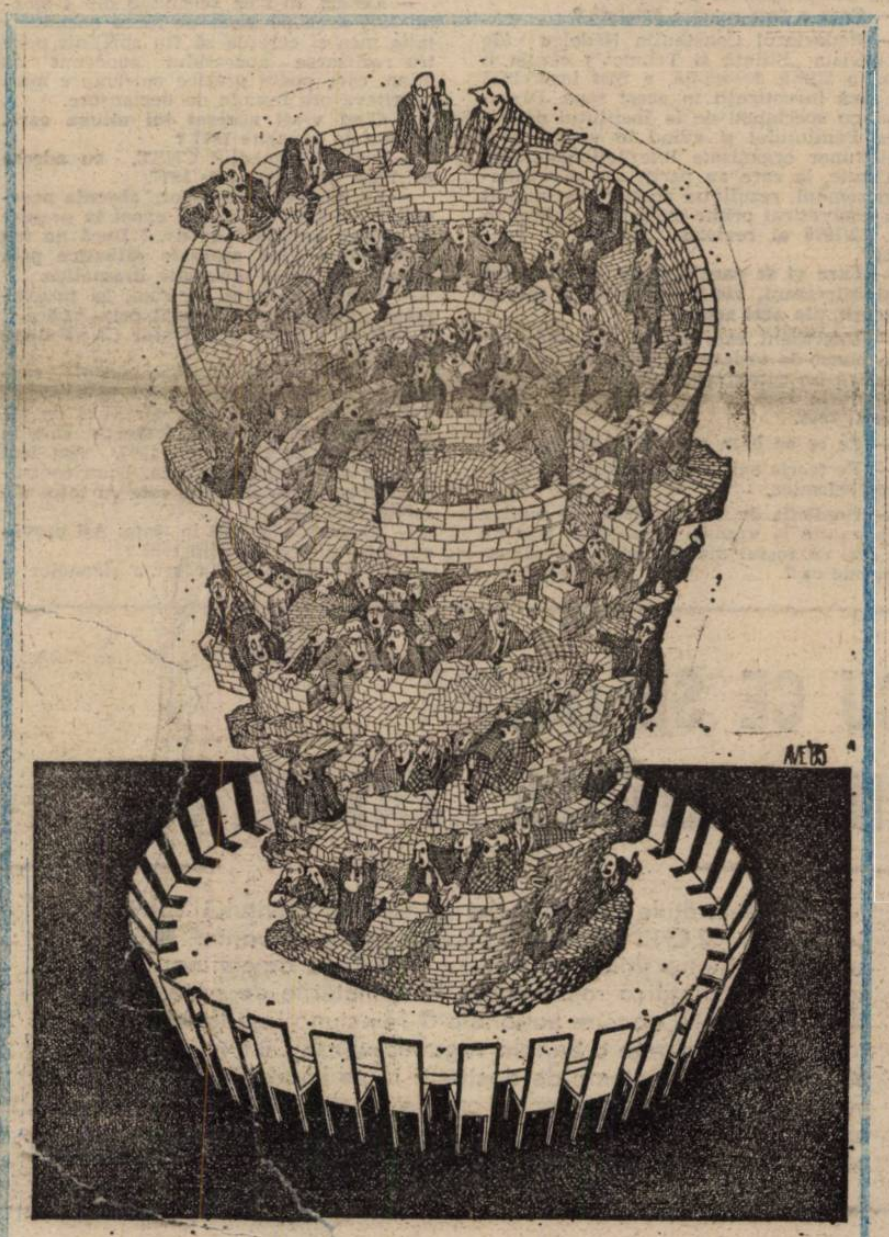

PRETUTINDENI SE DISCUTĂ
Desen de VICTORIA ARGINT

Cea mai formidabilă lecţie de psihologie
(Pagina a 9-a)

Cu ce se ocupa în realitate „savanta" ?
(Pagina a 2-a)

Primul miting cu adevărat liber al studenţilor
(Pagina a 3-a)

Cine vrea să citească totuşi şi despre o plenară în pag. a 11-a: „Strănutul"

CEAUŞESCU ŞTIA CĂ VA AVEA LOC CUTREMURUL DIN 4 MARTIE 1977

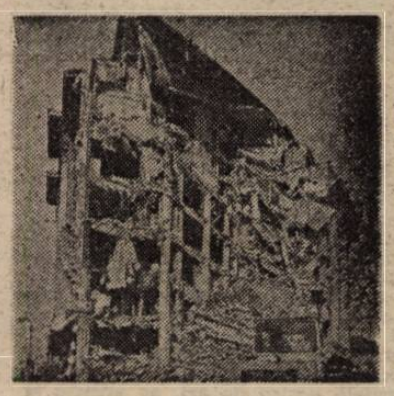

(Pagina a 2-a)

Oameni şi idei

A FACE FILM CU ŢEAVA ARMEI LA CEAFĂ
(Pagina a 5-a)

GLOB magazin

■ Kaşpirovski, mit şi adevăr ■ „Camera cunoştinţelor" în piramida lui Kheops? ■ Să nu infestăm şi „continentul alb" ■ 100 000 de cărţi salvate pe an.
(Paginile 6–7)

Bibl... a Județeană MUREȘ

Nr. 2 (1 682) din 13 ianuarie 1990

Dosare redeschise

CEAUȘESCU ȘTIA CĂ VA AVEA LOC CUTREMURUL DIN 4 MARTIE 1977

Ing. **ION SĂNDULESCU**, autorul unei teorii originale despre cauzele și prezicerea cutremurelor, ca și al brevetului unui aparat de predicție cu citeva ore în avans.

Pentru textul de față, voi reține din lunga discuție cu domnul **inginer ION SĂNDULESCU**, inginer principal gradul I în cadrul ISPE, aspectele cele mai interesante legate de perioada de dinainte și de după cutremurul din 4 martie 1977, cel care a adus atita suferință poporului nostru. Interlocutorul meu este autorul unei teorii originale despre „Energetica mișcării seismice" și a unui brevet de aparat pentru predicția seismelor cu grad mai ridicat de 4 pe scara Richter. Toate aceste preocupări s-au concretizat în timpul său liber și au mai fost prezentate în revista noastră din 19 04 1979, într-un articol semnat de Gh. Brătescu.

— Cînd și pe ce bază ați emis ipoteza (predicția) unui puternic cutremur de pămînt ?

— În luna octombrie 1976, pe baza modelului meu teoretic privitor la cauzele producerii seismelor (elaborat în funcție de bilanțuri energetice specifice), **AM PREZIS UN CUTREMUR DE MARE INTENSITATE CARE SE VA DECLANȘA ÎN CIRCA ȘASE LUNI.**

— Pe cine ați anunțat în mod oficial atunci ?

— Pe dr. ing. Octavian Groza, pe atunci prim vicepreședinte al CNST.

— Care a fost reacția oficială ?

— Redactorul Constantin Nedelcu (de la revista „Știință și Tehnică") căruia îi port o stimă deosebită, a fost însărcinat să facă investigații în acest sens. Discutînd cu specialiști de la Institutul de Fizica Pămîntului și avînd în vedere studiile unor organisme internaționale specializate, la care au participat și seismologi români, rezultatul acestor investigații s-a concretizat printr-un articol apărut în nr. 12/1976 al revistei „Știință și Tehnică".

— Care vi se pare a fi dv. aspectul cel mai interesant, vis-à-vis de tema acestei discuții, din acel articol ?

— Interesant este întreg articolul, dar din punct de vedere al predicției, ei estimau că un cutremur de tăria celui din 10 noiembrie 1940 se va produce în jurul anului 2080.

— Pe ce se baza această predicție ?

— Pe teoria extremelor valori și a ciclurilor seismice.

— Predicția dv. nu a apărut, din motive explicabile la vremea respectivă. Dar nu credeți că fostul dictator nu avea cunoștință de ea ?

— Exclus. În ziua seismului din 4 martie 1977 avea pe masa de lucru documentația mea și cererea să fiu sprijinit pentru realizarea aparatului conceput de mine, care poate prezice cutremure mari cu cîteva ore înainte de declanșare.

— Cînd v-ați adresat lui ultima oară, înainte de 4 martie 1977 ?

— Prin intermediul CNST, cu adresa nr. 17001 din 6 ianuarie 1977.

— Ce părere aveți despre absența perechii de dictatori din țară exact în perioada critică anunțată de dv. ? Dacă nu mă înșel, fiara vina animale sălbatice prin Nigeria în acele momente dramatice.

— E greu de spus. Oricum, își programase un circuit îndelungat prin Africa.

— Cum a reacționat fostul CNST după seism ?

— La cîteva zile după catastrofă, specialiști americani au anunțat prin ambasada S.U.A. la București o replică de tărie superioară celui din 4 martie, cam în jurul datei de 11 martie 1977. Am fost chemat să-mi spun părerea. I-am contrazis categoric, teoria mea este cu totul diferită de a lor.

— Să facem un salt în timp. Ați prevăzut seismul din vara lui 1986 ?

— Mărturisesc că în urma șicanelor și daunelor materiale și morale pe care le-am suportat — printre care în primul rînd și ale securității (în 1978) mai ales — cît și datorită faptului că s-a arătat un evident dezinteres al vechiului regim față de invenția mea (în prezent mi s-a propus sprijin din partea Comisiei O.N.U. pentru economie), nu m-am mai aplecat asupra predicțiilor.

— După estimările dv., cît ar costa aparatul respectiv, brevetat în 1971 ?

— Circa 10 mii dolari pentru piese speciale și 2—3 milioane lei pentru materialele autohtone.

— Ce ne-ar spune aparatul ?

— Pe un monitor (sau mai multe) ar apărea scris : „peste x ore se va produce un cutremur de y grade pe scara Richter". Realizarea acestui aparat necesită o colaborare multidisciplinară și sprijin material din partea forurilor competente. Aș fi foarte fericit dacă o astfel de premieră mondială ar aparține românilor liberi.

— Vă mulțumesc, cu speranța de-a auzi numai de bine — cum sună o formulare binecunoscută nouă.

PAUL IOAN

CU CE SE OCUPA ÎN REALITATE „SAVANTA" ?

● Declarațiile președintelui Consiliului Frontului Salvării Naționale din ICECHIM ● Cum a început istoria „savantei" ● Falimentul relației dintre știință și tehnologie ● Ce a determinat haosul în cercetarea științifică românească ● Asimilările de produse și declinul economiei noastre naționale ● Minciuna iese la iveală ● Savanta era în tinerețe o banală vagaboandă ● Cum a ajuns inginer ● Cine i-a dat diploma de doctor și în ce împrejurări ● Cu ce se ocupa în realitate „eminentul om de știință" ● Anecdote adevărate despre „savantă" ● Cine i-a făcut cărțile ● Ce-și propun cercetătorii de la ICECHIM pentru viitorul apropiat.

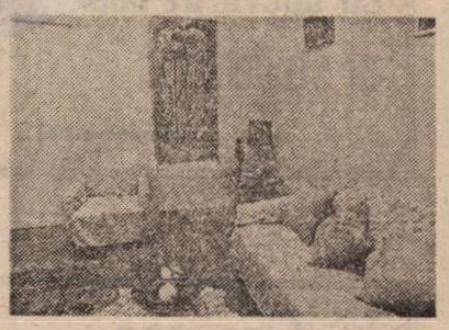

Interlocutorul nostru este dl. dr. ing. Petru Filip, șef de secție la Centrul de chimie organică al ICECHIM — București, președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale din institut. D-sa a binevoit să ne relateze o serie de aspecte inedite pentru marele public referitoare la „Savanta de renume mondial", care — cu un tupeu fără margini — se autointitula intelectual, culminînd în timpul procesului penal ce i s-a intentat ei și paranoicului său partener în crime prin a exclama „Mi-ați luat și titlul, o să vă audă colegii mei !" Da, cei care au avut ghinionul să lucreze sub „conducerea ei genială", printre care și oaspetele nostru de azi, au auzit-o și au privit cu dispreț ridicolele sale pretenții.

— Deci, cum a început istoria demolării chimiei românești de către „savanta" repetentă în clasele primare, care vindea cîndva semințe în gară la Titu ?

— Prin ajungerea la conducerea cercetării științifice românești a Elenei Ceaușescu, care ulterior a devenit „savantul de aură mondială", un om care nu a înțeles niciodată ce înseamnă cercetarea fundamentală, practic s-a subjugat toată această activitate unei idei false, anume aceleia că cercetarea științifică trebuia să se ocupe exclusiv de asimilarea produselor care sînt necesare economiei naționale.

— Am dori să ne explicați ce înseamnă, în realitate, această „asimilare" de produse noi și ce efecte directe avea fenomenul atît de tenace urmărit în toate cuvîntările „genialului" cupu de dictatori ?

— Niciodată nu s-a avut în vedere dacă această acțiune era justificată prin cheltuielile care trebuiau făcute pentru rezolvarea tuturor problemelor ce se cereau soluționate în interiorul acestei țări, care totuși avea resurse limitate, mijloace limitate și dotare tehnică limitată pentru efectuarea de cercetări. Mai mult decît atît. Dacă o cercetare științifică este orientată exclusiv pe asimilarea de produse, în mod automat se situează în coada progresului științific pe plan mondial, deoarece renunță la creația proprie, renunță chiar și la descoperirea unor noi produse necesare sau a unor noi produse care pot înlocui eventualele fabricații ale altora și se apucă pur și simplu de reproducerea realizărilor străine, de refacerea unor lucruri pe care unii le-au descoperit și rezolvat de mult. În felul acesta se naște o deprofesionalizare, rămînîndu-se, așa cum am spus, mult în urma cercetării științifice mondiale. Acest lucru s-a și întîmplat la noi în țară. Prin gruparea întregii cercetări științifice sub egida C.N.S.T., condus de Elena Ceaușescu, prin gruparea întregii cercetări științifice din chimie în acest institut central de chimie care, de asemenea, era condus de Elena Ceaușescu, în primele faze, practic toată cercetarea, cel puțin în chimie, s-a aservit asimilării de produse, în așa fel încît putem considera, în acest moment, că ne aflăm cu cel puțin 15—20 de ani în urma cercetării științifice pe plan mondial.

— Tristă și îngrijorătoare situație pentru poporul nostru, mințit cu cinism atît de criminalul cuplu, cît și de cei care îl acompaniau zelos și slugarnic. V-am ruga să explicați mecanismele care au dus la teribila rămînere în urmă a cercetării științifice naționale.

Această rămînere în urmă se datorește pe de o parte implicării factorilor politici în dezvoltarea cercetării iar, pe de altă parte, faptului că, dintr-un fals spirit de economie, cercetarea științifică, cel puțin în chimie în ultimii 20 de ani, nu a mai fost dotată cu aparatură și documentație corespunzătoare nivelului la care ajunsese știința în celelalte țări. Cred că astăzi sînt foarte multe reviste de specialitate pe care noi, cercetătorii care lucrăm în România, le deschidem degeaba.

— De ce ?

— Sînt deja domenii de cercetare pe care nu le mai cunoaștem, domenii de cercetare la care nu am mai avut acces de cinci, șapte, zece ani. Sînt domenii de cercetare pentru care nu avem dotarea tehnică spre a ne putea apropia de ele.

— Cum s-a putut ajunge la acea influență nefastă asupra științei naționale pe care a avut-o Elena Ceaușescu ?

— Așa cum am văzut în ziarele apărute în ultima vreme, există niște date certe privind felul cum a trecut ea din clasa a patra în clasa a cincea și felul aparent în care a continuat studiile din clasa a cincea.

— De ce pronunțați cuvîntul „aparent". Sînt cumva indicii că „savanta" repetentă a învățat la școală mai departe ?

— Într-adevăr, nu există nici un fel de date despre ce s-a întîmplat din clasa a cincea, cînd a rămas repetentă, pînă la terminarea liceului, în afară de mențiunea că a intrat ucenică la un atelier de croitorie.

— Nu se știe nici dacă a învățat croitoria. Sînt însă mărturii care atestă o lungă perioadă de vagabondaj și viață cu totul imorală a viitoarei „academiciene". Dar să trecem mai departe.

— Noi cei care lucrăm în chimie avem cîteva informații asupra modului în care și-a terminat facultatea. Ea a urmat cursurile Facultății de chimie industrială din Politehnica București, la forma de învățămînt fără frecvență.

— O clipă, să adăugăm faptul că nu avea nici liceul terminat și nici bacalaureatul dat. „Absolvise" tot la „fără frecvență" o „școală muncitorească" de doi ani care — printr-o lege cu totul arbitrară — conferea diplome pentru anumiți tovarăși și-i scutea de efortul studiilor normale. Așa s-au văzut unii ajungînd chiar doctori în diferite specialități, în realitate fiind semianalfabeți, cu-fose de savanți.

GH. BRĂTESCU

(Va urma)

La ordinea zilei

SE VA REDRESA AGRICULTURA?

SE VA REDRESA AGRICULTURA?

SE VA REDRESA AGRICULTURA?

SE VA REDRESA AGRICULTURA?

Pentru a stimula unitățile agricole și țărănimea în anul agricol 1990, Consiliul Salvării Naționale și guvernul au stabilit un set de măsuri de primă urgență

Mai înainte de a sta de vorbă cu specialiștii pe această temă, mi-am amintit că de douăzeci de ani de cînd fac „un fel de publicistică" n-am avut norocul să discut, între patru ochi, cu un ministru. De fapt n-am cunoscut în aceste două decenii, „în carne și oase" un ministru. Am încercat o dată, în interesul publicației, dar după trei ore, de anticameră și jenat de nervozitatea unei secretare față de răbdarea mea nemăsurată, am abandonat și cabinetul și speranța.

M-am întîlnit zilele trecute, în „interes de serviciu", cu doi miniștri, nu cu unul doar. Fără a voi să le fac profilul electoral, vreau să mărturisesc că mi-au plăcut acești miniștri care sînt în primul rînd oameni. Mi-au plăcut pentru că amîndoi lucrează în domeniul agriculturii, adică sînt miniștri la acest minister, al agriculturii, și că sînt inteligenți, alergici la clișeele dogmatice și la orice fel de dogmatizare. Deși marcați de o oboseală firească, aș spune, în aceste zile la toți oamenii implicați în regenerarea energiilor țării, n-a fost o „problemă" să stăm de vorbă pur și simplu.

Cu ministrul secretar de stat la Ministerul Agriculturii, **VICTOR SURDU**, am discutat în primul rînd despre textul documentului reprodus mai sus. Domnia sa este de părere că textul va suporta în continuare amendamente, dar care se referă la niște taxe, la stimularea prin creditare a micilor producători agricoli, la modalitatea de întrajutorare, la prețul la unele produse, la contracte. Amendamentele cerute de text și context se referă apoi la înființarea unor magazine care să vîndă populației îngrășăminte, pesticide, semințe, unelte, material biologic, carburanți — tot ce este necesar pentru ca micul producător să poată munci cu folos, să producă cît mai mult și de bună calitate.

În timpul discuției, s-a născut o idee.

Unde sînt bărbații ?

Dar tinerii ?

Ministrul secretar de stat, Victor Surdu, promite să o includă în temele sale de studiu. Este vorba de înființarea unor parcuri de mașini care ar putea veni în ajutorul micilor producători, ajutîndu-i la transportul, contra cost, a produselor agricole la oraș. „În tot ce vrem să facem, îmi spune domnia sa, nu trebuie să cădem în eroarea de-a înlocui o dictatură (în domeniul agriculturii, firește), cu altă dictatură. Noi vrem să preluăm de „jos" tot ce-i mai valoros. De altfel aș dori să-i numesc pe țărani pur și simplu **agricultori.** Colectivizarea a mutilat tot ce aveam mai sfînt — pămîntul. Dorim ca țăranul să stea cu fruntea sus, să-l reobișnuim să fie ce-a fost dintotdeauna — un om al demnității și al curățeniei morale".

Vorbind despre agricultură și despre restabilirea echilibrului ecologic, ministrul secretar de stat Victor Surdu îl citează pe Pasteur : „Medicul uman vindecă omul, dar medicul veterinar vindecă lumea"! Țăranul român era frumos, îmi spune ministrul, dar el n-a avut de ani și ani încoace voie să-și țină, după tradiție, hramul bisericii, dar nici costumul național pe care i l-a distrus Cîntarea României... sună telefonul, întrerupem discuția. O afirmație scurtă, la telefon, cu care voi încheia primul meu dialog : Trebuie să importăm carne, am vorbit în acest sens, ca să nu se taie animalele sub greutate ! Părăsesc camera (și nu cabinetul) cu această informație care face cît o veste bună.

Ministrul adjunct la același minister, **PETRE GEORGE** este convins că drumul deschis acum, după atîtea cazne rezervate „planificat" țăranului român, poate fi comparat cu un mare buchet de trandafiri pe care vedem roua proaspătă. Din acest buchet imaginar va izbucni noua viață a pămîntului, a oamenilor. Domnia sa este de părere că miniplatforma agricolă nu poate fi definitivă. Că se vor aduce, în continuare, unele clarificări și noi măsuri prin care să facem ca țăranul să renască. „Va trebui, adaugă domnia sa, să creăm pîrghiile de armonizare, altminteri n-am realizat nimic". Această armonizare se referă la democrație, dar și la interesele economiei naționale. Trebuie realizată concordanța între potențialul de producție al țăranului, în consens cu interesele economiei naționale, dar asta într-un cadru liber, conștientizat. „Să plasăm în miniplatforme și ideile țăranului. Nu poate exista în perspectivă, o civilizație reală în România democrată și liberă fără angajarea deplină a țăranului, această clasă îndelung frustrată. Să ne bizuim pe inteligența țăranului".

În continuarea periplului meu, mai puțin prin spațiu, în primul rînd prin opinii, am dorit să aflu cum și ce gîndește un specialist, care a format generații întregi de specialiști, despre soarta țăranului român de acum înainte. Șeful catedrei de horticultură din Institutul agronomic din București are în vedere, în primul rînd, trăinicia gospodăriei individuale țărănești. Conf. dr. **NICOLAE POMOHACI** consideră că urgente sînt măsurile reparatorii, abordarea de noi structuri, știut fiind că în agricultura cooperativizată și-au făcut drum deschis minciuna și coerciția. „Apariția unor legi „științifice", ca ciupercile după ploaie (legea vieii și vinului, legea pomiculturii, legea densității culturilor și atîta altele) a limitat dezastruos activitatea adevăraților specialiști din agricultură, de fapt făcîndu-le imposibilă activitatea. În scurt timp acești specialiști s-au transformat în activiști agricoli, ajungînd la concluzia inutilității cunoștințelor căpătate în facultate".

Improvizația, este de părere conf. dr. Nicolae Pomohaci, a dus la mărirea haosului în agricultură. Țăranii care dintotdeauna produceau pîinea pentru orașe au ajuns cumpărători de pîine din oraș. Cercetările improvizate care nu au folosit nici unei unități de producție vor trebui reyăzute, fie și pentru a ne uimi. Disproporția flagrantă dintre prețurile produselor agricole și cele industriale a dus la pauperizarea țăranilor. Dar, îmi spune în continuare șeful catedrei de horticultură de la institutul amintit, dragostea de pămînt a țăranului nu va putea fi consolidată cu jumătăți de măsură. Țăranul trebuie să se convingă mai întîi că pămîntul pe care îl va primi este și va fi al lui ! Să scoatem din limbaj termeni **de genul contracte, cote și altele de tristă amintire.** Dacă putem, să-i dăm țăranului tot ce-i trebuie pentru a munci bine și pentru a produce mult și de calitate. Pe bucata lui de pămînt el știe mai bine ca oricine care cultură este rentabilă. „Suprafața nu se poate generaliza, adaugă interlocutorul meu, nu se poate pune semnul egalității între 5 000 metri pătrați de vie, pomi sau legume, și aceeași suprafață de șes cu cultură mare — grîu, sfeclă, porumb. Cu terenurile care rămîn din cadrul ceapeurilor, după ce țăranii vor primi pămînt, să se organizeze unități agricole mari, cu muncitori agricoli salariați permanent, conduse de specialiști a căror competență să fie mult lărgită. Unități dotate cu întregul set de mașini necesare efectuării unei agriculturi moderne. În fine, restructurarea agriculturii românești și punerea ei pe baze noi trebuie să ducă la desființarea verigilor intermediare — fără consilii unice și fără S.M.A.-uri și încă multe altele...

ION ȚUGUI

Locul elevilor e la școală !

PRIMUL MITING CU ADEVĂRAT LIBER AL STUDENȚILOR

După cum știți, duminica trecută, la Institutul Politehnic București, s-a desfășurat prima întrunire organizată de studenții acestui institut în temeiul Decretului-lege cu privire la organizarea adunărilor publice emis de Frontul Salvării Naționale. I-am privit cu toții, i-am auzit vorbind — fie direct, la fața locului, fie prin intermediul televizoarelor. Vorbeau despre ei, despre viața lor, despre învățătură, despre ce vor și ce trebuie. Firesc. *Liber.* Inteligent. Și sper că i-am înțeles cu toții și am fost lîngă ei, tineri și virstnici. Că am înțeles virtuțile dialogului liber, civilizat, în deplin respect față de spectrul opiniilor exprimate, le-am înțeles apelul matur la unitate, indiferent de convingeri și credințe, le-am admirat ordinea și, ei bine, frumusețea în sine a faptului că oamenii discută cum să le fie bine, cum vor să se organizeze ca să trăiască mai frumos. Revoluția din decembrie, Revoluția cugetului tînăr a deschis numai calea spre libertate, spre democrație și demnitate umană. Încă nu sînt ale noastre, încă nu fac parte din ființa noastră sufletească, din acțiunea noastră, din modul nostru de a gîndi. Și de acest lucru trebuie să fim deplin conștienți, să nu ne amăgim în euforia momentului sau a cuvintelor. Imensa majoritate dintre noi, cei ce ne-am născut în ultimii 45 de ani, nu știm ce înseamnă libertatea și democrația. Ce culoare au, ce gust, ce greutate. Am învățat, în zilele fierbinți de decembrie, că au valoarea măsurată în sînge. Dar asta e numai prima literă a alfabetului, care a fost rostită...

Celelalte semne cine să ni le arate ?

Cred că alfabetul libertății, democrației și demnității trebuie să-l învățăm de la tineri. De la tinerii studenți, muncitori, elevi, militari. Iar ei? Ei trebuie să fie autodidacți.

Ei au făcut Revoluția. Ei știu și cred în Ea, știu pentru ce au făcut-o — și o știu foarte bine ! Ei redescoperă pe cont propriu libertatea, democrația și demnitatea fără penibilele încorsetări ale ochelarilor de cal care ne-au silit atîta vreme să vedem negrul în roz. Și ce vreți mai bună dovadă că lucrurile stau așa decît acea primă întrunire a libertății studențești ? A fost, acesta, un prim semn că libertatea și democrația, atît de tinere în România, se pot învăța, se află pe mîini bune. Și, totodată, mărturie a faptului că pluralismul de opțiuni și convingeri constituie deja o victorie a Revoluției. O victorie ce se cere a fi grabnic consolidată.

ADRIAN HOAJĂ

CU SMERENIE...

Opriți lacrimile ! Nu pentru lacrimi, ci din pricina lacrimilor unui întreg popor au căzut *Eroii.* În aceste prime zile de început de pace, în care la TV, la radio, în presă exponenții revoluției, ieșiți din aceasta sau veniți imediat după, vorbesc fără încetare de necesitatea resuscitării morale a poporului, a săvîrșirii revoluției *în noi,* ei,eroii, care nu din vina lor n-au murit, tac. Tac și pling. Sau, mai dureros, se pling. Cui ? Revoluției ? Lor înșile, ar însemna, ei fiind, încă, atîta vreme cît demnitatea acelui superb „NU PLECĂM !" îi mai ține împreună, însăși *Revoluția.*

E timpul să privim, fără mînie, dar cu luciditate, în trecut, pentru a scruta viitorul. Pentru că din acest trecut, atît de greu, de nedemn, de insuportabil s-a născut revoluția și se va naște tot ceea ce va urma. Un trecut în care un popor întreg — și aceasta înseamnă, deopotrivă, ca spirit cel puțin, fiecare dintre noi — a fost îngenunchiat. Îngenunchiat, dar nu în genunchi. A fost mințit — din prea buna lui credință —, dar nu prostit. Tăcut, dar nu orb. Răbdător, dar nu nepăsător. Cine îndrăznește, primul, să arunce piatra ?

Cinste celor care, nemaisuportînd suferința, umilința, tăcerea, au vorbit. Au vorbit și au plătit. Fără gîndul răsplății. Dar cu atît mai mult demni de cinste sînt acei, puțini, dintre ei, care nu uită astăzi gesturile de anonimă solidaritate ale celor din jur, care le-au permis să supraviețuiască. Și să reziste. Lași ni s-a spus. Și copiii lașilor, cei care, se presupunea, au fost crescuți în și întru lașitate, cu superbă demnitate au infirmat ceea ce părea de necontestat. Lași, un popor care a născut asemenea tineri ?

Îmi vin în minte copiii-lupi, alăptați și crescuți între lupi, cei care, recuperați fizic, eliberați, își urlă cu disperare frica și pierduta animalitate din care nu pot ieși, rămasă înrădăcinată în ei. Printre emisarii urii, ai teroarei, întrezăresc asemenea destine schilodite. Dar, să nu uităm, „NOI SÎNTEM POPORUL !". Poporul care, îngenuncheat, dar nu în genunchi, murmura, precum Galilei, „E pur și muove..." Lași, crescuți în lașitate, n-am fi avut nici o șansă. Iar șansa noastră s-a numit tocmai libertatea din noi, care ne-a permis să suportăm, fără a pieri, prea grelele lanțuri din afară. Duplicitari din necesitate, ne-am învățat copiii *cum să gîndească,* dar *ce să vorbească.* Acum, victorioși tocmai datorită gîndului bun răsădit în ei, o dată cu laptele supt, acești minunați tineri nu știu să vorbească. Încă. Dar să avem încredere în ei. Liberi și sănătoși moral, da, deplin sănătoși moral, nu vor întîrzia, după ce *s-au rostit* ca LIBERTATE, să învețe s-o și rostească. Și, doamne, ce adevăruri, crezute uitate, vom mai auzi ! Cu smerenia învățăceilor, iar nu cu tablele legii în mîini se cuvine să stăm înaintea lor.

MARIAN GRIGORE

Nr. 2 (1 682) din 13 ianuarie 1990

Amintiri despre literatura de azi

„NU EXISTĂ SĂ EXISTE CETĂȚENI CU FEȚE TRISTE“

Deosebit de nefastă s-a dovedit în ultimele două decenii și pretenția ca literatura să fie optimistă.

În principiu, orice colectivitate umană are dreptul să cultive în rîndurile membrilor ei bucuria de a trăi și convingerea că merită să facă eforturi oricît de mari, chiar și sacrificii, pentru a se opune neantului. Acesta este sensul însuși al existenței omenești, în conformitate nu numai cu principiile moralei, ci chiar și cu cele ale fizicii (care îl prezintă pe om ca pe un promotor de maximă eficacitate al tendinței antientropice). În consecință, societatea nu-și poate îngădui să tolereze și cu atît mai puțin să susțină o literatură cu efect deprimant, așa cum nu-și poate îngădui să promoveze sinuciderea. Iar scriitorii au datoria — dacă n-au din naștere impulsul — de a se integra în fluxul a tot ceea ce servește viața.

Lucrurile par simple, dar devin ceva mai complicate în practică. Pentru că se pune problema ce înseamnă, concret, o literatură care servește viața. Conform abrogatei estetici oficiale, o carte era considerată optimistă numai dacă „se termina cu bine“. Cu alte cuvinte, dacă personajele reușeau în viață și se declarau mulțumite se putea admite că și cititorii vor păși în viață, a doua zi, cu un nou entuziasm. Dacă nu, nu.

În realitate nu există o legătură, ca de la cauză la efect, între natura situațiilor descrise într-o operă literară și starea de spirit care i se transmite cititorului. Doar nu vom lua ca etalon acel public naiv care plînge cînd moare personajul principal al unui roman ! O asemenea lectură, stimulată de o curiozitate prozaică și de nevoia satisfacerii în imaginație a unor dorințe secrete, nu are nimic comun cu citirea corectă a unui text literar.

Cînd citim corect un text literar ne interesează, mai mult decît ce fac personajele (sau „personajul liric“:, în caz că este vorba de un poem), *ce face autorul*. Cum reușește el să ducă la bun sfîrșit o întreprindere dificilă, aceea de a reprezenta artistic realitatea, cu ajutorul cuvintelor. El și nu altcineva este eroul a cărui evoluție o urmărim cu sufletul la gură, așa cum am urmări mersul pe sîrmă al unui acrobat.

În aceste condiții, este evident că o operă literară de valoare, chiar și încărcată de tragism, are un efect stenic asupra noastră, deoarece ne face martorii unei izbînzi artistice. Iar o operă literară de slabă calitate, chiar și prevăzută cu happy-end, ne deprimă, fiind imaginea unui eșec.

Nu toate cărțile care se termină cu bine sînt bune. Dar toate cărțile bune, prin însuși faptul că sînt bune, se termină cu bine.

Aceste probleme delicate nu intrau, desigur, în vederile celor care făceau politica în domeniul culturii. La Consiliul Inculturii — acesta este numele cu care forul respectiv ar trebui să rămînă în memoria noastră — se tăiau automat din cărți cuvintele mai puțin vesele, ca „moarte“, „disperare“, „singurătate“, „ură“, „închisoare“, „întuneric“ sau „suferință“. Se modificau și subiectele romanelor : personajele care mureau erau înviate, cele care divorțau se pomeneau îmbrățișîndu-se și împăcîndu-se, iar bolnavii de cancer se vindecau miraculos, prin suprimarea paragrafului în care medicul le comunica diagnosticul. În poezii, la fel, se operau modificări, astfel încît extincția devenea o calmă înserare, imposibilitatea cunoașterii — o ceață ușoară, ușor de străbătut cu privirea și teama — o vagă neliniște, trăită undeva, la Paris.

Leonte Năstase

Era ca și cum dictatorul și acoliții săi ar fi fost oameni tandri și duioși, de o mare sensibilitate, care ar fi leșinat și ar fi avut nevoie de sticluța cu eter, ori de cîte ori ar fi luat cunoștință de o suferință omenească. Cît de delicați erau în realitate, s-a văzut. Și s-a văzut nu numai în modul în care ne-au tratat în viața practică, ci și în felul cum au încercat să-și impună „concepția“ despre literatură. Ei au recurs la mijloace brutale pentru a-i determina pe scriitori să înfățișeze o lume idilică. Au cenzurat cu toporul — și nu cu foarfeca — opere literare valoroase. Au recurs la serviciile unor publiciști cu vocația grosolăniei și înscenării — ca Artur Silvestri, Valentin F. Mihăescu sau Corneliu Vadim Tudor — pentru a denunța caracterul prea „sumbru“ al unor creații. Au organizat nici mai mult nici mai puțin decît procese publice — atent regizate dinainte — împotriva cărților unor scriitori. De un asemenea tratament a avut parte, de exemplu, romanul *Un om norocos* al scriitorului de mare prestigiu Octavian Paler. În mod similar a fost „desființat“ romanul unui talentat scriitor tînăr în curs de afirmare, Ion Anghel Mînăstire — *Noaptea nu se împușcă*.

Ani la rînd, paginile unor reviste ca *Luceafărul* sau *Săptămîna* erau pline de atacuri brutale și de rea-credință împotriva unor scriitori care refuzau să fardeze realitatea, atacurile fiind însoțite de insinuarea că scriitorii respectivi ar face jocul postului de radio „Europa liberă“. Personalități ale literaturii noastre — de la Mircea Dinescu la Marian Marin, de la Augustin Buzura la Mircea Cărtărescu și de la Mihai Sin la Sorin Preda — au primit cu fruntea sus aceste campanii defăimătoare la adresa creației lor, deși ele aveau și consecințe administrative dintre cele mai inconvenabile.

Ce se urmărea ? Aceste demersuri exprimau dorința obsesivă de a promova — fie și cu mijloace huliganice, fie și pe baza unei doctrine eronate — o literatură a fericirii ? Nici pe departe. De fapt, nici fericirea adevărată — violentă, orgiastică nu era admisă. În reprezentarea realității se accepta doar un surogat de fericire, o fericire placidă, un fel de zîmbet de mort, stins și inofensiv. Bucuria trebuie să fie atent dozată, ca să nu aducă în climatul de imobilitate spirituală din România nimic din acea frenezie a existenței care a constituit întotdeauna o primejdie pentru dictatori.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

REFLECȚII SECRETE

(Dintr-o carte, cu miros de pivniță)

Dacă diavolul m-ar întreba care-i sînt faptele demne de dispreț — în cazul că din numeroasele-i fapte n-a întocmit încă o ierarhie a răului ! —, i-aș răspunde : sărăcirea ca mijloc de îngenunchere a oamenilor și totalitarismul ca formă de aplicare a acestui mijloc !

Frustrarea generalizată în numele unei prosperități viitoare și coercițiile austerității impuse de incompetență în numele unui bine care va să vină constituie acte de ignoranță sadică, din punct de vedere politic, și odioase din punct de vedere social. În lumea contemporană deosebit de flexibilă, care a făcut din creativitatea inteligenței umane motorul întregii dezvoltări, nici un tip de prosperitate nu se mai poate realiza cu oameni flămînziți, lipsiți de drepturi elementare. O stranie lege a compensației face, totuși, posibilă realizarea unui areal al supraviețuirii în mizerie, supraîncărcat de îndatoririle ce le-ar avea poporul față de improvizațiile „vizionare“ ale puterii totalitare, și astfel existența individuală și globală se îngălează de ineficiență, iar produsul muncii se caracterizează prin inconcludent. Într-un astfel de climat pot înflori doar templele. Însă acestea fiind lipsite de aura emoțională a unei credințe, rămîn drept mărturii ale unui dezastru grandios ce-ar fi vrut să sfîrșească festiv !

Idealul troglodítului subcultural investit cu putere este de a lua cunoștință de faptul că literatura — spre exemplu — conține toate clișeele ordonate și este străbătută de-o optimistă liniște neproblematică. El, necitind „produsele creației orientate“, contabilizează optimismul sapoartelor pe care le citește, la capitolul „realizări“. Liniștea stearpă neproblematizată devine astfel propria-i liniște ce-l cuprinde în mod concret, dar i se vede, la fel de concret, seninătatea stupidă mijind din marginea grotei în care va dispărea acoperindu-l maculatura !

Conducătorul care se teme de gîndurile oamenilor înainte chiar de-a le auzi exprimate are toate datele necesare pentru a rîvni un posibil tron al unui „împărat al temnițelor“ !

Toate formele de sechestrare, cenzurare, obstrucționare sau supunere a gîndirii unui principiu reducționist trebuie considerate, indiferent de motivațiile principiului, drept crime împotriva naturii umane. Inepuizabila diversitate a gîndirii, al cărei climat stimulator și creativ trebuie să fie libertatea necontestată, nu așterne niciodată calea anarhiei, ci a progresului și emancipării. Obtuzitatea ignoranței funciare echivalează diversitatea gîndirii, ca și pe aceea a infinitului de tipuri umane, cu anarhia ! Pentru a-și asigura liniștea, aceeași obtuzitate visează să-și făurească, pentru a-l păstori în tihnă, un popor de plumb !

Corupția subterană pregătește în taină puterea absolutistă — mandatara incontestabilă a corupției fățișe !

Pentru despoți, cerul și țara sînt una și aceeași oglindă în care le place să-și contemple propria imagine.

Megalomanul este un interlocutor căruia îi poți surprinde uneori surîsul, o vreme ți se pare chiar amuzant prin situarea persoanei sale în miezul tuturor nălucirilor. Însă istoria nu-i va ierta niciodată pe cei ce i-au pregătit accesul la putere !

A mobiliza simpatii colective false și vociferate, a aduna mulțimile ca să le auzi strigătele de adulare știind că sînt false, a te exalta paroxistic de astfel de înscenări organizate cu forța este semnul decăderii josnice și ireversibile.

ION ȚUGUI

Televiziune

FAȚĂ CU REACȚIUNEA

Am strigat tare la consoartă să vie repede. Simțeam că amețesc. Aștia au înnebunit, dragă, ne dau intelectuali la televizor. Și nu așa orice in-te-lec-tu-ali : Pleșu — Paleologu — Doinaș — Liiceanu. La 12 noaptea. Nu, că oamenii aștia de la TVRL nu sînt oameni, nu mai sînt de omenie. Și-au pierdut-o. Cu totul. Cu totul și cu totul de aur. Adică, după ce atîția ani la fiecare cină ne-au servit două surogate de academicieni, un fel de sandviș cu salam din soia, ne dau acum, brusc, fără nici o pregătire — icre negre. Și cînd ? La miezul nopții ! De ce ? Ca să ne cadă evident greu la stomac. Ce bine dormeam noi dragă după cinicele cine de două ore TV. Și acum, fără nici o cură de dezintoxicare, fără o mică pauză, ne „bagă“ brusc portocale, mandarine, banane și auzi tu, icre negre. La miezul nopții ! Nu, eu cred că se urmărește ceva, e un complot, Efimițo. Hai, înainte mai respira omul seara liniștit între 2 telejurnale, cînd un ștefangheorghist doctoraș în politichie îți vorbea despre „rolul conducător“ sau despre „multilaterala“ aia dezvoltată mai puteai și tu să faci altceva, să te gîndești la altceva, să asculți altceva la un post de radio. Și la zece gata : noapte bună popor ! Cu excepții, cine știe ce vizită de lucru, ce cotrobăieli prin cotloanele din cabinetul lor de lucru care era țara, mai umblau mai căutau să-și umple și ei hîrciogăriile din Elveția ca tot gospodarul de renume mondial, ca orice erou al păcii universale.

Și acuma brusc și pe stomacul gol în miez de noapte : intelectuali. Dar ce vorbeau, dar cum vorbeau, Efimițo, că să nu mai zicem că „facem totul“, că să nu mai zicem că „nu precupețim nici un efort“, că-i gata cu precupeții, auzi tu și că nici o adeziune să nu mai... Parol !

Doamne-Dumnezeule, n-a mai rămas nimic sfînt, nici tabloul cu eroul (într-o ureche), nici icoana cu cocoana, nici stema cu steluța cea de sus / oare ce-o avea de spus / socialismul spunea ea / se clădește-n țara mea. Unde-o să ajungem, Efimițo, mie mi-e frică. Dacă dau intelectualii peste noi ? Trage-obloanele și dă drumul la televizor !

Apropo, a doua zi la prînz iar ne-au dat icre negre, în continuare cu Octavian Paler și Dan Hăulică. Se schimbă gastronomia, Efimițo. Hai să ne-nscriem espres la vegetarieni !

P.S. Olanda e cu noi ! E greu de imaginat (am văzut cu toții la TV) cu cîtă delicatețe, gingășie chiar se face o licitație, o chetă (urît sună !) pentru a ajuta niște oameni în suferință. Sărutăm mîna blondă Olandă !

GEORGE STANCA

Oameni şi idei

A face film cu ţeava armei la ceafă

Interviu cu MIRCEA DANELIUC

Regizorul Mircea Daneliuc

Studii : absolvent al Facultăţii de filologie, secţia franceză, 1966 ; absolvent al I.A.T.C., 1972.

Activitate cinematografică : 1975 — **Cursa**; 1977 — **Ediţie specială** ; 1980 — **Proba de microfon** ; 1981 — **Vînătoarea de vulpi** ; 1981 — **Croaziera** ; 1984 — **Glissando** ; 1988 — **Iacob.**

Activitate teatrală : 1977 — **Emigranţii**, de Slavomir Mrazeck la Teatrul Mic ; 1978 — **Regele descul**ţ, de Paul Anghel la Teatrul Bulandra.

La sediul din B-dul Magheru al Asociaţiei Cineaştilor din România m-am întîlnit cu noii membri ai Comitetului provizoriu al cineaştilor, aleşi în şedinţa din 24 decembrie 1989 şi, care, conform programului elaborat cu acel prilej, lucrau la „reorganizarea cinematografiei pe baze democratice în România". Fără a intra în amănunte, acum, privind punctele conţinute în acest program, voi prezenta doar componenţa noului organism, începînd totodată, în paginile revistei, o dezbatere cu ei şi o dezvăluire a ceea ce a însemnat filmul românesc pînă la Revoluţie, ca şi ce-şi propun cineaştii în continuare.

Deci, notaţi în ordine alfabetică, iată-i pe viitorii purtători de cuvînt ai cineaştilor români : **Mircea Daneliuc — regizor, Vivi Drăgan-Vasile — operator, Stere Gulea — regizor, Florin Mihăilescu — operator, Dan Piţa — regizor, Victor Rebengiuc — actor, Alexandru Tatos — regizor.**

Pentru început, regizorul Mircea Daneliuc.

— Aţi debutat cu filmul **Cursa** în anul 1975. Aprecierile au fost deosebit de favorabile pentru că filmul venea cu un suflu proaspăt, era sensibil şi sincer realizat, mai mult, anunţa pentru întreaga producţie cinematografică un început deosebit de promiţător. Acolo era viaţă, viaţă autentică, fără stîngăciile presupuse în cazul unui debut. Dar, trecînd în revistă apariţia pe ecrane şi a celorlalte filme ale dv., se pot constata, cu uşurinţă, goluri mari în intervalele de timp dintre ele. Să fie cumva vorba de o lipsă de.. apetit ?

— Ce apetit ?! E vorba, pur şi simplu de obstrucţia care s-a creat în jurul meu şi nu numai al meu. Au mai fost cineaşti care au lucrat extrem de rar, deoarece filmele lor începuseră să fie incomode pentru autorităţi.

— Poate n-ar fi rău să spunem lucrurilor pe nume, pentru că noi, cei din breaslă, eu însămi ca semnatara scenariului unui film românesc, am întîmpinat multe greutăţi din partea celor care se erijau în „foruri competente" ale artei cinematografice. Deci, mai concret, din ce punct de vedere erau, unele filme, incomode ?

— Adică atingeau probleme ale vieţii de fiecare zi care trebuiau să fie învăluite şi ele de minciună, ca orice exista în societatea românească de pînă acum cîteva săptămîni şi orice lucru care mirosea a adevăr, orice lucru care încerca să prezinte problemele de pe o platformă veridică intra sub incidenţa ameninţării, a şomajului, a persecuţiei.

— Ştim cu toţii că elaborarea unui film prespune o muncă titanică, o muncă de echipă, care înseamnă un consum enorm de energie creativă. Astfel, nici un creator cu adevărat profesionist nu se vrea compromis semnînd o operă care să-i conteste această profesionalitate. Dar, de partea cealaltă a creaţiei, dinapoia birourilor, şi nu a aparatului de filmat, existau mulţi decizionali atoateştiutori care opuneau realizatorilor o rezistenţă crîncenă. Cine erau aceştia ?

— În primul rînd, contactul nostru era cu conducerea fostului Consiliu al Culturii. Că aceasta s-a numit Dumitru Ghişe, la un moment dat, sau Mihai Dulea, mai tîrziu, rezistenţa venea de acolo, de la ei, cei care exercitau funcţia de cenzură. În clipa cînd într-un scenariu apărea o cît de mică FĂRÎMĂ DE ADEVĂR era eradicată din capul locului, pentru ca acest adevăr să nu primejduiască imaginea falsă pe care propaganda regimului se străduia să o confere vieţii româneşti. Pe de o parte. Pe de altă parte, sigur că întrecurarea unei asemenea imagini „false", din punctul lor de vedere, sau o trimitere de subsol, pentru că filmul, ca orice artă, prin intermediul metaforei sau a simbolului sau a parabolei putea vorbi spectatorului de cinema într-un limbaj codificat, ce se decodifica la rîndul lui în sala de proiecţie, stîrneau o panică enormă nu numai pentru sfîşierea minciunii generale care ne îmbrăca viaţa, dar şi pentru scaunele celor care diriguiau cinematografia în acea vreme şi care sigur că trebuiau păzite, tot prin minciună.

— Se opera la ideea filmului, la tematica pe care tot ei o comandau, la dramaturgie, la replică, la ce se umbla ?

— Ce era cenzura ştie toată lumea. Pentru că toţi am avut parte de ea, într-un fel sau altul. De pildă, cinematografia a fost cea mai văduvită dintre toate pentru că aici cenzura s-a exercitat cu cea mai mare ferocitate, fiind impactul cel mai direct cu spectatorul. Plus clica care s-a dus dracului astăzi şi care obişnuia să vadă filme, adică se distra cu filme, era singurul consum de artă pe care şi-l permiteau. Nu mergeau la teatre, nu erau de imaginat cu o carte în mînă, cu un ziar măcar, care să nu-i laude, dar filme cereau. Le vedeau în săli de proiecţie private, foarte confortabile şi de acolo emiteau tot felul de opinii care se transformau în situaţii ilogice. Greutatea era de a te strecura printr-un plan tematic foarte bine bătut în cuie şi foarte bine aranjat de Consiliul Culturii. De pildă ei emiteau idei neacoperite de scenarii : rolul clasei muncitoare în transformarea conştiinţei intelectualilor, să zicem, sau formarea omului nou în procesul muncii la o schelă petrolieră. Mă rog, lucruri de genul ăsta. Nimeni nu putea să scrie scenarii pe acest tipar, dar se găseau destui care să emită un film de nedigerat cu care publicul românesc era de mult poluat. Un scenariu cinstit care să vorbească despre situaţia reală era de neadmis. Dacă încercai să faci o ecranizare, pentru că a existat o vreme cînd se făceau mai multe ecranizări de către cineaşti, aceasta era transformată într-o tribună pentru expunerea unor idei contemporane de felul celor enunţate mai sus. Tot prin subsolul filmului, tot prin aluzii strict metaforice încercăm să ajungem cumva la spectator. Însă cenzura s-a specializat în aşa măsură încît găsea idei subversive sau aluzii conţinute chiar şi acolo unde ele nu erau, de fapt.

— Cred că cel mai convingător argument pentru cititor ar fi să vă referiţi la un exemplu concret. Adică, încă un moment de adevăr.

— Unul de-a dreptul ilar. Ilar şi în acelaşi timp extrem de tragic. În ultima vreme mă apucasem să fac un scenariu după „Fata moşului şi fata babei", basmul lui Ion Creangă. Problemele IDEOLOGICE care s-au ivit erau în primul rînd schimbarea titlului, pentru că fata moşului şi fata babei putea să semene cu Zoe Ceauşescu. Şi nu era voie de numit nici moşul, nici baba. Nu este nici un secret pentru nimeni că Mircea cel Bătrîn nu a mai fost bătrîn, ci a fost cel Mare, ideea de bătrîn putînd fi legată de un domnitor cu care dictatorul se identifica de fiecare dată, fie că era Ştefan, Mihai, sau Vlad Ţepeş. Era deranjant pentru imaginea pe care voia s-o lase el „dragului" popor pe care-l conducea. Tot aşa şi cu fata moşului. El nu putea să fie nici moş şi nici ea babă. Nu numai asta. Am avut ideea să nu termin filmul pe nunta fetei aşa cum se termină, de obicei, într-un basm, ci să-l însor pe moş cu Sfînta Duminică. Acest final a fost socotit o gravă eroare ideologică de către Mihai Dulea, cel care conducea atunci Consiliul Culturii pe linie de film şi nu numai. Pentru că, în mod implicit, lucrurile astea nu le mărturisea, dar te lăsa să le înţelegi, se gîndea, ce ar simţi adevărata babă dacă şi-ar imagina propria dispariţie terestră şi moşul, rămas liber s-ar recăsători cu altă persoană...

— E greu de comentat. Cum a fost cu Glissando, despre care noi toţi auziserăm că echivala în mintea supervizorilor cu o bombă cu explozie în lanţ ?

— Cu Glissando am reuşit la început, să-l păcălesc. Adică, la adăpostul unei ecranizări după Cezar Petrescu, am reuşit să fac un film al dictaturii de care nu şi-au dat seama decît în clipa în care a fost gata. A fost o panică generală în rîndul conducerii, se temeau că dacă filmul va fi cerut de Ceauşescu se va declanşa o furtună şi, ca atare au năvălit asupra mea, nu numai cei ce răspundeau de cinematografie, dar şi fosta comisie ideologică, comisia C.C.-ului, generali ca Ilie Ceauşescu şi alţii care, nepunînd degetul pe problemă, încercau să omoare filmul. Cereau un gen de încheiziţie, nu numai pentru mine, dar îşi aduceau aminte şi de alte filme care au făcut rezistenţă la vremea lor, mă refer la cele semnate de Pintilie, cereau închiderea noastră într-un fel de închisoare a datornicilor şi plata integrală a filmului imputată regizorului.

— Preţul pe care l-aţi plătit în aceşti 15 ani a fost extrem de mare. Ştim istoria tuturor presiunilor suportate. Ştie multă lume. Totuşi cum aţi rezistat fără a fi tentat la compromisuri ?

— După filmul Ediţie specială care a apărut pe piaţă într-o versiune ce nu-mi aparţine, film la care, recunosc, am făcut concesii, dar nu în aşa măsură încît să-mi trădez total crezul, am şomat pur şi simplu aproximativ trei ani, adică nu mi s-a dat de lucru. Orice scenariu al meu era respins, eram practic exclus din cinematografie şi nu mi s-a dat posibilitatea de subzistenţă. Trăiam şi aşteptam. M-am gîndit foarte mult şi mi-am jurat că niciodată să nu mai cedez la nici o presiune. Cînd a venit Glissando eram pregătit. N-am cedat nici un milimetru. Ştiam la ce mă expun, am dus războiul cu mult calm şi am băgat în joc arme pe care le pregătisem, argumente la care mă gîndisem de multă vreme. Evident, altă perioadă de şomaj, la care mă aşteptam, un risc pe care mi-l asumasem. După patru ani am intrat în producţie cu Iacob, intrare pe care o socotesc şi acum o operă a hazardului. Iniţial şi acest scenariu fusese respins. Dar de-acum ştiam cum trebuia să lupt. Am făcut memorii pe care le-am trimis mai multor ziare şi în care expuneam cazul meu opiniei publice. Petru Enache, secretar cu propaganda la vremea aceea, m-a chemat în birou, mi-a arătat aceste memorii şi mi-a spus : Nu ştiai că tot la mine ajung ? Răspunsul meu l-a descumpănit : Sînteţi convins că au venit toate ? Ştiţi toate ziarele cărora eu le-am trimis acest memoriu ? Mai mult, am început să vorbesc foarte deschis acolo în birou, el, speriat a început să îmi facă semne spre tavan unde erau microfoanele. Ştiam că sînt ascultat...

După mult timp am reuşit să fac filmul. Evident a fost difuzat pe ecranele Bucureştiului timp de doar două săptămîni apoi s-a retras şi dirijat spre căminele culturale, ca de altfel toate creaţiile ce erau incomode.

— Filmul Iacob, în cadrul Festivalului pentru Oscarul european, care a avut loc în primăvara anului 1989 la Berlin este „nominat pentru cel mai bun film" şi, totodată „nominat pentru cel mai bun actor", fiind vorba, evident de actorul Dorel Vişan. Cu alte cuvinte filmul a primit două nominaţii foarte importante. Cele mai importante. Cum a reuşit ? Nu întreb asta întîmplător, punînd în discuţie meritele lui constatate şi cu acest prilej. Vă rog, doar, să dezvăluiţi cititorilor ce groaznică pecete pusese regimul ceauşist asupra valorilor noastre naţionale.

— Orice film românesc care pleca la un festival în străinătate era, din pornire într-un mare dezavantaj, fiind considerat ca produs exponenţial pentru regimul Ceauşescu. Şi tot ce scăpa de aici, cu preţul foamei, al şomajului, al ameninţărilor era privit cu suspiciune şi mari rezerve. De foarte multe ori cutiile cu filme româneşti nu erau la festivaluri, nici măcar deschise. Puneam semne cînd plecau, de exemplu, la Cannes şi se întorceau cu aceleaşi semne. E o realitate.

Nu mă aşteptam ca filmul Iacob să stîrnească vreun interes, pentru că orice mare festival deschide pieţe de desfacere şi un premiu la un festival mare înseamnă foarte mult pentru un producător. Nu mi-am imaginat că un film venit din România lui Ceauşescu, intrat în competiţie cu 200—300 de filme cîte s-au prezentat acolo, va stîrni un minim de interes. Eu eram în America, dar Româniafilm nu a avut voie să mă anunţe nici pe mine, nici pe actorul Dorel Vişan, care se afla la Cluj despre premiile obţinute la festival. Din două nominaţii, dacă unul din noi ar fi fost acolo, filmul românesc ar fi căpătat un plus de prestigiu. S-au dat nenumărate telexuri, dar se răspundea invariabil că sîntem ocupaţi şi nu putem veni. În final organizatorii au pus două flori pe două scaune între Bergman şi Mastroianni, flori care ne reprezentau pe noi şi aşa a fost „prezentă" delegaţia română la acest festival.

— Ce intenţii cinematografice aveţi din acest moment ?

— Am făcut rocada înlocuind basmul despre care vorbeam cu un film care se numeşte A. şi Eva. Adică Adolf şi Eva. Este o parobolă despre dictatură, în general, dar care are sorginte în fosta dictatură românească, şi este şi un început de lume prin miticul cuplu Adam şi Eva.

— Care sînt criteriile după care vă ghidaţi, cei din comitet, pentru a pune bazele unei adevărate cinematografii naţionale ?

— Trebuie reorganizată cinematografia din temelii pe principiul valorii, al calităţii, o cinematografie complet eliberată de dogme, un organism independent care să producă cultură de bună calitate. Adevărul trebuie să fie privit dintr-o poziţie onestă, cinstită pentru public. E necesar să se conteze pe scriitorii care au ceva de spus pentru ca viitoarele opere cinematografice să-i reprezinte şi pe ei, dar şi cinematografia. Oare, cît o să mai blamăm vechiul regim ca să dăm senzaţia că facem o nouă artă ?

— Şi acum despre America...

— În America am fost tot cu Iacob, la un festival al filmului ţinut la New York. Filmul a stîrnit aprecieri favorabile, dar şi o mare uimire. Umilitoare era mirarea pe care o manifestau profesioniştii şi publicul că dintr-o ţară sugrumată de regimul represiv pot ieşi şi filme de excepţie.

— N-aţi fost tentat să faceţi filme

MELANIA CHIRIACESCU

Iacob

Proba de microfon

Cursa

(Continuare în pagina a 11-a)

glob magazin

KAȘPIROVSKI, MIT ȘI ADEVĂR

Aparițiile lui Kașpirovski — ale medicului psihoterapeut Anatolii Kașpirovski — la televiziunea sovietică, controversatele sale „ședințe" colective de psihoterapie, cu o frecvență aproape bilunară — cel puțin în ultima parte a anului 1989 — au fost urmărite în U.R.S.S. și, grație sateliților de telecomunicații, în diverse alte țări ale lumii, de un public evaluat, global, la 200—300 milioane de telespectatori. S-a vorbit, în anumite cazuri, chiar de o jumătate de miliard ! Între două transmisii, în scurtul răstimp de două săptămîni, televiziunea sovietică primea, de regulă, pe adresa lui Kașpirovski circa 250—300 de mii de scrisori și telegrame, în marea lor majoritate comunicări privind și confirmînd — prin investigații de laborator, dublate deseori și de concluziile unor comisii de specialitate — rezultatele foarte concrete ale acestei psihoterapeutici colective. „Psihoterapii, deci, și vindecări prin televizor ? Să fim serioși !" — au ricanat scepticii, dar și scepticii, pînă la urmă — o bună parte din ei — au considerat de datoria lor să recunoască surprinzătoarele vindecări sau ameliorări de durată, chiar și în cazuri considerate pierdute.

Pentru trierea scrisorilor primite pe adresa lui Kașpirovski s-au creat colective de psihoterapeuți-voluntari. S-au creat veritabile cercuri de susținători, de „fani", de diferite vîrste, i s-au închinat versuri, s-au declanșat pasiuni și adversități furibunde (care continuă încă), s-au încercat toate discreditările cu putință, n-au lipsit ridiculizările publice, iar ca efect imediat previzibil, numărul susținătorilor și „adepților" săi, formulare întîlnită frecvent, a crescut neîntrerupt. S-a vorbit chiar, de îndată că succesul și entuziasmul public au depășit frontierele republicilor unionale, de o notorietate (globală) care ar fi depășit-o pe cea a celebrului Rasputin în perioada premergătoare primului război mondial. A existat, desigur și un curent invers, de apreciere lucidă: Kașpirovski și psihoterapia nu pot orice — nu totul — vindecă 1—3 cazuri la 1 000 de telespectatori-pacienți, dar asta înseamnă totuși... milioane și milioane de oameni. Dar ce face, de fapt, Kașpirovski ? Ce fundament științific prezintă psihoterapia sa colectivă prin atîtea relee și stații de receptare TV ?

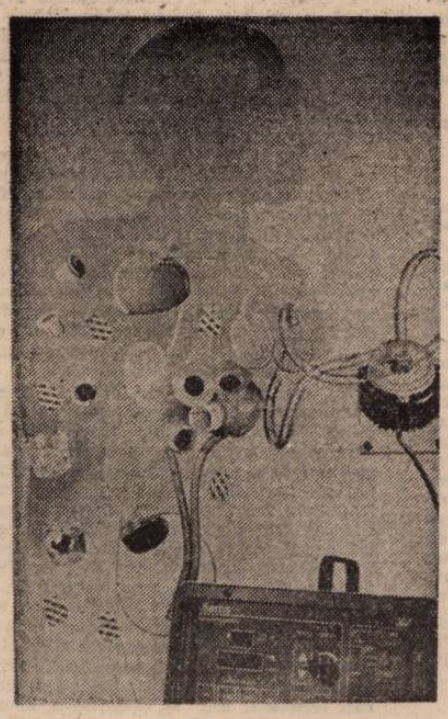

Nu puțini dintre cei care i-au urmărit emisiunile — mai ales dintre cei cu cunoștințe aproximative de rusă — i-au diagnosticat terapiile ca fiind un fel de hipnoză „în masă", de „telesugestionări" colective, de... obișnuite (!) emisiuni extrasenzoriale sau parasenzoriale. Ca și cum odată denumit, în vreun fel, fenomenul — complex — Kașpirovski s-ar fi explicitat de la sine.

Cei care au urmărit consecvent întreaga serie de transmisiuni, cunoscînd bine rusa, pot confirma însă că Anatolii Kașpirovski a contestat toate aceste cantonări ale psihoterapeuticii sale într-un „deja cunoscut", într-un sistem de explicații arbitrar și funciar eronate.

După Kașpirovski, deci : el nu vindecă nemijlocit pe nimeni ; pacientul se vindecă prin propriile sale forțe de resurecție vitală, în măsura în care — eliberat de inhibiții, de spaime, de descurajări — funcțiile sale biologice și interacțiunea unor disponibilități naturale, specifice, izbutesc să concure la ameliorarea stărilor patologice. Kașpirovski nu contestă nici una din terapiile practicate de colectivitatea medicală. El afirmă doar că psihoterapia le poate spori deseori eficiența, disponibilizînd psihic resurecția organismului. Eliberată din gulagurile unor dogme închizitoriale și ale unor prejudecăți aberante, psihoterapia încearcă și învață din nou să vorbească. Atît !

■

În prima parte a emisiunilor sale, Kașpirovski comentează scrisorile și telegramele transmise între două ședințe — este și el surprins, deseori, de efectele imprevizibile ale psihoterapiei — și prin această confirmare a rezultatelor pozitive, la scara sutelor de mii de cazuri, invită telespectatorii să mediteze, îi incită să creadă în revanșa lucidității, a voinței lor de mai bine. Nu în el, în psihoterapie, ci în ei înșiși, ca oameni cu o înzestrare normală și, totuși, *excepțională*, dar despre care nu au știut pînă în acel moment îndeajuns. Desigur, psihoterapia pentru a cîștiga auditoriul (și pe cel sceptic) nu se poate abstrage unui anume ritual, vizînd *o reîncredințare a omului în puterile sale*, un ritual cu iz de telesugestionare, fără să fie însă, pentru că Anatolii Kașpirovski nu uită să-și avertizeze publicul : eu nu știu de ce boli suferiți, uneori nici dv. nu știți despre bolile dv. incipiente ; nu-i neapărat necesar, spune el, să vă concentrați în mod deosebit, nu-i necesară nici o așa-zisă stare de transă ; puteți să fiți sceptici și să respingeți chiar argumentele mele ; există însă în noi, în fiecare din noi, o convingere sinceră că, într-o anume măsură, *poate chiar într-o foarte mare măsură*, starea de bine, ca și starea morală sînt condiționate în forul nostru intim. Am simplificat mult, se înțelege, „pachetul" de argumente, dar nu i-am denaturat spiritul și nu am părăsit sistemul său specific de coordonate. Nu-i vorba nici un moment de „particule" stranii, de biounde, la mii de kilometri, de un „flux vizual" care ar trece prin zid etc., etc Totul se reduce, simplificînd din nou, la acceptarea totală sau respingerea (relativă) a existenței în sine, în fiece om, a unui potențial necunoscut, neînțeles încă, necercetat suficient, de resurecție bio-psihică interactivă. Ne putem întreba dacă existența în sine a unui mit Kașpirovski amplifică rezultatele pozitive ale psihoterapiilor pe care le practică. Ne putem întreba, în ce măsură Kașpirovski este sau nu un deschizător de drum nou în psihoterapie. Să începem cu a doua întrebare...

■

În tot mai multe țări ale lumii, terapeutica medicală neconvențională, înzestrată cu tehnici și aparatură de absolut ultimă oră — cum sînt cele, de pildă, de la Centrul de readaptare al Spitalului Casa Colina, din Pomona — California, utilizate de dr. Herbert Johnson — încearcă să pună în consonanță cu specificul fiecărui caz „conștientizarea" acelor energii interioare, umane, care îngăduie fiecărui pacient, printr-o complexă *retroacțiune biologică* (un veritabil „biofeedback") să-și controleze (sau să-și regleze) cele mai complexe funcțiuni ale organismului său. Pacienții pot fi „antrenați" (impulsionați) corespunzător prin intermediul unei aparaturi sofisticate de informare și incitare specifică, cît și prin tehnici psihoterapeutice asociate. Inclusiv telepatia ? Să nu anticipăm... Medici celebri confirmă, ca și Kașpirovski, rezultate terapeutice imediate și, nu o dată, spectaculoase în tratarea unor dureri locale, a unor migrene rebele, a unor vome repetate, a unor colite spastice, pînă la afecțiuni grave (hipertensiune, dereglări ale sistemului cardiac, unele forme de paralizii, disfuncții hormonale și multe altele încă).

Încă în urmă cu 20 de ani, după cum aflăm de la Florin Gheorghiță („Întrebările științei", 1988) un grup de peste 300 de medici canadieni s-au constituit într-o „academie a biofeedback-ului", după modelul oferit în S.U.A. de „Biofeedback Research Society". Prin metode într-un total similare, dr. Robert Kinsman (de la National Jewish Hospital din Denver — Colorado) a demonstrat cum se poate trata astmul respirator ; dr. Elmer Green de la fundația Menninger din Kansas a izbutit psiho-ameliorări în circulația sangvină și în ridicarea temperaturii extremităților corpului uman ; dr. George Whatmore din

Studierea mișcărilor ochiului

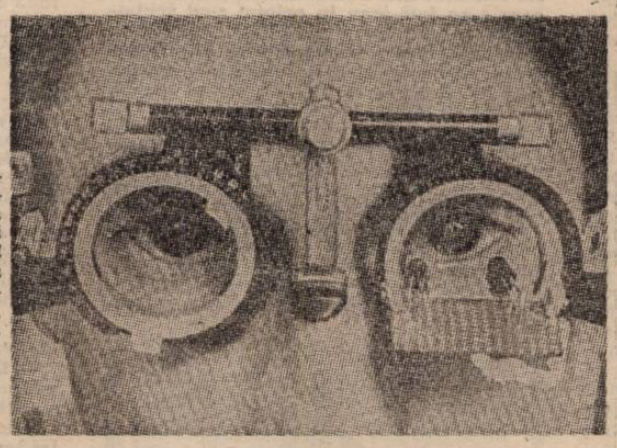

La laboratorul de psihologie experimentală al Universității din Paris, în cadrul căruia se studiază mișcările ochiului în timpul cititului, se aplică un nou sistem de înregistrare a acestor mișcări. Pînă acum, pe globul ocular se fixa lateral o mică oglinjoară cu ventuză asupra căreia se îndreaptă o rază de lumină al cărei spot reflectat înregistra, pe o bandă mobilă de hîrtie fotografică, traiectoria privirii. Oricît de ușoară ar fi fost oglinjoara ea deranja ochiul și denatura rezultatele. Noul sistem, prezentat în fotografia alăturată, se bazează pe reflectarea radiației infraroșii direct de pe suprafața corneei. În fața ochiului este montată o fotodiodă cu infraroșii care emite radiația invizibilă. Două traductoare sensibile, fixate în același loc, urmăresc reflectarea sa de către ochi, iar un calculator electronic transformă rezultatele optime într-un grafic al mișcărilor ochiului.

Cu ajutorul acestei aparaturi s-a putut demonstra că în timpul lecturii nouă zecimi din timp ochiul rămîne nemișcat și numai în decursul a o zecime din timp execută mișcări rapide din această poziție. Staționări deosebit de îndelungate sînt determinate de un cuvînt necunoscut sau de greșelile din textul citit.

Vibrația protejază navele

Plantele și animalele marine care acoperă corpul subacvatic al unei nave pot să diminueze considerabil viteza acesteia, îi mărește pescajul, ceea ce contribuie la micșorarea capacității utile și la majorarea consumului de combustibil. Pînă în prezent, pentru combaterea acestor acoperiri s-au folosit, cu precădere, vopsele otrăvitoare care emană în apă ioni de metale grele sau alte substanțe toxice. Aceste vopsele sînt costisitoare, aplicarea lor este periculoasă pentru oameni și poluantă pentru mare.

Specialiștii „Fondului Cousteau", o organizație care se ocupă în Franța cu protejarea și studierea lumii subacvatice, au conceput și realizat un aparat electronic care împiedică depunerea florei și faunei marine pe fundul navelor. Este vorba de o semisferă cu diametrul de 11 centimetri care se fixează pe corpul vasului în cală. Aparatul produce vibrații cu frecvența de 26—30 hertz, care se transmit corpului navei și fac imposibilă lipirea larvelor și sporilor din care ulterior se dezvoltă moluștele, crustaceele, algele și alte organisme animale sau vegetale aderente. Un singur aparat de acest fel poate proteja în jurul său o suprafață de pînă la 20 m.p. Vibratorul nu necesită nici un fel de întreținere, ci numai conectarea sa la o sursă de curent electric.

„Camera cu: în piramida

Să existe tratate de astronomie, fizică și matematică în camera secretă a piramidei lui Kheops, faraon în Egiptul antic, din dinastia a IV-a (2723—2563 î.e.n) ? Această enigmă încă nu a fost dezlegată, dar arheologii autohtoni și cei străini înclină să susțină, în continuare, că în acea încăpere s-ar afla un adevărat tezaur științific al lumii antice. Potrivit părerii lui Siegfried Wachsmann, arheolog din Winterberg (R.F. Germania) „Camera cunoștințelor" a uriașei construcții, una dintre cele șapte minuni ale lumii antice, ar adăposti documente de mare valoare, pietre prețioase, diverse creații tehnice, cataloage astronomice, globuri terestre și celeste etc. Dacă aceste adevărate creații ale spiritului omului vor fi descoperite în faimoasa piramidă de la Giseh (146,6 m în înălțime), cunoștințele umanității despre lumea antică s-ar îmbogăți considerabil, relevă „La Tribune d'Allemagne". În lumea arheologilor se presupune că intrarea în misterioasa cameră secretă s-ar afla în partea de est a marii piramide, la o înălțime variind între 80—100 m.

Interesul cu totul ieșit din comun față de piramida lui Kheops s-a declanșat cu numai trei ani în urmă.

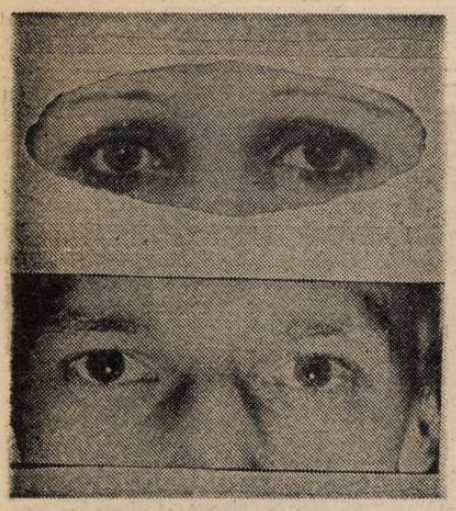

Seattle s-a specializat în tratarea autoexersată a discontinuităților funcționale ale sistemului nervos. Anestezii de durată în vederea unor intervenții chirurgicale a practicat cu ani în urmă, la noi, și Mirahozian, chiar dacă nu s-a putut scrie despre ele la timpul respectiv. Endorfinele au explicat, între timp, se va spune, autoanularea senzațiilor de durere, dar aspectul nou al problemei constă în *„conștientizarea"* declanșării acestui aport sporit de endorfine.

Kașpirovski a introdus psihoterapia ca mod (și agent) declanșator al acestei retroreacțiuni psihobiologice. Însumînd în tratamentul său o argumentare logică, mai întîi, exemplificarea convingătoare prin sute de cazuri tratate, farmecul său personal și un anume „ritual". Telepatic ? Poate... În măsura în care telepatia, în cazul său, nu revendică transmiterea unui anumit mesaj, ci un impuls la distanță, în stare să declanșeze procese volitive complexe, mobilizări de energii interioare necercetate încă, să relanseze procese reglatorii neurovegetative.

■

Henrik Borwik, un cunoscut scriitor și publicist sovietic vedea în succesul lui Kașpirovski — la un public care nu vrea atît să se vindece, cît să se elibereze de disperări maladive — *o superbă nevoie de miracol*. Fără să înțeleagă cum... *Să creadă ! Să fie convins că se poate*. Ei, bine... Într-un moment în care, aproape miraculos, putem vorbi din nou despre psihoterapii în paginile acestei reviste ; într-un moment în care percepția extrasenzorială a încetat să mai fie... contrarevoluționară, iar psihocidul manipulărilor criminale interzis definitiv ; într-un moment în care trăind miracolul revenirii la adevăr, o dată cu afirmarea ipotezelor de lucru și speranță, oricît de temerare, Kașpirovski nu mai poate surprinde. *„Miraculoasa forță a gîndului"* (capitol interzis publicării și exclus dintr-o carte frumoasă a lui Dan D. Farcaș, acum vreo 6—7 ani) declanșează superbe interacțiuni. Ce este, deci, adevăr în aceste controversate, poate, psihoterapii ? Încerc bucuria — și libertatea — de a crede în ele. Rămînînd — față de fanatisme, și aici — într-o permanentă stare de veghe...

DOREL DORIAN

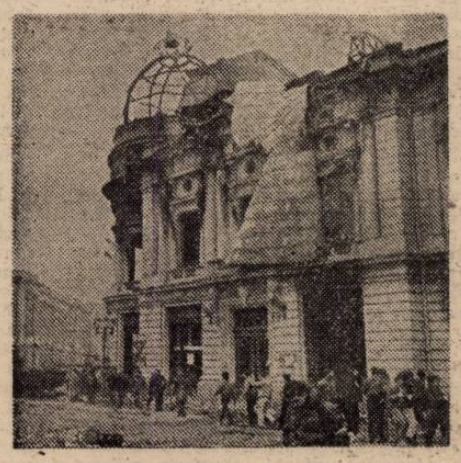

O imagine simbol. După ce ne-a distrus, „în pace", satele și bisericile, dictatura a trecut la distrugerea, prin teroare, a cărților. Furiei aviației hitleriste care în 24 august 1944 nu a găsit drept obiective strategice decît Teatrul, Ateneul, Universitatea, îi rimează perfect furia gorilelor ceaușiste care au pornit războiul cu Muzeul și Biblioteca Universitară. După două decenii de „grijă" față de cultură, în care cărțile de valoare erau păstrate în pivnițe mucegăite, în lipsa unor depozite corespunzătoare, ceea ce a scăpat a fost dat pradă flăcărilor și, vrînd-nevrînd, jeturilor de apă ale pompierilor. Salvate, totuși, mucegăite, îngălbenite, umede, cărțile noastre de suflet și mîndrie își așteaptă restauratorii. Ceea ce în alte țări s-a reușit, se va reuși și aici. Rîndurile ce urmează sînt doar un prim temei de încredere.

100.000 de cărți salvate pe an

William Barrow — unul din pionierii studiului asupra deteriorării cărților și hîrtiei — prezicea, în 1959, că cea mai mare parte a volumelor editate înainte de 1950 va fi inutilizabilă în anul 2000. În principal, datorită faptului că, începînd cu mijlocul secolului al XIX-lea, hîrtia e fabricată mecanic, prin zdrobirea lemnului, fără un tratament prealabil, pentru a se obține pasta. Astfel, pe de o parte, lungimea fibrelor de celuloză este redusă în cursul procesului și, pe de altă parte, în pasta de hîrtie rămîne și lignină, această substanță provocînd, în timp, o îngălbenire caracteristică a hîrtiei. La acești factori se adaugă aciditatea aerului care, după o vreme, contribuie la scurtarea și mai accentuată a fibrelor de celuloză din hîrtie. Aceasta este situația și nimic nu părea că se poate schimba. Și totuși...

Cercetătorii științifici nu au consimțit să stea cu mîinile încrucișate. Bătălia a început, deci, pe două fronturi : acel al punerii la punct a unor procedee aplicabile în proporții de masă, pentru neutralizarea acidității hîrtiei, procedee vizînd încetinirea deteriorării cărților, și cel al întăririi hîrtiei deja deteriorate. Or, dacă victoria asupra acidității este deja consolidată, un avans decisiv în direcția întăririi fibrelor celulozice din hîrtie s-a înregistrat abia recent, printr-un procedeu elaborat în Marea Britanie.

Dar să recapitulăm situația actuală pe cele două fronturi. Începem cu **aciditatea. În prezent, laboratoarele bibliotecilor procedează curent la dezacidifierea hîrtiei.** Un asemenea procedeu este utilizat de arhivele publice din Canada : cărțile, plasate într-o autoclavă, sînt tratate cu carbonat de metilmagneziu disodic, într-un amestec de freoni și metanol pompat sub presiune. După cum declara **Françoise Flieder, instituția canadiană** poate trata astfel 200 de cărți pe zi. În Franța, procedeul utilizat este asemănător, o instalație fiind implantată la Sablé Sur Sarthe, permițînd tratarea a 600 cărți pe zi, respectiv 150 000 pe an.

În America, procedeul pus la punct de cercetătorii **G. Kelly** și **J. Williams**, de la Biblioteca Congresului, constă în tratarea cărților cu dietil de zinc (DEZ) gazos. În contact cu hîrtia, DEZ reacționează cu moleculele de apă atașate fibrelor de celuloză, oxidul de zinc astfel format constituind un depozit ușor alcalin, non volatil, uniform repartizat indiferent de aciditatea inițială a hîrtiei.

Cum se poate lesne observa însă, dezacidifierea stabilizează hîrtia, fără a-i restaura proprietățile fizice pierdute. După mai mulți ani de cercetări, **M. Burstall** și colaboratorii săi de la Universitatea Surrey din Marea Britanie au dezvoltat o tehnică originală, pusă la punct la comanda Bibliotecii Britanice din Londra. Ea constă în **a lega fibrele de celuloză aflate în stare de degradare cu ajutorul unui polimer sintetic, printr-o veritabilă grefă** realizată printr-un proces de copolimerizare. În laborator, echipa de cercetători a reușit să trateze astfel o carte întreagă, plasată într-o incintă închisă, într-o atmosferă formată dintr-un amestec de acrilat de etil și metacrilat de metil în proporția de 5 la 1 (folosirea numai a metacrilatului de metil făcînd foile de hîrtie casante). Cartea astfel tratată a fost expusă la o iradiere cu raze gamma, pentru a se iniția polimerizarea în situ a acestui amestec, cu care hîrtia fusese impregnată în profunzime, care se depune astfel în însăși inima firelor celulozice, precum și între ele, asigurîndu-le stabilitatea în ansamblu. O altă constatare, nu mai puțin spectaculoasă, pe marginea acestui experiment : foile cărților astfel tratate nu se mai lipesc între ele. Studiile de fezabilitate a tehnicii britanice autorizează pentru început tratarea simultană a cinci cărți, rezultatele preliminare indicînd o întărire, respectiv mărire a rezistenței hîrtiei, de circa zece ori. Cu perfecționări previzibile și prin transpunere la scară industrială, această metodă va permite tratarea a circa 100 000 volume pe an, costul operației nedepășind 60 de franci francezi pe volum.

MARIAN GRIGORE

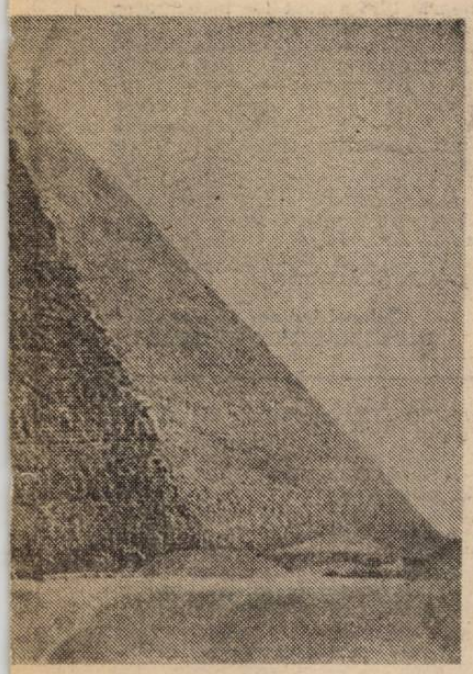

noștințelor" lui Kheops?

În timpul cercetărilor întreprinse la fața locului, un grup de cercetători a reușit să afle, cu ajutorul unor tehnici sofisticate, că piramida are numeroase încăperi încă nedescoperite: Reluarea investigațiilor științifice pentru dovedirea existenței camerelor asupra cărora dăinuie un mare mister s-ar putea să nu întîrzie prea mult. Arheologul Siegfried Wachsmann pregătește, împreună cu Institutul de geofizică al Universității din Cairo și un grup de 14 cercetători egipteni și vestgermani, o nouă expediție științifică la Giseh. Sînt cercetători care au mai investigat marea piramidă, mîndrindu-se cu performanța descoperirii unui sistem geometric al Egiptului antic pornind de la vechi desene. S-au efectuat studii de geofizică amănunțite asupra modificărilor intervenite în cîmpul gravitațional din jurul impresionantului monument funerar. Aceste studii au avut drept scop principal localizarea exactă a camerei secrete. Dar ea nu a fost depistată.

Cercetările preconizate a fi întreprinse pentru elucidarea enigmei piramidei lui Kheops sînt condiționate de strîngerea fondurilor necesare, apreciate la circa 2 milioane de mărci vestgermane.

Să nu infestăm și „continentul alb"

Numai printr-un efort la scara planetară este posibilă transformarea Antarcticii, vastul „continent alb", într-o rezervație mondială. Acesta este îndemnul lucid și ferm adresat de către Organizația ecologică internațională Greenpeace factorilor politici și opiniei publice mondiale. Greenpeace, care și-a dobîndit un renume în lume pentru modul în care a acționat în diferite împrejurări, întru salvarea naturii și păstrarea păcii mondiale, a reușit să stabilească, un cîmp de acțiune și pe cel de-al șaselea continent.

Tentativa sa, generoasă, de sensibilizare a locuitorilor Terrei cu privire la primejdia ce planează asupra Antarcticii a fost privită cu indiferență, chipurile, de către majoritatea semnatarilor Tratatului asupra Antarcticii (Africa de Sud, Argentina, Australia, Belgia, Chile, S.U.A., Franța, Marea Britanie, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă și U.R.S.S.). De fapt, acțiunea pusă la cale de Greenpeace a trezit nespusă neliniște în rîndul „celor 12".

La scurt timp după ce remorcherul „Greenpeace", de 603 tone poposea în Insula Ross, la baza antarctică a organizației amintite s-a instalat o echipă științifică internațională. Grupul și-a propus să susțină campania inițiată de Greenpeace, de informare a lumii asupra pericolului posibil al ruperii echilibrului ecologic fragil al celui mai sudic continent în cazul în care se va trece la exploatarea resurselor sale minerale. Un grup consultativ al statelor semnatare ale Tratatului asupra Antarcticii s-a reunit pentru a se pune de acord asupra măsurilor ce se impun pentru combaterea poluării continentului, în urma declanșării operațiunilor de exploatare a bogățiilor din subsolul său. Multe țări se pronunță — relevă „Forum du développément" — pentru impunerea de restricții severe în momentul în care se va intensifica explorarea geologică, etapă premergătoare trecerii la extracția bogățiilor minerale. În virtutea convenției semnate,

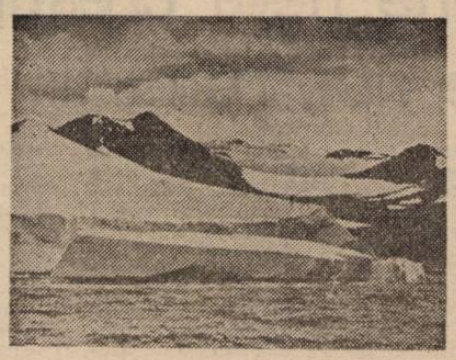

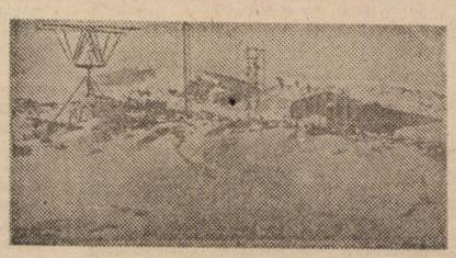

pe care și-au pus semnătura reprezentanții a 33 de state, orice proiect de explorare și exploatare a tezaurului mineral al Antarcticii va trebui să fie aprobat, în prealabil, de o comisie mixtă.

Fără a include și Antarctica, celelalte continente dispun de resursele necesare asigurării dezvoltării lumii în secolul viitor. Merită oare ca și „continentul imaculat" să fie străpuns în profunzime cu sapele de foraj, pentru ca din măruntaiele sale să țîșnească țițeiul zăgăzuit din vremuri imemoriale, care să infesteze acest perimetru vast și neîntinat încă de om ?

D. FILIP

Civilizaţie românească

Un savant de origine română, părintele navigaţiei spaţiale (II)

În perioada medieşeană, Hermann Oberth a scris a doua sa carte, „Căile navigaţiei spaţiale", care avea să fie numită de către un alt pionier al tehnicii spaţiale, Robert Esnault-Pelterie, „biblia astronauticii" ; atunci construieşte şi experimentează dispozitive destinate rachetelor la Şcoala de Aviaţie din Mediaş, care i-au fundamentat convingerea că realizarea unei rachete care să depăşească prima sau chiar a doua viteză cosmică este doar o chestiune de timp şi de bani.

„Căile navigaţiei spaţiale", publicată în 1929, este distinsă în acelaşi an cu „Prix International d'Astronautique", fondat de Societatea Astronautică Franceză, cartea fiind apreciată şi astăzi drept opera fundamentală a ştiinţei şi tehnicii spaţiale. Lucrarea dezvoltă probleme referitoare la: propulsia prin reacţie a rachetelor, raportul maselor, apariţia şi calculul suprasarcinilor, efectele suprasarcinilor şi imponderabilităţii asupra organismului uman, posibilitatea efectivă a învingerii gravitaţiei terestre, acţiunea rezistenţei aerului în zborul rachetei, curbele sinergetice şi traiectoria înclinată la urcare, probleme de pilotaj al navelor cosmice, stabilitatea rachetei, controlul vitezei, etajarea rachetelor, orientarea în vid a navelor spaţiale, plasarea pe orbită, probleme constructive ale rachetelor cu combustibili lichizi (oxigen lichid cu alcool sau hidrogen lichid), probleme de combustie, folosirea pompelor de combustibil, motoare de rachetă, ajutaje, posibilităţi de utilizare terestră şi spaţială a rachetelor, avionul-rachetă (primul concept al navetei spaţiale), staţii spaţiale, rachetă electrică (prima idee privind posibilitatea realizării motorului ionic), teoria zborurilor interplanetare.

Solicitat fiind în calitate de consultant ştiinţific la realizarea filmului „Femeia în Lună", regizat de Fritz Lang, Hermann Oberth are posibilitatea să construiască o rachetă reală, experimentele legate de punerea la punct a acesteia conducînd la descoperirea de noi fenomene fizico-chimice (autoruperea picăturilor de combustibil), la brevetarea în 1929 în Germania a trei descoperiri şi soluţii de rachete, cît şi la inventarea „motorului conic", încercat şi brevetat la 23 iunie 1930. Oficiul român de invenţii brevetează, sub numărul 19516 din 6 martie 1931, invenţia lui Oberth „Procedeu şi dispozitiv de combustie rapidă", pe baza căruia sînt concepute şi două posibilităţi de aplicare industrială.

Revista română „Natura" publică în 1932 sub titlul „Zborul rachetelor şi zborul în vid" un amplu articol semnat de Hermann Oberth, în acelaşi an savantul ţinînd o conferinţă în faţa Societăţii politehnice din Bucureşti şi vorbind la postul de radio Bucureşti.

Activitatea desfăşurată între anii 1930—1938, studiile şi experimentele din acea perioadă au făcut posibil saltul de la racheta pionierilor la marile lansatoare spaţiale de astăzi.

Lansarea unei rachete experimentale cu propergol lichid în anul 1935 la Mediaş face ca oraşul de pe Tîrnava Mare să-şi înscrie numele printre „leagănele" zborului cosmic. În această perioadă, profesorul Oberth proiectează şi o rachetă cu combustibil solid, folosind azotatul de amoniu şi praful de cărbune, ghidată prin unde radio.

În 1937, cînd la Centrul experimental de la Peenemunde constructorii de rachete aflaţi sub conducerea fostului elev al lui Oberth, Wernher von Braun, viitorul constructor al puternicei rachete purtătoare „Saturn V", care avea să ducă astronauţii americani pe Lună, începeau realizarea lui „Aggregat 4", prima rachetă de mare distanţă în sens modern, profesorul Oberth concepea la Mediaş o rachetă cu alcool şi oxigen lichid, înaltă de 24 de metri, cu greutatea utilă de 3,5 tone, pentru distanţa de zbor de 1 000 de km. Lipsa de oxigen lichid îl face însă să-şi întrerupă experienţele din oraşul transilvan.

Împrejurări independente de voinţa savantului, premergătoare celui de-al doilea război mondial, au făcut ca acesta să nu se mai afle în România. Activitatea de elaborare a unor lucrări ştiinţifice referitoare la zborul cosmic nu a încetat, ideile şi soluţiile profesorului Oberth suscitînd şi astăzi un interes deosebit în rîndul specialiştilor în domeniu. Recunoaşterea internaţională a savantului Hermann Oberth drept „părinte al navigaţiei spaţiale", drept unul dintre cei mai importanţi pionieri ai tehnicii rachetelor şi ai zborului cosmic este unanimă şi se traduce prin numeroasele distincţii şi onoruri acordate de forurile ştiinţifice din numeroase ţări ale lumii. O dovadă în acest sens o constituie şi transformarea în 1963 a lui Deutsche Raketen-Gesellschaft e.V. în societatea de astronautică cu caracter internaţional Hermann-Oberth-Gesellschaft e.V., ţelul ei fiind cercetarea şi explorarea spaţiului cosmic în scopuri paşnice. „Premiul Hermann Oberth", „Medalia de aur Hermann Oberth" sau „Inelul de aur Hermann Oberth" se acordă personalităţilor care se remarcă în cercetarea ştiinţifică sau prin contribuţiile deosebite aduse la explorarea spaţiului cosmic în scopuri paşnice.

În 1972, la 15 iunie, savantul Hermann Oberth a venit în România într-o vizită mai lungă. La 22 iunie, împreună cu alţi trei absolvenţi ai Şcolii din Deaj de la Sighişoara, a serbat a 60-a aniversare a bacalaureatului. La 27 iunie, Universitatea din Cluj-Napoca a acordat fostului ei absolvent titlul de doctor honoris causa. La 30 iunie, „părintele navigaţiei spaţiale" a prezentat o conferinţă la Bucureşti, în aula Academiei de Ştiinţe, despre viitorul tehnologiei cosmice.

O bună parte din opera ştiinţifică a savantului Hermann Oberth este publicată în editura Kriterion din Bucureşti.

În ianuarie 1976 a avut loc inaugurarea secţiei de astronautică a Muzeului tehnic din Bucureşti, în centrul căreia se află opera de pionierat a lui Hermann Oberth.

De mai multă vreme, s-a terminat renovarea casei din Mediaş unde a locuit în perioada 1924—1939 profesorul Oberth, pentru a fi amenajată muzeistic, în vederea prezentării evoluţiei tehnicii rachetelor şi construcţiilor spaţiale, locul cel mai de seamă ocupîndu-l viaţa şi opera celui care a pus aici bazele zborului cosmic. Inaugurarea muzeului a fost tergiversată, dar în viitor va intra, fără îndoială, în patrimoniul culturii româneşti.

Colonel inginer cosmonaut
DUMITRU-DORIN PRUNARIU

Savantul Hermann Oberth împreună cu cosmonautul Dumitru Prunariu în grădina casei savantului din Feucht, R.F.G. (28 iunie 1989)

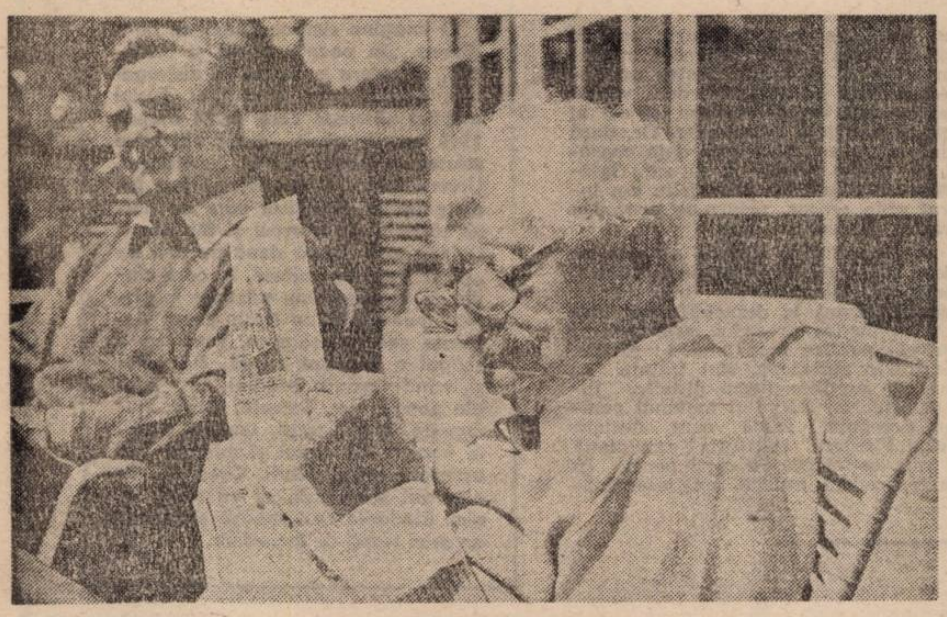

Savantul Hermann Oberth împreună cu biograful său dr. ing. Hans Barth (stînga) în grădina casei savantului din Feucht, R.F. Germania (28 iunie 1989)

Cine ne-a creştinat pe noi, românii, şi cînd? (II)

Niciodată nu s-a îndoit în credinţă. La uciderea lui Ioan Botezătorul a lăcrimat. La Cina cea de taină s-a întristat. Cînd a fost vîndut Mîntuitorul s-a mîhnit profund, cînd Iisus a fost judecat, el şi cu Ioan stăteau în curtea pretorului, lîngă Crucea Golgotei , era de faţă ; la punerea în mormînt plîngea, iar în dimineaţa învierii s-a bucurat şi a primit liniştea eternă prin salutul Domnului Hristos.

După pogorîrea Sf. Duh, sorţii au căzut pe *Andrei să propovăduiască* în Asia, *Pontul Euxin* (Marea Neagră), sudul Dunării şi tradiţia spune că a ajuns pînă în Ahaia. În *intiia călătorie misionară*, Andrei împreună cu Ioan predică în cetăţile Asiei, întemeind comunităţi creştine în Antiohia, Efes, Elicori (numită în vremea lui Traian, Niceea) şi pînă la Bizanţ, pregătind astfel calea Sf. Pavel. În anul 50, Sf. Andrei este prezent la Sinodul apostolic (Fapte XV, 1—29), după care începe *a doua călătorie misionară*. Purta un toiag, cu cruce la capăt, cu care făcea minuni, ca oarecînd Moise şi chiar Ioan Botezătorul.

În cetatea Sinopi, un pictor al timpului i-a zugrăvit chipul, fiind prima icoană creştină a unui apostol. În aceeaşi localitate, fusese închis de închinătorii la idoli Apostolul Matia (Fapte I, 15—24) şi, printr-o atingere cu toiagul, porţile s-au deschis. Locuitorii de aici l-au prins pe Andrei, l-au bătut, i-au smuls unghiile de la degete şi l-au aruncat în groapa cu gunoi a cetăţii, dar el s-a sculat şi a plecat nevătămat. O credincioasă de a sa şi-a găsit fiul omorît şi Sf. Andrei l-a înviat. Faima sa creşte pe măsura credinţei în Hristos.

A mers apoi în cetăţile pontice, în ţara alanilor, la Abhazi, Cherson şi prin nord a propovăduit cîţiva ani triburilor tracodace şi sciţilor pînă spre izvoarele Niprului, Nistrului şi apoi în cetăţile Deltei Dunării. El a înfiinţat comunităţi creştine la Histria, Tomis, Callatis, Odessus. Pînă astăzi, o tradiţie pioasă arată că Sf. Andrei şi-a făcut o locuinţă în peşteră (valea Casimcei), dar mai sigur la Basarabi-Murfatlar, unde s-au descoperit celebrele bisericuţe rupestre. Pe aceste locuri, unde poetul Ovidiu lăuda pe daci şi îşi blestema soarta, a aruncat sămînţa Evangheliei cel întîi chemat de Mîntuitorul, Andrei-apostolul.

Continuînd predicarea cuvîntului mîntuitor, Sf. Andrei şi-a făcut ucenici dintre schivnicii dacilor închinători lui Zalmoxe, arătîndu-le pe adevăratul „părinte al luminilor" (Iacov I, 17) ; Hristos-lumina lumii (Ioan VIII, 12) şi prin semne şi minuni a convertit pe mulţi din cetăţile dacice aşezate pe Dunăre, pe malurile rîurilor mari, precum şi în păduri şi munţi...

În acest timp, Evanghelia se răspîndise aproape în întreg-Imperiul roman, încît împăratul Domiţian (81—96) pentru a-şi mări autoritatea faţă de supuşi, se declara „Domn şi zeu". Cu toate că începuse romanizarea populaţiei autohtone la gurile Dunării şi în regiunile pontice (Dobrogea), Dacia lui Scorilo şi Diuras Diurpaneus îşi reface ultimile sale forţe. Datorită bunelor raporturi între Sarmizegetusa şi Roma în această perioadă, uşor s-a răspîndit şi creştinismul. Venind la conducerea Imperiului roman Traian (97—117), situaţia se schimbă.

O dată cu urcarea pe tronul Daciei a lui Decebal (87—106), relaţiile între Roma şi Dacia se înrăutăţesc. Sf. Andrei coboară în sudul Dunării, făcîndu-şi noi ucenici, dar şi mulţi duşmani, fiind socotit iscoadă dacică. Sf. Andrei reuşeşte să convertească la creştinism pe Maximila, o patroană romană, al cărei frate Egheat era mai mare la Curtea imperială, închinător la idoli şi rău la inimă. Egheat, persecutor al creştinilor, auzind de Andrei, a poruncit slujitorilor idoleşti să-l prindă, să-l bată, să-l facă să tacă şi să aducă jertfă numai zeilor şi împăratului. Venind la Andrei, acesta i-a convins pe toţi că el slujeşte adevărului şi binelui şi că Dumnezeul propovăduit de el s-a răstignit şi şi-a dat viaţa pentru lume.

Ispititorii au spus toate acestea lui Egheat. Furios, Egheat i-a dojenit ca oarecînd fariseii, „şi voi v-aţi făcut ucenicii lui ?" (Ioan XI, 46) şi a trimis pe alţii să-l ucidă. Şi cum locuitorii din acele ţinuturi îşi aveau zeii şi credinţele lor, iar Andrei vorbea de un Dumnezeu adevărat, stăpîn al naturii şi zidîtorul omului, mulţi se botezaseră. Venind şi poruncă împărătească, s-a hotărît moartea prin răstignire a lui Andrei ca, acel ce aduce tulburare şi este unealtă a duşmanului. În zadar se rugau de persecutori cei vindecaţi şi cei botezaţi, arătînd că Sfîntul este nevinovat, hotărîrea era definitivă !

Şi fiind început de iarnă, trimişii împăratului au făcut un foc mare, unde se încălzeau, iar pe Andrei, după ce l-au bătut cu bicele de la cai, l-au dezbrăcat în frig, l-au pironit pe o cruce de lemn de tei în formă de X şi apoi l-au întrebat : unde este Stăpînul tău să te salveze ?, îl aşteptăm. Apostolul a răspuns : eu sînt cel întîi chemat de El. I-am văzut minunile, I-am ascultat porunca, L-am văzut răstignit, mort, dar a înviat şi s-a înălţat în slava de unde venise şi unde şi eu voi merge... Toţi au început să rîdă, iar unul l-a lovit cu biciul peste faţă. L-au luat cu cruce cu tot, l-au trîntit la pămînt de cîteva ori, apoi l-au urcat într-un copac. Abia îşi mai ţinea răsuflarea şi s-a auzit un glas stins : Pomeneşte-mă, Doamne, în Împărăţia Ta... (Luca XXIII, 42) şi şi-a plecat capul... În acest moment, uluiţi toţi de răbdarea lui, s-a stîrnit o puternică furtună din senin. Cenuşa şi focul au orbit pe cei de faţă, copacii erau smulşi din rădăcini şi toţi locuitorii îngroziţi. Atunci creştinii au îngenuncheat şi s-au rugat Sfîntului să ceară mila lui Dumenezeu şi să-i ierte... Semnul crucii sale devenind semn de atenţie, de pericol, groază pînă astăzi !

Din nou stihiile s-au potolit. Sfîntul Andrei trecuse către Domnul în ziua de 30, luna nouă, în calendarul roman. Era anul 87 (?) iar el avea aproape 70 de ani. Mulţi dintre cei de faţă s-au botezat. Vestea a ajuns la Roma. Maximila şi cu Stratoclis — convertit de Sfîntul Andrei şi hirotonit episcop de Patara — au venit la locul martirajului, au luat trupul sfînt, l-au aşezat într-o raclă şi l-au dus în bisericile ferite de persecutori. Toţi cei cu credinţă curată şi adevărată, bolnavi şi sănătoşi, atingîndu-se de moaşte, au primit tămăduiri şi mîngîieri de-a lungul veacurilor.

În secolul al IV-lea, Constanţiu, fiul lui Constantin cel Mare (+337), stăpînind părţile pontice şi dunărene unde a propovăduit Apostolul, a luat moaştele Sfîntului Andrei, ale Sf. Luca şi Timotei şi le-a depus în biserica Sfinţilor Apostoli din Constantinopol. În acelaşi timp împăratul trimite moaşte ale Sf. Ap. Andrei şi la Tomis (Constanţa de azi după numele său). Moaştele au stat pînă în 1204, cînd latinii le-au ridicat şi le-au dus în Italia.

Abia în vremea noastră, moaştele (decembrie 1964) şi crucea Sfîntului Andrei (1980) au fost redate Greciei de către Roma şi depuse în catedrala mitropolitană din Corint.

Pentru fiecare dintre noi şi toţi laolaltă, pomenirea Sfîntului Apostol Andrei înseamnă încă o lumină în candela de două mii de ani a neamului nostru. Astăzi moaşte din trupul său se găsesc la noi în Mînăstirile Hurezi, Neamţ, Secu.

Diac. PETRU DAVID

Cea mai formidabilă lecție de psihologie

● Opiniile unor personalități ale psihologiei românești ● O victorie a spiritului și umanului ● Parapsihologia și valorile sale ● O inscenare odioasă la adresa intelectualității naționale ● Academiciana analfabetă se ocupa cu științele oculte ● Un „guru" de inspirație indiană adus special să o relaxeze

Este parapsihologia o știință sau o contrafacere lipsită de oricare suport rațional ? Iată o întrebare care ne este adresată de multe ori în scrisori de către unii cititori și pe care, la rîndul meu, am transmis-o unor renumiți psihologi din țara noastră, profesorii Paul Popescu-Neveanu și Mihai Golu, care au avut amabilitatea să-mi răspundă. Prezentăm dialogul nostru :

— Spune Paul Popescu-Neveanu care este poziția ta în legătură cu această problemă ?

— Consider că parapsihologia a fost și rămîne o disciplină marginală a științei psihoumane, care continuă să fie un teren de dispute și confruntări. M-am ocupat de această problemă de foarte mult timp, avînd în vedere convingerea că există un sîmbure de adevăr în învolburarea fenomenelor pe care parapsihologia le declară și uneori le verifică.

— Remarc ezitări în tonul tău. Ai oare îndoieli cu privire la, să zicem, telepatie, teleestezie, telekinezie ? În ce mă privește, am constatat adesea, cu claritate, legături așa-zise telepatice între mine și anumite persoane ce-mi sînt apropiate din punct de vedere psihic.

— Oricare cercetător trebuie să aibă îndoieli ,întrebări interioare. În ce mă privește cu certitudine, și faptul a fost demonstrat experimental, cu tehnici electronice, reală este existența unui cîmp psihic. Oricare corp, chiar neviu, are un cîmp de radiații în jurul său. O dovedește electronografia. Nu poate fi îndoială că împrejurul acestei cutii craniene, care adăpostește 24 miliarde de neuroni sau tranzistori vii, reuniți într-o arhitectură tot așa de complexă ca și cea a Universului, să nu existe un cîmp, de asemenea complex, putînd într-un fel sau altul să transmită tele, ca undele hertziene, mesaje indiferent de distanțe. Psihotronica se ocupă de astfel de probleme și spulberă îndoielile de bază. S-a vorbit de bioradio sau de psihoradio și, de asemenea, de cîmpuri de tensiune. Stările de mulțime, de contagiune afectivă de pe urma cărora beneficiază așa de luminos și radical istoria poporului nostru se explică și prin aceste subadiacente integrări în cîmpuri psihice sau spirituale colective care, la un moment dat, se valorifică în ceea ce se cheamă moralul marilor grupuri, a maselor, prin starea de spirit a întregii societăți.

— O clipă, am impresia că am intrat deja în alt subiect, cu implicații foarte profunde, putînd fi explicate și prin actualitatea extraordinară a exploziei revoluționare pe care am trăit-o în ultimile săptămîni. Așa este ?

— Trebuie să ne fie foarte clar că integratorii conștiinței au o fundație de adîncime, că între ceea ce se structurează semantic, la vîrf, este pregătit în subteranele psihismului uman, evident între vîrf și psihismul bazal existînd o contină interacțiune cu inducții reciproce. Neîndoielnic, revoluția cristalizată și triumfătoare la orele de amiază ale zilei de 22 decembrie a fost spontană, organizată din mers și mai ales structurîndu-și modalitățile de conducere după depășirea momentului critic. Dar trebuie avută în vedere o spontaneitate care ținea de un scurt circuit al acelor ore și zile dintre 16 și 22 decembrie. Aici era vorba despre o mare uriașă care, treptat, a cuprins cugetele și simțirea, aspirațiile spre viață și ființare a 23 de milioane de oameni, o mare cîndva tăcută, din ce în ce mai sufocată în adîncimile sale, prin acumulare de tensiuni, ce făceau ca pe alocuri să intervină izbucniri, pentru ca, pînă la urmă, prin consensuri conștiente, printr-o raționalitate și decizie desăvîrșite, să se producă acea unanimă explozie socială ce a angajat într-un fel sau altul masele populare. Tocmai această unanimitate a permis ca valul revoluționar să aibă o asemenea forță, încît să nu recurgă la violență armată, decît acolo unde era vorba de o ripostă dată criminalilor în solda asasinului ce amenințase ființa națională.

— După cum se vede, noi am început discuția pe o temă mai restrînsă și am trecut pe nesimțite într-un domeniu foarte larg, dîndu-ți avînt spre a face considerații, pertinente de ordin mai profund. Rog deci cititorii să ne scuze și să trecem mai departe.

— Fără îndoială, personal nu pot să fac abstracție de ceea ce pentru mine și pentru toți colegii mei de breaslă constituie cea mai formidabilă experiență de psihologie socială și individuală pe care am putut-o întîlni în viața noastră și îmi place să cred că acum ne invidiază toți psihologii din lume.

— Am putea să numim aceasta un privilegiu acordat de soartă psihologilor români care, atîta amar de vreme, au fost interziși de dictatură, prigoniți pur și simplu, torturați fizic și moral.

— Ai dreptate, dar despre cele ce spui o să vorbească, cred, Mișu Golu. Desigur, am trăit și am participat direct la evenimente. Ceea ce am vrut să subliniez este faptul că în această extraordinară afirmare de sine a ființei poporului nostru a fost angajat întregul sistem al psihicului uman, cu toate resursele lui, ceea ce a dus la prefaceri radicale ale conștiinței sociale. Neîndoielnic, conștiința lucidă, gîndirea rațională, atitudinile clare și viguroase sînt cele care au primat și condus și se instalează pe mai departe cu o mare forță. În genere voiam să vorbesc despre o victorie a spiritului și umanului împotriva forțelor obscurantiste și dezumanizante.

— Ce părere ai Mihai Golu despre cele auzite ? Ce crezi despre acest cîmp psihic amintit de Paul Popescu-Neveanu ?

— Eu aici aș face o disociere între suport și mesaj. Deci noțiunea aceasta de cîmp cred că ar trebui folosită cu precădere pentru a identifica și defini conținutul sau calitatea influenței pe care un sistem, respectiv un individ sau grup o exercită asupra altui sistem. Deci noi cunoaștem la ora actuală mai mult conținutul, care se concretizează în diversitatea manifestărilor pe care le numim parapsihologie — telepatie, premoniție, teleestezie, telekinezie.

— Ai omis intenționat alte manifestări sau este o scăpare involuntară ?

— Te referi la levitație și spiritism, probabil.

— Exact.

— Aici sîntem mai mult decît sceptici și cred că acestea nici nu ar trebui incluse în sfera fenomenelor parapsihologice accesibile studiului științific.

— Apropo de levitație. Îmi rezerv o întrebare în legătură cu transcendentalii, dar să revenim la ideea anterioară.

— Firește și să subliniem faptul că gradul de studiere obiectivă și de explicare științifică a suporturilor este mult inferior, la ora actuală, celui al inventarierii și descrierii fenomenelor de comunicare, ceea ce face să se mențină încă multă rezervă în ce privește domeniul parapsihologiei, cu toate că, în multe țări din lume, există institute speciale care se ocupă cu studiul sistematic al fenomenelor aparținînd acestui domeniu, de pildă în U.R.S.S., S.U.A., Franța, Suedia, Bulgaria etc.

— Observ că dorești să spui ceva, Paul Popescu-Neveanu.

— Da. Caracteristică pentru poziția științei este, în spirit cartezian critic, evitarea extremelor dogmatice, atît de negare totală, cît și de afirmare categorică și integrală a tuturor fenomenelor reale sau născocite, deseori iluzorii și întîmplătoare, cărora, în plus, li se acordă și un rol excepțional pe care, în realitate nu-l deține, chiar dacă există într-o anumită formă singulară și selectivă.

— Te rog să continuăm ,Mihai Golu.

— Eu socotesc că parapsihologia trebuie considerată ca o disciplină a fenomenelor rare sau foarte rare, metodologia ei neputînd fi identică cu cea a științelor exacte sau recunoscute care, după cum se știe, se bazează pe modele cauzale, pe verificabilitate, în proporție de masă. Acestea reprezintă fenomene primare de comunicare și interacțiune biopsihologică ce se manifestă nu numai la om, ci și la animale, pe o scară mai mare decît la om. Deoarece fenomenele pot fi valorificate în plan social, prezentînd nu numai interes teoretic, ci și practic, cum sînt telepatia, teleestezia sau percepția extrasenzorială, studiul lor devine legitim și întemeiat.

— Acum să vorbim despre levitație sau mai precis despre așa-numita stare transcendentală, atît de faimoasă cu ani în urmă. Ce ne poți spune, Paul Popescu-Neveanu ?

— Aici este vorba de inscenarea odioasă la adresa științelor psihologice și a slujitorilor acestora, vizînd și înspăimîntarea tuturor intelectualilor din țară, pusă la cale de academiciana analfabetă care patrona știința românească. Trebuie spus că s-a invocat o gamă întreagă de plăsmuiri. S-a recurs la denigrări și la minciuni de cea mai ordinară speță, într-un dublu scop : pentru a distruge sistemul de psihologie științifică din România și a extermina moral și, pînă la urmă și fizic, pe oamenii de știință, pe specialiști, apoi pentru a ascunde răspunderea directă a ignobilei savante a crimei, care — avînd antecedente vrăjitorești, adusese în țară și proteja cu forțele securității prezidențiale, un nefericit inginer care, prin peregrinările lui, încercase să împrumute niște tehnici de relaxare de origine indiană și care erau prin ele însele mistice, practicate într-o manieră de diletant.

GH. BRĂTESCU

(Urmare în numărul viitor)

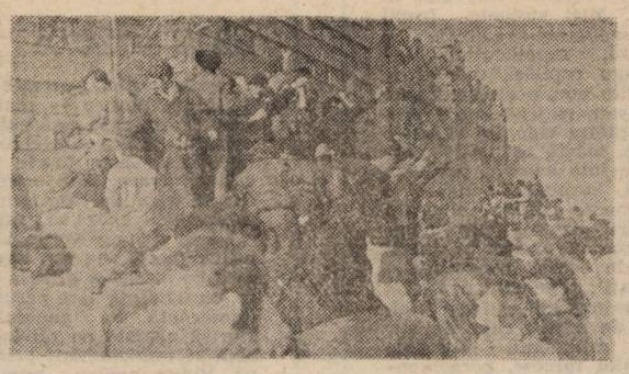

Ce se întîmplă cu ajutoarele primite

VREMURI NOI, NĂRAVURI VECHI

Complexul Expoziției, 5 ianuarie, ora 13, minus 13 grade. Cu colegul meu Dorin Măran, un aparat foto, un carnet și un pix a cărui pastă înghețată, încercăm să aflăm ce se întîmplă cu ajutoarele venite din străinătate, cum sînt ele dispecerizate și dacă unele zvoruri privind cazurile de furturi se confirmă. Primul om întîlnit în cale este șoferul unui camion frigorific, 24-B-8133, care încearcă zadarnic să pornească motorul mașinii. Cu ajutoare ? îl întrebăm. Ștefan Hazirov : „Da, sînt medicamente din U.R.S.S., preluate din vamă de la Gara de nord, 2 tone de aspirină, eritromicină, unguente". Dan Comănescu de la I.P.R.S. Băneasa este în concediul său de odihnă, dar își oferă serviciile, voluntar, celor care au nevoie de el. Intrăm în Pavilionul V, plin nu de mult plin de reprezentanțe ale unor firme străine participante la ultima ediție a TIB, acum o hală goală și rece ca o sală de sport părăsită. Într-o cameră îngustă, un grup de femei și bărbați completează facturi. Aflăm de la Marin Vasile, farmacist în Ministerul Sănătății, că, de o oră, controlul asupra ajutoarelor sosite aici a fost preluat de armată. Este nevoie de ordine, după cîteva zile în care a primat dezorganizarea. Mai aflăm că toate, așa afirmă dl. Marin Vasile, spitalele din București au primit cel puțin două transporturi de medicamente și materiale sanitare (un transport înseamnă în jur de 5 tone). Ce au încercat să facă pînă acum cu medicamentele sosite ? (În pavilionul V s-au strîns toate ajutoarele medicale, adăugăm noi). „Am grupat medicamentele pe grupe terapeutice și am încercat să livrăm din aceste grupe pe baza specificului fiecărui spital. S-a primit puțină aparatură medicală, cam 1 la sută din totalul ajutoarelor medicale, restul constînd în medicamente de urgență, soluții perfuzabile, antibiotice, vată, comprese, lapte dietetic pentru copii".

Citesc o aprobare din partea Crucii Roșii din România pentru ca vagoanele cu medicamente și aparatură medicală oferite ca ajutor de feroviarii francezi în gara București-Băneasa să fie repartizate către spitalele din rețeaua Departamentului Căilor Ferate. Aprobarea este de pe 3 ianuarie, dar cele 5 vagoane cu seria 3471, 2297, 9323, 5136 și 8078 sînt încă în gară. Aceasta era situația pe 5 ianuarie, la prînz. Dr. Mihai Ghiur, medic primar chirurg la spitalul M.T.Tc. 2 consideră că este o oarecare încîlceală pentru că nu există niște precizări clare. La spitalul în care lucrează, chirurgii au nevoie de echipamente și instrumente medicale pentru că de-a lungul anilor, din pricina unei politici barbare, s-a ajuns la situația incredibilă de a se opera fără mănuși chirurgicale, de pildă ! Latexul era adus din import și era preferat la confecționarea adidașilor (?!). Dînsul mai spune că la Spitalul M.T.Tc. 2 s-au primit medicamente din ajutoare, dar chirurgii suferă și face un apel internațional pentru cei care trimit ajutoare medicale care sună astfel : **Avem nevoie de instrumente chirurgicale cum ar fi pense, foarfeci, portace, sonde chirurgicale, depărtătoare, aspiratoare chirurgicale, sonde radiopace, sonde de drenaj, ace atraumatice, ață chirurgicală de toate tipurile, în fine, mănuși chirurgicale...**

Căpitanul Fănel Botea din I.G.P., direcția economică este de părere că s-a trecut prin momente dificile de o oarecare derută.

Trecem spre Pavilionul W și, în drum, zărim cîțiva țigănuși care scotocesc printre ambalajele, unele chiar arătoase, aruncate lîngă ziduri. Metehnele vechi au rămas.

În pavilionul W, o mare de pachete de plastic cu alimente, la etaj, o mare de haine. Lîngă mine cineva face un apel : **la îmbrăcăminte trebuie făcută o triere, poate că cei mai potriviți ar fi lucrătorii de la I.C.R.T.I.** Stăm de vorbă cu cîțiva specialiști din Ministerul Finanțelor care coordonează evidența ajutoarelor și onorarea comenzilor, ei se numesc Marian Dobre, Traian Lunguleac, Dumitru Pilica și Nicolae Crișan. În acest pavilion, fiind vorba de alimente, este nevoie de Sanepid, care a venit și a plecat fără să ia nici o decizie. Sînt aici lăzi cu cozonaci, ce facem cu ei ? Și mai sînt și alte alimente perisabile. Aflăm că pachetele pe care le-am văzut așezate pe sol sînt sortate de ostași, iar Întreprinderea de mase plastice a trimis 3 000 de saci de plastic. Alte pachete sînt sosite cu un transconteiner din Olanda.

Unde ajung aceste pachete ? Aflăm că în spitale, la grădinițe, case de copii, creșe și cămine de bătrîni. Chiar și la sinistrați. În pavilion sînt foarte mulți militari, de aceea doresc să aflu și părerea dl. Colonel Constantin Albu, care coordonează aici activitatea din partea M.A.N. Îl întreb : „Circulă zvonuri că se fură din ajutoare. Sînt adevărate sau nu ?". Colonel Constantin Albu : „Din păcate, da, zvonurile sînt întemeiate nu sînt doar zvonuri. Noi am prins cîțiva indivizi, uitați buletinele lor aici, care n-au găsit altceva mai bun de făcut în aceste clipe grele pentru țară, decît să-și însușească bunuri venite din străinătate pentru cei care astăzi sînt în suferință. Ei se numesc Iftimovici Constantin, Panait Ion și Stoicu Dumitru. Acestea, după cîte am fost informați, nu sînt singurele cazuri. Sîntem liberi, dar, cum spuneam, vechile metehne au rămas. O asistentă medicală fură medicamente pentru o ulterioară vînzare și, prinsă, spune că nu știa. Revoltător — este un cuvînt prea simplu. În numărul următor vom fi prezenți în aceste locuri și locurile unde ajung ajutoarele.

GEORGE CUȘNARENCU

întîmplări adevărate

O experiență interesantă

Patru luni pe o insulă complet izolată în mijlocul Oceanului Pacific, avînd la dispoziție un cuțit, un sac de dormit, o lampă cu gaz și alte cîteva elemente strict necesare (inclusiv alimente conservate). Patru luni după naufragiul „organizat", totul pentru a încerca să repete aventura marinarului, Alexander Selkirk, marinarul debarcat și abandonat pe o insulă acum trei secole, eroul romanului „Robinson Crusoe" al scriitorului englez Daniel Defoe.

Aceasta a fost aventura inițiată de italianul Carlo Bondavalli din Reggio Emilia. Pînă la această foarte grea încercare, eroul acestei întîmplări avea la activul său alte încercări de mare dificultate, colindînd și trăind multă vreme prin ținuturile nordice, printre eschimoși, folosind aceste deplasări și perioade pentru a realiza fotografii splendide, pentru a face observații științifice și studii ecologice. Subjugat de povestirea lui Daniel Defoe, și dornic să experimenteze personal condițiile de viață asemănătoare eroului romanului amintit, Bondavalli și-a „trădat" zona și prietenii săi eschimoși și a pornit într-o nouă și riscantă aventură. A sosit pe insula Selkirk, fără însă a avea la dispoziție nici aparat de radio sau alte mijloace de comunicații, cu prea puține lucruri deci, contînd mult pe rezistența lui fizică și psihică, pe posibilitatea de a se putea hrăni cu fructe, pești și, eventual, capre sălbatice (apa potabilă exista din belșug). A rămas pe insula singuratică timp de patru luni, după care a fost recuperat de o navă chileană. În acest răstimp, el a trăit într-o completă izolare, neposedînd nici măcar cărți sau ceas. Singura concesie care i s-a făcut (dar cu scop deliberat) a fost un aparat de fotografiat și unul de filmat. Imediat după revenirea în Italia, Bondavalli a fost examinat de un grup de psihologi (aceiași care i-au dat unele sfaturi la plecare), cărora le-a împărtășit impresiile, stările prin care a trecut, modul de viață, problemele pe care le-a avut de înfruntat.

A fost o experiență deosebită, poate unică, care s-a încheiat cu bine și rezultate revelatoare pentru psihologi. În prezent, gîndurile sale revin cu insistență spre prietenii săi eschimoși, spre ținuturile de basm ale îndepărtatului nord...

Șase dintr-o lovitură!

Într-o tînără familie din orășelul francez Saint-Pierre-Leselbeuf au venit pe lume șase gemeni. Cele patru fetițe și cei doi băieți care se dezvoltă normal și armonios se află nu numai în centrul atenției medicilor, ci și al ziariștilor.

MIHAI POP

Totul e în ordine

MARGARITA KRAVCIUK (U.R.S.S.)

Îi telefonez lui Petrișcev la institut.
— E plecat pe teren.
Îi telefonez lui Zaițev la Secția de gospodărie comunală.
— S-a dus să remedieze o defecțiune.
Îl sun pe Volkov la club.
— A plecat după costume pentru coriști.
Îi telefonez lui Serioja acasă.
— E la Universitate, la cursuri.
Sun la mine la serviciu.
— E dus la o unitate.
Revin la masa sus-numiților mei prieteni :
— Totul e în ordine. Ospătar, mai adu-ne de cinci ori cîte-o sută.

I.L. Caragiale

Savant

Toate cărțile din lume, de cînd lumea cite-au fost,
Minunatul meu prieten le cunoaște pe de rost ;
Tot ce mintea omenească pînă astăzi a știut,
În savantu-i cap de dascăl, s-a-ndesat și... a-ncăput ;
Bibliotecă vestită ! așa plină, că-n zadar
Am dori să mai încapă și un bibliotecar.

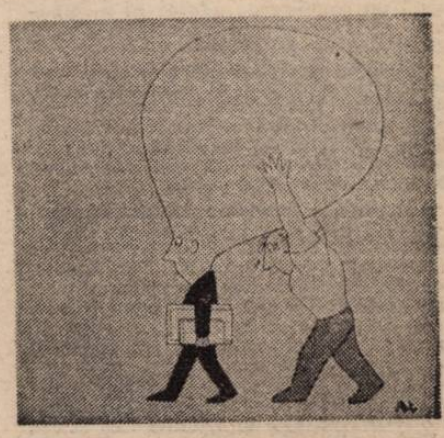

povestire s.f.

TREI FULGERE PE SECUNDĂ

episodul opt

Tibald văzu bariera albă prinsă între stîlpii ciopliți din piatră. Simon puse frîna în plină viteză. Pilotul zvicni înainte, alunecă pe carcasa ataşului și căzu în țărîna de pe drum. Se ridică dintr-un salt, trecîndu-și palmele peste uniforma prăfuită. Zîmbi.

— As !... Conduci admirabil ! se adresă lui Simon.

— 'Geaba ! Sînteți cu capu-n nori !... Salut !

Zdrahonii din fața barierei, în pelerine lungi, negre, se prăpădeau de rîs. Un tinerel se prezentă regulamentar.

— Sînteți așteptat ! Dați-mi voie să vă însoțesc.

— Vă stau la dispoziție !

La intrarea în peșteră i se făcu un control sever.

— Așa am primit ordin ! se scuză ofițerul în cămașă albă.

Flancat de alți indivizi anonimi, Tibald străbătu repede tunelul îngust, săpat direct în piatră, luminat din loc în loc de felinare cu ulei. Stîlpi de lemn susțineau la distanțe egale plafonul apropiat, ușor boltit, cenușiu. Podețul de lemn ce acoperea vatra răsuna vag sub pașii lor. Și era cald, foarte cald.

Se opriră în fața unei uși metalice, închise. Pe o măsuță scundă cîțiva ofițeri jucau zaruri. Lumină, întuneric și cu ușa deschisă aghiotantul îi făcu semn să intre. Tibald înaintă hotărît.

Grota spațioasă, luminată feeric, îl zăpăci. Privea nedumerit în jurul său. Își dădu seama că e singur. Pereții curbi erau acoperiți cu fel de fel de covoare, pluşate sau țesute grosolan, în culori vii, stridente, etalînd flori, desene geometrice, animale, oameni, bărbați și femei. În mijlocul uriașei încăperi, pe un impresionant postament din ceramică neagră trona o lampă cu baterii atomice, în formă de pagodă. Rogojini din fibre elastice de bambus acopereau pardoseala. Prinse într-o plasă cu fire aproape invizibile, într-o dezordine stupefiantă, de jos pînă sus se aflau niște obiecte străine parcă înțelegerii sale, o lume neobișnuită, fantastică prin varietatea ei. Privea uimit în toate părțile, neștiind unde să se oprească. Fascinat de acest straniu univers se uită îndelung la un android în carcasă metalică, inert, cu ochii spălați de orice expresie, privind în gol... Se înfioră.

Se smulse cu greu din loc, atent să nu răstoarne obiectele care parcă pluteau în aer, uitînd cine este și unde se află... Mici statuete (copii antice sau moderne realizate în stiluri uimitoare, reprezentînd bărbați, femei sau copilași, din lemn, piatră, argilă, din aur, porțelan, bronz și aramă) dansau, rînjeau sau plîngeau ; printre pietre colorate și sticle bucăți de lance, măști, cădelnițe, potcoave, aparate-foto sau de proiecție cinematografică, harpoane fringhii și peruci ; instrumente astronomice, lei verzi, papirusuri, maimuțe cît pumnul, un televizor de buzunar ; hărți, monede, nuci de cocos, icoane, șerpi subțiri, impăiați ; pipe și narghilele, calculatoare, minusculi elefanți albi, busole și colți de pești ; cupe de aur umplute cu mirodenii, pumnale curbate, un pistol turcesc, pergamente, trenuri electrice, o mumie de copil într-un sarcofag de sticlă, copite de capră, smaragde, rubine, perle sidefii, papuci, fluturi, lilieci, ierburi, capete de ancore, un videofon, mîini și urechi uscate, automobile-jucării ; cărămizi scrijelite cu semne bizare, un telex, aparate telefonice, zdrențe de haine, figurine japoneze, chinezești, boreane, corăbii liliput, cioplite din filde, scoici, delfini, avioane în miniatură, rachete de diferite tipuri, desene străvechi, praf de pușcă, păpuși de ceară... Și multe altele, complet străine, despre care Tibald n-ar fi putut spune ce sînt și la ce folosesc. Erau acolo frînturi din zbaterea îndelungată și neînțeleasă a existenței umane, din universul clocotitor al naturii, descoperit sau presupus că există pe tărîmuri încă ascunse și tainice...

Mireasma străină îl învălui pe neașteptate. Ambră sau mosc ?... Abia atunci realiză că, de fapt, se afla în altă grotă — cîte străbătuse nu-și mai amintea. În lumina blîndă spațiul redus acum crea o anumită atmosferă intimă, relaxantă. Perdelele plușate, albastre, acopereau toți pereții. Cîteva plante ornamentale — în vaze de ceramică, pledul ultramarin aruncat pe jos, trei fotolii comode așezate în jurul unei mese ovale, sticla plină cu lichid auriu și pahărelele de cristal păreau să fie suficiente pentru acest interior.

ROMULUS BĂRBULESCU

(Va urma)

ZODIA CAPRICORNULUI:

22.12 – 20.01

Caracteristici generale : sub dominația lui Saturn — planeta geniilor (vezi Eminescu) ; născuții sub influența lui Saturn sînt chinuiți, dar inteligența lor este foarte puternică, ascuțită, vivace, gata oricînd pentru reflecții, gata de sacrificiu. Generozitate aproape excesivă, simț al datoriei, răbdare și perseverență. Dacă Saturn influențează negativ, **avem un** Capricorn cu o voință dificilă și contrastantă, cu tendință spre pesimism, avariție, intoleranță. În general, Capricornul știe să aștepte cu răbdare succesul — obținut predominant prin autodisciplină. Simte nevoia unei vieți simple, fără fast. Lucrează închis în sine, nu suferă comanda, este independent. Este respectat pentru calitățile lui, dar e dificil să legi o prietenie cu el (ea), fiind o fire rezervată. Vai de persoanele din apropierea lui care-l mint, nu le va uita niciodată, se va răzbuna, va risca totul să afle adevărul. Înclinat spre studiu, medicină, ziaristică, viață activă. Preferă birtul restaurantului luxos. Vorbește puțin. Munca este capitalul lui major. Poate avea neînțelegeri cu tatăl. Afinitate către mamă. Prin natura lor, ei sînt împotriva căsătoriei, pe care o acceptă tîrziu ; în această privință, iartă mai ușor un trecut urît al soției (soțului) decît lipsa ulterioară de loialitate. În ceea ce privește distracțiile, se mulțumește cu puțin.

Relațiile cu ceilalți : cel mai bine se va înțelege cu același semn. În armonie cu Fecioara, Scorpionul și Săgetătorul. Disarmonie cu Gemenii și Balanța. Căsătorie fericită cu Scorpionul, nefericită cu Leul, Berbecul și Vărsătorul. Relații bune cu Peștii, care sînt delicați și afectivi, dar se pot ciocni uneori.

(Va urma)

Rubrică întocmită de PAUL IOAN

Redacția își declină răspunderea față de cititorii dezamăgiți de profețiile astrologului nostru, singurul vinovat în această afacere.

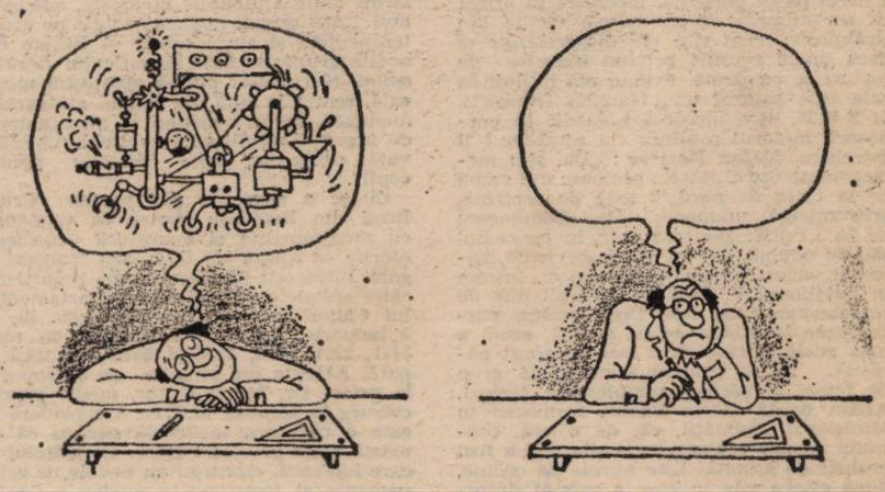

HARRI PARSCHAU, „EULENSPIEGEL" (Berlin, R.D.G.)

test

ARITMETICĂ ŞI SPERANŢĂ

Presupunîndu-se că valoarea medie a pensiei de bătrîneţe (inclusiv pensia suplimentară atribuită din fondul realizat din cele trei procente din salariu prelevate lunar în acest scop de la fiecare om al muncii) reprezintă circa 60 la sută din salariu, precum şi faptul că raportul între numărul total al salariaţilor şi cel al pensionarilor ar fi de 20 : 1, calculaţi în 10 minute cît alocă statul pentru pensii din fondul de asigurări sociale acumulat din cele 15,5 procente reţinute automat din fondul de salarii al întreprinderilor şi instituţiilor ?

(Răspunsul în numărul viitor)

P.S. Un răspuns, sub forma unei reformulări a acestui test în termeni reali şi exacţi, aşteptăm şi de la serviciile oficiale de statistică, răspuns menit a aduce lumină asupra „eforturilor epocii de aur" pentru asigurarea bătrîneţelor noastre.

MARIAN GRIGORE

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

...ŞI MAI JOS ?

...se află un coleg de muncă care îi dictează literele !

NU E PREA TÎRZIU!

Cititorii noştri fideli încă se mai pot abona la revista „Magazin", adresîndu-se oficiilor şi agenţiilor poştale, factorilor poştali şi difuzorilor de presă din întreprinderi şi instituţii. Întrucît solicitările sînt în creştere, numai abonamentele vă garantează procurarea revistei. Pînă nu e prea tîrziu!

Pe asta o ştiţi?

STRĂNUTUL

Demult, dar nu foarte de demult, pe vremea cînd Iosif Vissarionovici locuia încă în Kremlin, nu lîngă zidul străvechiului complex medieval, a avut loc o plenară, despre care se spune că a început prin a fi lărgită şi s-a încheiat într-un cadru intim. Aşadar, în incinta binecunoscută, martoră a atîtor întîmplări, s-au adunat factori fel de fel, rînduiţi de-a valma, care cum se nimeriseră, dar nerăbdători să se întărească din agheasma magistralei cuvîntări a Clasicului între clasici. Deodată, liniştea aceea adîncă a rostirii şi însuşirii inestimabilelor idei fu tulburată de un sfidător „hapciu" care, prin însuşi modul perfid de a se insinua, dovedea că, deşi în putrefacţie, vechea orînduire continuă să scurme la temelia noului.

— Cine a strănutat ? întrebă, oprindu-se din citit, Iosif Vissarionovici.

Din scaunele tapiţate, nici o foială, nimic.

— Inokenti Andreevici, se adresă Marele conducător, cu blîndeţe, lui Beria, braţul automat al dictaturii proletariatului. Scoate ultimele cinci rînduri şi află cine a strănutat.

La un semn al acestuia din urmă, în sală pătrunse un pluton de asalt. Cele cinci rînduri din spate fură de îndată evacuate, apoi aliniate la zidul de incintă şi executate, ca nişte cîţele ale contrarevoluţiei ce erau.

Plenara continuă să se desfăşoare în aceeaşi atmosferă constructivă de lucru, pentru că revoluţia înaintează — sting-drept-stingul ! —, nu bate pasul pe loc. Părintele popoarelor explică în detaliu, cu o genială înţelegere a complexităţii fenomenelor lumii contemporane, cum se agaţă hidra capitalistă de omul - cel - mai - preţios-capital, ca să-l sfîşie, să-l abată de la cauză, cînd strănutul plesni iarăşi, cu mirşăvie, în ambianţa profund mobilizatoare : hapciu !

— Cine a strănutat ? vru să ştie Iosif Vissarionovici, nici curios, nici indiferent, dar cu o vigilenţă nemaipomenită.

Scaunele înfricoşate tăcură mîlc.

— Inochenti Andreevici, se auzi glasul de oţel al Iubitului conducător. Scoate ultimele cinci rînduri şi află cine a strănutat.

La semnul ştiut, plutonul de asalt îşi făcu apariţia, rîndurile indicate părăsiră sala în ordine şi se îndreptară spre zidul care le aştepta. Aici, cu rafale scurte şi precise, fură secerate toate cozile de topor menşevice, trotkiste şi buhariniste.

Apoi, fondul de cadre, din ce în ce mai sănătos, luă aminte la ascuţirea luptei de clasă. Învăţătorul slăvit vorbi despre visul de aur al omenirii — la muncă egală, capete egale —, dar strănutul veşteji iarăşi, cu un „hapciu" gutural, flamura lui Octombrie Roşu.

— Cine a strănutat ? despărţi Iosif Vissarionovici întrebarea în silabe răspicate.

Scaunele se strînseră unele în altele, mute şi solidare.

— Inokenti Andreevici, surise de sub mustaţă Părintele copiilor. Scoate ultimele cinci rînduri şi vezi cine a strănutat.

Foşnetul se ondulă ca o adiere. Cele cinci rînduri ieşiră din încăpere, strecurîndu-se discret, ca să nu deranjeze lucrările plenarei, urmate de altele şi altele. Afară, plutonul de asalt le lua în primire şi le conducea la zidul ispăşirii. După ce sala fu curăţată de elementele nesănătoase, Omul de Oţel, adică Stalin, cum se mai numea Iosif Vissarionovici Djugaşvili, trecu la spinoasa problemă a revoluţiei mondiale. Ca un făcut, tocmai cînd se pregătea să înfiereze mentalitatea mic burgheză, strănutul care îi hărţuise, în permanenţă, discursul, explodă ca o petardă, mai să-l asurzească.

— Cine a strănutat ? întrebă Iosif Vissarionovici, cu respiraţia grea şi cu ochii încetoşaţi.

Scaunele, inerte, păreau să se fi întors la lemnul dintîi.

Acum, orice dubiu era de prisos. Singurul cadru de nădejde care mai rămăsese în sală, anume Ivan Ivanovici, vechi flegalist şi fost tovarăş de luptă cu Vladimir Ilici, altminteri, cam surd de felul lui, chicoti amuzat — „hi, hi, hi !" şi spuse :

— Strașnic ai mai strănutat azi, Iosif Vissarionovici !

MANOLE AUNEANU

A FACE FILM...

(Urmare din pagina a 5-a)

acolo ? Girul primit cu ocazia premiilor de la Berlin, ca şi aprecierile, în pofida uimirii stîrnite, aşa cum spuneaţi, nu vă deschideau, totuşi, porţile unei cariere cinematografice fără oprelişti ?

— Ba da. M-a tentat foarte mult, dar acolo concurenţa este extrem de mare. Înseamnă să te aşezi la coada celor care aşteptau de mult să fie măcar primiţi. Ciulei şi Pintilie au pus piese în străinătate cînd teatrul românesc atingea cote înalte. După Revizorul lui Pintilie a urmat aservirea culturii la politica lui Ceauşescu. Cînd cultura românească avea prestigiu, altfel eram priviţi. Am preferat să vin acasă şi să mă bat aici. Ştiam că vom cîştiga.

— Mă întreb şi întreb. Sîntem conştienţi de faptul că cenzura nu va dispărea ? Evident, nu cenzura incompetenţei şi a arbitrarului, ci o cenzură care ne va judeca mai aspru decît oricine, pentru că, de acum înainte se va face o selecţie extrem de riguroasă. Iar cenzorul nostru va fi PUBLICUL.

— Cenzura care se va naşte în cultura românească de acum înainte va fi cenzura comercială. Va trebui să existe rentabilitate înţeleasă în mod absolut. Deci, s-ar putea să avem o cenzură comercială şi, dacă nu facem filme adevărate, riscăm să concurăm cinematografia americană ce pompează piaţa cu filme cu bătăi, cu pistoale, cu scene deocheate ş.a.m.d. Eliberarea producţiei de filme dintr-un organism guvernamental şi subordonarea ei unui for de elită al cineaştilor, cum ar putea să fie viitoarea societate a creatorilor români de film, este gîndită ca un factor care să împiedice debalansarea producţiei naţionale către comercial, către nonvaloare. E necesar să contrapunem o replică fermă de natură valorică. Intenţionăm să transformăm Asociaţia Cineaştilor din România într-o federaţie generală a sindicatelor cinematografice în care să intre toţi factorii implicaţi, de la creatorii propriu-zişi pînă la ultimul muncitor. Această societate trebuie să coordoneze, să vegheze ca producţia românească de film să nu cadă în păcatul în care au căzut producţiile de film ale ţărilor vecine, adică să plătească tribut chiciului.

PETER GREGOR (Cehoslovacia)

UN COPIL EXCEPŢIONAL

Părinţii mei au fost foarte mîndri de mine, considerîndu-mă, din toate punctele de vedere, desăvîrşit. Aceasta se poate deduce şi din faptul că nu s-au străduit să-mi mai aducă pe lume un frate sau o soră, ca să mă concureze. Aşa că am rămas singurul vlăstar al familiei.

Cînd am început să scrijelesc pereţii, ca orice copil, la o anumită virstă, tata s-a scărpinat în barbă cu luare aminte şi, plin de duioşie, a spus : „Ia te uită, ne creşte în casă un Van Gogh !". Făcîndu-mă eu mai măricel, am cumpărat de la un vecin de seama mea, pe un bănuţ şi o jumătate de banană, o vioară spartă. Fericită, mama a exclamat: „Exersează, fiule, exersează, o să cînţi ca Paganini !".

În clasa I, mătuşa, aflată în vizită la noi, s-a extaziat, pur şi simplu : „Dragii mei — a prezis ea —, copilul ăsta al vostru are cap de savant, ca Einstein !". În sfîrşit, peste puţină vreme, văzîndu-mă căţărat într-un copac, unchiul a decretat : „Tarzan ! Băiatul vostru e puternic şi îndemînatic. O să ajungă un al doilea Tarzan !".

Anii au trecut, eu am dat uitării prezicerile rudelor şi familiei, însă cînd am ajuns să judec cu propriul meu cap, am constatat, nu fără surpriză, că am, într-adevăr, multe din însuşirile unor oameni de geniu, numai că sînt niţel încrucişate. Astfel, cînt la vioară ca Van Gogh şi pictez la fel de bine ca Paganini. De asemenea, compun ca Einstein şi stăpînesc matematica întocmai ca Smetana, ca să nu mai vorbesc de faptul că dirijez ca Fred Aster şi dansez ca Leonard Bernstein. Tot aşa, la chimie am talentul lui Muhammad Ali şi îl egalez, la box, pe Mendeleev. Iar ultima mea calitate, pe care aţi putut-o admira citind cele de mai sus, este că scriu ca Tarzan.

şah

ŞAH ŞI DEMOCRAŢIE

Peste cîteva săptămîni — a anunţat la televiziune ministrul sporturilor — vor avea loc adunări ale federaţiilor de specialitate, între care şi cea de şah, în vederea alegerii noilor conduceri. Vestea e bună. Dar se ridică unele întrebări. Cine va participa la adunări ? Membrii vechilor comitete federale, numiţi de aparatul C.N.E.F.S. după criteriile ştiute ? Dacă nu — şi, bineînţeles e de dorit ca nu aceştia să fie desemnaţi în mod automat ca participanţi — atunci cine să fie prezent ? Şi cum vor fi aleşi secretarul federal, preşedintele federaţiei, membrii biroului federal şi cei ai comitetului federal ? În trecut, aparatul C.N.E.F.S. — din care aproape nimeni nu era competent în şah — hotăra totul, competenţa neavînd un rol decisiv în aceste decizii. Ultimii trei preşedinţi au fost numiţi fără consultarea şahiştilor, fiind rînd pe rînd ministrul finanţelor, preşedintele unei bănci şi directorul unei edituri, oameni pentru care şahul nu a reprezentat o pasiune puternică, de viaţă ; funcţia onorifică în care au fost numiţi a fost pentru ei doar o simplă „sarcină obştească".

Pentru a se evita în viitor astfel de situaţii, pentru a introduce metode democratice eficiente de activitate şi în lumea şahului, fac cîteva propuneri. La viitoarea adunare a federaţiei de şah să participe reprezentanţi aleşi ai cluburilor şi ai judeţelor, membrii şi membrele lcturilor naţionale, antrenorii lor şi antrenorii copiilor şi juniorilor de performanţă, antrenorii cluburilor şcolare de şah, primii 30 de jucători şi jucătoare din ţară stabiliţi pe baza listelor Elo, problemişti şi jucători prin corespondenţă, personalităţi din viaţa social-politică a ţării, publicişti şahişti. Salariaţii Ministerului Sporturilor să nu facă parte din prezidiul care va conduce aceste adunări. Adunarea să fie precedată de difuzarea cu cîteva zile înainte a unei analize a situaţiei şahului românesc, care, pentru a se cîştiga timp, să nu mai fie citită în plen.

În ceea ce priveşte alegerea secretarului federal, mi se pare firesc ca cei ce doresc să se ocupe de acest post, inclusiv actualul secretar, să-şi prezinte singuri candidatura, difuzînd public — cu o săptămînă înainte de adunare — o notă explicativă în care să se arate ce-şi propun să realizeze şi cu ce mijloace în cazul în care sînt aleşi, ce activităţi au prestat pînă acum în domeniul şahului şi cu ce rezultate. Acelaşi lucru ar trebui să-l facă şi cei ce doresc să devină membrii ai biroului federal sau preşedinte al federaţiei ; pentru această funcţie, nesalariată, candidatura unei persoane ar putea fi prezentată şi de alte persoane. Alegerile să se desfăşoare nu prin ridicări de mîini ci prin notarea, pe buletine de vot, a numelor celor preferaţi pentru funcţiile de secretar, preşedinte, membri ai biroului federal. Rubrica de şah a revistei „Magazin" este gata să publice notele explicative ale celor ce doresc să candideze pentru a deveni secretar federal şi preşedinte ai federaţiei române de şah.

Înainte de a încheia, cîteva rînduri despre pierderile suferite de şahul românesc ca urmare a faptului că în decursul anilor jucători fruntaşi sau antrenori nu au mai putut suporta climatul de umilinţă şi oprimare impus de aparatul C.N.E.F.S., în general de regimul de dictatură, şi au rămas în străinătate. Marea maestră Alexandra Nicolau s-a stabilit în Olanda şi a cîştigat campionatul naţional olandez. Sergiu Samarian a devenit antrenorul echipei naţionale feminine a R. F. Germania. Maestrul internaţional Carol Partoş a devenit membru al echipei naţionale elveţiene şi s-a calificat într-un interzonal. Marele maestru Mihai Şubă a rămas în Anglia, m.i. Iuliu Armas în Olanda, Ghizdavu a plecat în S.U.A., Lia Bogdan în Canada, Suzana Makai în Ungaria, Victor Malcoci în R.F.G. Marea maestră Dana Nuţu a rămas în Iugoslavia, unde s-a căsătorit şi a devenit campioana ţării, înainte de a reveni — cu cîteva luni înainte — în ţară. Şi lista cred că nu e epuizată...

U. VĂLUREANU

AERONAUTICĂ

ORIZONTAL : **1) Precursor al aviaţiei (2 cuv.) 2) Sentiment pentru aşii aviaţiei noastre — Organ de maşină format dintr-o tijă şi un cap sferic, folosit pentru articulaţii 3) Slujitori ai artei — Evitat 4) Cimpie cu dune şi lacuri — Tip de avion sovietic — Vine pe la gene 5) Depozit de timp îndelungat — Execuţie cu paraşuta 6) Eroină literară — Poate fi şi de curaj — Trage cu urechea 7) Aduce bună dispoziţie — Aviatoare română recordmană mondială la înălţime în 1933 8) Stă rău cu memoria — Nu se pronunţă 9) Aeronautica românească o are bogată în evenimente şi oameni renumiţi — Fascicule dintr-o radiaţie 10) Ramură civilă din aviaţia noastră — Se distinge olfactiv 11) Poftim — Recunoscut la mitingurile de aviaţie — A înlătura o defecţiune la o maşină 12) A formula — Fără el, nu merge nava.**

VERTICAL : **1) Se produce prin radio între aeronauţi şi centrul de control 2) Reprezentaţie ţinută de cineva în faţa publicului — Unul din aşii comediei cinematografice mondiale 3) Călători prin spaţiul cosmic 4) În ipoteză — Nume bărbătesc latin, regăsit şi la români 5) Aflat în spaţiul atmosferic — Necăjit 6) Un cleanci pe jumătate — Soluţie folosită în colorarea lemnului 7) Virat la stînga, apoi dreapta — În compunerea aripei — Volum de poeme 8) Militar — Tip de avion francez (sigla din iniţialele inventatorului) 9) Nume feminin — Aterizare nereuşită — A sustrage cu forţa 10) Prenumele celui care a pus bazele aviaţiei româneşti — „Staţiune pentru mecanizarea agriculturii" — Aluminiu 11) Alt aviator rămas în istoria aviaţiei româneşti 12) Sînt adunate după zborurile de încercare — Îndrăznit.**

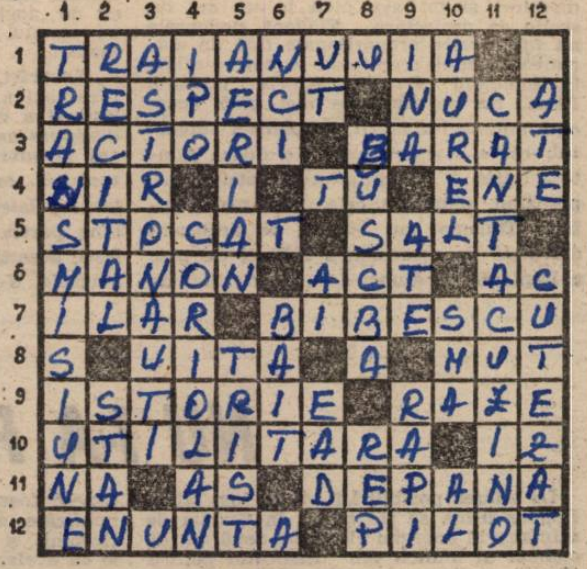

BUJOR NICU GRIGORIU
Bucureşti

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

MATEMATICĂ

ORIZONTAL : Paralelogram — Arab — R — Rr — Du — Tid — Variabil — Reale — E — Urat — A — Cilindru — I — Trinom — R — Tom — Eni — Predare — Tăiată — Pi — D — Ol — Rărit — Pol — Ticăită — Tone — Azi — Nimic — Am — Lătrat — Căuta.

Nr. 2 (1 682) din 13 ianuarie 1990

CLUBUL RAPID PE AGENDA FOSTULUI GUVERN DĂSCĂLESCU

Nimic mai firesc, veți spune, un club mult iubit, de esență muncitorească, într-o societate care trimbița domnia clasei muncitoare, trebuia să se afle în atenția guvernului, poate nu chiar pe agenda de lucru, dar, mă rog, acolo, pe undeva, prin unghere... „Iubirea" tiraniei pentru clasa conducătoare s-a văzut cu ochiul liber în multe situații, dar în această secvență pe care v-o descriem mai jos ea a răbufnit din plin și acolo unde nu te-ai fi așteptat : la sport. Am în față un dosar voluminos despre acest faimos caz. Evident, pe multe foi din el apare STRICT SECRET, dar cite nu afla românul cînd dorea el ceva ! Am cunoscut acest dosar din vreme, mi l-a pus la dispoziție un prieten și mărturisesc sincer și jenat că nici el, nici eu, nu ne așteptam să-l putem face public atît de devreme.

TEXT

„Urmare sarcinii primite, colectivul de anchetă a analizat documentele cu privire la realizarea construcției metalice peste bazinul de înot „Rapid" din Calea Giulești — București și a discutat cu toate persoanele care poartă răspunderea pentru încălcarea gravă a legii investițiilor și a disciplinei de plan, rezultînd următoarele".

Dar despre ce „gravă" indisciplină este vorba ? Pe scurt, încă de prin 1985 clubul Rapid își dorea acoperirea bazinului de înot de lîngă stadionul din Grant pentru a crea condiții bune performanței sale echipe de polo. Dar, știți și dumneavoastră, ce nevoie avea țara de palate la Snagov, de distrugerea Bucureștiului, de amplificarea vilelor de la Neptun și în cîte alte locuri care vor ieși acum la lumină ! Și atunci, cum să vii cu minora problemă de a-ți acoperi bazinul de înot ? Era meschin. Erai strivit dacă îndrăzneai. Și atunci oamenii au așteptat o ocazie favorabilă pentru a îmbina utilul cu plăcutul. În vecinătatea bazinului se află și revizia de vagoane pentru care era necesară apa caldă în procesul de igienizare a vagoanelor (totuși, alt... moft în ochii dictaturii). Panourile solare trebuiau montate pe ceva, pe un schelet metalic. De ce nu s-ar construi acest schelet peste bazinul de înot ? Zis și făcut, drept care a apărut o lucrare utilă, nici mai frumoasă, nici mai urîtă decît altele în incinta unui complex sportiv.

PRETEXT

Toate ar fi rămas la locul lor dacă nu se întîmpla să vegheze la respectarea sistematizării Capitalei conducerea superioară de partid, personal „tovarășa". Care se plimba într-o simbătă cu ghinion (13 mai 1989) pe podul Grant, în drum, zice-se, spre Petrestiul natal unde urma să-și hrănească mult longeviva mamă cu ce se găsise prin oraș, la coadă lungă : ceva vînat, pateu de gîscă, pește alb, o fetească din pivnițele regale și o cutie de chibrituri Brăila ca să vadă baba să-și aprindă lumina. Dar ochiul savantei veghea nu numai la codoșeli „care cu care și de ce ?" El nu era absorbit cu totul de chestii „de-astea, cu știință și polimetri" ci și la estetică. Astfel se face că mașina s-a oprit pe pod (fiți liniștiți, circulația era oprită, nu risca o amendă de la miliție !) iar lumea s-a îngrozit. Ilustra savantă nu se melancoliza de imaginea plecărilor și sosirilor de trenuri, ci își îndreptase privirea spre potcoava noastră dragă. Atît a făcut și a dat ordine scurte de remediere a păcatului : văzuse bazinul acoperit al clubului Rapid.

Și cînd punea ochii pe ceva era jale ! Guvernul fostului premier Dăscălescu **urma să capete o sarcină pe „mărimea" sa** : ce-i cu magazia aia din curtea Rapidului ? Nu le mai ajunge lozinca cu peștele oceanic ?! Totul se derulează cu o iuțeală care dovedește cît de sprințar se mișca un guvern incapabil să rezolve chestiuni „minore" ca aprovizionarea întreprinderilor cu materie primă și carburanți ori să asigure cetățenilor un nivel decent de viață.

Brusc se înființează la Ministerul Transporturilor un consilier de-al primului ministru și ancheta se urnește. Minia conducerii superioare de partid și de stat se dovedește a fi la „înălțime" făcînd să cadă ca pietrele dintr-un domino mulți oameni, aflați pe diferite trepte ierarhice începînd cu un „vice" de la Capitală, continuînd cu un adjunct al ministrului, directori și tot așa pînă la un șef de secție de proiectare. Evident, pedepsele au fost invers proporționale față de mărimea funcției, reeditîndu-se, tot ne aflăm în domeniul feroviar, istoria acarului Păun. Nu se cunoaște nici pînă acum cine anume i-a oferit netrebnicei subiectul, că, e clar, singură n-o ducea mintea. Putea fi din interiorul clubului ori, plauzibil, unul din cele două mari cluburi, Dinamo sau Steaua, **se arătaseră alarmate de ascensiunea echipei de polo a Rapidului și atunci de unde racolări de jucători gata crescuți dacă giuleștenii trag la titlu ? !**

Acesta este pretextul cazului analizat de noi. Motivația fiind însă o ură a vechii conduceri, a dictatorilor și a acoliților lor împotriva a tot ceea ce este element muncitoresc, mulțime, „vulg". Românesc, la urma urmei. De altfel, galeria „Rapidului" simțise ceva drept care la unul din ultimele meciuri ale echipei în campionatul trecut scandase cu năduf: „Ceaușescu și partidu' / Au băgat în B Rapidu".

„ȘEDINȚA"

Cu lecția bine învățată a conducerii prin teroare, cu idei puține și fixe, nemernicii vechiului regim adună „vinovații", dar și posibilii vinovați, într-o ședință la M.T.Tc. Să înfiereze cine poate și să-și pună cenușă în cap cine trebuie. Cuvîntul de ordine fusese deja lansat : puneți-vă multă cenușă-n cap. Nesinceră, știm bine, dar acesta este imperativul momentului. Altfel nu scăpăm !".

Să nu acuzăm acum, fiindcă abjurări în numele supraviețuirii s-au mai întîlnit în istorie, ba chiar în condițiile unei terori mai suportabile. Cert este că cei care au fost aleși drept „vinovați" și-au cerut scuze pentru greșeala făcută. Nu toți, dar vom vedea mai departe ce au pățit ceilalți.

Ședința a avut loc pe data de 16.06.1989 (remarcați, vă rog, din nou vioiciunea călăilor în rele !), și, culmea, mascarada legalității se instituie prin solicitarea acordului ca doi „invitați" să poată participa la lucrări. Cînd te gîndești că ăia doi se numeau Ion Dincă și Gheorghe Oprea, chestia cu aprobarea miroase a cinism. Iată-l, de exemplu, pe Ion Dincă cît de „logic" se exprimă cînd nu trage cu pistolul și nici n-a pus cătușele pe masă :

„Tovarăși, urmare a ședinței de ieri, tovarășul n.c. a trecut podul de la Giulești și a văzut lîngă stadionul Giulești, *deasupra unui bazin de înot cu mai mulți ani în urmă, s-a ridicat o construcție metalică, care urma să fie acoperită și închisă lateral.* Fără îndoială, astupînd bine partea din stadion și Teatrul Giulești, această construcție apărea ca și o magazie. S-a ordonat anchetarea a ceea ce s-a întîmplat cu această construcție. Această sarcină a fost trasată tovarășului prim ministru care a însărcinat un colectiv să vadă despre ce este vorba".

Tovarăși, pardon, domnilor, nu am inventat nimic, obtuzitatea și prostia sadea a acestui cretin pistolar nu mai permite nici un micron de breșă a imaginației. Nu e nevoie, bate imaginația ! Nu dorim să comentăm citatele, dar ne permitem să vă sugerăm o analiză pe text. Veți avea frisoane cînd vă veți aminti că ăștia ne-au condus și ne reprezentau în discuții cu diplomați străini aleși pe sprînceană și atunci să nu vă mire că mulți străini aveau părere proastă despre noi.

„Inteligența" satrapilor se vede și din alte exemple pe care vi le vom oferi. Pentru că ei așteptau răspunsuri prefabricate, la care aveau pregătite replici, puține, dar aveau. Iată însă că un domn Onoiu (director în fostul M.T.Tc.) îl pune în încurcătură.

Ion Dincă : „Poți totuși să spui cîteva cuvinte aici, ce te-a îndemnat să faci lucrul acesta și *să faci niște propuneri care nu se putea plăti ca în alte domenii* și propuneri de deturnare a fondurilor?" (înțeleagă cine poate, să traducă cine mai are chef).

D-l Onoiu : Era o singură explicație — dragostea față de clubul „Rapid".

Ion Dincă : Deci, dragostea față de clubul „Rapid" este mai mare decît cea față de aplicarea și păstrarea legilor".

D-l Onoiu : (răspuns epocal) : „Da !".

Ion Dincă : „Atunci o să reconsiderăm atitudinea față de clemența acordată dumitale".

Bineînțeles că totul era o mascaradă, după ce omul, spășit, și-a cerut scuze și *a înțeles* că a greșit, a fost tratat ca și ceilalți, clemența a revenit în tocul ei.

Stenograma ședinței rămîne o probă extrem de valoroasă despre „calitatea" oamenilor din nomenclatura fostului regim dictatorial dar și o probă că atunci cînd era posibil, meseriașii cinstiți se apărau pe cît le stătea în putere, micșorînd proporțiile dezastrului, ceea ce, repet, nu era deloc puțin. Este această stenogramă și o probă a modului în care acei cretini umileau omul, pe orice treaptă s-ar fi aflat el, oricît de prieput era acel om. Iată cum se adresa un prim vice prim-ministru unui coleg de-al său, ministru adjunct :

I.D. : „*Pe tine* nu trebuia aparatul *să te conducă, tu trebuia* să conduci. Au căutat din 1987 și s-a adus pînă în 1989".

Menționez că dacă și-ar fi permis să vorbească așa unui muncitor risca să ia o rangă pe spinare, dar, iată, cu miniștrii își permitea. Fără comentarii, deocamdată !

Poate însă că sîntem răuvoitori și pistolarul a admis și dialog. Cu alte răspunsuri, decît cele așteptate de el. Iată-l, există și acest exemplu. D-l Iordan Ciochir a încercat, doar, să arate că nu îl aparține o anumită acuzație, el ar avea altele. Bestia nu admite nimic, se dezlănțuie :

I.D. : „Toți ați mers într-un singur pas, cu încălcarea nerușinată a legilor țării. Nu ne vom opri la această sancțiune și vom face dosar de trimitere în justiție".

Efectiv, un om, un bun profesionist, un om corect nu este lăsat în pace pînă nu îngenunchează mulțumind din inimă că i-au fost deschiși ochii (pace însemnînd destituirea, iar nu trimiterea în judecată trucată).

Mascarada s-a terminat printr-o telegramă de mulțumire adresată „nemaipomenitului" care văzuse (prin consoarta sa) și magazia de la Giulești. Guvernul trebuia să fie încîntat că a mai rezolvat o chestiune presantă. Și stresantă.

„Noi trebuie să mulțumim și să transmitem tovarășului secretar general măsurile care s-au luat și vom veghea permanent în respectarea legilor țării, a indicațiilor pe care ni le-a dat și asemenea fapte nu se vor mai întîmpla și aș propune membrilor biroului executiv (n.n. al M.T.Tc.) să fie de acord cu *hotărîrile făcute* aici.

Se votează în unanimitate.

Curat hotăriri făcute. Curat unanimitate.

UNANIMITATE ?

Teoria lui „zi ca ei și fă ca tine" a luat adesea în vechiul regim forme de protest politic mai ales cînd „fă ca tine" însemna de fapt „fă cum trebuie", iar ca protest politic era interpretat orice mîrîit ori un „da" prea neconvingător strigat. Sigur, pedepsele au fost pedepse, reținerea drepturilor bănești începuse și s-a și terminat pentru cîțiva oameni. Dar trebuie să arătăm că a existat o adevărată conjurație, tacită, pentru limitarea proporțiilor. Astfel, suma imputată celor șase inși a fost de 70 de mii de lei, mult sub suma visată de torționari (peste 1,2 milioane). Majoritatea celor pedepsiți erau oameni de toată isprava, deci lipsa lor din anumite posturi a fost resimțită în procesele de producție respective. Ce conta pentru dictatură, totul era să fie îndeplinite „indicațiili" ! Unanimitatea a rămas pe hîrtie. Încă din luna decembrie, pe data de 15 conducerea „Regionalei de Căi Ferate" București emisese un ordin prin care domnul Mihai Aurel (destituit) din funcția de director era repus în drepturi ca factor de decizie, e drept, ca inginer șef la aceeași unitate de unde fusese îndepărtat samavolnic și fără vreo vină, de o toană de-a toantei. Mai mult, imediat după revoluție, în 25 decembrie, domnul Mihai Aurel a fost repus în drepturile sale, fiind trecut în funcția de director al unei subunități din „Regionala C.F." București.

Iată însă că și fostul M.T.Tc. și-a făcut datoria, printre ultimele acte semnate de fostul ministru, ing. Pavel Aron în ultimele zile ale anului 1989, a fost și o absolvire de pedeapsă a tuturor celor implicați în cazul clubului „Rapid", cum eufemistic se pronunță asupra afacerii murdare actul emis recent. Deci, înapoi pe funcții, restituirea tuturor banilor încasați de stat pe nedrept. Dar riscul de a suferi un infarct ? Dar tensiunea, ades insuportabilă în care oameni cinstiți au trăit o perioadă a vieții lor, toate astea cine le mai dă înapoi ? Cine și cu ce burete le șterge ?

PETRE DOMȘA

NU I-A FOST DAT SĂ FIE MINISTRU

La aflarea posibilității că dr. ing. Mihai Pop ar urma să fie numit în funcția de ministru al energiei electrice, două mii de oameni ai muncii din Institutul pentru Studii și Proiectări Energetice (ISPE) și-au manifestat în mod liber, democratic, hotărîrea de a-l susține pentru ocuparea acestei funcții pe domnul Adrian Georgescu. O manifestare spontană și pașnică s-a desfășurat în fața instituțului, în acea zi de decembrie. Frontul Salvării Naționale din ISPE a redactat imediat propunerile privind numirea domnului Adrian Georgescu la conducerea ministerului și numirea în funcția de director al ISPE a domnului Mircea Tarța. La această exprimare liberă a opțiunilor celor ce cunosc foarte bine atributele persoanelor implicate, au aderat, în acele momente fierbinți, și oamenii muncii din institutele cu același profil : ICEMENERG, ISPH, din CIPEET (Centrala Industrială pentru Producția de Energie Electrică și Termică) și DEN (Dispecerul Energetic Național), cu care s-a luat legătura în mod oportun.

Ce i se reproșa dr. ing. Mihai Pop (care obținuse cu ani în urmă titlul de „master" în S.U.A.) ? Citez din scrisoarea redactată de F.S.N. din ISPE : „Slugărnicia față de clica ceaușistă, abuz de putere și politizarea pînă la absurd a tuturor deciziilor pe care le-a luat".

Cei cinci delegați ai ISPE au plecat cu respectiva scrisoare către autorități, dar în momentul cînd au ajuns la minister, domnul Adrian Georgescu deja plecase, împreună cu președintele F.S.N. din cadrul ministerului, pentru confirmare la primul ministru. Revendicările oamenilor își găsiseră ecoul dorit. Delegații au așteptat și așteptările lor n-au fost înșelate. Ei au obținut și aprobarea de principiu ca noul director al ISPE să fie domnul Mircea Tarța.

Citim în presă despre exercițiile de libertate, despre punerea în aplicare în țara noastră eliberată de dictatură a valorilor autenticei democrații. Consider de aceea că evenimentele din acest institut — care activează într-unul din cele mai nevralgice domenii ale economiei naționale — au valoare de simbol. Nimeni nu cunoaște mai bine pe conducătorul unei instituții decît respectivul colectiv de muncă. El, colectivul de muncă, are acum dreptul de a-și exprima fără rezerve opțiunea bazată pe criterii de competență în primul rînd, ținînd seama însă și de devotamentul interesat arătat anterior politicii dictatoriale, antiștiințifice.

Am cunoștință că și în alte institute de cercetare democrația funcționează în acest sens, al promovării valorilor liber recunoscute. Așteptăm neîntîrziat vești în acest sens.

PAUL IOAN

magazin

Redacția și administrația : București, telefon 17 60 10. Oficiul poștal 33. Căsuța poștală 4 108. Tiparul : Combinatul poligrafic București — Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66. Abonamentele la revista „Magazin" se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., difuzorii din întreprinderi și instituții, index : 40 240

Bibl... a [illegible]

magazin

ANUL XXXIII Nr. 3 (1 683) SIMBĂTĂ 20 IANUARIE 1990 12 PAGINI 2 LEI

• SĂPTĂMÎNAL CULTURAL—ŞTIINŢIFIC INDEPENDENT •

Un expert în economie se pronunţă:

CE-I DE FĂCUT?

(Pagina a 3-a)

STRADA FURATĂ

(Pagina a 2-a)

MATTY

— Am rezistat cu bărbăţie la ploaia de gloanţe, atît eu cît şi televizorul.

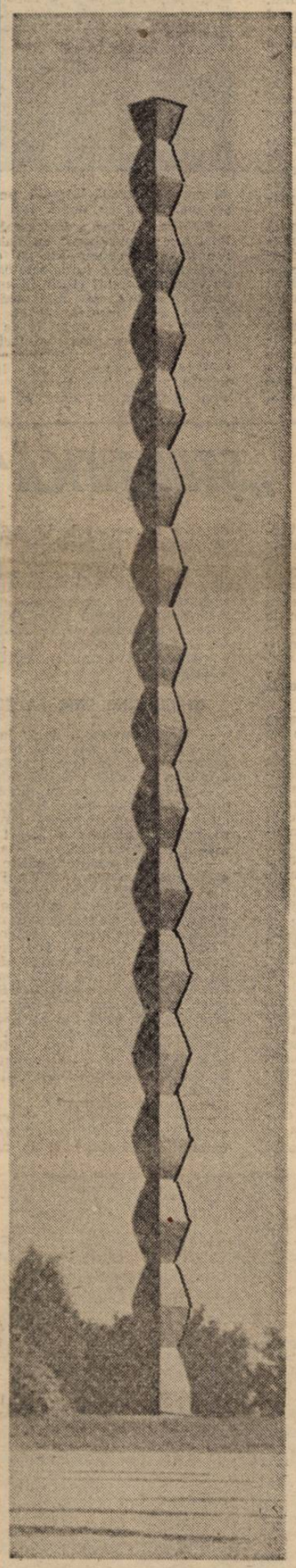

Ceea ce fascinează încă de la prima vedere, la cunoscuta coloană brâncuşiană este, cred, POZIŢIA VERTICALĂ. S-o adoptăm PENTRU PROPRIA NOASTRĂ COLOANĂ VERTEBRALĂ prin tot ce am făcut, facem şi vom face!

Oameni şi idei

CUI ÎI ERA FRICĂ DE GENETICĂ?

(Pagina a 5-a)

• Au fost în ploaia de gloanţe

• Cel mai puternic anestezic: bucuria de a fi liberi

(Pagina a 9-a)

Punctul pe i

Puterea obişnuinţei

Pînă mai deunăzi, ştiam că legea trebuie — sau, mă rog, ar trebui — să considere nevinovat pe orice cetăţean, înainte ca instanţa să-şi dea verdictul. Prof. Dumitru Mazilu, prim-vicepreşedinte al Consiliului Frontului Salvării Naţionale şi răspunzător, între altele, de redactarea noii Constituţii, apreciază, însă, cu calm, luciditate şi echilibru, cum se intitulează un articol apărut sub semnătura dumnealui, că — citäm fraza în întregime, ca să nu ciobim gîndul autorului — „Nimeni nu este nici vinovat, nici nevinovat înainte ca legea să se pronunţe" (!).

Ani îndelungaţi, aşa-numitele organe de apărare a democraţiei muncitoreşti revoluţionare pretindeau, pe baza unui denunţ sau a unei delaţiuni oarecare, să-ţi dovedeşti nevinovăţia. Cu alte cuvinte, erai considerat, din capul locului, vinovat. Dl. prof. Mazilu ştie mai bine decît noi acest lucru, întrucît a fost pus în situaţia de a acţiona şi din interiorul, şi din exteriorul respectivelor organe.

Presupun că, în articolul cu pricina, a plătit tribut obişnuinţei, ca o a doua natură.

MANOLE AUNEANU

Bibliot...a Judeţeană MUREŞ

Dosare redeschise

STRADA FURATĂ

Pentru bucureşteni, pentru toţi românii, Calea Victoriei a fost şi este un simbol. Această celebră stradă, căreia odiosul dictator nu apucase încă să-i mutileze edificiile, servea lui Ceauşescu şi lingăilor săi apropiaţi din faimosul comitet politic pentru venirea la sinistrul sediu, vestit pentru hotărîrile ticăloase, înrobitoare, care au aşezat an de an povară peste povară pe grumazul poporului, afundat în teribila mlaştină a sărăciei.

Siguranţa deplasării lugubrului personaj la „locul de muncă" constituia una din preocupările de căpetenie a multor acoliţi. Cîte nu se făceau, cîte nu se inventau, pentru ca „tovarăşul" să vadă confirmată încă şi încă o dată nepreţuita valoare a vieţii sale.

Se cunoştea ura adîncă ce mocnea în sufletul populaţiei pentru odiosul personaj. Cînd trecea urmat de o cohortă de maşini, locuitorii Capitalei întorceau scîrbiţi capul sau în cel mai bun caz îl onorau cu o privire indiferentă. Sute de „băieţi" în civil şi alte sute în uniformă erau postaţi peste tot spre a veghea la deplasarea în deplină siguranţă a dezgustătoarei perechi imperiale. De Bobu, Dincă sau Oprea le păsa mai puţin „albaştrilor". Chiar dacă cineva i-ar fi trimis pe lumea cealaltă, s-ar fi găsit imediat înlocuitori la fel de „competenţi". Viaţa „geniului din Scorniceşti" nu putea fi însă asemuită cu nici un bun de pe acest pămînt.

Eveniment deosebit de grav era considerată apariţia vreunui jălbar care disperat de nedreptate îşi asuma riscul imens de a încerca să înmîneze o scrisoare direct preşedintelui ţării. Silviu Curticeanu, îmbuibatul, infatuatul căruia îi plezneau fălcile de grăsime, cu nimic mai puţin sinistru decît Borman al lui Hitler, eminenţa cenuşie a regimului, omul care ţinea evidenţa fiecărui cuvînt rostit de sacra gură a „Geniului Carpaţilor", transmitea imediat : „Tovarăşul a ordonat să se ancheteze cum a fost posibilă azi dimineaţă penetrarea dispozitivului de către „jălbarul" îmbrăcat în suman. Azi cu o scrisoare, mîine cu mai ştiu eu ce". Urmau destituiri, pedepse aspre, învîrtiri de cadre la toate nivelele. Plătea de regulă „acarul Păun". Omul cu scrisoare era anchetat, cercetat pentru îndrăzneala de a-şi fi spus păsul. Dat apoi în primire organelor teritoriale, era supravegheat mai rău ca un infractor primejdios.

Pentru exacerbarea măsurilor de pază şi securitate a „celui mai iubit", era invocat ca un leit motiv terorismul internaţional. S-a văzut pînă la urmă cine erau adevăraţii teroriştii. Noi şi noi măsuri propuse de cei ce se gudurau la picioarele zbirului erau avansate pentru a demonstra, vezi doamne, înalta lor vigilenţă, competenţa lor deosebită şi mai ales dragostea ce o poartă „omului" fără de care ei ar fi rămas nişte nulităţi. „Să interzicem orice oprire pe Calea Victoriei, pe întregul traseu, nimeni să nu poată intra, de pe vreo stradă laterală, pe strada cu pricina. Doar să poată ieşi de pe ea".

Astă-vară Calea a fost asfaltată. După imaginile „Ceauşimei" cu palatele şi faraonicele ei construcţii cu care erau „delectaţi" zilnic telespectatorii, alături de veşnicele tămîieri ale „Cîntării României", în sfîrşit, ceva mai modest, dar folositor. S-au înşelat cei ce au crezut că vor merge cu maşinile ca lumea pe Calea Victoriei, pînă mai ieri la fel de plină de gropi ca celelalte artere bucureştene. Nu, Calea Victoriei le-a fost interzisă muritorilor de rînd. De teamă, chiar camarila o evita. Ea a fost destinată numai „Eroului între eroii neamului", pentru deplasarea lui şi a „savantei".

Dacă se ştia atît de drag supuşilor săi, de ce oare se păzea cu atîta străşnicie ? Aşa cum băgase hoţeşte în buzunar un miliard de dolari (deocamdată aceasta este suma cunoscută de noi) şi sute de kilograme de aur, ce mai conta să furi ţării şi o stradă ?

Revoluţia a redat Calea Victoriei oamenilor, i-a redescoperit frumuseţea.

VICTOR BEDA

ADI, POLIMERII ŞI FAŢA „ŞTIINŢIFICĂ" A IMPOSTURII

O PRECIZARE

ADI, ca să dezvăluim, din start, identitatea personajului din titlu, este, de fapt, un acronim. Termenul, fără semnificaţie autonomă, este construit din prima literă a fiecărui cuvînt ce intră în alcătuirea sintagmei „Academician Doctor Inginer". Sub acest nume „conspirativ" au circulat cele mai muşcătoare anecdote pe seama Elenei Ceauşescu, un fel de Al. Capone al ştiinţei româneşti în epoca „ce marchează arcul timpului de aur", cum s-au dezmăţat, într-un lung şir de ani, cuvintele în jurul dictatorului.

OPULENŢA MATERIALĂ ŞI SĂRĂCIA DIN PALATELE SPIRITULUI

Interlocutorul nostru este CONSTANTIN BUSUIOCEANU, directorul Editurii Academiei, instituţie sub a cărei egidă au apărut, pe distanţa a cincisprezece ani, principalele lucrări semnate de soţia ultimului stalinist din Europa. Cariatidă a vechiului regim, Elena Ceauşescu a ilustrat, prin tot ceea ce a făcut, cu fapta sau cu indicaţia, faţa „ştiinţifică" a impusturii, într-un eventual muzeu de ceară al clanului ceauşist. Dl. Busuioceanu se află la conducerea Editurii Academiei din 1962, la început avîndu-l ca director general pe profesorul Al. Graur, iar din 1974 funcţionînd ca director independent.

— Un recent decret al Consiliului Frontului Salvării Naţionale reaşază Academia Română în drepturile sale firesti, împreună cu cele două unităţi de cultură şi de tradiţie academică. Una dintre ele este chiar editura pe care o reprezentaţi. Sigur, ar fi de discutat dacă tot ce decretează decretul (numărul de membri, modul de funcţionare, procedura de alegere etc.) intră în *competenţa* Consiliului legiuitor şi nu în a Academiei înseşi, ca for ştiinţific şi cultural autonom. Întrucît ţinta dialogului nostru este, deocamdată, alta, vă propun să intrăm direct în subiect. Aşadar, cînd şi, mai ales, cum s-a desfăşurat prima „vizită de lucru" a inventatei autoare de polimeri la editura de care s-au lipit apoi, ca timbrul de scrisoare, şi alţi doctori în ceuşisme ?

— Înainte de a răspunde la întrebarea dumneavoastră, aş vrea să fac unele consideraţii, să le spunem, contextuale. De pildă, Academia, ca instituţie, şi academicienii, ca oameni de ştiinţă, nu şi-au manifestat niciodată, deschis şi total, adeziunea, nici faţă de Ceauşescu, nici faţă de ceauşism. Din acest motiv, încă din 1965—1970, tandemul dictatorial făcea alergie ori de cîte ori se vorbea despre Academie, pe care, în sinea lor, o considerau o instituţie reacţionară, duşmănoasă.

— Explicaţia nu-i greu de găsit. Amîndoi voiau să apară în ochii lumii drept atoateştiutori. În mintea lor nevoiaşă, opulenţa materială se muta lesne, probabil, în palatele spiritului, aşa cum circulau ei, din clădire în clădire, prin reţeaua de tunele subterane. Dezvăluirile de după răsturnarea dictatorilor ne-au convins, dacă mai era nevoie, că în bagajul ştiinţific al „savantei" fluiera vîntul, iar în cel al „gînditorului", cearta cuvintelor cu gramatica degenerase în păruială lingvistică, plus platitudinile firoscoase răsplătite, în diverse „forumuri", cu „vii aplauze şi animaţie în sală". E de înţeles, deci, că o instituţie de înaltă reputaţie, precum Academia, le amintea mereu, teoretic şi practic, de acea repetenţie intelectuală, imposibil de surmontat. Presupun că există, însă, şi explicaţii faptice ale acestei înapetenţe la cultură.

— În 1970, a început dezmembrarea Academiei. Rînd pe rînd, institute de importanţă ştiinţifică recunoscută, ca cele de lingvistică, matematică, geofizică, au fost comasate sau, pur şi simplu, lichidate. Savanţii noştri cei mai de seamă, la acea vreme, au încercat, cu disperare, să salveze — uneori, cu preţul vieţii, cum a fost cazul lui Miron Nicolescu — onoarea şi prestigiul academic, dar eforturile lor n-au dus la nici un rezultat. Editurii Academiei îi era hărăzită aceeaşi soartă. Îmi amintesc, spre exemplu, că, îndată după minirevoluţia culturală, I.D. Bălan, vicepreşedinte al consiliului culturii, la data respectivă, a venit la noi cu un program conceput de consiliul organizării economice şi sociale, organism parazitar, ca mai toate piramidele birocraţiei ceauşiste, prin care se preconiza dispariţia a nu mai puţin de cinci edituri : Academiei, Tehnică, Ştiinţifică, Medicală, Ceres. Şansa acestor case editoriale a stat în fermitatea cu care scriitorul Marin Preda, directorul Editurii „Cartea Românească", a blocat, aş spune fizic, planul demolator, calificîndu-l, fără menajamente, drept un holocaust cultural-ştiinţific. Totuşi, tentativele de a paraliza activitatea editorială n-au încetat. În ciuda a ceea ce s-a crezut la un moment dat, reducerile drastice de personal, din 1974, vizau nu atît schema de funcţiuni, cît mai ales planurile de apariţii, amputate la o treime. În condiţiile în care cota de hîrtie se diminua, concomitent cu intensificarea tipăriturilor de „opere" ale cuplului prezidenţial, echilibrul între cultură şi impostură a început să se rupă. Nu peste tot şi nu dintr-o dată, dar, în timp, fenomenul a avut urmări negative la scara întregii ţări.

GHICI, CINE VINE LA EDITURĂ ?

— Ne întoarcem, iată, la întrebarea dintîi : cînd şi, mai ales, cum a decurs prima „vizită de lucru" la Editura Academiei a inventatei autoare de polimeri ?

— Îmi dau seama că, publicistic, răspunsul meu este dezamăgitor, dar nu am altul : o astfel de vizită nu a avut loc niciodată. Autoarea a lucrat cu editura numai prin intermediari.

— La toate cărţile tipărite cu numele ei, în toţi cei cincisprezece ani ?

— Da. În 1974, anul ei de „debut", am primit la editură o culegere intitulată „Cercetări în domeniul sintezei şi caracterizării compuşilor macromoleculari. Contribuţii". Lucrarea apăruse sub egida Centrului de documentare al Ministerului Chimiei. Ni s-a spus s-o editäm în limba engleză, cu semnătura Elenei Ceauşescu. Atunci, am cerut un manuscris, o dactilogramă, ceva din care să rezulte că textul aparţine autoarei, că a operat modificări sau corecturi pe el. În locul textului, a doua zi, cine credeţi că a sosit în vizită la editură ? Un ofiţer de securitate.

— Aţi fost anchetat ?

— Mi s-a recomandat să tratez problemele legate de editarea cărţilor *tovarăşei* (sublinierea îi aparţine) nu cu cine vreau eu, ci cu cine trebuie.

— Şi cu cine aţi tratat, în continuare ?

— Cu Institutul Central de Chimie (ICECHIM). E un fel de a spune că am tratat. Ori de cîte ori se considera oportun ca *tovarăşa* (sublinierea îmi aparţine) să apară cu o lucrare ştiinţifică în librării, ni se expedia, împreună cu textul, o adresă care, de regulă, suna astfel: „În vederea apariţiei cărţii (urma titlul), autor Academician Elena Ceauşescu, vă trimitem (se specifica numărul) articole care vor fi cuprinse în această lucrare. Restul de (ca mai sus) articole vi le vom transmite pînă la (se preciza data). Menţionăm că apariţia acestui volum reprezintă o urgenţă din dispoziţia C.N.Ş.T.". Ultima frază era, de fiecare dată, subliniată, ca să nu ne scape semnificaţia evenimentului editorial.

— Cîte asemenea evenimente editoriale aţi avut din 1974 încoace?

— Şapte din opt.

— A opta lucrare nu a apărut ?!

— Era inclusă în planul pe anul în curs.

— Ei, da. Cu antumele am terminat, iar postume nu ne trebuie. Apropo, care era procedeul de redactare a acestor cărţi ?

— La ICECHIM, a funcţionat un colectiv alcătuit în acest scop. Specialiştii respectivi efectuau cercetări în laboratoarele din ţară, efectuau călătorii de studii în străinătate, participau la diverse reuniuni ştiinţifice internaţionale, desfăşurau, deci, o activitate complexă. În paralel, redactau lucrări pe care le publicau fie în periodicele de chimie, fie în volume de autor. Ulterior, în funcţie de o tematică anume, aceste lucrări erau însuşite de Elena Ceauşescu şi treceau în patrimoniul ştiinţific contemporan, bineînţeles, sub semnătura ei.

— Carevasăzică, putem afirma, fără teama de a greşi, cum obişnuia să ne asigure Cîrmaciul, că tovarăşa ADI, Academician Doctor Inginer Elena Ceauşescu, ilustru om politic şi savant de aleasă recunoaştere internaţională (aleasă, nu largă, ultimul adjectiv fiind cenzurat, ca să nu dea naştere la interpretări licenţioase), era şi, mai cu seamă, un strălucit plagiator. Acest transfer ilicit de capital ştiinţific dintr-o carte în alta nu a dat editurii bătaie de cap ?

— În situaţia relatată, editura a fost un simplu prestator de servicii. Transferul de studii se făcea prin şi de către o instituţie care patrona toată afacerea : ICECHIM.

— Domnule Busuioceanu, sîntem cunoştinţe vechi, îmi puteţi face un serviciu personal ?

— Cu plăcere, dacă îmi stă în putere.

— Vreau să văd cum arată o pagină dactilografiată, un spalt, o hîrtie, indiferent ce, pe care *tovarăşa* (subl. ns.) a pus o virgulă, a scris un cuvîntel sau a îndreptat, cu stiloul ei de aur, o formulă chimică. E o cerinţă profesională elementară, nu mă puteţi refuza !

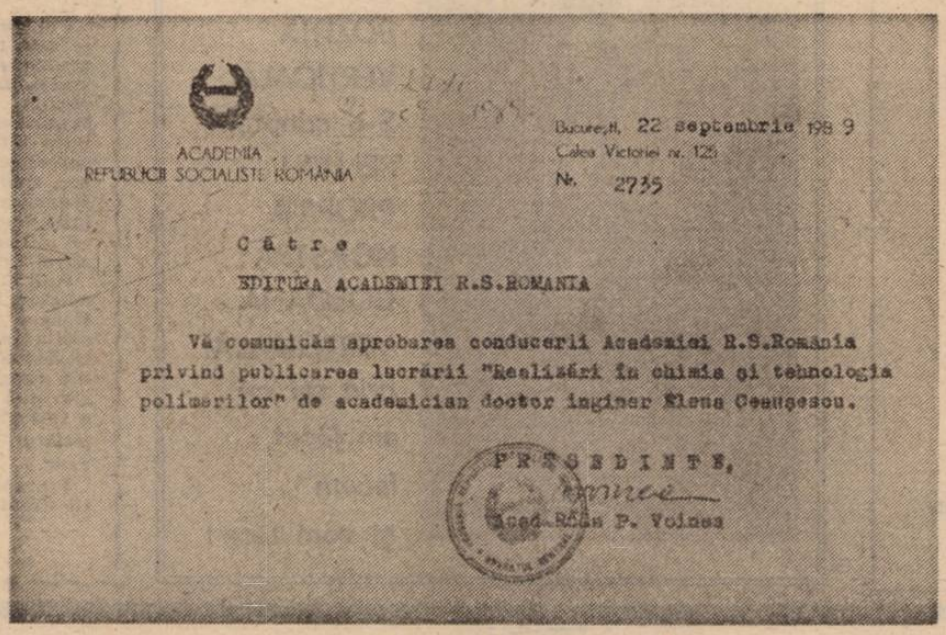

ACADEMIA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Bucureşti, 22 septembrie 198 9
Calea Victoriei nr. 125
Nr. 2735

Către
EDITURA ACADEMIEI R.S.ROMÂNIA

Vă comunicăm aprobarea conducerii Academiei R.S.România privind publicarea lucrării "Realizări în chimia şi tehnologia polimerilor" de academician doctor inginer Elena Ceauşescu.

PREŞEDINTE,
Acad. Răzvan P. Voinea

MANOLE ĂUNEANU

(Va urma)

La ordinea zilei

Un expert în economie se pronunță:

CE-I DE FĂCUT ?

Cît de gravă este criza economică din România ? Nimeni nu se aventurează să răspundă la această întrebare, măcar pentru motivul invocat oficial și neoficial că nu există suficientă informație statistică de bună calitate. Lipsa unor elemente riguroase de apreciere lasă loc liber imaginației privind strategiile viitoare. În general se pleacă de la o doză de optimism, presupunînd că țara are resurse și, de aceea, ar putea ieși din criză mai ușor decît alte țări. De aici pornesc mai multe linii de gîndire care refuză alinierea României la prefacerile economice din celelalte țări ale estului european.

● Prima dintre ele este că reformele mai pot aștepta. Să păstrăm structurile economico-administrative actuale, să aducem economia românească „la starea de funcționare normală" și apoi să o reformăm. Mi se pare incoerent un asemenea mod de gîndire. Dacă economia poate ajunge „la starea de funcționare normală" fără reforme, de ce mai este nevoie de reforme ?

De ce transformăm statul în rentier și nu restituim țăranilor dreptul de proprietate măcar asupra pogonului pe care acceptăm să îl dăm doar în folosință ? Țăranul a fost mințit și înșelat ani de zile. Esențial este ca țăranii să creadă acum în bunele intenții ale statului și ar fi hazardat să ne imaginăm că încrederea va fi recîștigată într-un termen scurt. Transformarea țăranilor în proprietari asupra pămîntului pe care îl muncesc, adică întemeierea proprietății pe muncă, iar nu pe deposedarea prin violență, ar scurta perioada de convingere în bunele intenții ale statului fără a destabiliza economia.

Păstrarea structurilor și „specialiștilor" din funcțiile de conducere nu face decît să consolideze centralismul pînă cînd trec greutățile iernii și mulți din acești „specialiști" pot spera în scăderea elanului revoluționar al maselor. Simplificarea sistemului de planificare (proscrierea unor termeni economici este un procedeu de tristă amintire) nu sensibilizează direct pe muncitori și țărani, căci ei nu au tangențe directe cu Ministerul Economiei Naționale. Aceste modificări le resimt direct numai persoanele cu funcții de conducere. Dar bunurile materiale le produc muncitorii și țăranii. Ei trebuie convinși prin măsuri de liberalizare pe care să le simtă direct fiecare. Perspectiva haosului cu care ne sperie adepții acestei concepții ar fi reală numai dacă s-ar transforma simultan întreaga economie. Dar frica de transformare a întregii economii simultan și imediat, pe deplin întemeiată, nu justifică pretenția de a nu schimba nimic. Din punct de vedere logic se face o substituție nepermisă de termeni în raționament.

● O a doua linie de gîndire se bazează pe teoria socialismului de piață, vehiculată la mijlocul anilor '60 în țări din jurul nostru. În nici o țară această teorie nu a fost verificată în mod convingător din motive specifice. Alte țări nici nu își mai propun să o verifice. Merită oare să ne transformăm în cobai numai pe motive dogmatice ? Merită ca din start să ne propunem să rămînem în urma evoluției generale pentru a verifica dacă se mai poate păstra ceva din concepția îngustă asupra socialismului ? Trebuie să recunoaștem că este un preț prea mare pentru o simplă curiozitate.

● Speriată de evoluția reformei introduse în 1965, peste doi ani conducerea de atunci a Uniunii Sovietice a înălțat un nou stindard contra reformei : **dezvoltarea optimală.** Rog pe adepții români de acum ai acestei opțiuni să recitească presa economică sovietică din 1967 și 1968. Se promitea atunci că pînă în 1970 situația economică va fi redresată cu ajutorul calculatoarelor electronice și a modelării economice recomandată de Novojilov, Kantorovici etc. Nu știu dacă susținătorii de atunci ai acestei soluții erau convinși pe deplin de ce spun, dar știu sigur că soluția nu s-a dovedit viabilă. Fenomenele economice sînt mult prea complexe pentru a fi reflectate integral pe un sistem informatic, oricît de sofisticat, iar modelele economice nu sînt decît simplificări ale realității.

Cele trei orientări de gîndire la care m-am referit au un element comun : conservatorismul, frica de progres, oricît de elegant teoretic ar fi prezentate.

MIRCEA CIUMARA

Liber-cugetător

Ne-am procopsit!...

Mai zilele trecute, domnul Frank Wolf, membru al Congresului S.U.A., a declarat în cadrul conferinței de presă de la ambasada americană, cu un aer sfătos, de unchiaș stînd pe prispa Capitoliului : „(...) este necesară o garanție, ca o acoperire pentru cuvinte, că alegerile vor fi într-adevăr deschise, libere și cinstite, să poată fi verificate și *supervizate* de organisme internaționale. O.N.U. și reprezentanții guvernelor vestice să vină aici și să facă un comitet de verificare (...)". Sublinierea ne aparține.

Iaca, brava ! Ne-am procopsit ! Schimbarăm oare traista roșie a lui „Moș Gerilă" pe servieta diplomat a „Unchiului Sam" ?!? Oare atît de netot și îngrămădit la minte o fi poporul nostru încît să aibă nevoie de tutori care, vezi, Doamne, să ne „garanteze", să ne „supervizeze" exercitarea dreptului la democrație și libertate, drept pe care ni l-am dobîndit cu sînge, fără să-l cerem cuiva aflat în vreo altă capitală a lumii ? Poporul nostru are nevoie de „tutori" acum?! Îi reamintim domnului congresman, în cazul în care a uitat cumva lucrul acesta, că România nu este nici Namibia și nici fantomaticul stat Palestina. Nici Cipru sau Liban. Nu trăim într-un fund de Africă, chiar dacă asta s-a încercat să fie acreditată ca idee preț de vreo patru decenii. *Sîntem și vom rămîne europeni.* Avem tradiții, cultură europeană nu ni s-a uscat cu totul din suflet, iar democrația și-o va croi poporul român fără tipare, fără ac și ață de orice culori ar fi, fără brînciuri, sfaturi și lecții nici din dreapta, dar nici din stînga Europei sau a Atlanticului. Unica garanție a libertății și democrației e sîngele vărsat în decembrie. Iar dacă va fi nevoie — poporul va ieși din nou în stradă, pînă cînd va fi totul așa cum el vrea. Sigur, vrem să colaborăm cu toți oamenii de bine de pretutindeni, vrem să trăim împreună cu toate popoarele libere, vrem să ne restructurăm economia, vrem să fim ajutați. Dar pentru toate astea cred că poporul român are nevoie de liniște, nu de „controale", are nevoie de muncă, nu de „supervizări". Fiindcă Revoluția n-a fost și nu e un show tv, afacere, corabie beată ori casă fără stăpîn...

ADRIAN HOAJĂ

Cu stiloul prin București

Democrația din metrou

S-a spus și s-a scris în aceste zile că perioada Ceaușescu n-ar fi creat nici un instrument democratic. Chiar de la început țin să mă ridic hotărît împotriva unei astfel de afirmații. Nu e adevărat ! Fostul regim se poate mîndri cu unul dintre cele mai bune organisme democratice din lume: metroul bucureștean. Priviți pereții stațiilor, ai pasajelor și intrărilor, priviți scările și vă veți convinge ! În timp ce ziarele și radioteleviziunea se întrec în a fi, prin revelațiile din viața intimă a familiei Ceaușescu, un fel de Paris Match întors pe dos, străbătînd, după glorioasa epocă a reportajelor de la Fabrica de cabluri pe cea, nu mai puțin glorioasă, a reportajelor de la Palatul Primăverii, aici, în metrou, mulțimea de afișe, de lozinci scrise cu o cretă fără moarte, de va trebui dărîmată toată stația ca să le ștergi, de publicații doar dactilografiate, de caricaturi simpatice, de manifeste și programe ale partidelor politice nou înființate, se desfășoară plenar spectacolul democrației absolute. Tot ceea ce societatea omenească și-a dorit în materie de pluralism poate fi întîlnit de cum ai făcut primii pași pe scările care duc sub pămînt : confruntarea deschisă a punctelor de vedere, exprimarea adevărului, triumful celui mai bun. Iată de ce plecînd de la această realitate supun atenției ziarelor independente propunerea de a include de îndată, la rubrica de prezentare a publicațiilor apărute în țară, ca punct separat consacrat, și o revistă a dezbaterilor de idei din metroul bucureștean. Și dat fiind că mai cred în puterea exemplului personal, voi face eu primul pas. Voi prezenta pe larg, pentru început, unul dintre cele mai interesante elemente democratice din rețeaua metroului nostru : Pasajul Universității. La loc de frunte se situează *Independentul*, ziar al dezbaterilor libere. Bătut la mașină, el poate fi citit numai mergînd spre metrou. Și nu oricum, ci ținînd dreapta, după ce-ai coborît scările de la Universitate. Nu de altceva dar, am uitat să spun, ziarul respectiv e difuzat prin lipirea pe zid. Din această cauză mă văd obligat să vorbesc, referindu-mă la spațiu, nu de un anume număr de pagini, ci de un anume număr de metri. Așadar, în Pasajul Universității apare *Independentul*, ziar al dezbaterilor libere, în lungime de aproximativ cinci metri. Articolele acestei publicații îmi plac foarte mult. Sînt limpezi, tăioase și, mai ales, exprimă mult mai mult decît neamurile sale tipografiate, întrebările noastre, ale tuturor, indiferent că mergem sau nu cu metroul. Pe zidul opus poate fi citit, în ținută tipărită, *Liberalul*, organ al Partidului Național Liberal. Ori de cîte ori trec pe lîngă el am o mică tresărire. Seamănă atît de mult, prin formă și conținut, cu *Liberalul* de după război, interzis în 29 noiembrie 1947, că mă aștept s-aud pe cei din jurul meu vorbind de iminenta proclamare a R.P.R. Înaintea *Independentului* și după Apelul Partidului Național Țărănesc, devenit *creștin-democrat* cu literă mică, după un set de caricaturi, dintre care una îl are drept subiect pe Dinu Săraru, după o poezie (proastă) a unei tinere din Botoșani care *„a venit cu tot sufletul aici"*, poate fi citită polemica dusă pe cont propriu de domnul Florian Nicolaescu, salariat la Centrala Industriei Sticlei și Ceramicii București, cu Consiliul Frontului Salvării Naționale, cu Adevărul și cu Televiziunea Română. Ea conține, pe scurt : un articol privind acapararea presei de către Consiliu, precum și un număr de telegrame adresate, prin poștă, de către autor, sus-numitelor instituții. În paranteză fie spus, domnul Florian Nicolaescu scrie bine. Dacă nu-i vorba de un pseudonim, salut în persoana sa pe un debutant deosebit de înzestrat.

Ca orice democrație care se respectă, Pasajul Universității lasă liber dialogul de idei. Punctele de vedere exprimate pe ziduri sînt, la rîndul lor, confirmate sau contrazise pe loc. Domnul Florian Nicolaescu își nuanțează cu stiloul opinia bătută la mașină în ce privește monopolul presei scrise și vorbite. Într-o notă de subsol adăugată ulterior, el își cere scuze *României libere* după lectura articolelor *Noi n-am uitat* și *Nevoia de opoziție*. Cum era și de așteptat, sînt și polemici. Unele cu punctele de vedere apărute în Pasaj. De-a latul Manifestului Federației Tineretului Liber cineva și-a expus cu pixul propria platformă : „Huideooo !" Altele, cu punctele de vedere apărute în presa independentă, fostă centrală. Un interviu acordat de domnul Silviu Brucan Agenției France Presse și reprodus de ziarele noastre a fost decupat, lipit pe zid și supus unei polemici înverșunate : *„În numele cui? Vorbești pe nedrept în numele eroilor revoluției !* Evident, fiecare spune ce-l doare. În spațiul rămas alb de sub telegrama adresată *Adevărului* de domnul Florian Nicolaescu cineva a precizat cu stiloul : *„Ofițer de securitate Mîndru Gheorghe, te caut oriunde ești"*. Textul poate fi citit și sub Apelul Partidului Național Democrat. Ceea ce mă întărește în convingerea că numitul Mîndru Gheorghe constituie o preocupare de prim-rang a autorului.

Cum ai ajuns în Pasaj dinspre Universitate, poți citi sus, pe zid, afișul : *„Ne place sfîrșitul epocii Ceaușu... Nu ne place însă cum începe noua epocă..."*. Cineva a trecut dedesubt cu pixul : „F.F. Corect". Trebuie precizat că afișul se află la vreo doi metri înălțime. Ceea ce mă face să cred că acest superb dialog de idei a avut neapărat nevoie de scară.

ION CRISTOIU

P.S. Călătorind cu metroul am auzit o suavă doamnă zicînd : Auzi, dragă, de ce fac ăștia Partidul Național Țărănesc la București și nu la țară ?

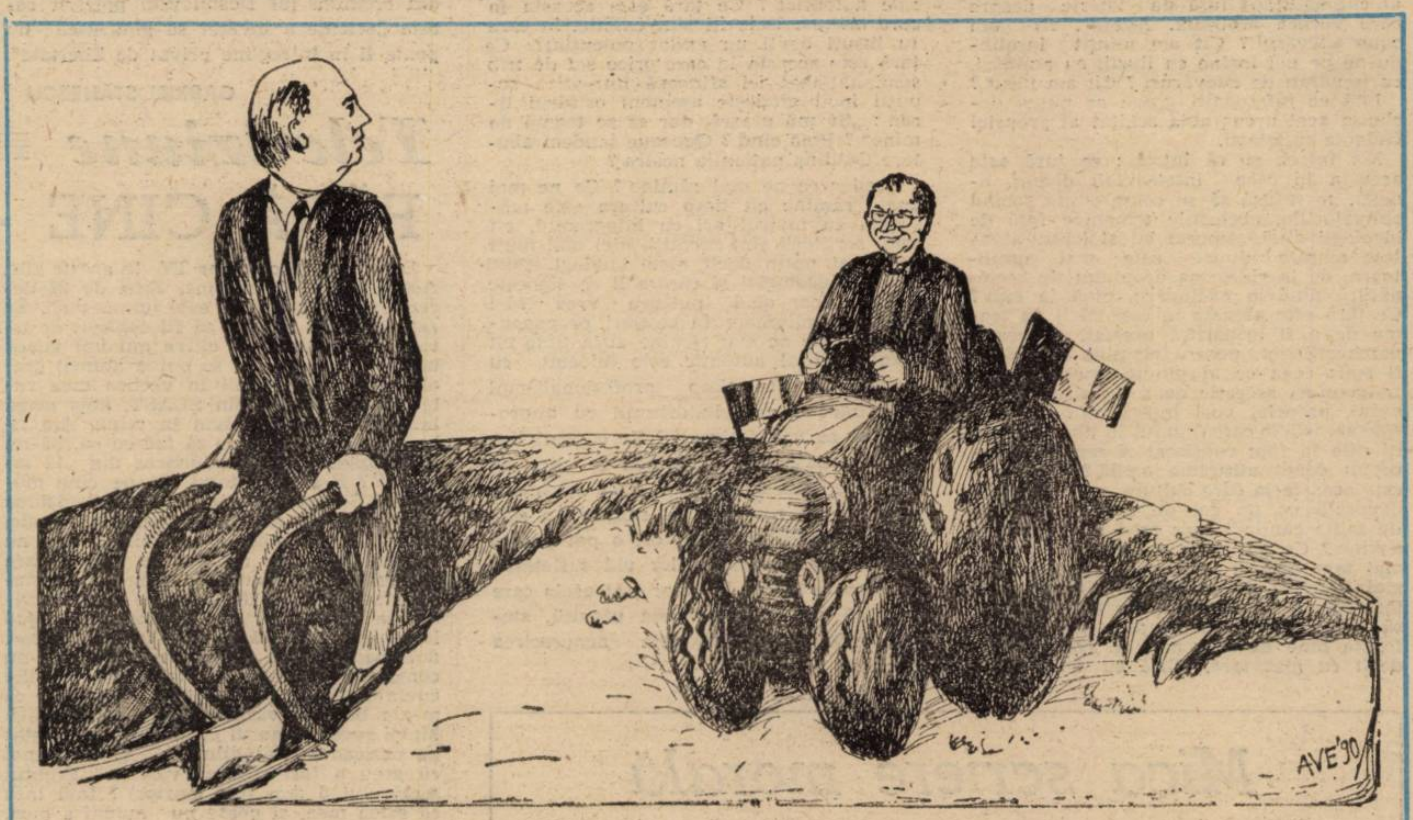

Desen de VICTORIA ARGINT

Literatură

Confesiunea unui tînăr poet

ANCHETAT DE SECURITATE

Cînd am scris aceste rînduri, în prima parte a lunii decembrie, nu bănuiam că ele vor putea vedea aici lumina tiparului. Pe de altă parte, ca cinefil pasionat ce eram, nu-mi închipuiam că voi fi „invitat" de mai multe ori la instituția aflată vis-à-vis de Cinemateca decît la Cinemateca însăși. Motivul ? Adeziunea mea și a soției mele la scrisoarea deschisă a lui Dan Petrescu. Cînd mă gîndesc ce grele deveneau toate orele acelor zile de noiembrie în care așteptam clipă de clipă să fiu interogat, anchetat, lovit ca din întîmplare etc. îmi vine să mă fac coală de hîrtie și să ard din neputința de a putea transcrie în cuvinte sentimente încordări, frînturi de gînduri.

Anchetatorii, am realizat aceasta mai tîrziu, voiau să descopere firele unui posibil complot ; ei vedeau în orice gest de solidaritate intelectuală, în orice act opoziționist o rațiune subversivă mult mai profundă. Cînd am afirmat că nu-l cunosc pe D. P. ca persoană fizică, ci doar ca intelectual prin intermediul textelor sale publicate, mi-au cerut lămuriri suplimentare ; cei trei anchetatori au crezut că vreau, săracul de mine, să-i duc cu preșul. În fond, mă simt și m-am simțit întotdeauna mult mai solidar la nivel ideatic cu un Dostoievski, decît cu o rudă apropiată. Relațiile de rudenie au o semnificație limitată în raport cu cele de ordin spiritual. Era, foarte greu, mi-am dat seama, să pot face atunci, în captivitate, dovada unei demonstrații de principiu.

După patru ore de anchetă comunicarea devenise imposibilă. I-am auzit ca prin vis vorbind despre încălcarea articolului 29, despre beciurile de la subsol. Amenințările, am dedus mai tîrziu, urmăreau un singur scop: obținerea unei declarații-angajament în care subsemnatul trebuia să consimtă că a „greșit" și în consecință spășit să întrerupă orice legătură cu grupul de la Iași, cu cetățenii străini și să respecte legile țării, presupunînd că ei înșiși le respectau. Altfel spus voiau să mă înfricoșeze. De fapt nu voiau „balamuc" în prejma congresului. Ceea ce a urmat a fost un fel de domiciliu forțat.

De fapt efectul anchetei a fost contrar celui scontat. La cîteva zile m-am convins că nu aveam de ce să-mi fie frică ; ei erau cei care se temeau în ultimă instanță și nu eu, noi. Într-o societate democratică, o atitudine civică, alternativă este absolut necesară făcînd parte din sistemul de valori intrinseci al democrației însăși. Așa s-a născut acest eseu căruia astăzi nu-i mai recunosc decît o semnificație pur sentimentală.

DREPTUL LA DEMNITATE

Există suficiente lucruri pe care un intelectual de bună-credință, ajuns la capătul suportabil al răbdării, ar îndrăzni să le facă cunoscute, convins fiind că între moartea spirituală și cea fizică cea mai nedemnă și fără de sens este cea dintîi. Printre acestea : ideologizarea abuzivă a culturii, consecință iremediabilă a recrudescenței unui dogmatism de tristă amintire azi.

Scriitorul a fost comparat adesea cu un cobai, existența sa fiind în fapt constituită dintr-un șir de experiențe fundamentale, experiențe care nu exclud refuzul ortodoxismului oficial, opoziția, contestația fățișă ori implicită. Literatura însăși, cea vie, cea adevărată, chiar dacă este destinată temporar sertarului ori exilului, nu poate fi înțeleasă **hic et nunc** decît ca o formă a celei mai înalte morale. Scopul artei nu mai este, așadar, plăcerea estetică, delectarea, așa cum ne-au învățat cei vechi. Arta, literatura, constituie o autentică instanță morală, fiind, ele însele, expresia unei conștiințe agresate, rezultat al unui îndelung proces de introspecție și de asumare etică. Iată de ce protestul poate avea azi efectul unei petarde, iată de ce o luare de poziție civică poate fi mai eficientă în ordine morală decît o metaforă bine șlefuită. Atitudini, opțiuni care nu mai sînt simple „răzvrătiri", simple erezii, ci se constituie, toate, într-o autentică stare de spirit. Cum altfel am putea explica solidaritatea atîtor intelectuali, clasici în viață ori aflați în plină efervescență creatoare, cu Mircea Dinescu, cu Ștefan Augustin Doinaș, cu Ana Blandiana, cu Dan Petrescu, cu Doina Cornea ? Semn că nu sîntem singuri, semn că a sosit, în sfîrșit, ceasul adevărului, cu încărcătura sa de imperative categorice în care nu se poate să nu înregistrăm și acel sentiment al culpabilității față de istorie despre care vorbea Malraux. Așadar, cît am spus adevărul ? Cît am mințit înșelîndu-ne pe noi înșine cu iluzii, cu aminări, cu jumătăți de adevăruri ? Cît am tăcut ?

Iată ce interogații grave ar putea declanșa acel urcuș abia schițat al propriei Golgote sufletești.

Mă întreb și vă întreb : ce țară este aceasta în care intelectuali demni, onești, ce refuză să se compromită făcînd obligatoriile, obștestile temenele față de ideologii zilei, suportă cu stoicism atentate morale dintre cele mai umilitoare, de la ridicarea dreptului de semnătură pînă la excludere, pînă la exil ? Ce țară este aceasta în care scrii cu teama de a fi urmărit, arestat, interogat, percheziționat, pentru simplul fapt de a fi spus ceea ce ai gîndit omenește, într-un efort socratic de a da glas daimonului, propriei voci interioare ? Ce țară este aceasta în care dreptul la liberă opinie îți este în fapt confiscat și repede interpretat drept atitudine ostilă ? Ce țară este aceasta în care cultura autentică este devorată cu un soi de sadism primitiv de atîția canibali care cred că totul li se cuvine ? Ce țară este aceasta în care cel mai tare este și cel mai deștept și cel mai orgolios dintre toți muritorii ? Ce țară este aceasta în care nu ți se permite să vorbești decît în șoaptă, cînd se știe foarte bine că arta nu se poate face decît cu glas tare, adică cu demnitate ?

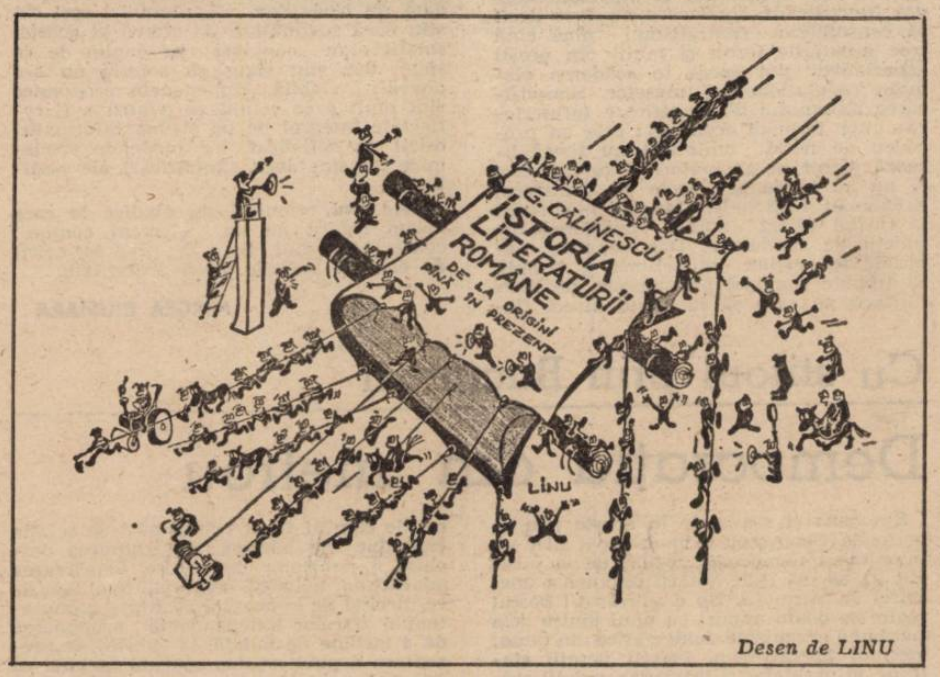

Desen de LINU

Ce țară este aceasta în care călăi de teapa lui Caligula îți astupă gura pentru a înăbuși strigătele, luîndu-ți pînă și dreptul de a geme ? Ce țară este aceasta în care scrisorile refuză să ajungă la destinație, hrănind cu adevărul lor incomod același nesățios dosar care crește și se înmulțește asemeni biblicei piini ? Ce țară este aceasta în care pînă și tăcerea este decretată subversivă ? Ce țară este aceasta în care pluralul este înlocuit cu singularul într-un soi de agramatism feroce ? Ce țară este aceasta în care apelului la rațiune i se răspunde cu brutalitatea primitivă a forței ? Ce țară este aceasta în care afirmarea și justificarea existenței națiunii se face prin recensămîntul coșurilor de fabrică și nu prin însumarea și conservarea valorilor culturale autentice ? Ce țară este aceasta în care manuscrisele îți sînt exilate, în care tu însuți devii un exilat potențial? Ce țară este aceasta în care orice șef de trib semianalfabet își sfidează într-atît supușii încît gîndește asemeni oricărui tiran : „Să mă urască, dar să se teamă de mine" ? Pînă cînd ? Quosque tandem abutere Catilina patientia nostra ?

Așadar ce ne mai rămîne ? Ce ne mai poate rămîne cît timp cultura este măsurată cu metrul ori cu kilogramul, cît timp scriitorii sînt socotiți, nici mai mult nici mai puțin decît niște buldogi ținuți în lesa ideologiei și cărora li se slăbește juvățul doar cînd puterea vrea să-i scoată la plimbare în scopuri propagandistice ? Ce ne mai rămîne atîta timp cît actul cultural autentic este înlocuit cu simulacrul, cît timp profesionalismul este înlocuit cu amatorismul cu improvizația, cu veleitarismul ? Ce oameni lipsiți de umor sînt socotitorii în această societate fără de măsură, dacă își închipuie că pot confunda la nesfîrșit o cultură cu ogorul propriu, ori o pot judeca din prisma propriului lor vid sufletesc ! Ce oameni lipsiți de umor sînt aceia care cred că pot înfăptui acea utopică, sterilă fericire colectivă prin nenorocirea fiecăruia !

Așadar, ce ne mai rămîne ? „Ne rămîne arta pentru a nu pieri în fața adevărului". Iată o frază care poartă semnătura lui Friedrich Nietzsche și care ne scutește de orice comentariu.

Scriu toate acestea pentru a nu fi nevoit să uit. Pentru că scrisul însuși este nu numai catharsis dar și o școală a curajului civic, a demnității. Scriu toate acestea convins fiind că ideile sînt singura realitate adevărată atunci cînd dialogul cea mai autentică moștenire socratică a umanității, a fost înlocuit cu veșnicul monolog al puterii, amintind obsedant de vremuri pe care cu toții le crezuserăm pentru totdeauna apuse.

Scriu pentru că mă împărtășesc și eu din credința lui Dostoievski potrivit căreia „oricine a învățat să gîndească nu poate fi în întregime privat de libertate".

GABRIEL STĂNESCU

„E-TE-TE!"

Scriitorilor li s-a mai cerut, în ultimele două decenii, să creeze opere monumentale. Foarte mult s-a vorbit de necesitatea de a se realiza, printr-un efort colectiv, o „epopee națională". Iar criticii și istoricii literari au primit sarcina să elaboreze „lucrări de sinteză". Sună frumos. În fond, pentru monumentalitate a pledat cu ardoare și G. Călinescu. Numai că... **non idem est si duo dicunt idem.** Ceva înțelegea prin monumentalitate G. Călinescu și cu totul altceva oficialitatea acestor ultimi douăzeci de ani.

De fapt, forurile noastre culturale, animate de dorința de a ghici și a satisface cu promptitudine așteptările dictatorului, urmăreau să determine scrierea unor cărți voluminoase care să îl glorifice, fie în mod direct, fie prin însăși mărimea lor. Toată lumea știa că „genialul arhitect" avea obsesia de a construi edificii gigantice, de a săpa albii pentru noi fluvii și de a muta munții din loc (într-un sistem de diviziune socială a muncii în care el dădea „ideea", iar ceilalți trebuiau să muncească pînă la abrutizare ca să o transforme în realitate). S-a spus pe bună dreptate că tiranul, neputînd să intre în istoria țării, s-a străduit să intre în geografia ei. Cam așa s-a întîmplat și cu literatura. Scriitorilor li s-a cerut, deci, să creeze opere monumentale, adică însumări de mii de pagini în care să se prezinte panoramic și festivist diferite epoci și mai ales „epoca de aur". Dar ei (cu excepția unor autori minori, oricînd gata să se pună la dispoziția autorităților) s-au tot prefăcut că nu înțeleg ce li se cere. La ipocrizia forurilor, au răspuns cu ipocrizie.

S-a ajuns deci în situația că mulți scriitori aprobau formal îndemnul oficialității de a se promova monumentalitatea, ignorînd în mod deliberat subtextul acestui îndemn. Cînd s-a trecut însă la fapte, s-a văzut clar că pozițiile sînt ireconciliabile. În zadar era monumentală o scriere dacă nu satisfăcea pretențiile subînțelese ale forurilor. Aparatul represiv din cultură se punea imediat în mișcare sau, mai exact, se punea imediat în nemișcare ca să-i blocheze apariția.

Ani la rînd acest aparat „a făcut totul" ca să împiedice reeditarea monumentalei **Istorii a literaturii române de la origini pînă în prezent** de G. Călinescu. Cine nu știa care sînt motivele reale ale tergiversării, putea să creadă că bieții noștri contemporani sînt prea mici față de o operă atît de mare, că n-o pot urni din loc, așa cum nu puteau să-l clintească lilipuțanii pe Gulliver. În realitate, de partea cealaltă, din culise, mîini nevăzute o țineau strîns. De nenumărate obstacole s-a lovit și inițiativa continuării ediției Perpessicius a operei lui Eminescu. Pînă în urmă cu cîteva săptămîni, volumul X al acestei ediții încă era interzis.

Apoi... Eminentul critic și istoric literar Mircea Zaciu a reușit să formeze și să activeze un colectiv de specialiști pentru elaborarea unui dicționar al scriitorilor români. În condiții dintre cele mai precare (absența unor surse de informații satisfăcătoare, frig în biblioteci și apartamente, perspectiva unor recompense materiale mai mult decît modeste) acești oameni au reușit să-și ducă la bun sfîrșit întreprinderea. Dar, în ultima clipă, toată munca lor, investită într-o lucrare cu adevărat monumentală și de o mare utilitate pentru cultura noastră, a fost aneantizată, prin interzicerea dicționarului. Dacă în dicționar ar fi figurat doar doi scriitori — un strălucit cunoscător de expresii populare, de genul „cînd o face plopul mere și răchita micșunele" și o specialistă în interjecția „e-te-te ! — nimic nu i-ar fi împiedicat apariția. Dicționarul ar fi avut, desigur, și coperte de aur.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Mica scriere morală

O ploaie de versuri înălțatu-s-au tiranului în lunga sa viață
Și cu toate acestea autorii lor sfîrșiseră în captivitate
Iar peste capetele tuturor magnolia înflorise din nou...

Televiziune

FĂRĂ CINE - FICȚIUNI !

E greu să fii cronicar TV în aceste zile. Acum, ca și în noaptea. Ziua de 22 decembrie, televiziunea este inima țării. Ea este **istoria...** E greu să fii copleșit de istorie. Dacă timp de cîțiva ani îmi venea ușor să ironizez (cît se putea atunci) „realizările" televiziunii în vechea mea rubrică, suspendată din SLAST, abia acum îmi cam tremură pixul în mînă. Am libertatea și nu știu ce să fac cu ea. Să-mi spun opinia despre adunarea din 12 ianuarie ? S-a spus totul. Și pe cine mazilim ? Să spun că mai văd la televiziune oportuniști și demagogi angajați acolo, care și-au schimbat brusc haina ? Încă nu e cazul, și poate nu sînt eu primul care are dreptul s-o facă. Să plîng la reportajele încă aburite de sînge pe care televiziunea ni le dă ? Am făcut-o ca toată lumea. Să spun că aș vrea încă reportaje, documente brute despre revoluție, iar nu comentarii patetice împănate cu vechile cuvinte obosite, compromise ? Să spun că m-am bucurat văzîndu-l în fine pe Nicu Matei revoluționarul cu barbă care a stat pe baricadele Palatului C.C. și care apoi cu greu a fost ales ca vice în Frontul sectorului 6 (am fost martor) ? Iată însă că setea mea, și poate nu numai a mea, de a vedea eroi adevărați a fost satisfăcută prin reportajul **extraordinar** făcut cu acei oameni, acei tipografi care au scos manifestele împotriva dictaturii. Ei bine despre asta aș vrea să scriu și nu am forța s-o fac. Mă tem de patetism. Tipografii, să le zic ilegaliștii (nu e și acest cuvînt compromis ?) care ne-au susținut moralul cu prețul vieții lor. Nici un film american nu-mi mai poate da emoțiile pe care le-am trăit urmărind reportajul în care acești oameni povesteau, arătau cum au tipărit afișele și manifestele. Cu toată emoția și durerea mă pufnește rîsul : unul din ultimele seriale ale vechii televiziuni acela cu tipografia comunistă ilegală ne releva, (invers premonitoriu), chiar despre asta. Dar acel serial era și o minciună și o ficțiune. Nu mai vreau ficțiuni, nu mai vreau filme artistice contrafăcute, cu personaje strict pozitive și strict negative chiar și despre Revoluția din 22 decembrie. S-au filmat în aceste zile atîția kilometri de peliculă (cine verite) poate cît a străbătut ceaușescul (propun acest substantiv inventat din inconștiență de fiul meu de 4 ani) în jalnica sa „solie de pace" prin lume. Sînt documente, vom avea aniversări. Să nu dăm generațiilor viitoare ficțiuni artistice, să păstrăm cu sfințenie aceste documente și asta să arătăm viitorimii, nu filme de ficțiune revoluționară gen Sergiu Nicolaescu, în care ilegaliștii „făceau totul" pentru viitorul luminos al unei țări ce urma să ajungă pe cele mai înalte culmi ale civilizației cu visul ei de aur. Vreau cine-adevăr nu lozinci și cine-ficțiuni !

P.S. Dragul nostru Tudor Vornicu a murit. Îl avem azi în locul său pe Cristian Țopescu. Bun re-venit Cristian !

GEORGE STANCA

Oameni şi idei

CUI ÎI ERA FRICĂ DE GENETICĂ?

Interviu cu CONSTANTIN MAXIMILIAN

— Ne cunoaştem de mulţi ani, domnule Constantin Maximilian. Am scris despre cercetările şi cărţile tale şi în tot acest timp am acumulat fără să vreau multe din neliniştile şi insatisfacţiile pe care le exprimai faţă de munca ta, faţă de destinul geneticii româneşti, obligată la marginalizare, la subdezvoltare, într-o epocă în care genetica devenise una din primele viori ale ştiinţei mondiale. Să vorbim acum,cu glas tare, şi nu şoptit, despre aceste cauze.

— Mulţi din geneticienii noştri au preluat vechea biologie umană predată în perioada dogmatică, stalinistă, ca singura ştiinţă adevărată. Era evident pentru toţi că lamarckismul cu notele lui darwiniste, întretăiat uneori de noţiuni elementare şi insuficient înţelese era singura disciplină predată pînă acum puţini ani. Iar această biologie se preda la începutul facultăţii, atunci cînd studenţii nu aveau nici un fel de pregătire medicală, iar ceea ce era şi mai tragic era că, cu neglijabile excepţii, şefii disciplinelor de genetică (şi acum în funcţie n.n.) nu erau medici. Aşa s-a ajuns la situaţia absurdă ca genetica medicală să fie predată chiar de agronomi cu funcţii de altă natură ! Nu este aberant ca un om care n-a văzut niciodată un om cu o tulburare ereditară să vorbească despre el ? Aceasta se întîmpla în momentul în care genetica medicală, în accepţiunea ei clasică, se transforma într-o medicină genetică. Diferenţa este imensă ! Ea implică un punct de vedere fundamental deosebit. În acelaşi timp, lucrările practice ale studenţilor aminteau de perioada naivă a primei jumătăţi de secol. Se făcea complet abstracţie de marile performanţe ale ultimelor două decenii de genetică.

— Cum era posibil ?

— Aceşti „dascăli" veneau din vechea gardă de biologi care nu înţelegeau nimic din genetica umană. Şi asta în momentul în care în toate universităţile prestigioase ale lumii ingineria genetică intra în cadrul tehnologiilor de rutină.

— Pentru că tot veni vorba de tehnologii, îmi amintesc de un distins cercetor de la Staţiunea de cercetări pentru cereale şi plante tehnice Fundulea care mărturisea acum cîţiva ani, cu amărăciune, că pentru a ne reprezenta nivelul de dotare al posibilităţilor de manipulare genetică a celulei vegetale ar trebui să ne închipuim o asemenea manipulare făcută cu toporul...

— Era absolut firesc. Genetica românească, tulburătoare prin performanţe şi destabilizatoare politic prin consecinţele ei imediate — de pildă apropiată manipulare a omului în sens bun şi rău — crea valuri de spaimă factorilor de decizie. Genetica românească trebuia să fie marginalizată. Progresul în sine nu interesa pe nimeni. Iar genetica umană, unde destinul aruncă în fiecare an în mijlocul comunităţii zeci de mii de copii handicapaţi, era uitată.

— În timp ce se făcea mare caz de politica demografică, ale cărei consecinţe dezastruoase se vor resimţi mult timp de aici înainte.

— Desigur, deoarece calitatea vieţii, a materialului uman, nu preocupa pe nimeni.Era nevoie de o mulţime uniformă, incapabilă să ia singură decizii, gata oricînd să îndeplinească orice ordin. Genetica era şi este o ştiinţă cu largi implicaţii politice, sociale, morale. Să nu uităm că sîntem una din puţinele ţări din lume care nu are un comitet de bioetică, că sîntem una din puţinele ţări din lume în care nu s-au găsit cîteva zeci de mii de dolari pentru a transforma detecţia prenatală a malformaţiilor dintr-o himeră într-o realitate. S-a scris şi am scris şi eu, de nenumărate ori, că beneficiul economic, mai exact raportul dintre cost şi beneficiu este extrem de avantajos în domeniul geneticii. Cu o investiţie minimă se previne naşterea a mii de copii handicapaţi mental.

— Ani la rînd te-am văzut profund neliniştit de faptul că erai adeseori pus în imposibilitatea de a da un real sfat genetic.

— Este parţial adevărat. Făceam tot ce puteam face cu mîinile goale, sau aproape goale, departe de marele torent internaţional al geneticii de vîrf. Asta nu înseamnă că nu am făcut nimic. Toţi cei implicaţi în genetica medicală românească au făcut tot ce au putut, beneficiind de acordul tacit al Direcţiei ocrotirii mamei şi copilului din Ministerul Sănătăţii. (director dr. Sebastian Nicolau).

— De cîte ori mergeai în ţară cu Brigada ştiinţifică „Magazin" erai aşteptat de zeci de oameni disperaţi. Dădeai consultaţii şi în faţa sălilor unde urmau să se ţină întîlnirile Brigăzii. Eu însămi am văzut asemenea scene. De ce în oraşele importante ale ţării nu existau competenţe care să asigure un sfat genetic ?

— Totuşi, într-un timp, cu greutate, e adevărat, s-au organizat în fiecare judeţ comisiile de malformaţii congenitale care ne dau o imagine relativ exactă asupra frecvenţei şi distribuţiei geografice a malformaţiilor congenitale. În cursul numeroaselor conferinţe organizate cu specialiştii în malformaţii congenitale s-a reuşit sensibilizarea unui număr totuşi relativ mic de medici cu marile probleme ale patologiei ereditare. În acest fel s-a conturat o colaborare mai strînsă între puţinele centre de genetică şi restul ţării. Beneficiile au fost considerabile.

— Este evident că absenţa unor centre de sfat genetic în ţară, ca şi vîrsta maximă specificată de fostul decret, dincolo de care era permisă întreruperea sarcinii, au contribuit la creşterea numărului de handicapaţi.

— Ultimul decret a modificat fără avizul nici unui specialist în genetică umană vîrsta maximă pînă la care era permisă întreruperea sarcinii — de la 40 la 45 de ani. Ori e un fapt banal în genetică, că riscul de a naşte un copil handicapat creşte semnificativ după 40 de ani şi ajunge la 10—12 la sută între 44 şi 45 de ani. Inutil să mai subliniez că această lege era încă o nouă dovadă a antiumanismului ! Lăsînd la o parte faptul că o mamă cu cinci copii la terminarea perioadei reproductive era descalificată profesional. Nu e de aceea surprinzător că mortalitatea maternă este la noi una din cele mai mari din lume. Noi, geneticienii care eram chemaţi să avizăm întreruperea de sarcină, am dat însă întotdeauna avize favorabile, chiar dacă ştiam că sîntem la marginea legii sau în afara ei, şi trebuie să remarc că foarte multe comisii de întrerupere a sarcinii din ţară au înţeles caracterul umanitar al avizului nostru. Probabil că aşa cum am reuşit să reducem parţial procentul dureros de mare al copiilor handicapaţi.

— Ce-i lipsesc azi mai mult geneticii româneşti : ideile sau dotarea ?

— Nu ideile ne lipsesc. Ci în primul rînd o infrastructură elementară şi, de ce n-am recunoaşte, competenţe în tehnologiile de avangardă ale ingineriei genetice pentru că de cel puţin 20 de ani nici un tînăr din ţara noastră nu a fost trimis la o specializare într-unul din marile centre de inginerie genetică ale lumii din S.U.A., R.F.G., Franţa, Anglia. Posibilităţile noastre de informare erau practic nule ; accesul nostru la bibliotecile străine era interzis ; Centrul de documentare medicală nu avea nici un abonament la nici o revistă de genetică. Nu mai puteam trimite nici banalele cereri de extrase pe care le expediam cîndva în toate colţurile lumii şi ne asigurau astfel o informare corespunzătoare. Participarea la congresele de genetică umană rămăsese şi ea de mult o imposibilitate.

— De ce sînt atît de puţini, azi, medicii specializaţi în genetică medicală ?

— Dintr-o raţiune dureros de simplă care este valabilă pentru toată cercetarea ştiinţifică românească. Medicii au preferat să facă orice specialitate, numai cercetare sau laborator nu. Cred că nu mai este nevoie să spun de ce! Prin Laboratorul de genetică al Institutului de endocrinologie C.I. Parhon au trecut de-a lungul anilor zeci de medici trimişi de profesorii lor pentru a se specializa în genetică, dar absolut toţi s-au întors la preocupările lor vechi ; ginecologie, pediatrie etc. Azi însă se impune să continuăm ceea ce am realizat. Avem deja o experienţă deosebit de amplă care ne-a permis să supravieţuim internaţional. Puţinele noastre lucrări figurează în toate cataloagele şi tratatele de genetică medicală din lume. Este firesc că nu putem părăsi acest domeniu. Dar avem obligaţia elementară de a forma tineri care să abordeze domeniile încă inaccesibile nouă, prin specializări în străinătate. Studenţii de azi vor gîndi altfel decît medicii de azi. Ei vor fi obligaţi să opereze cu alte concepte.

— Ai posibilitatea de a contribui la formarea acestor studenţi ?

— Nu. Deoarece eu nu sînt cadru didactic în învăţămîntul superior, ci un cercetător. Dar în cursul anilor am ţinut nenumărate cursuri medicilor chemaţi la specializare, am sensibilizat pe toate canalele posibile comunitatea fie prin radio, articole în presă, fie prin lungile şi chinuitoarele întrebări ridicate de **Un genetician priveşte lumea** sau **Drumurile speranţei**. Sînt întrebări care acum nu au nici un răspuns. Am lăsat cititorilor libertatea de a-l găsi, în acord cu concepţia fiecăruia — religioasă, morală, politică.

— Te-am considerat un mizantrop. Acum un an ţi-am dat o şansă spunîndu-mi că, în cazul tău, mizantropia este o formă de speranţă, de umanitate.

— Nu am de spus nimic. Aşa cum ai spus cred că este cel mai bine.

— Şi ce va face genetica umană acum cînd toate drumurile sînt libere ?

— Pot sugera introducerea, în ultimii ani ai facultăţilor de medicină, a geneticii medicale. Dar numai după ce în primii ani de facultate a fost predat un curs de genetică fundamentală. Pe măsura posibilităţilor, lucrările practice desuete să fie înlocuite cu tehnici simple de inginerie genetică şi citogenetică modernă. Mă gîndesc, de asemenea, la un curs de sindromologie — unul din coşmarurile medicinei. Reamintesc doar că prevenirea eficientă a tulburărilor ereditare impune identificarea corectă a sindromului. Este un coşmar deoarece pînă acum au fost recunoscute aproximativ 6 000 de asemenea erori genetice. În acelaşi timp mă gîndesc la un curs de bioetică.

— Avem vreo şansă să vedem recuperat handicapul geneticii româneşti ?

— Genetica trebuie să-şi găsească locul în viaţa socială şi cea universitară. Sînt convins că-l va găsi. Mai uşor în învăţămînt şi mult mai greu în medicină, inclusiv în cercetare. Numai în măsura în care cercetarea va reuşi să se alinieze marii genetici contemporane prin specialişti şi o bază tehnică adecvată, vom reuşi să demonstrăm că una din cele mai fabuloase ştiinţe ale acestui secol, şi secolului următor, şi-a găsit locul şi în ţara noastră. Comunitatea este fascinată şi de predeterminarea sexului şi de fecundaţia in vitro, de primele tentative de corectare a mutaţiilor cu toate consecinţele devastatoare şi mai este convinsă că destinul nostru biologic va fi ameliorat. Pentru a reuşi în acest sens, geneticienii români au nevoie, ca aerul, de schimburi de idei, de libertatea de a circula, de a întîlni prieteni vechi, de a-şi face prieteni noi venind din aceleaşi zone ale cunoaşterii umane.

Avem nevoie de tineri care să dărîme toate barierele care ne îngrădesc acum. Ei au făcut o revoluţie politică şi socială şi tot ei vor face şi o revoluţie ştiinţifică. România a avut întotdeauna talente, a dat lumii genii. Ele există şi acum. Trebuie să le căutăm. Trebuie să le cultivăm. La urma urmei, viitorul nostru depinde de aceşti tineri. Să nu uităm o singură clipă că geniile sînt produsul hazardului, că supradotaţii nu sînt aşa de numeroşi cît am vrea, dar că ei vor împinge lumea înainte. Pe urmele lor vor veni toţi ceilalţi, constructorii obişnuiţi ai noii civilizaţii.

Constantin Maximilian s-a născut la 1 august 1928. Absolvent al Facultăţii de Medicină Umană 1953. Bursier al Academiei Române 1950—1953 ; cercetător ştiinţific la Centrul de cercetări antropologice, creat şi condus mulţi ani de St. M. Milcu pînă în 1957. Bursă de studii în U.R.S.S. — 1957. Părăseşte antropologia şi din 1958 conduce compartimentul de genetică medicală al Institutului de Endocrinologie C.I. Parhon. A publicat în ţară şi în marile reviste de genetică, internaţionale peste 250 de lucrări. A descris noi sindroame ereditare şi cromozomiale incluse în toate cataloagele de boli ereditare. A publicat numeroase volume consacrate antropologiei — Sărata Monteoru, Studiu antropologic (1964), premiul Victor Babeş al Academiei; Introducere în antropologie, în colaborare cu St. M. Milcu (1967) — şi mai ales geneticii: Genetica umană în colaborare cu St. M. Milcu (1964) ; Endocrinopatiile genetice (1968) în colaborare cu St. M. Milcu şi B. Ionescu — prima monografie din literatura mondială consacrată eredităţii patologiei endocrine ; Sfaturi genetice — în colaborare cu St. M. Milcu şi Daniela Duca (1977). Citogenetica medicală umană (1978) în colaborare cu B. Ionescu ; Patologia sexualizării (1980) în colaborare cu B. Ionescu şi C. Dumitrache ; Genetica umană (1982) ; Dicţionar enciclopedic de genetică — în colaborare cu Doina Ioan (1984) — premiul Victor Babeş al Academiei ; Genetica medicală — în colaborare cu Doina Ioan (1986).

Paralel a publicat mai multe volume consacrate bioeticii : Aventura geneticii (1978) ; Speranţe pentru mai tîrziu (1983) ; Un genetician priveşte lumea (1984) ; Drumurile speranţei (1988).

A redactat mai multe capitole în tratate de medicină, a publicat volume de popularizare a antropologiei şi geneticii în colecţia Ştiinţa pentru toţi etc. — şi numeroase articole în presă. A vorbit despre genetică pe toate canalele accesibile — radio, televiziune, conferinţe.

Biografia i-a fost inclusă în Who's who in science. Membru al mai multor societăţi internaţionale de antropologie (biologie umană), teratologie, genetică. A participat la congrese internaţionale de genetică şi la numeroase manifestări ştiinţifice culturale. A beneficiat de statutul de visiting researcher (U.S.A. — 1968—1969).

Pagină realizată de
MIRELA ROZNOVEANU

glob magazin

SENZAȚIA DE UNIVERS PARALEL

— Secvențe —

Se proiectează o nouă cale ferată, o lucrare de anvergură, — nu o temă ipotetică — un traseu de stringentă necesitate, cu corolarul unei eficiențe antecalculate spectaculoase. Noua cale ferată prezintă o declivitate scăzută, o pantă relativ lină, scurtează traseul existent cu peste o sută de kilometri, legînd în perspectivă municipiul Pitești, prin Vîlcele—Rîmnicu Vîlcea — aceasta ar fi noua linie — cu axa feroviară verticală ce urcă, paralel cu Oltul, spre centrul Ardealului. Dacă n-ar fi fost și alte mari avantaje (dar sînt), tot ar fi fost evident că această nouă conexiune feroviară îngăduie, în fapt, o dirijare masivă a traficului de mărfuri și călători prin defileul deosebit de convenabil, al Oltului. Ceea ce înseamnă : *traversarea Carpaților la o altitudine de numai 360 metri* și nu la o mie de metri, cum se efectuează încă preponderent, trecerea pe la Predeal — alt set de argumente — fiind oricum suprasolicitată. Ca să-și demonstreze integral eficiența, noua linie s-ar fi cerut concepută, inițial a fost, ca o linie dublă și, de la bun început, electrificată. Economia de combustibil, pe parcursul a zece ani de exploatare, ar fi fost de ordinul financiar al miliardelor de lei...

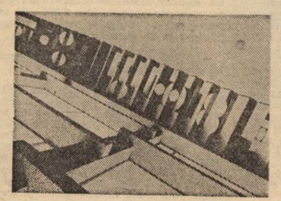

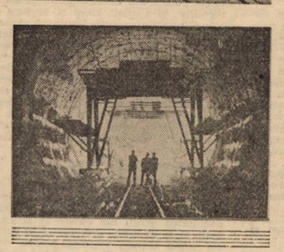

Proiectanții au comparat prin anii '70 un număr suficient de variante, și-au stabilit cu precizie criteriile, din unghiul unei gîndiri receptive la *nou* și la acea *eficiență lucidă*, plasată la antipodul oricărui arbitrar și voluntarism aberant. Dar arbitrariul și voluntarismul au denaturat grav proiectul, linia dublă a devenit... linie simplă, s-a renunțat și la electrificare, construcția a fost tot atît de aberant tergiversată, iar odată începută, brigăzile sale au fost mereu transmutate la lucrări inutile, astfel încît lucrarea în sine, după zece ani, să fie încă neterminată.

■

O situație ca cea consemnată mai sus va fi de neînțeles pentru cei ce vor redacta, probabil, o viitoare istorie a tehnicii românești, peste un deceniu sau două. Au existat, se va spune, reglementări mondiale privind standardele de eficiență, criteriul economisirii combustibililor funcționa pretutindeni în lume încă din 1973,

iar alegerea deciziei optime, ca disciplină și tehnică operativă, tocmai asta își propusese în acest sfîrșit de mileniu : să cenzureze orice tentații simplificatoare, subiectivisme primitive în fapt, „simț comun" alterat și raportări la subcriterii și submentalități spirituale. *A.A. Pervozvanski* — tradus în limba română încă acum 16 ani — ne-ar întreba probabil cum s-a putut accepta acest algoritm al aberației. Admirabilii cercetători de la Worldwatch Institute — *L. Brown, Chr. Flavin, A. Durning* — autori unor sinteze care au percutat, și ar fi putut percuta în principiu orice luciditate, ne-ar întreba deopotrivă *care a fost elementul perturbator al adecvării naturale a creației tehnice la lume* (la starea reală a lumii), de contestare a *viitorului*, pentru că orice aberație desfide prezentul și contestă, dacă nu chiar interzice viitorul. Dosarul acestor deformări, dar asta cere timp, va trebui să cuprindă, dincolo de datele oricărui concret, *mecanismele de scurcircuitare a disponibilităților critice și de anulare a instinctului de autoapărare, din unghiul unei supraviețuiri imediate.*

Calea ferată la care ne-am referit va intra în funcțiune, probabil, peste cîteva luni, dar nefiind electrificată, și nefiind o linie dublă, cum s-ar fi cuvenit, avantajele economice vor fi minime. Indreptarea acestor stări de fapt, ca și a deformărilor din atîtea alte domenii, vor cere noi investiții, pe care economia le va suporta greu... Și cum vom explica celor care au străpuns eroic tunelele de la *Gîbei* și *Plopșina*, care au construit viaductele de la *Topolog, Simnic* și *Simnicel*, că efortul lor a fost ratat printr-un algoritm aberant, nu doar voluntarist, și că remedierea reală acuză nu o construcție, o irosire de timp și de fonduri, ci însăși o malignitate a obedienței împotriva spiritului creativ.

■

Existența unor universuri paralele („Parallel Universes") preocupă nu numai fizica și astrofizica modernă — savanți ca *Fred Hoyle* sau *Richard Gott* — ci și o întreagă literatură S.F. și, implicit, ceea ce considerăm a fi marele nostru public.

Și iată un exemplu de univers paralel: se construiește undeva pe o planetă, Terra-2, bunăoară, o întreprindere cu totul stranie. Un soi de concern metalurgic uriaș care urmează să prelucreze materii prime, aduse de la mii de kilometri distanță. O anti-uzină, din unghiul eficienței, în măsura în care amplasarea uzinei — și însăși rațiunea sa de a fi — exclud rigorile unui univers coerent, cu trei dimensiuni și o funcționare reală, într-un timp măsurabil, uman. La fiecare tonă de material produs, cheltuielile întrec valoarea produsului nou obținut cu peste 50 la sută. Numai în cazul inutilizării totale a instalațiilor s-ar cîștiga enorm... Desigur, se poate presupune o eroare de concepție, un proiect structurat pe date inițial eronate. Dar eroarea — atenție! — se cunoaște de mult (și de multi), dar ea nu trebuia divulgată, ca fiind natura însăși a fenomenului... Trăim — aceasta ar fi ipoteza acestei incredibile stări — într-un univers paralel, în care mecanismele, o dată declanșate continuă să funcționeze cu singura rațiune a perseverării în eroare. Dar mai mult chiar... Se proiectează și se realizează pentru acest combinat, cel din alt univers — un uriaș port siderurgic. Din brațul unui fluviu apropiat se construiește un canal de cîtiva kilometri, menit să lege portul de fluviu. Peste canal se construiește un pod uhitor... Portul, canalul și podul costă la rîndul lor miliarde. În moneda aceluI univers paralel. Construcțiile sînt riguroase, solide, inginerii își fac datoria, irosirile cresc... Ca într-un film cu secvențe incredibile, s-ar cuveni să mai adăugăm că orice asemănare cu portul siderurgic Călărași și construcțiile sale conexe n-a fost voită de noi... Este doar inevitabilă !

■

Să urmărim însă și cum explică Richard Gott (vezi „Întrebările științei", 1988) acest sistem de universuri paralele : Un prim univers — dominat de prezența și manifestările materiei obișnuite — în care prefacerile continue ne obișnuiesc să privim mereu spre viitor — ar fi situat în domeniul valorilor crescînde (pozitive) ale timpului. Pentru zona în care timpul are valori negative, ar rezulta un cu totul alt univers, în care evenimentele s-ar produce în sens contrar față de universul nostru dintîi... Aici ar domina antimateria...

Nu, în universul nostru siderurgic pe care l-am sugerat a funcționat nu antimateria, ci o anti-rationalitate, prin intermediul unor inversări de valori și conștiințe. Din universul acesta negativ, alterat, se poate reveni însă — element esențial — spre universul luciditătii. Nu prin „temponauți", ca-n S.F., și nu cu motoare dezvoltînd supraviteze luminice ; ci, prin eliberarea, probabil, de acea mentalitate a absurdului în stare să accepte pînă și neființa, dacă e în stare să exclame exuberant : „Vai, ce frumos murim..."

La reintoarcerea în universul dinîti, să nu acuzăm doar viziunea de cosmar care ne-a turmentat pe tărîmul timpului negativ... Să încercăm să înțelegem neîntelesul acelui univers paralel al neființei noastre. Pentru a-l face irepetabil.

DOREL DORIAN

Vulcanii, posibili furnizori de energie

În balanța energetică a lumii au fost introduse, cu deosebire după cele două șocuri petroliere, noi surse. Problema energiei a depășit de mult granițele unei țări. Ea a devenit globală. Se vorbește despre o posibilă sursă energetică inepuizabilă datorată fuziunii nucleare (un adevărat „soare" în miniatură), dar și de hidrogen, produs la un preț competitiv, cu ajutorul energiei furnizate de astrul zilei. Ar există și alte promisiuni energetice, precum căldura ce o pot furniza rocile fierbinți din mărunțiaele Terrei, care, la o „primă vedere", ar părea hazardate.

O propunere cu totul neobișnuită este aceea care vizează captarea uriașei puteri a erupțiilor vulcanice pentru a fi transformate în energie. Se vehiculează și ideea de-a dreptul fascinantă a punerii în lucru a mișcărilor seismice, tot în scopul furnizării energiei necesare pămîntenilor. Aceste noi dimensiuni pe care energetica le-ar putea dobîndi în secolul următor, ce va fi marcat, neîndoielnic, de salturi spectaculoase în planul științei și tehnicii, au și fost luate în considerare. Unde și de către cine ? In Uniunea Sovietică, de pildă, de membrii Uniunii cooperativelor tehnico-științifice, inginerești și de construcții pentru folosirea resurselor naturale — „Vita". În temeiul unei atare convingeri, în viitorul nu prea îndepărtat se va putea trece la amenajarea unei centrale electrice de mare putere pe un vulcan activ. Puterea energetică pe care o poate asigura un vulcan este de-a dreptul fantastică. S-a calculat că în „timpul erupției vulcanului Bezimiannîi, din peninsula Kamciatka, s-a eliberat, într-o perioadă de timp relativ scurtă, o cantitate de energie echivalentă cu cea pe care hidrocentrala Voljskaia ar putea s-o producă în... 36 000 de ani !", releva agenția Novosti.

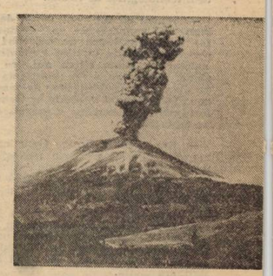

Ar putea rezista o centrală electrică plasată pe un vulcan în momentul în care din conul său ar fi aruncate către înaltul cerului uriașe cantități de magmă și fragmente de rocă ? Intrebarea este întru totul justificată. Valorificarea fantasticului potențial al erupțiilor depinde de răminerea în picioare a electrocentralei vulcanice. Președintele Uniunii „Vita" este de părere, potrivit sursei amintite că, în cazul în care o electrocentrală „va fi construită pe vulcan, erupția nu va mai avea loc..., iar esența proiectului constă în faptul că electrocentrala, preluînd în permanență energia vulcanului, îl „descarcă" și preintîmpină terifianta sa explozie".

În vederea transpunerii în viață a proiectului primei centrale electrice vulcanice, specialiștii sovietici acordă cel mai mare credit vulcanului Koreak. Atuurile sale sînt evidente. Pe vîrful său există, după cum s-a dovedit de către oamenii de știință, o sursă de amestec de abur cu gaz ce are un rol de supapă de siguranță. Prin această supapă se evacuează surplusul de energie. Este limpede că datorită acestei supape naturale „probabilitatea unei erupții este mică și construcția electrocentralei nu va fi legată de un pericol mare". sînt de părere specialiștii din cadrul Uniunii „Vita". Ar putea fi soluționată și problema prezervării mediului înconjurător în cazul construirii ineditei unități energetice ? Și pentru această întrebare există un răspuns. Favorabil, desigur. Prin amenajarea centralei electrice sub pămînt (nu deasupra conului vulcanic sau în apropiere, pe versanții săi), exploatarea ar putea fi controlată, în permanență, iar prejudiciile aduse mediului ambiant ar fi minime.

Și o altă ipoteză în legătură cu folosirea energiei vulcanilor pare neverosimilă. Este vorba de posibilitatea menținerii temperaturii și presiunii în profunzimea vulcanului sub nivelurile critice. Pe această cale se va putea preintîmpina erupția. Ar fi eficiente și puțurile forate direct în „cazanul" vulcanilor ? Desigur, sustin specialiștii sovietici, întrucît forările ar avea darul să contribuie la reglarea ieșirii amestecului de abur și gaz. Asemenea reglări ar fi în măsură să permită funcționarea optimă a vulcanului. Energia nu ar mai fi acumulată pentru explozie, iar vulcanul s-ar descărca continuu. Și, astfel, energia sa ar putea fi oferită centralei electrice.

Valorificarea energiei vulcanilor, este o ipoteză plauzibilă, nu numai în ideea obținerii unei uriașe surse de energie, dar și a diminuării pericolului erupțiilor. Chiar și a seismelor. Se impune, totuși, a fi întreprinse corectări și verificări temeinice, înainte de a se purcede la drum, de a „convinge" vulcanii să lucreze în beneficiul omului și a nu-i mai lăsa să se trezească din somn pe neașteptate, evitîndu-se adevărate cataclisme naturale.

D. FILIP

glob magazin

Secretarul electronic

Pe parcursul a doi ani, „Secretarul electronic IQ-7000" a întrecut toate recordurile de popularitate, în Japonia, vînzîndu-se peste un milion de asemenea dispozitive care au un aspect similar cu microcalculatoarele. Deși are dimensiuni mici, aparatul oferă o multitudine de „servicii". El dispune de un calendar pentru 199 de ani, posesorul putînd să-și înscrie în prealabil planurile sale pentru oricare din zilele dorite. In ziua și la ora programată secretarul electronic aminteste posesorului despre măsura prestabilită, printr-un semnal sonor, iar pe un display apar indicații despre ceea ce trebuie făcut. „Cartea de telefon" incorporată în aparat permite afișarea imediată a numărului de telefon și a adresei persoanelor cunoscute. Regimul de lucru al „cartotecii" permite să se înscrie pînă la 512 litere în fiecare pagină a memoriei electronice pusă în ordine alfabetică. Ceasornicul aparatului indică ora din 212 mari orașe ale lumii. Secretarul electronic dispune și de un calculator pe al cărui display este afișat nu numai rezultatul calculelor, ci și evoluția lor.

Suplimentar sînt oferite, la cerere, blocuri de memorie în care sînt introduse cele mai diferite programe : dicționar explicativ al limbii engleze pentru 32 000 cuvinte și noțiuni, și un dicționar de sinonime pentru 300 000 cuvinte. Există și un program care asigură folosirea și scrierea corectă a cuvintelor, precum și un altul al ghidului de conversație, care permite găsirea rapidă a uneia din 450 cele mai utilizate fraze pentru discuții în limbile engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, suedeză, japoneză și chineză. „Secretarul electronic" poate fi purtat în buzunar.

Energia solară la... lucru

Astăzi, întreaga omenire caută soluții neconvenționale pentru obținerea energiei în perspectiva unui viitor mai îndepărtat sau mai apropiat cînd resursele convenționale de energie ale Terrei, combustibilii fosili, vor secătui. Și energia obținută prin conversia energiei solare este o cale. Nu demult, o firmă japoneză a pus la punct un sistem de încălzire solară al cărui nivel de eficiență este cel mai ridicat din lume : 93 la sută, cu o rată de radiație mai mică de 3,5 la sută. Suprafața de absorbție a energiei solare a acestui sistem japonez a fost dezvoltat în colaborare cu Universitatea din Sydney (Australia). Sistemul a fost deja și patentat în 14 țări. Tuburile colectoare sînt construite exact după principiul sticlei de termos, ceea ce garantează o comportare excelentă chiar și pe vreme urîtă și, în plus, minimalizează pierderile de căldură. Iarna, de pildă, sistemul colectează de 1,7—1,3 mai multă energie solară decît un panou solar obișnuit. Sistemul este folosit la încălzirea apei sau în instalații de aer condiționat.

Cuplul libelulelor

Sexualitatea la animale și cîteva bizarerii

„Sînt fascinat, ne spune Carl Sagan în cartea «Creierul lui Broca», recent apărută la Editura Politică, de ideea pe care am subliniat-o în cartea mea «The Dragons of Eden» (Balaurii raiului) conform căreia durerea de la naștere este resimțită de femei indeosebi datorită creșterii enorme a creierului uman în ultimele cîteva milioane de ani". O idee interesantă, ca mai toate ideile acestui laureat al Premiului Pulitzer. Dar citind despre cercetările unor specialiști ai Laboratorului de neurobiologie din Marsilia, nu-mi pot stăpîni întrebarea legitimă : și musca tețe suferă durerile facerii ?

Tată de ce întrebarea este legitimă : musca tețe este o gestantă model, producînd o singură larvă o dată, după ce așteaptă ca progenitura să-și încheie *in utero* toate fazele de dezvoltare pentru a o aduce pe lume. Doi hormoni specifici vor declanșa *nașterea*. Se naște o singură musculiță, apreciată de specialiști ca dolofană. Însă asta nu e totul, amănuntele ajungerii la „maturitate" a odraslei sînt extraordinare. Să le luăm pe rînd : 1) alimentația — se poate vorbi de o adevărată „alăptare" pe timpul gestației. Ramificate în tot abdomenul femelei fecundate, glandele mame comunică direct cu orificiul bucal al larvei ; în acest loc, peretele uterului se dilată în papile (un fel de „tetine" ale mucoasei), de unde musculița extrage sucul hrănitor ; 2) respirația — în regiunea laterală a corpului, insectele dispun de mici orificii pe unde pătrunde aerul în trahee. Un astfel de sistem respirator are și musca tețe, însă la ea stigmatele sînt modificate ; acestea formează o pereche de protuberanțe orientate spre orificiul genital al mamei, ceea ce permite musculiței să respire în voie.

După zece zile cu acest regim gestațional, încep contracțiile și progenitura vine pe lume prin orificiul anal. Cine este aceastămamă formidabilă ? Musca tețe este un dipter din Africa, din specia glossina ; trăiește aproximativ 6 luni și dă naștere numai la 12 progenituri ; este susceptibilă să transmită omului tripazomiaza (maladia somnului) numai dacă este parazitată de protozoarul tripanozom (flagelat monocelular), care ajunge în glandele ei salivare.

O șopîrlă braziliană a produs la rîndul ei stupoare embriologilor americani. Aceasta, ca toate reptilele, este vivipară, reține ouă fecundat în căile genitale unde are loc dezvoltarea. Rezervele acestuia (vitelina) sînt suficiente. Dar iată că șopîrla în cauză face ouă foarte mici, mult mai mici decît normal și compensează lipsa de hrană prin *dezvoltarea unei placente* care asigură aportul nutritiv embrion ! Ca să fie sigură de sănătatea odraslei, ea își lungește gestația la 8—12 luni. Avem de a face cu o șopîrlă excentrică, hotărîtă să răspundă apetitului nostru pentru inedit, pentru incredibilul adevărat ? Să recunoaștem că natura nu și-a spus deloc ultimul cuvînt. Și iată de ce.

V-ați putea imagina o discuție a unui cuplu de șopîrle Gecko-pantera (originară din Iran și Pakistan) de acest fel : „Știi ce dragă, hai să facem de data asta băieți, că fete avem destule", la care femela ar răspunde : „Eu zic jumate fete, jumate băieți, așa cădem la învoială". Pe ce se bazează aceste replici imaginare ? Pur și simplu pe faptul științific demonstrat (pe care-l știau înaintea noastră) că sexul „copiilor" depinde de temperatura la care se dezvoltă ouăle. Dacă perechea respectivă de Gecko-pantera vrea băieți, temperatura incubației trebuie să fie situată între 29—32°C ; dacă vor fete, temperatura se va afla' între 26 și 29°C (mai puțin pretentioase). Biologii americani W. Gutzket și David Crews au suportat cu bine și întrebarea : dacă temperatura oscilează foarte puțin în jurul lui 29°C ? Răspuns : puii născuți au reacții cînd ale unui sex, cînd ale celuilalt, într-o totală degringoladă sexuală. Și în acest caz există însă excepții care întăresc regula. Din „greșeală", se pot naște fete la temperatura de incubație a băieților. Comportamentul lor este însă fățarnic : cu femelele se poartă ca masculi și cu masculii invers. Această ipocrizie nu caracterizează însă pe masculii născuți din greșeală la temperatura de incubație a femelelor. Ei se vor purta întotdeauna ca masculi (nu o spun cu răutate !).

Profesorul Gibbs, biolog al Asociației de biologie marină, adaugă celor de mai sus că și poluarea are efecte asupra sexului. Dovada ? Moluștele purpurii de pe litoralul britanic al Canalului Minecii sînt în pericol de a nu mai putea perpetua specia. Femelelor li s-a dezvoltat un membru viril și un canal spermatic, iar reproducerea a început să stagneze. Oamenii de știință sînt de acord că numai modificările ecosistemului lor au determinat modificările sexuale ale respectivelor moluște. Petrolul, bată-l vina !

Douăzeci de minute de „tandrețe" și un minut pentru fecundare. Așa înțelege masculul libelulei (găsiți-i dv. denumirea, poate libelulei) să acționeze în noaptea nunții, căci reproducerea se face într-adevăr cu multă discreție (dar nu și pentru oamenii de știință). Ce face respectivul mascul în acest, răstimp ? In primul rînd se preocupă minuțios de a curăța receptaculii femelei de urmele lăsate de masculii precedenți, pentru a fi sigur că ouăle vor fi fecundate doar de „personalitatea" sa. Procedura este următoarea : cu ajutorul unor cleștișori din extremitatea abdomenului, el își scoate un apendice cu care se prinde de „ceafa" femelei ; aceasta își întinde la rîndul ei abdomenul de-a lungul masculului și se fixează de toraxul lui, unde se află rezervorul seminal. Această veritabilă remorcare are drept scop protejarea „iubitei" de asaltul altor masculi. Tandemul se poate deplasa liber la suprafața apei și, din păcate, poate deveni ușor pradă pentru broaște și pești. Deci, conform selecției naturale, numai masculii vînjoși pot asigura reproducerea în timpul ceremonialului nuptial.

Unul din mesajele gravate pe plăcuța cu care sonda spațială americană „Pioneer 10" a scăpat din sistemul nostru solar reprezintă un bărbat și o femeie (bărbatul are mîna ridicată, în semn de salut). Cei ce o vor examina își vor da probabil seama că se fac referiri și la sexualitate. Dar pînă ne vor transmite ce au înțeles, vom ști noi totuși despre acest subiect ?

PAUL IOAN

telex

● **Robotul mobil realizat de specialiștii Institutului tehnic superior din Moscova este capabil să atace cu succes pante cu o înclinație de 30 de grade, să ridice și să tracteze greutăți maxime de 150 kg și, respectiv, 500 kg. Deplasarea se face pe șenile confecționate din material plastic. Robotul dispune de sisteme de vedere și de faruri pentru iluminat pe timpul nopții, de un manipulator și o lamă de buldozer sau o cupă de excavator. Cu ajutorul unui aparat incorporat, robotul poate măsura radiațiile în zona sa de activitate, ceea ce îl face deosebit de util în locurile de muncă nocive sau foarte grele.**

● **Intr-un minut poate culege 98 la sută din fructele a doi pomi fructiferi, aceasta este performanța primei combine de recoltat a diferite soiuri de fructe realizate în Iugoslavia.**

● **Cloroformul metilic și tetraclorura de carbon contribuie la distrugerea stratului de ozon (scut protector al vieții pe Terra față de razele ultravioletе ale Soarelui) susțin experții Agenției americane pentru protecția mediului înconjurător. In opinia acestor specialiști, cei doi compuși chimici vor trebui să fie incluși de semnatarii Protocolului de la Montreal pe lista clorofluorocarbonilor a căror utilizare să fie interzisă.**

● **Avionul de pasageri nepoluant „A 540 H_2" pe care societatea vestgermană „Messerschmitt-Bölkow-Blohm" (MBB) și-a propus să-l realizeze în anii '90, va utiliza șase motoare de propulsoare. Alegerea a și fost făcută. Cele șase motoare, de tipul „CFM 57 H_2", au o forță reactivă unitară de 18,5 tone. Fiecare motor va fi alimentat cu hidrogen prin intermediul unor turbopompe derivate din cel al motorului HM7, care echipează etajul criogenic al rachetei**

● **Dis selor bi zintă u pentru tin ex Distrug pădurile o realit ea antr rea eco contribu rea Cesu și anim alarmar tropical in prin rii exc permit ducția temn și naci poli ce inade**

● **De tervenit ingropa în țevil incluse**

c superior al „Ariane".

garitia resur- ologice repre- n mare pericol omenire, sus- pertii F.A.O. rea masivă a tropicale este ate tragică și cenează pierde- sistemelor care ie la menține- rselor vegetale le. Diminuarea tă a pădurilor e se datorează, ipal, exploată- sive a acestor ce pentru pro- industrială de promovării u- lici demografi- evate.

feetuințile în e în cabinele e în zidărie. e și conductele in construcții

pot fi depistate cu ușurință grație unui detector de materiale realizat în Franța. Aparatul, prevăzut cu un cap sensibil și mai multe bobine poate descoperi orice obiect metalic pierdut sau ascuns. Reglarea sensibilității detectorului se face vizual, prin compararea luminii de- gajate de două diode electroluminiscente. Orice masă metalică ce apare în cîmpul vizual al bobinei determină semnalele luminoase și sonore.

● **Eroziunea materialelor de construcție ale clădirilor nu se datorează, după cum afirmă cercetătorii francezi, doar anhidridei sulfurice, ci în egală măsură, oxidului de azot din mediul înconjurător. Pentru a se evita poluarea acerului cu această din urmă substanță ar trebui să se renunțe la carburanții fosili...**

● **O eliminare înțelegerea unui mare credit vulcanului Koreak. Atuurile sale sînt evidente. Pe vîrful său există, după cum s-a dovedit de către oamenii de știință, o sursă de amestec de abur cu gaz ce are un rol de supapă de siguranță. Prin această supapă se evacuează surplusul de energie. Este limpede că datorită acestei supape naturale „probabilitatea unei erupții este mică și construcția electrocentralei nu va fi legată de un pericol mare". sînt de părere specialiștii din cadrul Uniunii „Vita". Ar putea fi soluționată și problema prezervării mediului înconjurător în cazul construirii ineditei unități energetice ? Și pentru această întrebare există un răspuns. Favorabil, desigur. Prin amenajarea centralei electrice sub pămînt (nu deasupra conului vulcanic sau în apropiere, pe versanții săi), exploatarea ar putea fi controlată, în permanență, iar prejudiciile aduse mediului ambiant ar fi minime.**

Și o altă ipoteză în legătură cu folosirea energiei vulcanilor pare neverosimilă. Este vorba de posibilitatea menținerii temperaturii și presiunii în profunzimea vulcanului sub nivelurile critice. Pe această cale se va putea preintîmpina erupția. Ar fi eficiente și puțurile forate direct în „cazanul" vulcanilor ? Desigur, susțin specialiștii sovietici, întrucît forările ar avea darul să contribuie la reglarea ieșirii amestecului de abur și gaz. Asemenea reglări ar fi în măsură să permită funcționarea optimă a vulcanului. Energia nu ar mai fi acumulată pentru explozie, iar vulcanul s-ar descărca continuu. Și, astfel, energia sa ar putea fi oferită centralei electrice.

Valorificarea energiei vulcanilor, este o ipoteză plauzibilă, nu numai în ideea obținerii unei uriașe surse de energie, dar și a diminuării pericolului erupțiilor. Chiar și a seismelor. Se impune, totuși, a fi întreprinse corectări și verificări temeinice, înainte de a se purcede la drum, de a „convinge" vulcanii să lucreze în beneficiul omului și a nu-i mai lăsa să se trezească din somn pe neașteptate, evitîndu-se adevărate cataclisme naturale.

D. FILIP

baza de gaze. Este- vorba, deocamdată, de teste. Ideea reamenajării locomotivelor de marșă în locomotive cu gaze are în vedere reducerea cantității de motorină folosită în traficul feroviar, dar și diminuarea poluării mediului înconjurător. Se anticipează că pe locomotivele feroviare se vor putea instala motoare de tipul celor folosite la racheta „Energia". In acest tip de rachetă hidrogenul arde în mediu de oxigen, ambele componente fiind aduse în prealabil în stare lichidă și depozitate la temperaturi foarte scăzute. Produsul arderii în aceste motoare care poi dezvolta o putere foarte mare este apa.

CU CE SE OCUPA ÎN REALITATE „SAVANTA"? [II]

— Printre aceştia era şi Elena Ceauşescu. Ea fusese plasată la facultate într-o grupă special alcătuită sau, mai corect, într-o subgrupă formată din trei persoane şi anume Elena Ceauşescu, Izabela Florescu şi un anume Boiangiu, cărora li s-au ţinu cursuri în particular de către cadre didactice din Politehnică, care îşi dedicau timpul acestei activităţi. În ce măsură cunoştinţele acumulate în acest timp au avut sau nu priză la mintea Elenei Ceauşescu este o chestiune care probabil că se reflectă prin citeva date, să spunem anecdotice. În perioada în care era deja director al ICECHIM, fapt care a survenit după 1965, deci după numirea lui Ceauşescu Nicolae în funcţia de secretar general al partidului, ea obişnuia să se ocupe de problemele cele mai importante ale institutului, cum ar fi, semnarea biletelor de voie, semnarea bonurilor pentru scoaterea de materiale din magazie. În acest sens ar merita notate citeva fapte destul de drăguţe.

— Să auzim.

— Avea un obicei. Absolut toate bonurile de materiale erau în mod automat corectate de ea, înjumătăţindu-le cantităţile cerute, indiferent de necesitatea materialelor respective, de stringenţa problemei. Şi astfel, un colectiv avînd nevoie de o cantitate mai mare de alcool etilic pentru efectuarea unor lucrări a trecut pe acelaşi bon 4 litri de alcool etilic şi 4 litri de etanol. Orice elev de liceu de clasa a 6-a, a 7-a ştie că etanolul şi alcoolul etilic sînt una şi aceeaşi substanţă. Ei bine, bonul respectiv, ajungînd la Elena Ceauşescu, a fost modificat de ea la ambele rubrici, deci 2 litri de alcool etilic şi 2 litri de etanol, în aşa fel, conform obiceiului său, să rămînă numai jumătate din cantităţile înscrise.

— Mai sînt şi alte anecdote cunoscute în întreaga ţară, printre care şi pronunţarea formulei bioxidului de carbon, care este CO_2, citită de ea „codoi".

— Asemenea anecdote denotă în mod clar cunoştinţele pe care le avea în chimie. Avînd un nivel precar de cunoştinţe, practic se explică „competenţa" ei, care a dus la starea în care se găseşte azi cercetarea în domeniul chimiei, la starea deplorabilă a dotării existentă în cercetare. De altfel, în anul 1977, cînd Centrul de chimie organică a fost alipit la ICECHIM, noi am avut senzaţia că acest institut, avînd-o directoare, era dotat cu aparatură în mod deosebit care, prin poziţia pe care o avea ar fi putut să forţeze obţinerea acesteia. Spre surprinderea noastră am constatat că dotarea lor era inferioară, derizorie chiar, comparativ cu a noastră care aparţinusem de Academie. Nivelul de cercetare în ICECHIM nu a fost niciodată deosebit, ci se situa pe undeva la nivelul permis de dotarea lui tehnică.

— Ce cunoaşteţi dvs., ca specialist şi mai ales în calitate de cercetător la ICECHIM, despre „opera" savantei. Îşi scria ea cărţile sau alţii sînt autorii reali?

— Lucrările editate sub semnătura Elenei Ceauşescu nu au revoluţionat nimic, pur şi simplu pentru faptul că oamenii au lucrat la ele cu ce au avut la dispoziţie.

— Înţeleg de aici că nu ea, ci o anumită echipă de cercetători făcea totul. Aşa este?

— Evident, ei au fost autorii reali, iar valoarea lucrărilor nu trebuie contestată în sine, ci trebuie pusă la adevăratul său loc. Sînt lucrări curente, lucrări pe care orice institut cu o dotare medie le poate efectua, cu condiţia ca oamenii să fie conştiincioşi în munca lor şi să aibă profesionalism. Trebuie menţionat, de asemenea, că lucrările care s-au efectuat în secţia de elastomeri din ICECHIM au fost toate cuprinse în aceste faimoase volume ale Elenei Ceauşescu, publicate pe bani grei şi în străinătate. De fapt, toţi cei care se angajau la secţia de elastomeri erau de la început avertizaţi că toate lucrările efectuate de ei se vor publica, purtînd numele Elenei Ceauşescu în frunte. Deci atît lucrările teoretice, cît şi cele tehnologice, deci brevetele de invenţie obişnuite. De altfel, secţia de elastomeri a transmis de curînd la O.S.I.M. o notă prin care cere retragerea tuturor drepturilor de autor pentru cele 38 de invenţii brevetate, la care Elena Ceauşescu este trecută pe nedrept coautoare. Puteţi să vă imaginaţi că cercetătorii din secţie lucrau sub teribila ameninţare că o eventuală infirmare pe plan internaţional a lucrărilor publicate sub numele Elenei Ceauşescu putea să aibă repercusiuni nefaste pentru ei. Aş putea să menţionez aici că din anul 1978 Ceauşescu Elena a fost în ICECHIM doar de două ori. O dată patru ore într-o „vizită de lucru", împreună cu soţul şi o dată două ore înaintea unui Crăciun, în care am văzut-o ca pe un fulger trecînd, cerînd să se dărîme o magazie pe care de-abia o construisem şi cu care a declarat că nu este de acord, iar a doua zi a trebuit să o dărîmăm.

— După cum se vede, mania demolărilor a constituit o caracteristică a familiei prezidenţiale. De atunci a mai picat prin institut?

— Niciodată, dar lucrările ei au continuat să apară în ţară şi străinătate.

— Ştiţi cum şi-a obţinut doctoratul „savanta de renume mondial"?

— Referitor la doctoratul, susţinut de Elena Ceauşescu, se ştie că el i-a fost acordat într-o conjunctură favorabilă, în anul 1967.

— Ce vreţi să spuneţi prin „conjunctură favorabilă?" Sugeraţi că el i-a fost oferit datorită prezenţei soţului în fruntea partidului?

— Şi asta, dar mai ales prin faptul că, în acel an, a fost promulgată o lege privind doctoratele, în care se permitea ca anumite categorii de cadre didactice ajunse chiar conferenţiar sau profesor universitar, fără să aibă titlul de doctor şi, de asemenea, cercetători aflaţi în categorii superioare, fără a fi doctori în ştiinţe, să-şi poată susţine teza de doctorat fără stagiu şi examen de admitere, cu condiţia să posede o lucrare ştiinţifică.

— Cam derizorie şi neserioasă această lege. Nu-i aşa?

— În fine, legea-i lege. În această situaţie s-a aflat şi Elena Ceauşescu. Şi atunci, în cadrul secţiei de elastomeri a fost elaborată o lucrare ştiinţifică intitulată „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului", care a fost prezentată de Elena Ceauşescu drept cercetare personală, spre a i se acorda diploma de doctor. Contribuţia ei la această lucrare, ca şi la toate celelalte apărute sub numele său, subliniez încă o dată, este practic nulă. Teza urma să fie susţinută public în Institutul politehnic din Bucureşti, avînd drept conducător de lucrări pe profesorul Cristofor Simionescu de la Institutul „Pentru Pomi" din Iaşi. Susţinerea a fost deci anunţată public exact în ziua cînd urma să aibă loc, dar cei care s-au dus la ora stabilită să o audă ce spunea au fost informaţi că evenimentul avusese deja loc, cu „uşile închise". Nimeni nu ştie cine a fost practic de faţă cînd şi-a susţinut teza.

— Cum arăta cabinetul de lucru al Elenei Ceauşescu?

— Cabinetul se afla la etajul întîi în clădirea nouă a ICECHIM. El este compus din două săli, să spunem,o aşa-zisă sală de consiliu unde se găseşte şi biroul de lucru, împreună cu o masă lungă la care se puteau aşeza cei chemaţi pentru „analiza" unor probleme şi o a doua de circa 20 m.p. în care se găsea o odaie de odihnă, cu fotolii, canapele, tablouri de un gust prost. Cabinet de odihnă nu se ştie după care oboseală. N-am găsit înăuntru decît hîrtii vechi, practic de cînd ea nu a mai apărut la institut. Totul arăta că aici nu s-a lucrat efectiv niciodată.

— Putem confunda ICECHIM cu Elena Ceauşescu?

— Cred că institutul, în timp, nu a însemnat numai Elena Ceauşescu. Există aici, în acest moment, 1 700 de oameni. Dintre ei au fost unii care, într-o măsură mai mare sau mai mică, s-au aservit sistemului creat de Elena Ceauşescu chiar în cercetare şi au reprezentat şi încă mai reprezintă în acest moment nişte frîne în schimbarea mentalităţii. Dar este de datoria noastră, şi simt că o vom aduce la îndeplinire, ca pe toţi aceşti oameni care nu sînt în stare să aibă o mobilitate de gîndire în aşa fel încît să restructurăm totul într-un mod viabil, într-un mod care să permită o cercetare ştiinţifică adevărată, să-i îndepărtăm, cel

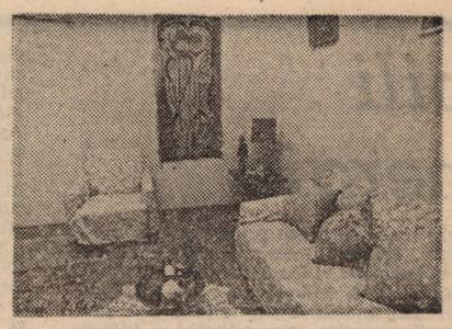

puţin din anumite poziţii cheie pe care încă le deţin, poziţii cheie între ghilimele, pentru că în ICECHIM nu prea deţinea nimeni aşa ceva, în afară de Elena Ceauşescu. De altfel, în acest moment, în structura institutului lipsesc opt directori. Toţi directorii care dintr-un motiv sau altul dispăreau — deces, fugă în străinătate, demisie — nu au mai fost înlocuiţi. Toate aceste posturi vom avea grija şi atenţia să fie ocupate de oameni competenţi profesional, de oameni care să fie oneşti, astfel încît să nu se mai poată întîmpla lucruri care s-au întîmplat, iar cercetarea ştiinţifică să fie orientată pe drumul care trebuie.

— Puteţi anticipa acest drum?

— Din discuţiile pe care le-am avut în ultimele zile cu conducerea ministerului, cu Comisia de ştiinţă şi învăţămînt a Frontului Salvării Naţionale au reieşit o serie de sarcini foarte clare referitoare la redresarea industriei chimice româneşti. Poate că, în fine, acum ne vom ocupa de modernizarea acestei industrii, cu adevărat. Pînă acum, cel puţin formal, eram puşi în aşa-zise programe de modernizare care, practic, prevedeau înlocuirea unei pompe, schimbarea cîtorva conducte, mutarea traseului pe care se plimbau maşinile prin combinate, dar niciodată nu ni s-a cerut să ne ocupăm de tehnologii. Deci să vedem de ce nu merg uzinele, tehnologiile, ce se poate face ca totul să lucreze bine. A existat o greşeală foarte mare. S-au importat foarte multe licenţe la un moment dat, în perioada 1968—1975 şi a existat acea dezvoltare economică industrială forţată, practic peste posibilităţile ţării.

— Perioada „miracolului economic românesc", clădită pe împrumuturi nesăbuite care au ruinat ţara.

— Aşa este. Toate tehnologiile care au fost cumpărate atunci nu au mai fost asistate de cercetarea ştiinţifică. Or, ele, din acest moment, au început să se învechească. Acum au 20—25 de ani de cînd funcţionează şi sînt învechite nu numai ca instalaţii, ci şi ca mod de concepţie.

— Prin urmare, faimoasele declaraţii despre modernitatea chimiei româneşti reprezintă în realitate nu numai minciuni sfruntate, ci exprimă dezastrul fiarelor vechi. Care poate fi mijlocul de remediere a situaţiei grave în care ne-au aruncat Ceauşeştii?

— Sarcina noastră, a cercetării ştiinţifice în acest moment, va fi practic să ne ocupăm de toate instalaţiile care există în industrie, de toate aceste tehnologii rămase în urmă din punct de vedere tehnic, ca şi al concepţiei. Sînt sarcini deosebit de grele pentru că multe din aceste tehnologii nu le-am avut niciodată în atenţie, niciodată nu ne-am ocupat de domeniile respective şi aici pot numi sinteza amoniacului, a acidului azotic, chiar tot felul de procese utilizînd catalizatori pe bază de metale nobile, platină, rodiu etc. Sînt lucruri de care nu ne-am ocupat şi sînt domenii de cercetare pe care acum le vom iniţia, în aşa fel încît să ne putem înscrie în aceste sfere la nivelul ştiinţei mondiale, la nivelul tehnologiilor existente în acest moment în lume.

GH. BRĂTESCU

FORMIDABILA LECŢIE DE PSIHOLOGIE (II)

Continuăm aici convorbirea pe teme de parapsihologie cu profesorii Paul Popescu Neveanu şi Mihai Golu, publicată în numărul anterior al revistei noastre.

— Din nefericire, cel mai bun dintre noi, Mihai Golu, a căzut victima acestei înscenări.

— În ce mod?

— El a fost chemat de ministrul de pe acea vreme, Aneta Spornic, pentru a expertiza şi extrage sîmburele de raţional, vorbele aparţin chiar acesteia, din manipulaţiile sugestiologice ale „guru-"lui improvizat. Căci, dacă era un fachir de înaltă clasă, te putea induce în transă şi manipula. Dar aşa ceva nu s-a întîmplat niciodată. Însă cred că, cel mai abilitat pentru a face analiza acestei murdare şi calomnioase înscenări este însuşi Mişu Golu, a cărui calificare şi operă în psihofiziologie este de notorietate continentală.

— Mihai Golu, să arătăm ţării adevărul în această afacere, care a făcut vîlvă cîndva.

— După cum s-a văzut, în jurul acestei mişcări transcendentale s-au ţesut unele dintre cele mai tendenţioase şi odioase înscenări, ca şi acţiuni represive îndreptate împotriva intelectualităţii umaniste din România.

— În fond despre ce este vorba?

— La solicitarea conducerii Ministerului educaţiei şi învăţămîntului de atunci, din „însărcinarea superioară", C.N.Ş.T. sau chiar „Cabinetul doi", Institutului de cercetări psihologice şi pedagogice i s-a trasat sarcina să organizeze un ciclu de şedinţe cu participarea unor specialişti din afara institutului pentru testarea şi avizarea metodei de relaxare, a metodei aşa-zise de meditaţie transcendentală. Specialiştii care au primit ordin de serviciu, spunîndu-li-se că aceasta este cea mai importantă sarcină socială dată institutului de către minister, anume să analizeze temeinic metoda, au participat la şedinţele respective. Ei au apreciat în unanimitate necesitatea disocierii platformei teoretice naive şi inconsistente, de tehnica de relaxare propriu-zisă cunoscută, de altfel şi practicată în multe centre de psihologie, în antrenamentele sportive, în combaterea surmenajului intelectual, fiind inclusă în cele mai moderne tratate de psihologie şi psihofiziologie. S-a conchis. Textul respectiv a fost înaintat ministerului, afirmîndu-se că specialiştii nu se pot pronunţa nici pentru acceptare, nici pentru respingere, subliniindu-se că premisele teoretice, precum şi formele exterioare asociate nu au nici un sens. Cînd psihologii au repudiat întregul sistem de lucru al acestui „guru" în haine europene, oficialităţile, inclusiv ofiţerul reprezentînd chipurile C.N.S.T., şi-au manifestat violent nemulţumirea, declarîndu-i pe semnatarii documentului drept incapabili. Iată că, după un an şi jumătate, după ce „guru" plecase din ţară fără nici un atestat pozitiv din partea psihologilor români, s-a declanşat atacul represiv împotriva tuturor instituţiilor din care făceau parte cei ce fuseseră solicitaţi pentru expertiză. Nu au fost mai mult de treizeci cei solicitaţi să participe la expertiza practicilor acestui personaj dubios, însă întregul institut, cu 180 de cercetători şi salariaţi, a fost desfiinţat, iar specialiştii, lipsiţi de drepturi civile şi juridice, au fost trimişi să presteze numai munci necalificate. Mai tragic este că, cel puţin 100 de cercetători nici nu au ştiut despre ce fusese vorba şi de ce s-au trezit pe drumuri.

— Nu pricep bine care a fost mobilul represiunilor. Este stranie evoluţia acestei afaceri. „Guru" Stoian era un aventurier de origine română. Nu-i aşa, Paul Popescu-Neveanu?

— Bineînţeles, El a fost racolat de academiciana care practica vrăjitoria pe ascuns. Auzind că avea puteri magice, de fachir, putînd să refacă forţele fizice umane, l-a chemat în ţară şi, ca să se convingă asupra „puterilor" lui, a „dat indicaţia" să fie cercetat de specialişti, mai înainte ca acesta să fie pus la lucru pe pielea „genialei" perechi, care preţuia atît de mult tot ce putea să le insufle „tinereţe". Încercau orice le revitaliza organismul, pasele vrăjitorilor şi magilor în India, în China, în Iran, în Africa, pe unde treceau. Au ajuns să recurgă chiar la transfuzii de sînge de copii.

— Adevăraţi vampiri.

— Pe bună dreptate, el era numit Dracula. Şi acestea nu sînt poveşti.

— Cînd „guru" familiei dictatoriale a fost implicat într-o afacere ilegală, în străinătate, şi în declaraţiile sale a încercat să se apere, invocînd că se bucură de aprecierile psihologilor din România, îmi aduc aminte că presa occidentală a făcut o puternică publicitate faptului că „madam" apela la fachirism. Dezvăluirile lui Stoian au declanşat mînia academicienei. Şi s-a răzbunat. Corect?

— Da, iar aceasta s-a tradus prin iniţierea unei duble represiuni. Mai întîi asupra psihologilor, în special, şi apoi a intelectualităţii româneşti, în general. În rechizitoriile care s-au făcut şi care erau conduse de Mohanu, preşedintele Colegiului de partid al Capitalei, dirijat direct de ordinele cuplului prezidenţial, apărea evident că totul era îndreptat împotriva intelectualilor. Mohanu comunica sancţiunile draconice dictate de la „cabinetul doi".

GH. BRĂTESCU

AU FOST ÎN PLOAIA DE GLOANȚE

Imaginea unui Bucureşti cu clădiri devastate este parcă mai uşor de suportat decît imaginea Bucureştiului îndoliat aşa cum arată el astăzi. La Piaţa Romană, din loc în loc pe Bulevardul Magheru, lîngă zidul Universităţii şi al Institutului de arhitectură, în Piaţa Revoluţiei, dar şi în locurile ascunse în sufletele părinţilor sau doar ale trecătorilor, flori şi lumînări comemorînd morţii. Acei morţi care pe 21 decembrie erau încă tineri, inteligenţi, curaţi şi vii. Ei şi-au dezgolit pieptul şi au spus „trageţi" şi s-a tras ; ei au stat în faţa tancurilor şi au zis „treceţi peste noi" şi s-a trecut ; ei au spus „murim pentru libertate" şi au murit. Pentru ei prima noapte liniştită a început şi vieţi întregi încă îi plîng şi îi vor plînge pînă la sfîrşitul acestui vis care e viaţa. Dar gîndul nostru alunecă fără voie spre „răniţii Revoluţiei" care încă se zbat între vis şi noapte. Vă supunem atenţiei 6 cazuri pe care le-am întîlnit la Spitalul de Urgenţă, 6 cazuri foarte grave de rănire prin împuşcare. I-am văzut şi cu mare greutate am reuşit să le vorbim, un nod în gît şi o piatră în suflet ne apăsau. Şi dacă totuşi am reuşit să-i întrebăm ceva a fost doar pentru că aceşti 6 oameni tineri urmau să plece în străinătate pentru tratament chirurgical şi medical şi, înainte de această călătorie, doream să ştim ce s-a întîmplat. Iată relatarea lor, deseori întreruptă de durere şi chin.

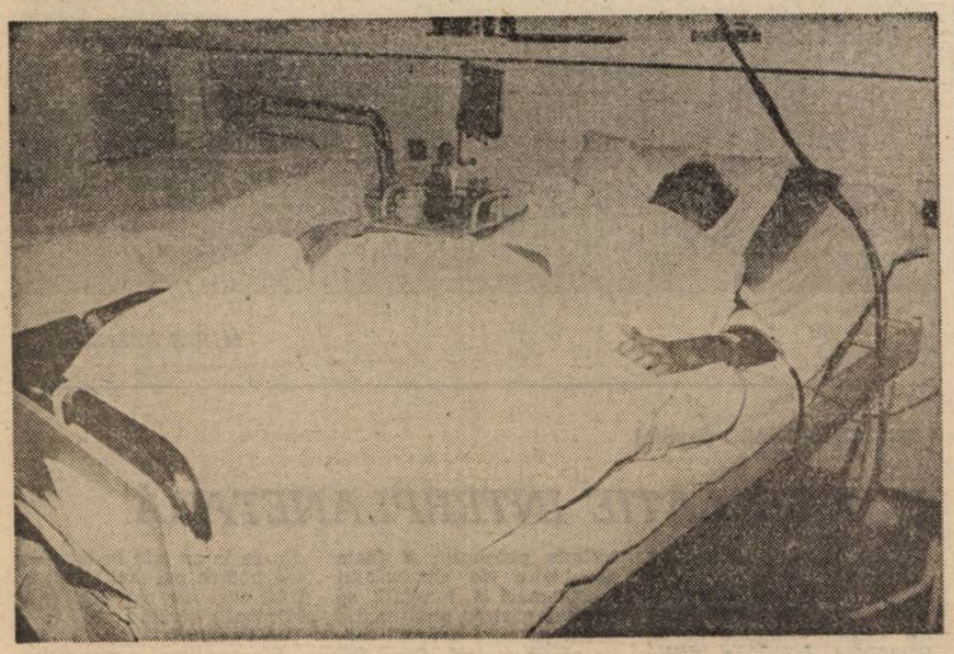

Mugurel Neagu este în vîrstă de 20 de ani, calificat ca strungar, se angajase în urmă cu trei luni ca ajutor de ospătar la Ambasador. Pe 21 decembrie seara împreună cu cîţiva colegi şi alte mii de tineri pe Bulevardul Magheru, el era în dreptul Sălii Dalles. A văzut o jerbă ca de artificii care s-a ridicat în aer, apoi a auzit focurile de armă. Un glonţ l-a lovit şi pe el în coloana vertebrală. Era un dum-dum. A fost transportat la Colţea, operat. I s-au furat hainele şi a rămas gol. Apoi la Urgenţă, operat. Acum îi lipsesc 3 centimetri din măduva spinării. Un băiat tînăr puternic distrus poate pe viaţă.

Cristian Moroşanu este şi mai tînăr, are 18 ani şi este elev la Întreprinderea Autobuzul, anul II, profesională. Simbătă, 23 decembrie transporta răniţi la spital. Cineva i-a spus să se ducă la circa apropiată de Miliţie să ceară întăriri, dar, ajuns acolo, rafalele de armă s-au dezlănţuit asupra maşinii Aro. A fost ciuruit în piept şi în stomac. Apoi, spune, au apărut cîţiva miliţieni, le-au strigat să stea pe burtă cu mîinile pe cap şi apoi să se ridice, în aceeaşi poziţie. „Dar unii erau morţi şi eu stăteam chircit, ciuruit de gloanţe". Mama lui întreabă, aparent pe nimeni : „Cum să tragă într-un copil neînarmat ?". Cu plămînul stîng sfîrtecat, anus contra naturii, abdomen distrus, acest tînăr, a avut puterea să vorbească. „Zile are, poate scapă", spune mama lui Cristian care mai are acasă 3 copii.

Marian Ginghină este militar în termen şi astăzi, 9 ianuarie, cînd stăm cu el de vorbă, împlineşte 23 de ani. Se afla pe 25 decembrie la Otopeni, apărînd nu numai prima zi de Crăciun liber, ci şi prima poartă aeriană a ţării. Un glonţ, tot dum-dum, l-a lovit din lateral, tot în coloană.

Florian Ciurlea este cu un an mai tînăr decît colegul lui de suferinţă, alături de care stă, şi a fost împuşcat cu două zile înainte, pe 23 decembrie pe Antiaeriană. În acea zi, în alt colţ al Capitalei soţia lui năştea o fetiţă, căreia i s-a spus Corina.

Marian Viorel Angelescu are 39 de ani şi a fost lovit de un glonţ tot în coloana vertebrală, tot pe 23 decembrie, în vreme ce se află lîngă zidul Bibliotecii Centrale Universitare. Doar cine nu a văzut cum arată astăzi clădirea B.C.U. nu îşi poate imagina ce a fost acolo. Marian Viorel Angelescu a fost acolo şi plăteşte cu infirmitatea corpului său acest lucru.

Augustin Gabriel Frăţilă satisfăcea de un an de zile stagiul militar în Armata Română. Pe 23 decembrie se afla în faţa Televiziunii, apărînd-o cu preţul

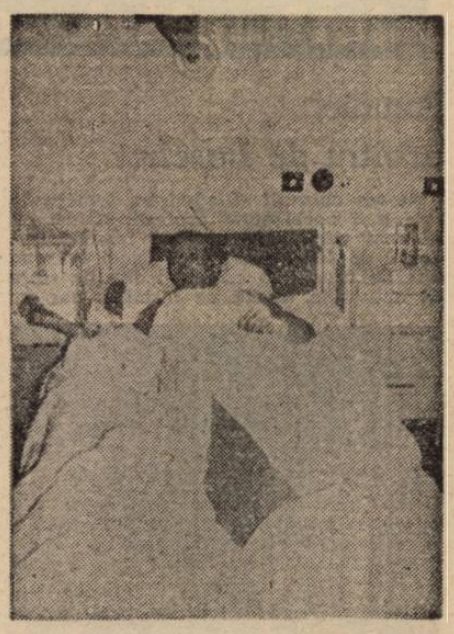

vieţii, împreună cu alţi ostaşi tineri, care, sub gloanţe, făceau acelaşi lucru simplu : apărau cu arma în mînă Libertatea în vîrstă de 2 zile. Ei erau Armata, ei erau Poporul.

Nu am spus atunci cînd a trebuit, dar trebuie să ştiţi, stimaţi cititori, şi probabil trecători obişnuiţi prin Bucureşti, că toţi aceşti tineri, soldaţi şi civili, despre care v-am vorbit în aceste rînduri, cu excepţia lui Cristian Moroşanu, ei înşişi aflat într-o extrem de gravă situaţie, sînt paralizaţi de la mijloc în jos, infirmi din clipa rănirii lor şi în ciuda intervenţiilor chirurgicale. Medicii numesc această infirmitate paraplegie. Dar termenul ştiinţific nu poate ascunde grozăvia realităţii : aceşti tineri au în faţă spectrul unei vieţi întregi petrecute într-un scaun cu rotile. Şi totuşi... Printr-un gest de ultimă şansă şi prin bunăvoinţa Crucii Roşii Internaţionale, celor şase tineri de la Urgenţă li se oferă ocazia de a fi trataţi şi poate salvaţi în spitale din Franţa şi Italia. Lor le-am dorit, la plecare, însănătoşire, deci viaţă normală aşa cum a fost şi sacrificiul lor ; firesc, normal şi pur.

GEORGE CUŞNARENCU

Fotografii de : FRANCISC ZĂICESCU

Cel mai puternic anestezic: bucuria de a fi liberi

Ne aflăm la Spitalul de Urgenţă din Capitală, este 9 ianuarie, o zi însorită, dar geroasă de iarnă şi, pentru privirea din afară, chiar o zi liniştită de spital. Doar personalul medical de aici şi cei aflaţi încă în chinuri ştiu că suferinţa n-a încetat, că martirii Revoluţiei se mai află încă între viaţă şi moarte.

Cu voce calmă şi aparent liniştită, dr. ANDREI FIRICĂ ne mărturiseşte că două lucruri l-au impresionat, ca medic, în primele zile fierbinţi ale Revoluţiei : solidaritatea oamenilor de diferite profesii şi liniştea din sălile de operaţie, calmul şi seninătatea celor care, deşi în situaţii disperate, îşi aşteptau rîndul pentru a fi duşi pe masa de operaţie. Bucuria de a se fi jertfit pentru libertate a ţinut locul celui mai puternic anestezic. Poate că acum, această imagine pare uşor „artistică", dar, fără îndoială, dramatismul acelor clipe cu nervii întinşi la maximum, de speranţă şi disperare, n-a avut nimic comun cu arta. De aici şi intenţia noastră de a le reconstitui fără farduri.

Pentru început, cîteva cifre comunicate de dr. **RADU DOP**, directorul Spitalului de Urgenţă. În perioada 21 decembrie — 8 ianuarie aici au sosit 682 de victime, 343 au fost internate şi, dintre acestea, 34 au decedat, fiind cazuri ce depăşeau posibilităţile medico-chirurgicale, răniţi deosebit de grav. La spital au fost aduşi şi 87 de decedaţi, oameni împuşcaţi mortal sau călcaţi de tancuri. Pentru a putea imagina situaţia de la Spitalul de Urgenţă în acele prime zile de după 21 decembrie, consemnăm mărturia chirurgului Radu Dop : „Deşi în jurul spitalului se trăgea, s-a operat continuu. În fiecare din cele 16 săli de operaţie s-au instalat cîte trei-patru mese de operaţie, la care s-a lucrat concomitent. Adesea s-a intervenit în echipă : neurolog, chirurg, ortoped, internist, operaţiile durînd şi două-trei ore. Am avut bolnavi cu leziuni extrem de grave. Pentru unii e o minune că trăiesc. Personalul Urgenţei a fost întărit de medici francezi, belgieni, olandezi. Au venit aici dotaţi cu tot ce le trebuia, erau capabili să funcţioneze ca unitate independentă. Le-au fost repartizate cazuri, am operat împreună. Cînd situaţia s-a mai liniştit, au plecat. A existat o solidaritate internaţională, dar extraordinară a fost şi solidaritatea celor din ţară. Sute de studenţi medicinişti au sosit în acele zile pentru a-şi oferi serviciile şi ajutorul, însă alături de ei s-au aflat şi studenţi de la Politehnică sau A.S.E. Au venit să ne ajute şi medici pensionari din Bucureşti, dar şi din provincie, îmi amintesc chiar şi de o doctoriţă, stomatolog — atunci n-am avut timp să-i notez numele —, care a lucrat aici ca soră medicală. Am avut şi trei-patru medici români plecaţi din ţară care s-au întors în acele zile ca să lucreze aici, cu noi. Şi aici s-a operat non-stop timp de trei zile..."

S-a operat în foc continuu, sub foc continuu. „La un moment dat, ne spune **dr. EMIL POPESCU**, se trăgea asupra spitalului din blocul „Dinamo", din maşini, din elicopter. Pentru a fi protejaţi, unii bolnavi au fost transportaţi din paturile lor pe coridoare, în grupurile sanitare, pe saltele întinse pe jos. Clădirea a fost apărată".

E adevărat că în spital au pătruns teroriştii, că s-a tras pe coridoare ? întrebăm. „Revista studenţească I.N.G. a afirmat acest lucru — ne spune dr. Andrei Firică — şi tot acolo se afirmă că cinci medici de-ai noştri au fost ucişi. Dar nu-i aşa, acest lucru nu s-a întîmplat, deşi nişte terorişti au încercat să pătrundă în spital sub pretext că suferă de diferite boli sau că sînt răniţi. Învăţaseră bine lecţia, ştiau să simuleze aproape perfect boala. Au fost însă repede depistaţi şi imobilizaţi. La camerele de gardă, echipele care asigurau triajul au avut grijă să facă examene medicale extrem de minuţioase. Aşa se explică faptul că am reuşit să-i identificăm. Sub pretextul că le dăm ajutor imediat, i-am sedat, i-am dus în saloane şi i-am legat de paturi. Trei cazuri. Apoi au fost predaţi organelor de cercetare".

De altfel, zvonurile şi informaţiile false au abundat în această perioadă de maximă încordare nervoasă. Chiar în timpul discuţiei noastre cu medicii din spital, directorul a fost chemat la telefon de primarul Capitalei care se interesa în legătură cu o ştire potrivit căreia spitalul nu ar avea medicamente. Ştirea era falsă. Doar în primele ore ale zilelor „fierbinţi" au lipsit unele medicamente, în special anestezice. Dar în urma apelurilor făcute chiar şi prin intermediul posturilor radio-televiziunii române libere, s-au găsit repede soluţii : Spitalul Elias a pus la dispoziţia Urgenţei, din depozitele sale, medicamentele necesare. În plus, au sosit din străinătate chiar din a doua zi a Revoluţiei ajutoare internaţionale, nu numai medicamente ci şi alimente. Şi în acest caz zvonurile s-au declanşat cu repeziciune. S-a spus la un moment dat că au sosit banane şi nimeni nu le-a văzut, că s-au trimis scurte îmblănite din Japonia (!) care nu au fost repartizate răniţilor... În cele din urmă lucrurile s-au lămurit, mai ales că între timp s-a format un comitet al răniţilor îngrijiţi în spital, format din 14 repre-

zentanţi, care au avut şi au grijă ca ajutoarele medicale şi alimentare să ajungă în posesia celor cărora le-au fost destinate, iar zvonurile false să înceteze. Nu am putut sta de vorbă cu toţi răniţii — în ziua de 9 ianuarie în spital mai erau 115 —, dar toţi cei întrebaţi au confirmat primirea de ajutoare alimentare (portocale, ciocolată, biscuiţi, carne etc.), medicale şi vestimentare.

Am lăsat special la sfîrşit marile gesturi „mărunte" de solidaritate umană, de o frumuseţe fără egal, absolut emoţionante. Le menţionăm, fără a respecta vreo ordine cronologică : ţărani din Voluntari au trimis spitalului doi porci proaspăt tăiaţi pentru a îmbunătăţi hrana bolnavilor. Din altă comună a sosit la spital o maşină încărcată cu pîine caldă, de casă. Au fost chiar bătrîne care au bătut la poarta spitalului pentru a oferi un cozonac sau un sandviş, 3—4 antinevralgice sau cîteva aspirine. De la Buftea s-a primit o cantitate uriaşă de vată şi pansamente, iar de la Feteşti au fost trimise spitalului treninguri, pulovere, mănuşi, căciuli şi ciorapi pentru militarii care au apărat în tot acest timp Urgenţa. Şi în tot acest timp viaţa a mers înainte.

AURORA POPESCU

întîmplări adevărate

Femeie, arbitru de baschet

Ne-am obișnuit să admirăm femeile în cele mai neobișnuite profesii. Astăzi nu ne mai miră să auzim de femei-astronauți, de femei-piloți sau femei ocupînd diferite funcții în cele mai diferite sfere de activitate. Poate ne înșelăm, dar nu

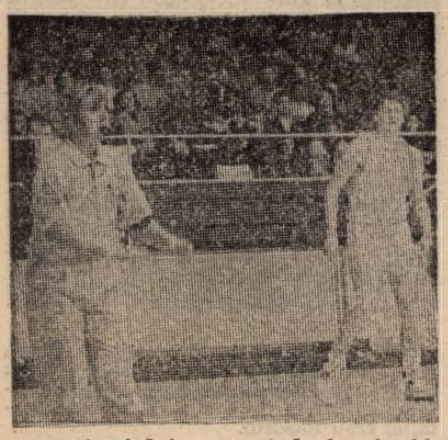

am auzit pînă în prezent de femei-arbitru de... baschet. Noutatea ne-a parvenit din Italia unde, o femeie, Antonella Frabetti (32 ani), din Pozzuoli (Napoli), a devenit prima femeie arbitru de baschet calificată să arbitreze meciuri din seria A. Neîncrederea unor sceptici a fost repede înlăturată. Întîlnirile conduse de ea au fost calificate de specialiști drept foarte corecte, iar ziariștii sportivi i-au acordat note corespunzătoare.

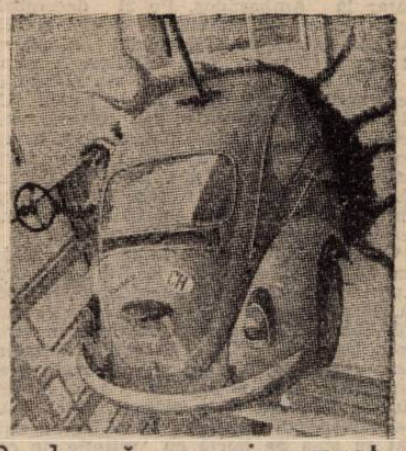

Reclamă cu orice preț

Lumea este plină de oameni extravaganți. Uitați-vă la fotografia de mai sus pentru a încerca să pricepeți de ceea ce poate fi capabil Christoph Peyer, proprietarul unui garaj din orașul Aearburg (Elveția). Pentru a face reclamă atelierului său și a atrage atenția conducătorilor auto care trec prin fața garajului, el a tăiat un automobil Volkswagen în... două, iar partea din față a zidit-o în peretele garajului ! Dacă judecăm după gradul de curiozitate manifestat de toți trecătorii zonei respective, înseamnă că autorul acestei originale reclame și-a atins scopul, cei mai mulți manifestîndu-și curiozitatea în ceea ce privește modalitatea tehnică la care a recurs pentru a putea fixa o asemenea greutate într-un perete...

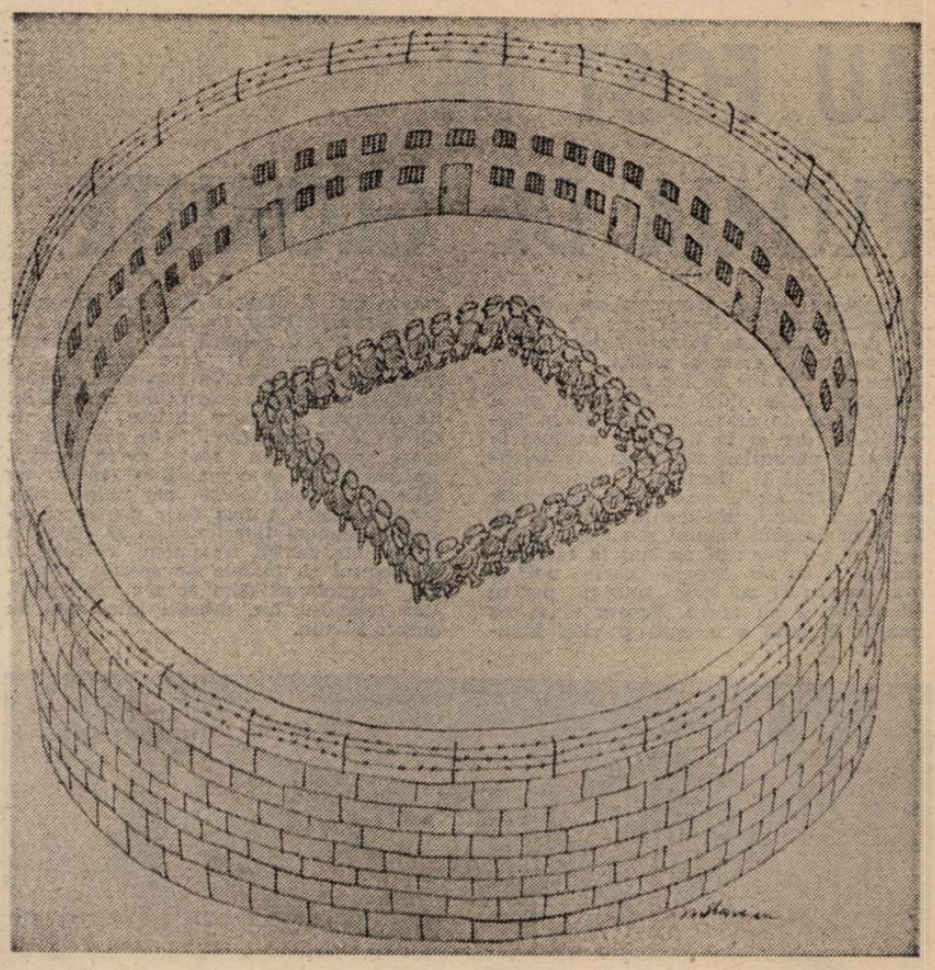

MIHAI STĂNESCU

povestire s.f.

TREI FULGERE PE SECUNDĂ

episodul nouă

Mireasma străină devenise insuportabilă, moleșitoare. Se așeză în cel mai apropiat fotoliu, puse cascheta lîngă el și închise ochii. I se păru că se scufundă într-o apă adîncă, adîncă...

— Căpitane !... Hei, căpitane ! Ce dracu' faci ? Dormi ?

Glasul, puțin răgușit, cavernos, venea ca de departe. Tibald deschise pleoapele. Bărbatul slab, numai piele și os, înalt, din fața lui, îl privea cu ochi stinși, indiferent. Era ras pe cap. Obrajii boțiți ! se strînseseră de-a lungul nasului ascuțit ca o lamă de briceag. Cîți ani să fi avut ? 40—50 ? Toga albă, lungă, prinsă la mijloc într-un lanț ruginit, părea că-i cade direct pe schelet. De capătul lanțului atîrna un ceas deșteptător. Pe degetele mîinilor inerte se înșirau inele din aur masiv. Apariția asta ar fi produs panică pînă și asupra celor mai bravi ofițeri din armata adunată pe Malgamar !

Tibald era uluit. Despre general nu auzise decît legende. Și acum, cînd se afla pentru prima dată în fața lui, imaginea eroului închipuit se prefăcu în țăndări, se destrămă cît ai bate din palme.

Se trezi în picioare. Luă poziția regulamentară.

— Domnule general, cosmonautul Tibald Mart Olivarez s-a prezentat în audiență ! Aștept ordinul pentru raport !

— Băiete, pe loc repaus ! Voce de om cherchelit, încercînd să mai salveze cîte ceva din aparențe. Dar, disciplina mai este încă la modă printre... Cum ai spus că te cheamă ?

— Tibald, domnule general ! Pilot gradul doi, astronave rapide, inginer în construcții aero-spațiale, ecolog, absolvent al Facultății din Zafa, specialist în cantonete italiene, zootehnician și campion în săritura cu prăjina ! Gradul de căpitan mi-a fost acordat după joncțiunea cu nava-ucisător, după cum bine știți...

— Nu știu nimic !... Slavă strămoșilor care m-au învrednicit să te string în brațe ! Întotdeauna mi-am dorit... mi-am dorit...

Se clătină periculos. Căzu în fotoliul din spatele său. Ceasul deșteptător începu să sune isteric.

7.

— Domnule general ! șopti Tibald intrat în alarmă.

— Te rog ! Fără panică. Nu sîntem niște băbuțe sclerozate... Port în singe flacăra vitejilor care au debarcat pe Marte, pe Jupiter și Saturn... Am avut aripi albastre... Astronavele noastre au... au dus în necuprins visul îndrăzneț... Tibald ai spus ?

— Exact, domnule general !

— Tiii ! De ce n-ai spus, băiețaș ? Nu cumva ești mucosul care a șterpelit de acasă nava **Sum** ?

— **Muss**, domnule general !

— Mus, muscă, nu are nici o importanță. Așa noroc nu pică din senin pe capul unui muritor oarecare. Splendidă lovitură ai dat... Ai pășit în istorie, Aldibo, în istorie !

— Tibald, domnule general !

— Și nenorociții ăia prinși în capcană ne-au atacat ca niște lași... Ce mai, ne-au lăsat în pielea goală !

— Încă nu, domnule general.

— Încă nu?... Căile vieții sînt întortocheate și greu de descifrat, băiețaș ! La 40 de ani mă simt bătrîn. O rază tăioasă, strălucitoare îi țîșni din priviri. Toarnă! Mie a cam început să-mi tremure mîna.

Pilotul turnă în păhărețe, grijuliu, băutura alcoolică. Aroma ei îl ameți. Nu mai dăduse pe gît nimic. De cîteva luni. Aymat întinse mîna și strînse în palmă păhărețul plin. Tibald îl ridică în aer, își aduse aminte de ceva și zvicni din fotoliu.

— Pentru victoria lui Malgamar ! toastă cu glas tremurător. Pentru singele curs pe căile necunoscute ale cosmosului, pentru fiii lui curajoși care i-au dus faima printre lumile solare ! Faima !

— Spaima, băiețaș ! Spaima e mai corect.

— În numele glorioasei sale istorii !

Tibald răsturnă în gură licoarea spirtoasă. Icni scurt și se strîmbă amarnic, pierzîndu-și respirația. Răsuflă zgomotos.

— Nu te cred ! lovi Aymat cît se poate de sec. Stelele îmi sînt martore. Sîntem la pămînt, mucosule !

Celălalt parcă nici nu auzise. Reveni în fotoliu mai liniștit ca niciodată. Privi hotărît la general, studiindu-l cu atenție. Pielea măslinie de pe obrajii acestuia se lipise direct pe pomeții colțuroși. Barba nerasă semăna aidoma cu smocurile de iarbă lovite de secetă și văpaie, purtînd reflexe gălbui-roșiatice. Ochii lui purtau însă alte nuanțe, strălucitoare, de animal la pîndă, în putere.

— Domnule general, începu Tibald cu precauție, mi-am permis să controlez starea tehnică a celor patruzeci și cinci de nave existente în acest moment pe Malgamar. Inițiativă personală.

— 46, băiețaș ! Fără **Muss**.

— Patruzeci și cinci. Tornada s-a transformat în clocitoare !

— Uitasem... Muieri afurisite ! Vor să ne convingă să ne lăsăm de meserie ! Fac ce vor și ne pun mereu bețe în roate.

Război psihologic... Dus de la om la om. Iar pentru proiectele noastre de viitor asta poate fi o treabă periculoasă.

— Viitor ? Care viitor ?... Și ce proiecte ?

— Domnule comandant, la nivelul armamentului de care dispunem patruzeci și cinci de astronave pregătite temeinic pentru luptă pot constitui o forță inegalabilă în zona cosmică pe unde ne învîrtim. Dacă adăugăm la aceasta și excelenta pregătire academică a ofițerilor noștri nimeni nu va mai reuși să ne stea în cale...

ROMULUS BĂRBULESCU

(Va urma)

TRISTAN BERNARD (Franța)

CONVERSAȚIE INTERPLANETARĂ

— Ce vor ei să ne spună ?

Aceasta era întrebarea care îi frămînta pe savanții prezenți la Congresul pentru științe spațiale de la Pamplone, reuniune dedicată stabilirii unor mijloace concrete de comunicare între Terra și Marte. În principiu, toată lumea era de acord că semnalele luminoase observate la suprafața Planetei roșii ne sînt adresate nouă, pămîntenilor. Orice altă ipoteză părea exclusă. O planetă nu-și irosește timpul și energia luminînd **a giorno** decît cu scopul de a purta o conversație cu alte corpuri cerești similare. Un procedeu simplu și eficient a propus președintele Congresului, recunoscut pentru deducțiile sale seducătoare :

— Să admitem că marțienii sînt mult mai avansați decît noi, argumentă el. Și că, prin mijloace perfecționate de telefonie și telefoto, și-au dat seama de tot ceea ce se petrece la bordul planetei Pămînt. De ce n-am încerca să luăm legătura cu ei, scriindu-le în franceză ? O astfel de conversație interplanetară ne-ar costa cel mult 22 miliarde de franci !

Specialiști în telecomunicații au arătat că, pentru a scrie unor oameni care locuiesc atît de departe, trebuie procurată o foaie de hîrtie de dimensiuni foarte mari și, totodată, se impune găsirea unui spațiu neted pe care această hîrtie să fie etalată. După îndelungi deliberări, s-a conchis că, pentru o astfel de experiență, deșerturile din Africa centrală sînt cele mai potrivite, inclusiv oazele și satele răzlețe de aborigeni, care au fost rase spre a se evita orice cută a imensei coli de hîrtie. Profitîndu-se de ocazie, s-a procedat, concomitent, la civilizarea unui mare număr de negri și la convertirea la vegetarianism a tuturor canibalilor din Ouandri, Ouandgé și Ouandga, atît de poftitori de carne de om încît au ajuns să se hrănească cu propriile urechi.

În același scop, al conversației interplanetare, au fost rechiziționate toate produsele fabricilor de cerneală, fapt care a declanșat, în Europa, criza cernelii. După ce s-a obținut, prin procedee chimice sofisticate, cerneala cea mai luminoasă, s-a trecut la confecționarea de rulouri-gigant care, trase de boi, au slujit la imprimarea literelor pe suprafața de scris, operație încheiată în patru luni de muncă intensă. Cum semnalele luminoase transmise de pe Marte deveniră din ce în ce mai insistente, s-a hotărît ca, mai întîi, să li se adreseze marțienilor o întrebare scurtă :

— Poftim ?

Fiecare literă a mesajului măsura zece leghe, iar punctul imprimat de i acoperea o suprafață suficient de mare pentru ca un corp de armată să-și desfășoare, în voie, exercițiile. Odată terminată inscripția, la Observatorul spațial din Gabon s-a procedat la recepționarea continuă a răspunsului planetei Marte. Care răspuns a venit relativ repede, în 24 de ore, prin semnale repetate, sub forma unor litere luminoase izolate, transmise una după alta, din 15 în 15 minute. Bineînțeles, Observatorul telegrafia aceste semne tuturor stațiilor terestre, de îndată ce le capta din spațiu. Așadar, la întrebarea pămîntenilor „Poftim ?", răspunsul comunicat de pe Marte a fost la fel de concis :

— Nimic.

O nouă coală de hîrtie a acoperit deșerturile Africii centrale, pe care a fost scris, după șapte luni de muncă, textul :

— Atunci, de ce ne faceți semne ?

Marte risipi, în sfîrșit, neînțelegerea :

— Nu cu voi discutăm, ci cu oamenii de pe Saturn.

Pe asta o știți ?

AUTO MORGANA

Dimineață, în garajul de la subsolul blocului cu confort 1 A, Vecinul de la V verifică pneurile Mercedes-ului său automatic. Vecinul de la III schimbă cureaua de transmisie la Ford-ul soției sale, Excort.

— Plecați în excursie ? se interesează acesta din urmă.

Nu din curiozitate, ci ca să fie amabil.

— Ca de obicei. Și dumneavoastră ? îi întoarce celălalt întrebarea.

Nu ca să primească răspuns, ci ca să nu pară ursuz.

— Noi, nu ! se scuză vecinul de la III. Adineaori am chemat mecanicul să-mi verifice cutia de viteze — explică el, după care devine, brusc, șofer : Știți, ieri am mers atît de tare pe șosea, încît, la un moment dat, stîlpii de telegraf mi s-au părut un gard nesfîrșit !

— Păi, eu de ce credeți că verific pneurile ? replică vecinul de la V, simțind și el nevoia să devină șofer. Tot ieri, am virat în loc atît de repede, încît am reușit să văd numărul din spate al mașinii !

DRAGI CITITORI

Începînd din acest număr reluăm rubrica „Fotografii de la cititori". Vă rugăm să ne trimiteți cele mai frumoase fotografii realizate de dv., criteriul de selecție fiind ținuta lor artistică și nu valoarea lor sentimentală. Avem nevoie de fotografii (reprezentînd și copii, dar și orice altceva demn de interes) care să nu semene cu pozele dintr-un album de familie, ci cu creațiile fotografice dintr-o expoziție. Vă așteptăm. Succes !

CUGETĂRI RECUGETATE

● Goya, ca stare de veghe, e la ordinea zilei: Somnul națiunii naște monștri.

● Unde nu există Dumnezeu, pasărea Phoenix redevine cenușă.

● Predilecția de a face haz de necaz a devenit, la români, un viciu — ne mustra, confratern, pînă mai deunăzi, Europa, neștiind că, tot la români, cine rîde la urmă...

● Ani în șir am tînjit la gîndul lui Brecht : Ce țară frumoasă am avea, dacă am avea-o.

● Prima condiție ca să renaști în eternitate este a muri. Dar, din păcate, nu e singura.

● Țara e un spațiu geografic, Patria — un plebiscit de idealuri, iar Libertatea, aspirația oricărei țări de a deveni o patrie.

● Monumentele, ca și cărțile, sînt un timp concentrat, credea Mircea Eliade. Dar timpul acesta concentrat de unde vine : din piatră, din plumb ? Sau, poate, din Nimic, adică din Totul ?

● Întrucît Dumnezeu ne-a hărăzit cu o inimă bucuroasă, ne va ierta că l-am slujit cu veselie. Cînd nu am plîns de bucurie și nu am rîs de durere, cum ni se tot întîmplă nouă, românilor, rizînd a plînge.

MANOLE AUNEANU

Desen de GIURO VARGA (Iugoslavia)

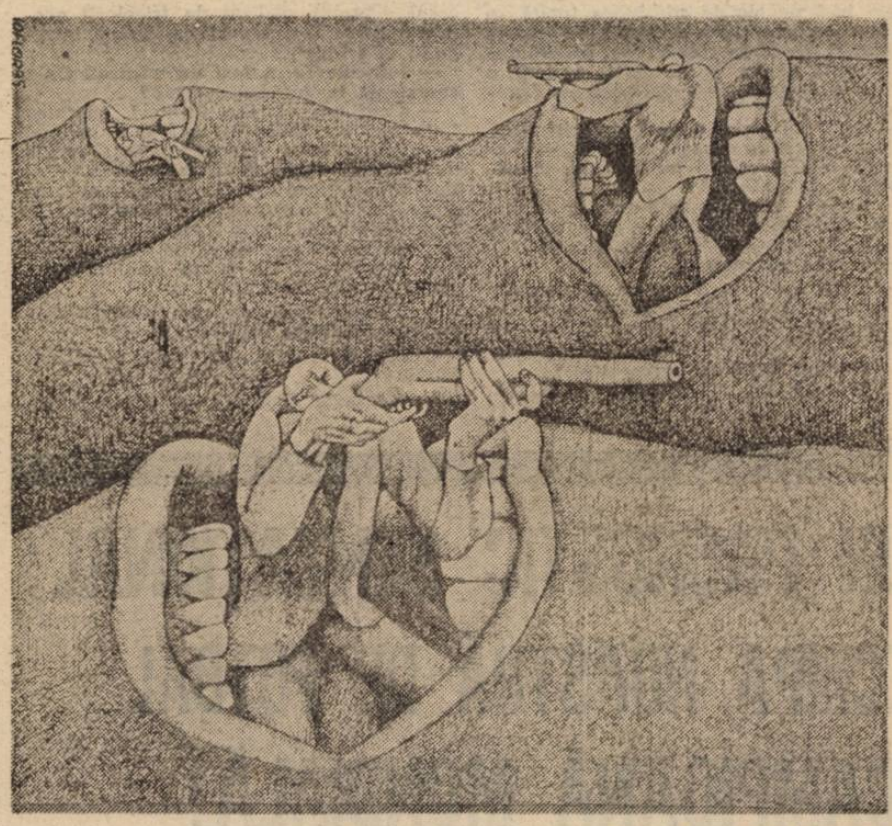

Desen de HELIOFLORES (Mexic)

Pe asta o știți ?

Pe șoseaua ce duce spre mare

Pe șoseaua ce duce spre mare, un agent de circulație urmărea atent traficul intens al mașinilor, asistat de băiețelul său. Un turist străin opri în dreptul lor și întrebă, în engleză :

— La cîți kilometri se află stația de benzină ?

— Poftim ? tresări agentul care, întîmplător, nu cunoștea engleza.

Turistul repetă întrebarea, în franceză.

— Poftim ? reluă agentul, plăcut impresionat de muzicalitatea acestei limbi pe care, ca un făcut, n-o înțelegea.

Turistul insistă, de data aceasta, în germană.

— Poftim ? se înverșună, la rîndul său, agentul la auzul cuvintelor aspre care naiba știe ce puteau să însemne.

Turistul stătu o clipă pe gînduri, apoi formulă aceeași întrebare, în rusă. Însă nici agentul nu se dădu bătut.

— Poftim ? articulă el rar, cu încăpățînare.

Celălalt ridică din umeri, salută și plecă. Băiatul agentului de circulație privi în urma mașinii care se pierdea pe șoseaua ce duce spre mare și spuse ca pentru sine :

— Că multe limbi mai cunoștea străinul ăsta...

La care tatăl replică nepăsător :

— Și la ce i-au folosit ?!

EL. MANU

ALPH WEINER (R.D.G.)

ORDINEA E ORDINE...

Omul în halat alb, impecabil, de la frizeria Gării centrale, ridică din umeri și spune :

— **Regret, dar nu pot bărbieri decît clienții care prezintă biletul de călătorie.**

— **Ați putea face, totuși,** o excepție, am încercat eu să-l îmbunez. Din moment ce sînt unicul client...

— Exclus, domnule, se înclină politicos frumosul Figaro. Trebuie să respect regulamentul.

M-am dus la casa de bilete.

— **Un bilet, vă rog, am cerut.**

— Spre ce destinație ?

— N-are importanță.

— Lăsați gluma, replică energic tînăra casieriță și dădu să închidă ferestruica.

Am oprit-o implorînd :

— Domnișoară, deși nu călătoresc nicăieri, am nevoie, totuși, de un bilet.

— Ce v-a apucat, dacă-mi permiteți să vă întreb ?

— Vreau să mă bărbieresc.

— Aha, înțeleg, zîmbi tînăra casieriță și-mi dădu un bilet de călătorie pînă la Rebnitz, pentru care am plătit 80 de pfeningi.

M-am întors la frizerie, fluturînd, victorios, biletul.

— Acum, mă bărbieriți ?

Incoruptibilul Figaro mă preveni calm, dar categoric :

— **Noi bărbierim numai călătorii, iar dv., după cum ați afirmat mai devreme, nu călătoriți. Și după o clipă de gîndire : Să vedem ce se poate face, totuși... Un moment, vă rog.** Se duse alături, la biroul „Mișcare" și reveni imediat. Mă încunoștiință satisfăcut : **Am telefonat. Veți fi bărbierit, dacă doriți.**

— **Bineînțeles, de aceea sînt aici. La ce scaun lucrați ?**

— **Nu, noi nu avem voie să vă servim. O să vă bărbierească, la Rebnitz, colegul de acolo. Înțelegeți-mă, aici nu au acces decît călătorii autentici, persoanele care călătoresc cu adevărat. Ordinea e ordine...**

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

Pîinea, totuși, e sfîntă !

ANA MARIA-DRĂGHICI, București

șah

FĂRĂ SECRETAR ?

Într-o declarație făcută ziarului „România liberă" și publicată la 11 ianuarie 1990, dl. Mircea Angelescu, ministrul sporturilor, a făcut cîteva precizări privind viitoarele alegeri din cadrul federațiilor. El a arătat că nu vor mai fi „alegeri dirijate", ca în trecut, cînd „cele mai multe funcții au fost ocupate de activiști care nu au întrunit adeziunea totală a adevăraților oameni de sport" ; ar urma să fie promovați în conducerea federațiilor „numai oameni de sport".

Nu știu care a fost situația în alte sporturi, dar în șah nu au fost în trecut „alegeri dirijate", nu au fost de fapt nici un fel de alegeri, a fost o parodie de alegeri. Participanții la ședințe nu au avut posibilitatea să aleagă între două sau mai multe persoane. Le-a fost prezentată o listă alcătuită în prealabil în culisele C.N.E.F.S.-ului, pe criterii obscure și în care competența a jucat un rol foarte mic, dacă a jucat vreunul. Mulți din cei ce trebuiau „aleși" prin ridicare de mînă erau persoane despre care nici nu se știa dacă au avut vreodată legături cu șahul, dacă măcar cunosc acest joc. Erau între ei reprezentanți ai uteceului, ai sindicatelor etc „parașutați" în funcții de conducere. Cît privește analiza situației din șahul românesc pe care trebuia să o prilejuiască această ședință de „alegeri" — situație care în domeniul sportului de performanță s-a deteriorat grav în ultimii ani — ea a constituit în iunie 1989, ca și în anii precedenți, o farsă sinistră dirijată de activiști C.N.E.F.S. În loc să analizeze activitatea din ultimele 12 luni, cum ar fi fost normal, s-a discutat activitatea desfășurată în perioada... 1982—1988 ! ? De ce ? Pentru ca în acest fel să se amintească din nou despre succesele de la Olimpiadele din 1982 și 1984 și să se înghită mai ușor pilula amară a eșecurilor grave de la Olimpiadele din 1986 și 1988 (locurile 18 și 25, față de locul cinci în 1982), contraperformanțe care în mod firesc ar fi trebuit să determine demisii și demiteri. Iar după această „analiză" roză au urmat „alegerile dirijate" în care nimeni, nimeni nu s-a bucurat de „adeziune totală"...

Intenția de a înlesni prin alegeri reale, nemăsluite promovarea în conducerea federațiilor a unor oameni de sport — care nu trebuie să însemne totuși numai foști sportivi de mare performanță, — nu poate fi decît salutată. Numai că în declarația amintită a ministrului sporturilor există o contradicție. Se precizează că la alegeri vor fi aleși „membrii consiliului federal, ai biroului federal și președintele". Ce se întîmplă atunci cu secretarul federal, cel ce are un rol decisiv în activitatea federației, singurul din cei aleși care este salariat al federației ? El de ce să nu fie ales, de ce să fie numit de ministerul sporturilor ? Secretarul federal — în această viziune de om numit — nu va fi purtătorul de cuvînt calificat al șahiștilor în ministerul sporturilor, ci reprezentantul ministerului în rîndurile jucătorilor de șah. Un reprezentant asupra căruia s-ar putea exercita presiuni pentru a continua eventual, practici vechi cînd între altele, li s-au facilitat, unor activiști ai C.N.E.F.S care nu joacă șah și nu vorbesc limbi străine, deplasări la congrese F.I.D.E. sau alte manifestări șahiste de peste hotare. Un secretar federal numit nu s-ar considera — așa cum nu s-a considerat în general nici pînă acum — răspunzător în primul rînd în fața șahiștilor, pentru că nu aceștia l-au ales dintre mai mulți candidați — ci numai față de ministerul care l-a „parașutat" în scaunul federal...

U. VĂLUREANU

STUDENȚEASCĂ

ORIZONTAL : 1) Studiul realizării în producție a mașinilor automate 2) Ramură a medicinii care se ocupă cu sănătatea danturii. 3) Studiul mișcării corpurilor. 4) Limba greacă — Arma unor insecte — Nas de porc. 5) Adverb — Slănină. 6) Îndeminare — Rom. 7) Bec spart în cap — A merge afară — A afla. 8) Pom cu umbră deasă — Rezerve. 9) Despicată — Însă — Conjuncție. 10) Exerciții sistematice. 11) Rea deprindere — Pronume — Conjuncție. 12) Pînză fină — Învățați.

VERTICAL : 1) Urcătoare. 2) Folositor — Cantitate mică de energie. 3) Întăritoare — Cult. 4) Lume (pl.) — Corabie străveche. 5) Femeie cu copii — Probe standard. 6) Fir — Maro (fem.). 7) Sumă — Particulă nobiliară feudală românească — Armăsar. 8) Ilegal — Hazliu. 9) Zodiac : ianuarie, februarie și iunie — Certe. 10) Hrană din alge pentru microorganisme — Fluviu în Egipt. 11) În riscă — Ajutat la catedră. 12) A lăsa din preț — Zi precedentă.

IOAN MUNTEAN
Sibiu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	A	U	T	O	M	A	T	I	Z	A	R	I
2	S	T	O	M	A	T	O	L	O	G	I	A
3	C	I	N	E	M	A	T	I	C	A	■	■
4	E	L	E	N	A	■	A	C	■	R	I	T
5	N	I	E	I	■	O	L	I	B	A	■	■
6	D	■	A	R	T	A	■	T	I	G	A	N
7	E	C	■	I	E	S	I	■	G	A	S	I
8	N	U	C	■	S	T	O	C	U	R	I	■
9	T	A	I	A	T	A	■	O	R	■	S	I
10	A	N	T	R	E	N	A	M	E	■	T	E
11	■	T	I	C	■	I	T	I	■	D	A	R
12	■	A	C	A	■	E	■	C	■	A	T	I

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

AERONAUTICĂ

ORIZONTAL : Traian Vuia — D — Respect — Nucă Actori — Parat — Nir — I — Tu — Ene — Stocat — Salt — Manon — Act — Ac — Ilar — Brăescu — S — Uita — S — Mut — Istorie — Raze — Utilitară — Iz — Na — As — Depana — Enunța — Pilot.

UN PRONOSTIC SENZAȚIONAL: ECHIPA NOASTRĂ DE FOTBAL CAMPIOANĂ MONDIALĂ!

Un eveniment pitoresc al fiecărui sfîrșit de an îl constituie reuniunea celor doisprezece mari vrăjitori ai lumii care, învăluiți în misterul straniei lor profesiuni, se ascund într-un loc secret, invocînd forțele oculte, spre a afla cu ce evenimente majore se va confrunta lumea în viitoarele douăsprezece luni.

Una dintre aceste prezicери este în măsură să ne sensibilizeze pe noi românii și, mai ales, pe iubitorii fotbalului din țara noastră.

Despre ce este vorba vom vedea în rîndurile următoare. Iată-ne deci abordîndu-l pe domnul ministru al sporturilor, Mircea Angelescu.

— Domnule ministru, cei doisprezece mari vrăjitori ai lumii, care se reunesc anual într-o peșteră din Italia și-au exprimat la unison o predicție senzațională. Ei au afirmat că, la Campionatul mondial de fotbal din acest an, echipa României va ieși victorioasă. Ce părere aveți despre această afirmație?

— Ce pot spune altceva decît că momentul reuniunii și al predicției despre care pomeniți a coincis în mod fericit cu Revoluția din România.

Am insistat.

— Și, totuși, trecînd peste acest neașteptat și mistic pronostic făcut de marii vrăjitori, care sînt șansele reale ale echipei noastre reprezentative?

Dl. ministru m-a privit o clipă și a conchis cu seriozitate.

— Să trecem de jocurile din grupă și atunci vom vedea.

Cum acest răspuns avea un iz de sentință oracolară, care prin subtilitatea sa putea fi luat atît ca pronostic favorabil, deci dacă trecem de jocurile din grupă „vom putea vedea ce sînt în stare jucătorii noștri", cît și ca prudență rațională formulată în fond de un membru al guvernului, l-am căutat pe secretarul general al Federației române de fotbal, dl. Mircea Sandu, repetîndu-i întrebarea, la care nu a ezitat să afirme, zîmbind ușor :

— Să-i audă Dumnezeu !

— Mă rog, nu știu dacă Dumnezeu o să se conformeze, deoarece vrăjitorii apelează mai curînd la Satan. Însă, cred că, în mod sigur, dacă vor juca îndrăcit, avem toate șansele să producem cele mai mari surprize din istoria fotbalului mondial. Am dreptate sau, ca nespecialist ce sînt într-ale pregătirii fotbalistice, mă hazardez în afirmații gratuite?

— Nu, nu, așa este. Un joc permanent ofensiv, bine gîndit, sufocant pentru adversari este o cheie care deschide drumul succesului.

— Ce face echipa noastră spre a realiza marele deziderat al tuturor celor care iubesc fotbalul în țara noastră?

— Pot să vă spun că, pînă la plecarea spre Italia a echipei naționale, s-a alcătuit un program de pregătire și de jocuri interne și internaționale. Astfel, fiecare lună, pînă la plecarea la Campionatul mondial, este marcată de acțiuni de verificare a potențialului jucătorilor, cu intenția de a aduce echipa la cea mai bună formă, începînd cu primul joc contra echipei U.R.S.S. La tot zbuciumul nostru avem însă nevoie de adeziunea totală a jucătorilor, factorul determinant în această problemă, ca și de respectarea programului în obținerea a ce ne dorim cu toții, o calificare spre fazele superioare ale Campionatului.

— Surprind aici o notă de pesimism. Există carențe în această direcție, are Federația temeri cu privire la buna pregătire a lotului național?

— Vedeți, jucătorii lotului nu s-au mai reunit dinainte de Revoluție. De aceea încă nu știm ce gînduri au exact.

— Și cînd îi reuniți?

— La 22 ianuarie. Lotul va participa la un turneu în Franța, începînd cu 26 ianuarie. La 4 februarie, echipa va susține și un joc în Algeria.

— Ce mai aveți în perspectivă?

— În martie un joc cu Egiptul, la Cairo ; la 3 aprilie un alt joc în Elveția, la ei în țară. Sperăm să facem tot în aprilie un meci cu Olanda, la București, apoi în mai returul jocului cu Egiptul, în țară. Va urma un stagiu de pregătire în Belgia, între 22—30 mai, incluzînd și un joc amical cu echipa Belgiei la Bruxelles, la 26 mai. Echipa se va întoarce în țară și va pleca la Bari, în 2 sau 3 iunie.

— Nu este prea lejer acest program?

Domnul Albu Marian, trezorierul Federației intervine :

— Programul nu poate fi numit nici lejer, nici precar. El ține de tehnologia de pregătire pentru o astfel de participare, ca și de campionatul nostru divizionar, care trebuie să se desfășoare în condiții bune. Estimăm ca, pînă la 9 mai, Campionatul național, ca și jocurile pentru Cupa României, să fie încheiate.

— Ca să ne menținem în nota de debut a acestui interviu, vă rog să ne spuneți care va fi marele vrăjitor al echipei?

— Echipa ! amintind ce s-a întîmplat la meciul România — Danemarca, succesul deosebit realizat de tricolorii noștri nu poate fi pus decît pe seama întregului, al echipei.

— Într-adevăr, a fost un miracol. Ce a contribuit la înfăptuirea lui?

— Coeziunea dintre jucători, calitatea fotbalului românesc în general și în mod deosebit al celor selecționați în echipa națională. Trebuie să vă spun că, în practica internațională, un conducător de club sau un antrenor de fotbal nu se tem de vreun talent deosebit al oricărei echipe adversare, ci de forța colectivă a acesteia. Un pumn este mai puternic decît un deget.

— Cum vedeți creșterea calității fotbalului românesc în continuare?

În dialog se interpune domnul Mircea Sandu :

— Se tinde spre o activizare a fotbalului juvenil — copii și juniori, crearea unei baze de masă pentru aceștia și aici intervin probleme majore, anume amenajarea de terenuri, hrană, echipament, condiții de învățămînt. Înainte de Revoluție au fost condiții vitrege. Copiii de 14—17 ani erau obligați să-și cumpere ghete foarte scumpe, baremurile alocate prin diverse ordine, decrete și legi asigurau numai 40 la sută din necesarul de calorii pentru această categorie de sportivi, marea majoritate a terenurilor erau slab funcționale, iar foarte multe desființate, trecute în alte utilizări.

— Cum s-a putut ajunge la această situație? Știm cu toții că o serie de terenuri, de stadioane au căzut victimă maniei dictatoriale de demolări, așa cum s-a petrecut cu Stadionul Republicii, ras de pe suprafața pămîntului. Dar celelalte?

— Vedeți, cluburile au ajuns la un moment dat să nu mai dispună de venituri. Totul se miza pe echipa mare, care și ea dădea cît putea.

— Am vorbit despre tineri. Cum vor fi stimulați aceștia ați început să arătați. Dar ce facem, în privința stimulării reale, cu jucătorii din echipele de bază?

— Cît privește stimularea viitoare a jucătorilor din diviziile A și B se lucrează la un proiect care să aducă partea materială la un nivel comparabil cu cel al țărilor cu fotbal recunoscut în Europa.

— Știm cu toții că în aceste țări se practică profesionismul. Se preconizează și la noi trecerea la profesionism?

— Există o idee de trecere la profesionism, mai ales în diviziile A și B. Asta implică însă ca toate cluburile să-și procure surse din care să-și poată aduna fonduri și să-și achite obligațiile. Faptul presupune un alt cadru juridic de organizare a activității fotbalistice, crearea unui nou statut al fotbalistului, deosebit de cel social, apoi statutul clubului profesionist, autonomia deplină a clubului în administrarea mijloacelor materiale și pe plan financiar, în condițiile unor facilități recunoscute de societate, dar neaplicate la noi, pînă acum.

— Am văzut la televizor o masă rotundă la care au participat unii dintre cei mai buni antrenori de fotbal din țară. Ei s-au pronunțat în mod coerent asupra acestei probleme, ca și pentru o trecere treptată la profesionism. Au fost avansate și cîteva idei. Lucescu, de pildă, a sugerat ca sportivii de elită să devină profesioniști, Iordănescu a propus ca statutul jucătorilor să aibă o serie de motivații. S-a cerut un sindicat al jucătorilor profesioniști, s-a cerut, de asemenea, un sindicat al antrenorilor.

— Tot ce pot spune este că deocamdată sîntem în studiu cu aceste probleme. În orice caz vă vom da răspunsuri mai detaliate într-o întîlnire viitoare.

La care am adăuga dorința tuturor iubitorilor de fotbal, aceea ca din acest sport atît de popular să dispară în sfîrșit minciuna, oportunismul, voluntarismul întreșat, traficul de influență. Se poate ? Noua conducere a ministerului se declară de acord cu aceste doleanțe justificate.

GH. BRĂTESCU

ATAC ÎMPOTRIVA SĂNĂTĂȚII UMANE
SITUAȚIA DISPERATĂ A MEDICAMENTELOR

Cunoaștem cu toții situația tristă, în ultimii ani de-a dreptul disperată, a asigurării populației cu medicamente. Lipsa din farmacii și spitale a materialelor (începînd cu vata și pansamentele sterile...), precum și a medicamentelor (chiar și cele uzuale) se înscria în cenușiul peisajului cotidian, subminînd dreptul fiecăruia de a-și apăra sănătatea, sporind umilința în fața mizeriei și degradării fizice. Nevoia reală a populației de medicamente — o consecință firească cel puțin a creșterii demografice și duratei medii de viață — era, fără discernămînt, escamotată sub haina supradimensionată a... abuzului de medicamente. În ciuda apelurilor repetate ale apărătorilor sănătății (cei mai în măsură să evalueze necesarul de mijloace terapeutice pe baza configurației patologiei generale și specifice actuale), fondurile alocate acestui scop de către conducerea „superioară" a fostului regim dictatorial diminuau continuu.

Cîteva documente deosebit de semnificative pentru susținerea acestei afirmații ne-au fost puse recent la dispoziție de **dr.George Iacob**, adjunct al ministrului sănătății. Ele pun în evidență eforturile constante ale Ministerului Sănătății de a informa „factorii de decizie supremi" asupra motivelor care impun alocarea de fonduri sporite pentru procurarea de medicamente. În repetate rînduri a fost exprimat un punct de vedere consolidat științific, potrivit căruia medicina actuală nu se poate baza numai pe competență și dăruire profesională, ea are nevoie și de condiții mai bune de asistență sanitară, aparatură medicală și medicamente.

În privința medicamentelor, aparentele erau „salvate" cu argumentul că an de an a crescut costul mediu pe un locuitor. Desigur, existau la îndemînă și date statistice care slujeau acest „adevăr". Bunăoară, se putea da exemplu că de la 235 lei cît era în 1980 costul mediu la medicamente pentru un locuitor, s-a ajuns, în 1987, la 309 lei ! Iată însă ce ascundeau în spatele lor valorile acestor cifre „spectaculos" crescute an de an. În primul rînd, nici pe departe o sporire a cantității medicamentelor asigurate populației, ci, așa cum am observat cu toții, o inimaginabilă scumpire a lor. Dacă în 1980, un flacon de Scobutil costa 8 lei, în 1987 el a ajuns la 25 lei, alcoolul farmaceutic s-a scumpit de la 24 lei/kg la 150 lei/kg, vata medicinală de la 33 lei/kg la 53 lei/kg, tifonul de la 5,50 lei/m la 7 lei/m. Situația este asemănătoare, după cum bine am constatat singuri, pentru medicamente de largă utilizare (antinevralgic, codenal, glicerină-supozitoare, ser fiziologic etc.). Totodată, în această perioadă au apărut medicamente noi al căror preț, în comparație cu medicamentele clasice, este foarte ridicat : Difebiom — 200 lei flaconul, Silimarina — 300 lei, Cateina 200 lei fiola, Amicacina 241 lei, Gamaglobulina (i.v.) — 500 lei... Majoritatea acestor medicamente nu au înlocuitor, iar utilizarea lor este adesea unica șansă a unor bolnavi pentru care medicamentele clasice sînt ineficiente datorită rezistenței naturale sau dobîndite a organismului față de germenii microbieni. Fără îndoială, folosirea acestor medicamente extrem de scumpe contribuie la creșterea costului mediu la medicamente pentru un locuitor, dar nu exprimă rezolvarea asistenței cu medicamente a întregii populații sau alocarea de fonduri permanent crescute, destinate acestui scop !

Argumentele medicale nu aveau ecou în fața celor ce declarau omul drept bunul cel mai de preț al societății. Solicitărilor, susținute științific, cu date concrete, pertinente, li se răspundea într-un singur fel: fondurile valutare cerute sînt cu mult prea mari pentru posibilitățile statului. În 1987 au fost alocate Ministerului Sănătății 4 milioane de dolari, care ulterior au fost reduse nejustificat la trei. S-a pus desigur întrebarea cum se puteau gospodări acești bani dacă, în acel moment, existau circa 125 000 bolnavi diabetici, insulinodependenți, deci a căror viață putea fi menținută doar dacă fiecăruia i s-ar fi asigurat 40-60 flacoane insulină anual ? Era nevoie de minimum 700 000 flacoane insulină, în valoare de aproximativ 2,100 milioane de dolari. Ce mai rămînea din cele trei milioane alocate ? Cu ce se mai puteau achiziționa alte medicamente, indispensabile activității unor secții de bază ale spitalelor, cum ar fi chirurgia, care are nevoie de anestezice de scurtă și lungă durată, fără nici o posibilitate de a fi fabricate în țară ? Ce soartă urmau să aibă bolnavii de cancer, al cărui tratament după formule actuale și eficiente ajunge la circa 36000 lei ? Ca să nu mai vorbim de combaterea mortalității prin bolile cronice cu mare răspîndire în rîndul populației (infarct miocardic, accidente cerebrale vasculare, accidente traumatice etc.) care necesită strategii complexe de tratament, în compartimente speciale (terapie intensivă, unități coronariene), în care costul medicației este foarte ridicat pentru ca viața să poată fi salvată ? Apelurile nu au înduioșat pe nimeni. Cine poate să trăiască, cine nu... pare să fi fost deviza.

Pentru că țara era „săracă", fondurile suportate de bugetul statului pentru medicamente au scăzut anual, în „favoarea" celor suportate de populație. Dacă în 1980 raportul era 49,3, față de 50,7, în 1986 s-a ajuns ca fondurile suportate de la bugetul statului să fie de... 33,3 la sută, iar cele suportate de populație de 66,7. Cu aceste lucruri nu ne puteam lăuda ! Le treceam așadar sub tăcere.

Același „spirit de economie" a guvernat și alocarea de fonduri pentru materiale de curățenie necesare asigurării salubrității unităților sanitare, prevenirii infecțiilor dobîndite în spital. S-a ajuns ca în 1989 să fie afectat 1,28 lei (!) pentru un pat. Consecințele sînt cunoscute. Imposibilitatea asigurării igienei corespunzătoare în spital a afectat grav în primul rînd psihicul bolnavilor, erodînd încrederea în misiunea medicinii de a apăra viața.

A sosit momentul adevărului și al reconcilierilor. A sosit momentul ca omul să redevină valoare supremă.

AURORA POPESCU

magazin

Redacția și administrația : București, telefon 17 60 10. Oficiul poștal 33. Căsuța poștală 4 108. Tiparul : Combinatul poligrafic București — Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66. Abonamentele la revista „Magazin" se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., difuzorii din întreprinderi și instituții, index : 40 240

BIBL... MUREȘ TIRGU-MUREȘ

magazin

ANUL XXXIII Nr. 4 (1 684) SÎMBĂTĂ 27 IANUARIE 1990 12 PAGINI 2 LEI

• SĂPTĂMÎNAL CULTURAL—ŞTIINŢIFIC INDEPENDENT •

În acest număr:

Un expert în economie se pronunță:

SPECTRUL ŞOMAJULUI

(Pagina a 3-a)

Eveniment

Un album CORNELIU BABA

(Pagina a 5-a)

Punctul pe i

Revoluția a început la Dămăroaia?

(Pagina a 3-a)

Să vorbim fără teama de microfoane

(Pagina a 9-a)

Desen de VICTORIA ARGINT

STIMAŢI CITITORI,

In prezent, puteţi veni cu adevărat în sprijinul preocupării noastre de a face o revistă care să răspundă în cel mai înalt grad aşteptărilor dumneavoastră trimiţînd neîntîrziat pe adresa redacţiei răspunsuri sincere la sondajul de opinie publicat în pagina a 10-a a acestui număr.

Vă mulţumim!

Biblioteca Județeană

Dosare redeschise

DE CE URA CEAUȘESCU TEHNICA DE CALCUL?

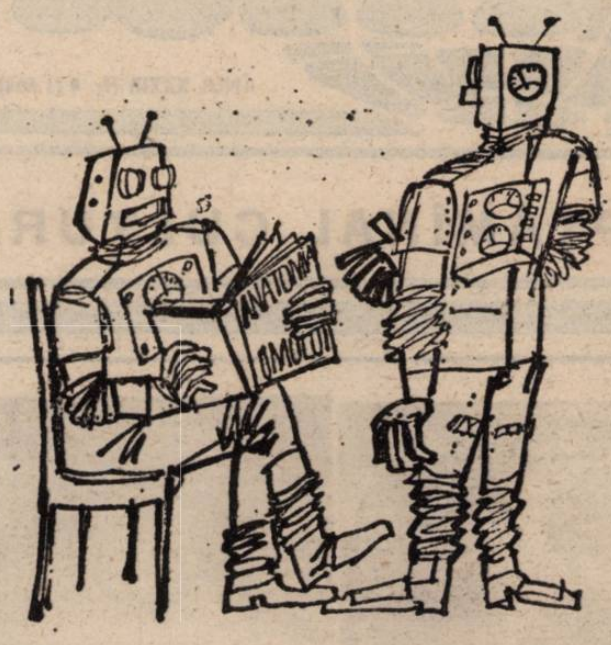

Domnul **dr. ing. MARIUS GURAN**, cercetător științific principal gradul I este, putem spune, vechi colaborator al revistei noastre. Este foarte ocupat, dar reușesc să-i „strecor" cîteva întrebări la telefon. Prima întrebare care-mi vine în minte, din cele multe la care l-am solicitat, este una care cred că stă pe buzele multor cititori :

— De ce se temeau dictatorii de calculatorul electronic ? În dezgustătoarele „documente" ale congresului XIV, ca și în multe asemenea inepții anterioare, acest domeniu era ocolit cu multă grijă.

— Teama și lipsa de apreciere erau direct legate de vidul lor educațional. Cum să dea ei importanță acestui domeniu — atunci cînd li se prezentau aspecte ale tehnicii de calcul și informaticii —, dacă nu auzeau... zgomot, rumoarea muncii, nu se vedea nimic în mișcare. Prelucrarea datelor se făcea în „prea multă liniște", oamenii se „jucau" în „fața" televizoarelor, nu li se vedea transpirația, deci nu munceau. Vizitele de lucru erau o tortură pentru specialiști, în ultimii ani se ajunsese ca terminalele să fie ascunse. Se pot scrie romane întregi despre reacțiile lor. Disprețul lor s-a materializat și prin trecerea acestui domeniu pe seama ex-CNST-ului. Academiciana cu 4 clase nu stătea de vorbă, mai mult, a interzis termenii specifici acestei științe, după cum bine știți...

— Și totuși clica „savanților" se folosea de facilitățile informaticii...

— Se foloseau de un centru de calcul „al lor", cu foarte buni specialiști, foarte bine dotat. Înainte de desființarea ICI, știu că la „Casa poporului" s-au prevăzut dotări foarte importante, inclusiv pentru situații speciale, trecute cu prioritate la importuri și fabricație. Ar fi de dorit să fie preluate în folosul cercetătorilor în informatică, marginalizați și ascunși de furia oficială, precum și pentru studenți și elevi.

— Sper că actualele foruri competente să aibă în vedere apelul dv. Spuneți-mi, domnule director, se pot estima prejudiciile aduse de politica antiștiințifică a ceaușeștilor ?

— Prejudiciile sînt foarte mari, imense, atît pe plan material, cît și pe plan moral-cetățenesc pentru toți cei care tot timpul au dorit cu optimism și efort deosebit să facă ceva pentru țară, pentru a nu fi excluși total din circuitul mondial de valori — mai ales că în acest domeniu evoluția tehnicii este foarte rapidă. Cantitativ, prejudiciile pot fi estimate la multe miliarde de lei anual în industria de calculatoare și elaborare de programe informatice sau servicii de prelucrare automată a datelor în diferite domenii. De exemplu, pentru o ramură de bază ca aceea a industriei constructoare de mașini nu s-a avut în vedere că pe termen lung și mediu aceasta depinde esențial, vital aș spune, de electronizare și automatizare complexă, bazată pe tehnică de calcul și informatică. S-au dezvoltat 14 fabrici de mașini unelte fără a fi prevăzute dotările corespunzătoare pentru modernizare autentică, de perspectivă. Pierderile în această privință reprezintă sute de milioane în valută convertibilă, prin exportul care s-ar fi putut realiza în condiții cu adevărat moderne. Exemplele ar putea continua, firește.

— Cum priviți dv. depolitizarea activității științifice ?

— Depolitizarea este un proces legic, care trebuie aplicat pe toate planurile unde regimul dictatorial a impus „politicul" în manifestările lui absurde, precum : 1) pregătirea specialiștilor 2) obiectivele, prioritățile 3) alocarea fondurilor 4) organizarea conducerii cercetării științifice 5) strategia de perspectivă, competiția internă și internațională mai ales 6) promovarea cadrelor. Dar și în aceste condiții vitrege, dușmănoase, s-au format specialiști de reală valoare, nefolosiți corespunzător și care se găsesc acum în plin efort de reconstrucție și de scoatere a țării din izolarea promovată deliberat de dictatorii atotcunoscători. Ajutoarele pe care sînt dispuse să le acorde țările dezvoltate nu se pot pune în valoare decît prin specialiștii care sînt în țară (căci unii au ales calea exilului, exasperați de ceea ce se întîmpla) și pe care i-aș putea numi — pe mulți dintre ei — adevărați dizidenți ai științei și tehnologiei, admirați de din ce în ce mai puținii străini cu care veneau în contact.

— Vă mulțumesc domule director, sper să continuăm cît de curînd discuția noastră despre acest domeniu atît de important într-o economie modernă, în plină reconstrucție.

PAUL IOAN

ADI, POLIMERII SAU FAȚA „ȘTIINȚIFICĂ" A IMPOSTURII (II)

Cine a scris și cum s-au scris cărțile semnate de soția dictatorului, despre polimeri, compuși macromoleculari, rășini de hidrocarburi și alte asemenea substanțe chimice, sînt întrebări pe care specialistul sau cetățeanul de rînd și le pune nu neapărat ca un reflex al faptului politic la zi. Este vorba, mai degrabă, despre nevoia acută a opiniei publice de a demonta mecanismul puterii clanului ceaușist din toate articulațiile sale, inclusiv din acele piese, aparent, fără legătură directă cu teroarea, cupiditatea, represiunea, piese constînd din titluri academice și „opere de inestimabilă valoare teoretică și practică", menite, pe de o parte, să transforme în cărturari niște repetenți notorii, iar pe de altă parte, să legitimeze „științific" planurile și programele care au adus țara în pragul falimentului, realmente multilateral.

Într-un articol anterior, „ADI, polimerii sau fața „științifică" a imposturii", directorul Editurii Academiei, CONSTANTIN BUSUIOCEANU, ne-a oferit unele detalii privind raporturile Academiei cu tandemul Ceaușescu, precum și amănunte despre modul cum editura înaltului for științific era nevoită să lucreze cu numita ADI, acronim al titlurilor de Academician Doctor Inginer însușite fraudulos de Elena Ceaușescu. Devenit un soi de poreclă batjocoritoare, ADI a pus în circulație orală zeci și sute de anecdote care au veștejit incultura, aroganța, incompetența „savantei". Continuăm dialogul din articolul menționat, cu întrebarea care l-a întrerupt. Așadar :

— Vreau să văd cum arată o pagină dactilografiată, un spalt, o hîrtie, indiferent ce, pe care *tovarășa* (subl. ns.) a pus o virgulă, a scris un cuvîntel sau a îndreptat, cu stiloul ei de aur, o formulă chimică. E o cerință profesională elementară, nu mă puteți refuza !

— Ani de zile, această curiozitate ne-a măcinat și pe noi, cei de la editură. N-am izbutit să obținem nu corecturi pe text, de acest lucru am înțeles, încă de la prima carte tipărită sub egida Editurii Academiei, că nu poate fi vorba, dar n-am fost învredniciți nici măcar cu o viză care să ne ofere indiciul că semnatara de pe copertă a citit lucrarea ce i se atribuia.

— Insistența mea asupra acestui amănunt, altminteri esențial în raporturile dintre un autor și o editură, ar putea să pară cititorului neavizat un simplu nod în papură, de aceea, v-aș ruga, domnule Busuioceanu, să descrieți succint procedeul de lucru statornicit la dv., indiferent de persoana cu care colaborați.

— După ce textul lucrării este cules de tipografie, primim paginile cărții sau spalturile, cum se numesc în presă. Un exemplar rămîne la corectură, iar un altul pleacă la autor. Modificările, de conținut sau de ortografie, se centralizează pe exemplarul de la editură, constituind bunul de tipar semnat de autor. Etapele următoare, inclusiv cea intitulată „liber de difuzare", privesc exclusiv editura. Ceea ce trebuie reținut, cred, din acest desfășurător, este că, pentru a ajunge în librărie, o carte trebuie să poarte, în fața „Bun de tipar", semnătura autorului. Toți marii oameni de știință care au lucrat cu noi s-au supus acestui regim editorial de lectură : Constantin Daicoviciu și Tudor Vianu, Athanasie Joja, Iorgu Iordan și Al. Rosetti, paginile corectate de ei avînd valoare de document, devenind pagini de istorie a științei și culturii românești.

— Cum a funcționat regimul editorial de lectură în cazul Elenei Ceaușescu ?

— În lipsa unui contact direct cu ea, s-a impus de la sine procedeul aplicat autorilor străini sau care nu mai sînt în viață. (Iată cum nevoia face casă bună cu istoria ! — n.n.). Îngrijirea textelor, sub toate aspectele, cădea în sarcina colectivului de specialiști, alcătuit în acest scop, de la ICECHIM : Radu Bordeianu, Silvia Bittman, Fieroiu ș.a. Însă, trebuie să recunosc, acești cercetători nu se prea omorau cu firea. Uneori, observațiile lor ajungeau la noi după apariția cărții, iar editura era obligată să retipărească pagini sau coli întregi. La ultimul volum, de pildă, s-au retipărit 30 de pagini.

— O întrebare... mercantilă : drepturile de autor cine le primea : semnatara de pe copertă sau îngrijitorii textelor ?

— Editura Academiei nu a plătit drepturi de autor pentru cărțile semnate de Elena Ceaușescu. Asemenea probleme, de bani, de tiraj, nu intrau în discuție și, de fapt, nici nu interesau. Apariția periodică, atent cumpănită, a unor lucrări de sinteză atribuite soției dictatorului făcea parte din politica „științifică" a regimului.

— Într-adevăr, ideea că România este condusă de o familie de doctori în științe și de savanți de largă reputație internațională, idee intens susținută publicitar și cu cheltuieli mari de valută forte, a vopsit multe garduri în lumea academică internațională. De edițiile în limbi străine ale cărților „chimistei de onoare" se ocupa tot Editura Academiei ?

— De regulă, noi puneam la dispoziția ICECHIM traducerea în trei pînă la cinci limbi străine a acestor lucrări. Tranzacțiile cu firmele și editurile de peste hotare cădeau în sarcina colectivului care patrona întreaga afacere.

— Și cam cum decurgeau aceste tranzacții, ar fi interesant de știut, nu ?

— Cei care au participat la ele v-ar putea furniza, desigur, amănuntele dorite. În orice caz, editarea în străinătate a cărților semnate de Elena Ceaușescu se stabilea prin tratative între delegații special constituite, cu menționarea de clauze contractuale și detalii tehnice amănunțite, conform procedurii folosite la încheierea de înțelegeri comerciale majore. Întîmplarea face să dețin o copie a unui raport, datat 5.II.1981, privind activitatea delegației M.I.Ch — ICECHIM la Moscova, în legătură cu apariția cărții „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului". Reproducerea cîtorva pasaje mi se pare că ar răspunde edificator la întrebarea dv.

„În intervalul 26 ianuarie—2 februarie au fost purtate discuții tehnice cu conducerea editurii „Himiia" și personalul de specialitate privind :

1. Clarificarea unor probleme ridicate de referatul științific (al) prof. dr. Elena Tiniakova și redactorul editurii în legătură cu terminologia folosită în versiunea în limba rusă a cărții, precum și punerea de acord cu regulile editurii „Himiia". Discuțiile purtate au condus la clarificarea tuturor acestor probleme, cu excepția unor aspecte în legătură cu partea grafică a textului.

2. Forma de prezentare a cărții, în ceea ce privește tiparul, culoarea, coperta, supracoperta. În legătură cu acestea, pe lîngă macheta prezentată anterior, s-a obținut elaborarea unei noi machete după sugestiile exprimate de delegația română, urmînd ca ambele variante să fie prezentate în țară (spre a fi aprobată de Elena Ceaușescu varianta „optimă" — n.r.).

(...) 4. S-a convenit ca materialele solicitate să fie transmise editurii pînă la data de 16 februarie 1981. Conducerea editurii a insistat pentru respectarea acestui termen pentru a putea realiza apariția cărții la începutul lunii august 1981, cum și-a programat, în așa fel încît *cartea să poată fi difuzată în U.R.S.S. și R.S.R. în ajunul sărbătorii naționale a R.S.R.*

6. În cadrul discuțiilor purtate, conducerea editurii „Himiia" a făcut propunerea ca versiunea în limba rusă să aibă o prezentare făcută de o personalitate științifică a U.R.S.S. Propunem a face demersuri pentru ca acad. Boris Dolgoplosk să fie semnatarul prezentării, avînd în vedere că este autorul unuia din referatele de oportunitate, că deține o poziție de vîrf în domeniul cercetărilor pentru sinteza elastomerilor și că, în același timp, a impulsionat realizarea lor pe scară industrială. În favoarea acestei propuneri pledează și faptul că prof. Elena Tiniakova — referentul științific al cărții — este adjunct al acad. Boris Dolgoplosk (...).

(...) 8. Conducerea editurii a prezentat unele aspecte cu caracter comercial. Prețul estimativ al cărții va fi de 3,10 Rbl. Conform celor stabilite, în contul drepturilor bănești la care dă naștere această traducere se va achiziționa un număr corespunzător de exemplare din această carte, în afara exemplarelor care revin de drept autorului. Directorul editurii s-a referit, de asemenea, și la *achiziționarea unui număr suplimentar de volume pentru R.S.R.*, solicitînd ca aceste aspecte să fie rezolvate de organizațiile de comerț exterior din cele două țări.

9. Conducerea editurii a făcut propunerea ca editarea acestei cărți în limba rusă să fie urmată de o colaborare privind fie traduceri de cărți de specialitate în ambele țări, fie editarea unor cărți scrise în comun de autori din cele două țări. În măsura în care se va da curs acestei propuneri, conducerea Institutului Central de Chimie ar urma să se orienteze asupra a aproximativ 5 subiecte din domeniul chimiei și să le trimită cît mai curînd posibil (...).

10. Ținînd seama de necesitatea existenței unor relații de reciprocitate, pentru continuarea discuțiilor în problemele arătate, propunem ca, pe cheltuiala CNST, să fie invitată o delegație corespunzătoare din U.R.S.S. De asemenea, propunem să fie invitat oficial la cel de-al doilea Congres de Chimie acad. B.A. Dolgoplosk.

(...) Ambasada Română s-a ocupat intens de pregătirea discuțiilor și a activității delegației trimisă în scopul arătat".

— Domnule Busuioceanu, mi se pare că documentul din care am ales largi extrase răspunde *corespunzător*, ca să folosim termenul preferat de raportori, întrebării noastre. Comentariile, multe și diverse, pe marginea acestui text, le lăsăm în seama cititorilor. Vă mulțumesc pentru convorbire.

MANOLE AUNEANU

La ordinea zilei

Un expert în economie se pronunță:

SPECTRUL ȘOMAJULUI

Șomajul din România este în curs de accentuare. După revoluție a crescut ca urmare a sistării activității la cîteva obiective de investiții, grațierii unor deținuți, desființării unor instituții etc. În următoarele săptămîni noi șomeri se pot adăuga deoarece dereglările moștenite sau recent create în aprovizionare vor obliga multe întreprinderi să lucreze sub capacitate. O sursă importantă de șomaj poate deveni rentabilizarea viitoare a activității economice, în funcție de soluțiile adoptate.

Există cel puțin două motive din care accentuarea șomajului se poate resimți în special în rîndul tineretului. Mai întîi, există un principiu cu destulă întemeiere după care ultimul venit este primul care pleacă din întreprindere în asemenea situații. Apoi, la actualul nivel de trai foarte scăzut și în lipsa ajutorului de șomaj, întreprinderile tind să păstreze pe motive umanitare angajații cu obligații familiale mai mari și pe care nu are cine să îi ajute. Tinerii care nu au propriii copii și pe care îi mai pot ajuta părinții devin cei mai vulnerabili.

Nu poate fi neglijat riscul ca aceste fapte să fie utilizate pentru manevrarea spiritului revoluționar al tineretului, ca tinerilor să li se inoculeze ideea eronată că interesele lor le cer să lupte împotriva restructurării economiei. De aceea, alături de evidențierea faptului că cele două motive ale priorității la șomaj a tineretului nu sînt justificate economic, mai trebuie să arătăm de ce trebuie să se acorde întîietate tinerilor la angajare și la menținerea în posturile deja ocupate de ei.

O reducere imediată și importantă a șomajului se poate face prin pensionarea tuturor celor ce au depășit vîrsta de pensionare și continuă să lucreze, ca și a celor ce încep să îndeplinească în prezent condițiile legale de pensionare, angajînd în locul lor tineret. Această soluție are efecte economice salutare deoarece reduce fondul total de salarii și salariul mediu (tinerii au salarii mai mici decît cei la vîrsta pensionării) și reduce vîrsta medie a personalului, ceea ce crește vigoarea fizică și capacitatea creativă medie a acestuia. Umanitar este preferabil să se asigure o bătrînețe liniștită celor ce au contribuit cîteva decenii la formarea fondurilor de pensii, decît să bată trotuarele tineretul, grevînd în continuare bugetele sărace ale părinților, sau obligînd la expediente discutabile. Nu trebuie uitat nici efectul moral distructiv ce îl exercită șomajul asupra celor ce urmează să asigure progresul țării în următoarele patru decenii de viață activă, ca și frînarea evoluției demografice normale lipsind de bază economică întemeierea unor noi cămine, dacă nu se trece la scoaterea din producție a pensionarilor. Reducerea vîrstei de pensionare nu ar corespunde însă tendinței mondiale și poate crea noi inechități dacă va fi o măsură temporară.

Reducerea săptămînii de lucru, cu toate justificările social-politice, nu numai că nu va reduce șomajul, ci riscă să îl accentueze în condițiile concrete ale României. Ea creează deocamdată noi locuri de muncă numai în sectoarele cu activitate neîntreruptă. La actualul nivel al veniturilor nu poate crea locuri de muncă în servicii pentru populație, căci populația nu are de unde le plăti. În schimb, dacă nu este însoțită de o creștere simultană a productivității muncii generează inflație, pentru combaterea căreia vor fi necesare măsuri ce pot conduce la creșterea șomajului. Șomajul și inflația sînt de obicei soluțiile alternative în politica economică. Să nu uităm că acum cîțiva ani sindicatele au fost cele care au împiedicat reducerea săptămînii de lucru în occidentul continentului. Apoi, s-a întrebat oare conducerea statului cum își vor utiliza timpul liber suplimentar milioane de angajați atunci cînd nu dispun de bani și bază materială pentru a se distra și nici de posibilitatea unor activități utile pe lîngă casă ? Mă tem că nu.

MIRCEA CIUMARA

(Va urma)

Liber-cugetător

„Piramidă" sau „rețea"?...

Ce-or mai fi citind japonezii pe limba japoneză în paginile ziarului lor japonez „Yomiuri Shimbun" ?... Dacă nu cumva ați și aflat pînă acum, atunci e bine să știți că îl citesc pe domnul Reszo Nyers, președintele Partidului Socialist Ungar. Cu ce-și delectează cititorii japonezi dl Nyers ?

Ca un veritabil geofizician, fin cunoscător al mișcărilor de subducție și adducție specifice plăcilor tectonice continentale și oceanice, dl Nyers propovăduiește „tectonica" plăcilor europene prin care a demarat edificarea casei noastre comune europene. Comparația mi-a fost sugerată de ideea dlui Nyers cu privire la crearea unei „zone" a Europei centrale și de răsărit, idee ce îngăduie presupunerea că are „în vedere" existența și a altor asemenea zone — de sud, de nord și de vest. Firește, unitatea în diversitate e garanția trăiniciei casei noastre comune și, totodată, ea ne și „suflă" soluția de realizare a noului tip de relații : **nu vetusta ierarhizare de tip piramidal, ci o structură elastică, modernă, eficientă de tip rețea, în care „nodurile" sînt reprezentate de națiuni.** Fără „frați mai mari" și „frați nevolnici". Ce n-am înțeles însă — probabil fiindcă era scris în japoneză ! — e că dl Nyers, în temeiul „tectonicii plăcilor" aplicată cam anapoda, ce-i drept, „vede" viitoarea casă comună europeană cu etaj, parter și subsol... adică iarăși o structură ierarhică piramidală. Cu alte cuvinte, să eliminăm „blocurile", dar să înființăm „zonele" ! Înduioșătoare viziune ! Numai că se ridică o problemă : fiindcă nu prea poate să aspire la etaj, dl Nyers își rezervă parterul „Europei centrale și de răsărit". Iar subsolul ? Poloniei, României și Bulgariei, care ar putea „ulterior" să suie la... parter. Mă întreb — pe ce criterii împarte „spațiul locativ" european în noua casă dl Nyers ? Pe ce criterii atribuie Ungariei rolul de „curea de transmisie" între est și vest ? Și de ce nu și între nord și sud ? Cred — adică îmi place să sper — că noua Europă nu va avea nevoie de „curele de transmisie" sau de „plăci turnante" între națiuni, spre orice punct cardinal european. Pentru că democrația europeană, **dacă e autentică**, răstoarnă edificiile piramidale specifice unor conjuncturi istorice care pot degenera în opresiune — vezi și cazul Revoluției române — în favoarea instaurării unor relații de egalitate și colaborare liberă, fără nici un fel de restricții artificiale — spuneți-le cum doriți, „blocuri", „plăci" sau „zone" — între toate națiunile europene.

ADRIAN HOAJĂ

Desen de LINU

Punctul pe i

REVOLUȚIA A ÎNCEPUT LA DĂMĂROAIA ?

Revoluția ca o pîine aburindă, la îndemîna tuturor, este o imagine care îmi place. Presupun că această imagine l-ar seduce și pe dl. Silviu Brucan, unul dintre puținii „frontiști" cu care timpul a avut răbdare, ajutîndu-l să străbată, în patruzeci și cinci de ani, distanța-maraton de la „Ana Pauker și cu Dej bagă spaima în burghej' !", pînă la „Ceaușescu și soția duc de ripă România !"

Timpul fiind, mă simt dator să vă reamintesc, un fluviu din care pescuiește istoria.

Acum, că a trecut, cu sănătate și pricepere, linia de sosire a Revoluției, dl. Brucan s-a întors la uneltele care l-au consacrat : scrie articole, acordă interviuri, face declarații, ba oficiale, ba oficioase, după caz, în calitate de membru al biroului executiv al Frontului.

E sprinten și harnic, vreau să spun.

Mai nou, dl. Brucan vrea să ne ofere o repede ochire personală asupra Revoluției, o istorie adevărat-adevărată, cum ne asigura deunăzi, intrucît celelalte versiuni, necernute de sita dumisale, ci de dîrmonul străzii, sînt fie inventate, fie inadecvate. Cursul scurt de istorie a Revoluției, ediția Silviu Brucan, ar fi următorul :

În ziua de 21 decembrie 1989, cînd a început ceea ce urma să se întîmple, autorul se afla, din motivele știute, la Dămăroaia. De aici, din această margine de București, dl. Brucan a urmărit, numai ochi și urechi, firul evenimentelor, așa cum s-au derulat ele, în **realitate**. Astfel, în ciuda distanței apreciabile dintre Dămăroaia și Universitate, domnia sa a văzut, în puterea nopții, pe dl. Petre Roman înfruntînd gloanțele „în jurul" hotelului Intercontinental. A doua zi, luminîndu-se, dl. Brucan a reușit să vadă și mai bine cum dl. Petre Roman, în fruntea studenților, ia cu asalt Piața Palatului și pătrunde, primul, în sediul ceeului. Tot atunci, s-a auzit, din Balcon la Dămăroaia, fraza istorică : „Astăzi, 22 decembrie, dictatura lui Ceaușescu a fost doborîtă. Proclamăm puterea poporului". Bineînțeles, fraza aceasta istorică nu putea fi rostită decît de **primus inter pares**, adică de dl. Petre Roman. Atunci, înfrîngînd emoția clipei, dl. Brucan s-a uitat la ceas.

Era „în jurul" orei 14.00.

Așa s-a copt pîinea aburindă a Revoluției în cuptorul d-lui Brucan.

MANOLE AUNEANU

Cu stiloul prin București

Lacto bar pur și simplu

Lacto bar pe bulevardul *Gheorghiu Dej*. Scriu, *Gheorghiu Dej*, sub beneficiu de inventar. După viteza cu care mergem înapoi, spre anul aducerii în țară a unui prinț străin, nu-i exclus ca, pînă la tipărirea acestui articol, bulevardul să-și recapete vechea denumire : *Regina Elisabeta*. Însă indiferent dacă i se va spune *Regina Elisabeta* sau *Huyomens*, el tot *Gheorghiu Dej* va rămîne mult timp. Adică sărăcăcios și posomorît, cu trotuarele betonate de gheața pe care nimeni nu catadicsește s-o spargă, mărginit de nămeți murdari și de magazine reci, cu troleibuze zdrăngănind din încheieturile hîrbuite, cu băieți scuipînd semințe, rezemați de bare, așteptînd să intre la un film american scutit de valută. Numele Lacto bar e o splendidă inutilitate. Ca și înainte de Revoluție, nu se găsește aici nimic din ce-ar putea avea vreo legătură cu laptele. Nici măcar cu apa, unul din derivatele acestuia. Pe la mesele joase, pătate de sosuri rezistente în timp, înși viriți în șube pînă la gît aruncă priviri vesele pe sub căciuli preistorice și discută politică, noul nostru sport național. O întreagă masă a ajuns la concluzia, formulată prin viu grai, că mai mult ca sigur vom cîștiga Campionatul mondial de fotbal din vară. Nu se poate altfel, dă cu pumnul în masă susținătorul tezei, doar am doborît tirania ! O ospătăriță înfofolită își tîrîie pe podele picioarele vîrîte în șoșoni. Poartă ciorapi de lînă groasă și, pe sub halat, un soi de bundă înflorată, din cele pe care și le pun cîntărețele de muzică populară pentru a arăta, la televizor, că exprimă folclorul străbun. Ca toate ospătărițele din Est, e supărată. Traseul ei prin local ar pune în încurcătură și pe Immanuel Kant. N-are nici o logică. Nu-ți poți da seama pe unde o va lua și, mai ales, unde se va opri. E atît de cufundată în gînduri abstracte încît banala chestiune, *ce aveți de mîncare ?* ți se pare o adevărată blasfemie. Și totuși, n-ai încotro, o pui. N-avem pîine, declară drept răspuns interlocutoarea. Sociologii și psihologii se chinuie de decenii să descopere un test edificator pentru personalitatea individului. Sărmanii ! Se vede clar că mulți dintre ei n-au mîncat niciodată în rețeaua comerțului socialist. Dacă ar fi făcut-o, mai mult ca sigur și-ar fi dat seama că reacția la un asemenea răspuns exprimă pe deplin personalitatea. Pentru că, după comportarea față de el, indivizii se împart în două mari categorii : cei ce nu s-au obișnuit cu socialismul și cei ce s-au obișnuit deja. Primii pun de îndată întrebări țîmpite, gen : Da de ce ? Cum e posibil să n-aveți pîine la ora prînzului ? Ceilalți însă intră iute în acțiune. Trag de prin sacoșe și serviete pîinea luată de acasă pentru orice eventualitate. O pun pe masă și se apucă s-o taie cu briceagul, ținut și el la purtător pentru cazul în care localul nu are cuțite, ca să nu se fure. Sau asemenea tovarășului meu de masă, se ridică, trec strada și se întorc imediat cu o pîine luată de la colț. Colegul meu, un tînăr într-o geacă violetă, merge și mai departe cu adaptarea. Ca să-i fie mai ușoară așteptarea, comandă un coniac mare, pe care-l dă peste cap. E cel mai bun mijloc, atît în Est, cît și în Vest, de a te îmbăta repede și fără prea mare efort. Profitînd de o clipă de neatenție, ospătărița îmi ia coșul din față și-l dă celor de alături. Am uitat să spun că nimerisem întîmplător la o masă pe care mai rămăseseră cîteva chifle, tari ca piatra, firește. Atins în sentimentul de solidaritate umană, tînărul protestează vehement. Evident, nu schițez nici un gest. Ani întregi de frecventare a comerțului socialist m-au convins că un asemenea gest ar semăna cu o Rezoluție a Consiliului de Securitate. Adică frumos, dar inutil. Astfel că în timp ce tînărul se adîncește tot mai mult într-o lungă și încîlcită controversă pe tema cui a aparținut pîinea, eu pîndesc masa vecină, al cărei client dă semne de plecare. Nici n-a apucat respectivul să se ridice de pe scaun, că m-am și repezit, i-am luat coșul, în care se adîncesc două chifle și mi-l pun pe masă, hotărît să nu-l dau nici cu prețul vieții.

E două după-amiaza. Pe ușa care nu se închide își face apariția un ins cu un sac în circă. Ospătărița se repede să-l înghiontească ; — Nea Tache, se prăpădește ea de rîs, acum se vine cu pîinea ? Te așteptăm de azi dimineață. Nea Tache nu catadicsește să răspundă. Sub privirile strălucitoare ale celor din sală, trîntește sacul pe podelele murdare de mîzgă.

Pe un afiș prins în perete, cineva a scris cu litere de mînă : *Respectați Drepturile omului consfințite prin Actul final al Conferinței de la Helsinki !* Dreptul omului la liberă circulație, a persoanelor și ideilor l-am dobîndit în cîteva zile. Cu dreptul omului de a bea civilizat un pahar cu lapte va fi mai greu.

ION CRISTOIU

Oameni și idei

Agonia unei științe:

ASTRONOMIA ROMÂNEASCĂ

■ **Mărturisesc, Harald Alexandrescu, că odinioară, cînd am aflat că ești muzeograf, am fost mai mult decît uimit... Parcă nu se potrivește deloc titlul tău de doctor în astronomie, specialist de marcă în sateliți artificiali cu funcția de muzeograf ! Pe statul de plată al Muzeului de... Istorie și Artă al Municipiului București...** ■ Azi prea puțini mai sînt cei ce știu că sînt unul dintre cei cîțiva specialiști ai României în științele spațiale, că am avut și am contribuții în acest domeniu, concretizate în peste 40 de articole și comunicări științifice publicate sau prezentate în țară și străinătate. Dar, ai dreptate, acum lucrez la un observator popular... ■ **Deci, neprofesionist...** ■ Da, dar asta nu m-a făcut să-mi pierd calitatea de om de știință. Deși, oficial, sînt muzeograf, în toți acești ani am participat la derularea unui contract de cercetare în domeniul sateliților artificiali, contract finanțat de colectivul de gravitație și tehnici inerțiale din cadrul I.C.P.E. ■ **Ce-și propunea acest contract de cercetare, firește, dacă nu cumva-i secret...** ■ Păi, în primul rînd să mai salveze ce se mai poate salva ! Adică cercetarea fundamentală în domeniul gravitației, al științelor spațiale, al cercetărilor teoretice. Și, de fapt, mai ales oamenii ! La contract participă cadre universitare, specialiști din întreaga țară... ■ **Totuși, cum ai ajuns muzeograf ?...** ■ Simplu ! În prezent, specialiștii în sateliți artificiali sînt în toată țara extrem de puțini... cel mult zece ! Toți sîntem doctori în științe, **veritabili**, nu... Toți sîntem o investiție ce ar fi trebuit de multă vreme să-și arate roadele în țara noastră. Dacă situația ar fi fost cît de cît normală și dacă cercetarea științifică nu ar fi încăput pe mîna unor criminali care ne-au obligat aproape întreg colectivul, să părăsim stația de cercetări spațiale, unde am lucrat atîția ani, stație care astfel, din 1977, și-a încetat practic activitatea. ■ **Care a fost, de fapt, nivelul stației, mă refer din punctul de vedere al cercetătorului...** ■ Noi, românii, ne-am numărat printre pionierii cercetărilor spațiale mondiale. Stația fusese înființată în 1957, la scurtă vreme după lansarea primilor sateliți artificiali. Și a avut rezultate deosebite, de vîrf. În perioada anilor '60—'70 aceste rezultate au fost asimilate de specialiști din Franța, Uniunea Sovietică... metoda cercului de simultaneitate, realizată de prof. Călin Popovici, a fost adoptată și e folosită și azi de toate țările angrenate în prelucrarea la sol a datelor furnizate de sateliți. Inițial, munca demarase frumos. Formam un colectiv de tineri visători, entuziaști, care lucram cu pasiune deși, îți închipui, munca de noapte cerea eforturi deosebite. Colectivele erau închegate, cu tradiții frumoase, cu rezultate recunoscute în lumea întreagă... după care a început „demolarea" ! Este foarte regretabil, acum, că aparatura folosită de noi ani de-a rîndul, extrem de performantă, de vîrf, pe care am primit-o **gratuit** din partea guvernului sovietic — prin intermediul organizației „Intercosmos" —, căci altfel „conducerea" noastră n-ar fi fost dispusă să o cumpere, zace nefolosită de-atunci, din '77, s-a degradat cu totul, a ruginit. Nu ne-am mai respectat angajamentele asumate prin convenții internaționale... În 1984 am participat la Conferința „Intercosmos" de la Stara Zagora, trimis prin bunăvoința I.G.F.C.O.T., neimplicat în problemă. Dar care mi-a oferit o șansă. Atunci și acolo am înțeles starea jalnică în care ne aflăm. Toți specialiștii străini pe care îi cunoșteam din alte întîlniri științifice internaționale anterioare îmi adresau cuvinte de îmbărbătare. M-am întors în țară profund impresionat, dar și mai înfrînt. ■ **Totuși, ce s-a întîmplat ?...** ■ Dacă mai ții minte, între 1970—75 s-a scos învățămîntul de astronomie din școli, s-au desființat catedrele de astronomie din facultăți, a încetat să mai apară publicația noastră de specialitate, s-au întrerupt contactele cu institutele similare din alte țări, institutele Academiei Române au fost desființate iar noi — „vărsați" Ministerului Educației și Învățămîntului. Situația devenise insuportabilă... politrucii s-au năpustit încep prigoana noastră, îndeosebi a acelora care nu eram, vezi Doamne, membri de partid... iar eu, cum n-am fost și nici nu m-a bătut gîndul să devin pârtaș la această „onoare"... Era necesar să intervenim. Membrii secției de astrofizică au adresat în 1975 un memoriu la C.C. al P.C.R., denunțînd starea de lucruri. A venit de acolo un anchetator. Ancheta a durat cîteva luni. „Să sperăm că va răsări Soarele și pentru astronomia românească !" au fost cuvintele rostite de el în ședința finală. ■ **Și pe urmă a răsărit ?** ■ Da' de unde ! au răsărit ciulini ! Am fost lăsați pradă chiar celor pe care-i denunțasem în memoriu. Imediat după terminarea anchetei am fost din nou anchetați. De data asta de securitate și miliție. Șefului colectivului de fotometrie stelară i s-a desfăcut contractul de muncă, alți cercetători valoroși au fost mutați „disciplinar" în alte compartimente. A urmat pentru noi toți un potop de sancțiuni. Verdictul celor de la partid : „să fie spart colectivul". Ne-am adresat justiției. Cît a putut, ea a dat sentințe favorabile nouă. Dar n-a putut mare lucru. Și în plus a fost zadarnic. Veneau cei de la comitetul municipal de partid : „cine sînteți voi, bă, de vă puneți cu partidul ? !". Reține că la unul din procese, cînd pînă și judecătorii erau cu totul de partea noastră înțelegînd prea bine „dedesubturile", instanța a dezbătut dacă sînt sau nu deosebiri între astrofizică și astrometrie ! Și asta — cînd ? ! Spre sfîrșitul secolului XX ! Parcă asistam la „procesul maimuțelor"... Atunci am plecat fiecare unde am văzut cu ochii, la alte institute, la muzee, la Palatul pionierilor, la centre de calcul. Cei norocoși au emigrat... norocoși în ghilimele ! ■ **Și ce a mai urmat ?** ■ În ianuarie 1977, prin „decret prezidențial" a fost luată cea mai stupidă măsură cu putință care a distrus cu adevărat și ce mai rămăsese din astronomia românească : înființarea ICEFIZ-ului. Astronomii au fost înghesuiți la grămadă în cadrul Centrului de astronomie și științe spațiale din ICEFIZ. A fost numit director un colaborationist. Cînd președintele Comitetului Național pentru Energia Nucleară, Cornel Mihulecea, alt sinistru personaj din anturajul ceaușist, a venit la Centrul nostru, a făcut o singură remarcă: „Prea mult spațiu aici, de ce atîtea pavilioane? Ar fi mai bine să fie preluate de administrația parcului „Libertății", să facă din ele WC-uri publice!" Cînd cei de la astrofizică au cîștigat ultimul proces, Mihulecea a exclamat : „De cînd se bagă justiția în treburile noastre ? Aici eu hotărăsc !" Și... a hotărît. A fost făcută o platformă betonată pentru autobuzele ICEFIZ-ului, chiar lîngă cupola solară, distrugîndu-se spațiul verde, alterînd microclimatul necesar observațiilor — vara se formează curenți de convecție — sau rezultatele stației meteorologice Filaret, situată la cîțiva metri depărtare. ICEFIZ-ul nu a achiziționat nici măcar un singur aparat pentru astronomie, nu a dat nici un singur computer, deși acum pînă și școlile au așa ceva, și se știe că astronomia e proverbială pentru calculele... astronomice ! Iar în tot acest timp oamenii continuau să plece... ■ **Dar parcă a fost vorba la un moment dat de niște noi telescoape, chiar și de un radiotelescop...** ■ A fost un proiect ambițios, să facem un Observator Astronomic Național. S-au prospectat pînă și locurile de amplasament, undeva, în Bucegi. Ani de zile au tot fost comisii peste comisii, care s-au vînturat prin munți pentru a-l stabili. Exista chiar și proiectul unui telescop de un metru diametru, a unui turn solar... dar s-a ales praful de tot ! Nu ni s-au alocat nici măcar cinci bani. ■ **În sfîrșit, ai ajuns la I.G.F.C.O.T., unde înțeleg că ai găsit niște oameni de bine.** ■ Da, aici m-am ocupat de sistemul informatic al colectivului de cercetare în geodezie, pe care l-am isprăvit după cîțiva ani de trudă. Terminîndu-l, n-am mai avut, practic, ce face. Cu toate că am pledat în toți acei ani pentru inițierea unor teme de cercetare în geodezia spațială care în mod cert își avea locul în acest institut. Dar el ținea — și încă mai ține — de Ministerul Agriculturii. Iar replica celor de la ministerul a fost : „Dacă puteți dovedi că prin geodezia spațială porumbul crește mai bine la noi, în țară, vă dăm banii. Dar nimeni nu a reușit una ca asta, așa că mai bine renunțați !". Deși era vorba de probleme de importanță națională, de racordare a sistemului geodezic național la sistemul geodezic mondial. În ultimele luni de ședere la I.G.F.C.O.T., am lucrat ca simplu muncitor, e drept, calificat. Pe teren făceam calculele celor ce efectuau măsurătorile de nivelment. Și uite-așa am ajuns aici, la muzeu ! ■ **O întrebare foarte delicată — dacă vrei, nu răspunzi ! Nu te-a muncit nici o clipă, chiar deloc, ideea să pleci, să rămîi „dincolo" ? Doar ai atîția prieteni și colegi...** ■ Poate că da... Aveam destule motive s-o fac ; o copilărie plină de privațiuni, tata fiind arestat imediat după întoarcerea în țară și ținut ani în șir ca deținut politic, fără să fi fost judecat și condamnat, hărțuielile că nu-s „membru de partid" și, nu în ultimul rînd, insatisfacțiile ca om de știință... Am tot sperat să facem aici ceva. O să ți se pară poate naiv sau absurd, dar să știi că în toți acești ani am crezut în cuvintele anchetatorului, din 1975, „va veni și ziua..." ■ **La observatorul popular cum a fost ? Știu că e dotat ca pe vremea lui Camille Flammarion...** ■ Aproape ca pe vremea lui. Luneta principală a fost montată de inimosul amiral Urseanu, în 1910. Toate dotările, cele mai multe ieșite din uz, de foarte mulți ani, sînt acum doar un morman de fiare vechi. Bune de muzeu ! Reține, te rog, că și acest observator a fost desființat în 1984 printr-o hotărîre a secției de propagandă a C.C.-ului. În locul lui a apărut un „laborator de educație materialist-științifică". Și iar au început hărțuielile, de astă dată nu cu conducerea ideologică ci, culmea, cu „conducerea administrativă" a muzeului pe lîngă care funcționam. Am avut însă colegi minunați care mi-au preluat sarcinile de „muzeograf", dîndu-mi astfel răgazul necesar atît cercetărilor pentru îndeplinirea contractului, cît și pentru întîlnirile revistei „Magazin" în care încercam să suplinesc marele gol creat prin scoaterea astronomiei din toate formele de învățămînt. Am avut pur și simplu noroc cu acești oameni ! ■ **În sfîrșit, ce-a fost — a fost. Dar ce va fi, tu cînd și cum vezi că va „răsări" Soarele astronomiei românești ?** ■ Optimist cum mă știi, cred că foarte curînd. În primul rînd prin reînființarea observatoarelor populare și desprinderea lor și a planetariilor — avem patru, dar, culmea, nici unul la București — de sub tutela muzeelor de orice fel. Să devină instituții independente. Apoi pentru cercetările spațiale, acum, cînd ne mai desparte un singur deceniu de alt secol și mileniu, este vital necesar **să se înființeze cu orice preț și cît mai repede un Institut Național de Cercetări Spațiale de sine stătător**, fără nici un fel de „icefizuri", **subordonat direct guvernului.** În el să se desfășoare cercetările și orice fel de activități spațiale, unde să se dezvolte teoria orbitelor sateliților artificiali, cercetări de geodezie spațială, biologie spațială, teledetecție, medicină, telecomunicații prin satelit, studiul atmosferei înalte, să se dezvolte colective de microproducție pentru realizarea aparaturii științifice destinate sateliților, navelor cosmice și laboratoarelor orbitale. Să fiu bine înțeles, nu pledez pentru reînființarea stației din 1957 ! Sîntem în 1990, nu putem reveni la vechile structuri organizatorice. Avem nevoie de cercetări spațiale care să impulsioneze, prin intermediul industriilor spațiale bazate pe tehnologii de vîrf, industriile terestre — electronică, microelectronică, informatică, mecanică fină, optică, robotică, construcții aerospațiale, electrotehnică, metalurgie, chimie de sinteză fină, materiale compozite — și lista e foarte mare. Ce înseamnă aceasta cred că nu-i nevoie să demonstrez. Nu mai vorbesc de datele pentru stabilirea profilului geologic global, pentru seismologie, teledetecție, telecomunicații și transporturi, ecologie și protecția mediului. Trebuie să avem o **politică spațială guvernamentală** coerentă, realistă, rațională, pe termen scurt, mediu și îndelungat, bazată pe o puternică colaborare internațională. Atrag atenția că aici nu mai e loc pentru spirit sectar, îngust, dogmatic, de feudă departamentală sau personală. În joc sînt interese naționale cruciale, de care pot depinde foarte multe în viitor. Nu mă joc cu cuvintele, fii sigur că lucrurile chiar așa stau ! ■ **Nu-mi rămîne decît să-ți mulțumesc și să-ți urez împlinirea speranțelor tale într-o grabnică și temeinică renaștere a astronomiei românești ! Mult succes !**

ADRIAN HOAJĂ

■ **Dr. HARALD ALEXANDRESCU s-a născut la 7 ianuarie 1945 în Portugalia, unde părinții săi se aflau de mai mulți ani în misiune diplomatică.** ■ **A venit în țară în 1947.** ■ **În 1962, după absolvirea liceului „Emil Racoviță" din București, devine student al Facultății de matematică-mecanică a Universității București, secția astronomie.** ■ **Absolvă studiile universitare în 1967, ca șef de promoție al secției astronomie.** ■ **Repartizat cercetător stagiar la Observatorul Astronomic al Academiei, în cadrul secției de cercetări spațiale.** ■ **Se implică în studiul orbitelor sateliților artificiali.** ■ **Din 1971 e cercetător științific** ■ **În 1973 urmează o specializare de trei luni la Institutul de geodezie planetară din Varșovia.** ■ **În 1977 ocupă prin concurs postul de cercetător științific principal gradul III în cadrul secției de geodezie a IGFCOT.** ■ **Între 1978—1980 urmează cursul postuniversitar de informatică din cadrul ICI.** ■ **În 1982 își susține teza de doctorat în științe matematice, specialitatea mecanică cerească, cu titlul „Mișcarea unui satelit artificial al Pămîntului, aplicații în geodezie".** ■ **În 1984 se transferă la Observatorul Astronomic al Municipiului București din componența Muzeului de Istorie și Artă al municipiului.** ■ **În toți acești ani a publicat numeroase articole de specialitate în presa din țară și peste hotare, participînd cu comunicări la o serie de simpozioane, congrese și manifestări internaționale de specialitate** ■ **Este președintele Astroclubului bucureștean.**

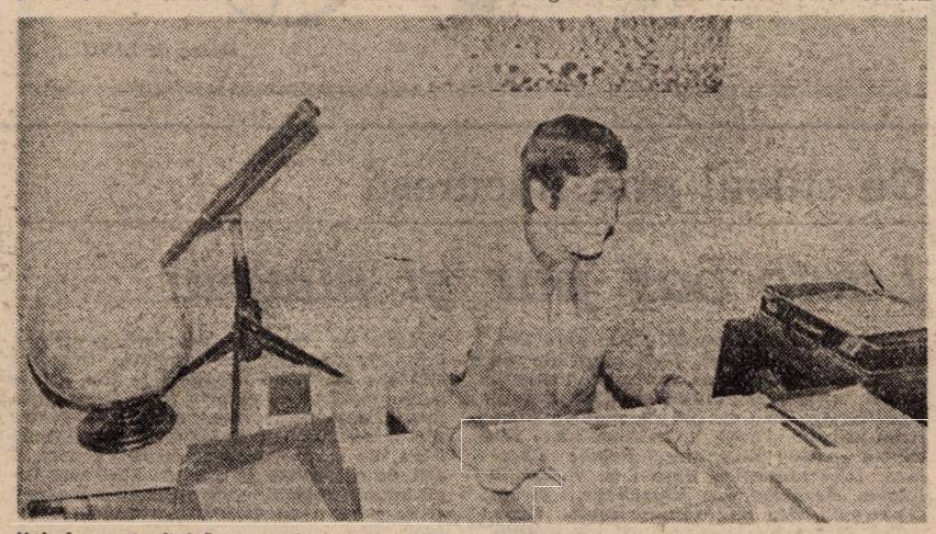

Plastică

Eveniment

Un album CORNELIU BABA

Născut : 18 noiembrie 1906, Craiova. **Studii :** Facultatea de Litere și Filozofie, București, Academia de Belle Arte, Iași, clasa prof. N. Tonitza. Din anul 1941 participă la saloanele oficiale de artă plastică **Expoziții personale :** 1964 — Bruxelles, Berlin Est ; 1970 — New York ; 1978 — București (retrospectivă), Moscova, Viena ; 1979 — Moscova, Leningrad ; 1981 — Budapesta, Dresda ; 1982 — Sofia, Ferrara ; 1987 — Moscova. Expoziții de artă românească peste hotare : 1947 — Budapesta ; 1956 — Moscova, Leningrad, Chișinău, Praga ; 1958 — Moscova ; 1959 — Varșovia, Budapesta, Belgrad ; 1960 — Praga, Bratislava, Helsinki, Cairo, Alexandria, Atena ; 1961 — Moscova, Viena, New Delhi, Ankara, Istanbul, Damasc, Sofia, Paris ; 1963 — Moscova ; 1966 — Tokio, Berlin Est, Pekin, Ulan Bator ; 1968 — Praga ; 1969 — Tel Aviv, Moscova, Tallin ; 1970 — Torino, Varșovia ; 1971 — Berlin Est, Moscova, Vilnius, Sofia, Cleveland ; 1972 — Boston, New York, Praga, Brno, Bratislava, Leningrad, Teeside Middlesbrough ; 1973 — Moscova, Washington, Saint Paul, Akron, Chicago, Oshkosh; Brasilia, Sao Paulo, Curitiba, Buenos Aires, Montevideo, Ulan Bator, Pekin, Tien Tsin, Phenian ; 1974 — Varșovia, Lisabona, Quebec, Caracas, Atena, Glasgow ; 1975 — Moscova, Berlin, Leverkusen, Stuttgart ; 1976 — Praga, Budapesta, Sofia, Plovdiv ; 1977 — Pekin, Shanghai ; 1978 — Iran ; 1979 — Madrid, Moscova ; 1984 — Viena ; 1985 — Moscova, Sofia. Expoziții internaționale : Bienala de artă de la Veneția 1954, 1956 ; Expoziția internațională de grafică de carte, Leipzig — 1960 ; Trienala artelor plastice, Sofia — 1983. **Premii și distincții: Medalia de aur Varșovia — 1955; Medalia de aur, Expoziția internațională de grafică de carte, Leipzig 1960; Premiul „Rafael" Roma, 1983 ; Maestru emerit al artei — 1954 ; Artist al Poporului, 1962 ;** Membru de onoare al Academiei de artă a U.R.S.S., 1958 ; Membru al Academiei „Tommaso Campanella" Roma, 1970 ; Membru corespondent al Academiei R.S.R., 1963 ; Membru corespondent al Academiei de arte, Berlin Est, 1964 ; Profesor universitar emerit, 1973.

În această pagină reproducem o parte din cele „12 desene de atelier" semnate de pictorul Corneliu Baba și editate sub egida Uniunii Artiștilor Plastici din România, desene care au suscitat la vremea respectivă vii dispute în ceea ce privește selecția lucrărilor ce puteau fi reproduse, „încrîncenarea" fiind mai ales vizavi de studiile intitulate de artist „Regele nebun", „Spaima" și altele încă neselecționate.

Studiu la „Spaima" — 1985 (pastel de ulei)

Studiu la „Regele nebun" — 1982 (lavis)

Studiu la „Spaima" — 1987 (pastel de ulei)

Invitat ca patriarh de vîrstă al picturii
să colaborez la editarea „caietelor" de față,
m-am străduit să onorez prezența mea
cu cele 12 „studii de atelier",
mulțumind pentru considerația ce mi se acordă,
ca intrus în lumea graficei,
alături de artiștii inciziei, ai cernelei și tușului.

Corneliu Baba

Se poate ghici lesne ce „spaimă" crea în mintea „regelui nebun" plastica marelui maestru...

Albumul-caiet are în deschidere confesiunea (reprodusă, de asemenea, de noi) plină de modestie a artistului care a „schițat" adevărata față a dictaturii.

Selecție și prezentare de MELANIA CHIRIACESCU

Televiziune

PERORIȘTII

Noul ne năpădește. E amețitor, vedem atîtea, atîta viață numai la TV încît asta ne înlocuiește aproape orice lectură. Trebuie să notăm mereu, alte nume de emisiuni, alte nume de crainice.

Am reținut, Domnule Țopescu — o cheamă Irina Movilă. Sărut mîna, blondă Irină, ești superbă.

Am spus că azi e greu să fii cronicar TV chiar cînd ai în spate o experiență similară de 5 ani. Și o cenzură de 40. Apropo, colegul nostru, am putea spune de Revoluție, dl. Neculai Constantin Munteanu de la Europa Liberă, ne-a mărturisit că s-a inspirat uneori și din modestele noastre articole TV că ne citea cu interes și, dacă n-a făcut-o din complezență, ne grăbim a vă mărturisi că ne-am, m-am simțit măgulit. Chiar onorat Domnule Munteanu.

Noutăți, noutăți — a revenit la TV Jeana Gheorghiu cu o vervă și o energie ieșite din comun într-o emisiune adevărată făcută cu telefoanele pe masă cum știam noi și de la bulgari la Vsiaka Nedelia. E bine, e excelent, deși a încerca să scoți un gropar vinovat e ca și cînd ai da drept terorist un milițian care împușcă în picior un militar. Așa era un banc cu comandantul nostru suprem care și-a mustruluit „băieții" că într-un concurs internațional de pescuit la copcă primul pescar al țării a prins un amărît de țîr. Atunci tovul din gardă a luat peștișorul i-a tras cîteva labe și l-a întrebat : „unde sînt, mă, ăia marii ?" **Unde-s ăia marii", asta** întrebăm și noi acum. Haideți zău nu ne mai dați acari (gropari, maiori) Păun că începem să nu mai credem ! **Deși sînt convins că nu TVRL e de vină în aceste** cazuri, ci cei care le oferă ?

A reapărut **cum ziceam și Cristian** Țopescu într-un „Caleidoscop" duminical cam mamutizat. Ce să facem, eram obișnuiți ca duminica de la 3 să fim lăsați în pace de televiziune, să dormim, ca la 7 să prindem emisiunea aceea metrologică, de cîntare, cu drapele și cu stele cu țara mea, cu el, cu ea, într-o superbă prostituție colectivă executată în piețe publice. A apărut din „off" nedînd buzna în micul ecran, neconfiscîndu-l pentru sine Andrei Partoș, disc-jockey competent și discret. Mă bucur că a fost el și nu unul din cei care continuă să ne fluture papionul său cu nonșalanță, după ce, vai, a suferit, a fost victimă și a trecut prin gloanțe ca să se dea iar victimă. Nu cumva a fost și victima culturnicului Hegheduș, „părintele" muzicii ușoare de sorginte grigoristă să nu zic nici gregară nici gregoriană ? I-am văzut în fine și figura realizatorului Eugen Dumitru care ne-a dat o listă de cuvinte interzise din ordin de sus. Abia acuma înțeleg eu de ce și-a permis dînsul să mutileze într-atît unele texte scrise de alții spre a fi cîntate, încît pînă la urmă a fost silit să le semneze chiar personal. Din cauză că numai dînsul avea tocmai lista aceea ? Dar, ce să facem, multe „victime" au apărut acum după ploaie mai ales începînd cu parada vedetelor de sub gloanțe din zilele de 23—26 decembrie și continuînd cu Marele Miting Municipale de la 12 ianuarie 1990 și terminînd cu aparițiile partidelor în Cipercăria Națională. Trăim în plin Caragiale ! Deci, mersi neică pentru „Scrisoarea pierdută" de Ciulei, cît și pentru colajul excelent de la Caleidoscop făcut cu un umor sănătos și curat. Curat demagogie, la atîtea „victime" care încă vorbesc, se laudă, perorează. Nu mai vrem **pericriști sîntem noi sătui de** teroriști. Și încă ceva : **chiar** dacă televiziunea e liberă ea se numește și română. Limba română are la un moment dat un aspect mai dificil — gramatica. Ea e ceva mai reținută în ceea ce privește libertatea. Atenție la ea. Deci, agramatismele săptămînii : 1. „Aproape în unanimitate va apărea grupul Pink Floyd". Aproape în unanimitate adică în majoritate nu ? — Petre Magdin.

2. „Încercăm o tentativă de înnoire", Eugen Dumitru. Dar de ce să nu tentăm o încercare ?

GEORGE STANCA

GLOB MAGAZIN • GLOB MAGAZIN • GLOB MAGAZIN • GLOB MAGAZIN • GLOB MAGAZIN • GLOB MAGAZIN

Știința secolului XX

Studii despre sexualitatea umană

Numărul 213 din septembrie 1989 al revistei de popularizare a științei „La Recherche" care apare în Franța este dedicat în întregime, așa cum se vede și din fotografia care reproduce coperta, sexualității.

Încercăm să vă prezentăm, stimați cititori, câteva din aceste materiale considerate la noi, până nu demult, subiecte interzise, tabu, dar care în toate țările civilizate din lume nu mai sînt de mai bine de 25 de ani considerate ca atare. Prin sexualitate, spune Christophe Dejours, psihanalist și medic psihiatru, se desemnează în mod comun mecanismele implicate în diferențierea sexuală și reproducție, ca și elementele legate de conduita sexuală. Subiectul este „vechi de cînd lumea" și, totuși, cîte schimbări în sexualitate în ultimii 30 de ani ! „Controlul sexualității, stă scris într-o casetă a numărului amintit, într-un fel și ca o explicație a numărului special, este un mecanism central în geneză și funcționarea societății. Apariția unor noi maladii mortale cum ar fi SIDA provoacă anumite șocuri care bulversează practicile sexuale, renăscînd dezbaterile oamenilor de știință asupra normalității și devierilor sexuale".

Și ca să vedeți că lucrurile sînt serioase, reproducem titlurile unor materiale din sumar : Sexualitate umană, un sens misterios ; Omul descinde din sex ; Fecundația ; Celule sexuale ; Determinismul genetic al sexului ; Spre o nouă revoluție a anticoncepționalelor ? Dorința sexuală ; Chimia iubirii ; Bolile sexuale transmisibile ; Practici sexuale modificate ; Fața ascunsă a procreării artificiale ; Homosexualismul în fața psihiatriei...

Astăzi, cîteva extrase din

Omul descinde din sex

● Nimeni nu știe cînd a început istoria sexului și nici cum ● Dar rezultatul este acesta : mecanismele cele mai gratuite, cele mai sofisticate, cele mai delicate și cele mai absurde există pretutindeni în regnul animal și vegetal, pledînd pentru importanța sexualității în istoria vieții. ● Omul nu poate evita să recurgă la sexualitate pentru a procrea. ● Dacă el nu se poate elibera de legile biologice care determină natura sexului, în revanșă, omul se singularizează prin repertoriul comportamentului său sexual și prin diversitatea structurilor sale sociale, fruct al interacțiunii sociale.

Fiecare generație începe cu o relație sexuală și se termină cu moartea indivizilor care o compun, dacă ea nu se termină cu o relație sexuală a generației următoare. Specialiștii sînt de acord că fiecare din indivizii unei populații umane, deci fiecare om, este rezultatul unei fecundații, al unui ou unic (ne amintim de sculptura lui Brâncuși) produs de întîlnirea, o întîlnire spectaculoasă, dintr-o celulă sexuală femelă (ovocitul) și o celulă sexuală mascul (spermatozoidul). Această fecundare, sau cum foarte sugestiv o numește Albert Jacquard făcînd aluzie la nașterea Universului, „Big Bangul nostru", este singura manieră de a produce noi individualități pe planeta noastră. Orice ar fi, omul descinde din sex. Sexualitatea este cea care înlănțuie verigile genealogice, ea este singura garanție a reproducției individului și a societății. Sexualitatea, în fine, este cea care transmite patrimoniul și matrimoniul genetic din generație în generație. Dar trebuie, spun autorii citați, să se facă o subliniere asupra variației mecanismelor sexuale, a prezenței sau chiar absenței acestor mecanisme în cazul anumitor grupe de ființe vii. Punctul de vedere al omului și al vertebratelor superioare, care a fost adoptat în acest articol, lasă să se înțeleagă că ciclul generațiilor care produc fecundație, individ și celule sexuale este unidirecțional. Majoritatea teoriilor evoluționiste, în particular neo-darwinismul au crezut că au demonstrat că fecundația încrucișată între doi indivizi diferiți este necesară pentru supraviețuirea speciilor animale și vegetale. Dar contraexemplele abundă și observația naturalistă ne poate face să respingem ipoteza necesității sexualității. În numărul viitor vă prezentăm cele trei acte ale determinării sexului.

APE UZATE, APE DISPONIBILE

Apa reciclată, mai ieftină decît apa dulce ! Nu, nu este nici o exagerare. La Tokio s-a ajuns, grație unei tehnologii de reciclare a apei reziduale, la o atare performanță. După ce a urmat ciclul reciclării, apa uzată revine la un preț accesibil, chiar mai scăzut decît cel practicat de societățile specializate în aprovizionarea cu apă dulce. Apa obținută din cea reziduală nu are însă o arie extinsă de întrebuințare ; tehnologia urmează a fi perfecționată în continuare. Ea este folosită în capitala „Țării Soarelui Răsare" la sifoanele grupurilor sanitare aflate în construcțiile civile înalte. Centrul de reciclare a apei din Tokio, cea mai mare metropolă asiatică, preia apa reziduală de la o uzină de filtrare terțiară cu nisip. După ce o clorurează, unitatea de profil o pompează în conductele care deservesc mai mulți zgîrie-nori.

Ideea recurgerii la „serviciile" apei reziduale este mai veche. Ea a fost aplicată, pentru prima dată, în deceniul al șaselea, în acea vreme, autoritățile israeliene, conștiente de faptul că resursele de apă dulce ale țării sînt foarte reduse, ca de altfel în întreg Orientul Apropiat, au hotărît, la sugestia oamenilor de știință, să se recurgă la procedeul reciclării. Setea de apă a orașelor trebuia potolită, cu prioritate. În mediul urban existau unități productive consumatoare de apă în desfășurarea procesului tehnologic. S-a urmărit încurajarea acțiunilor de înălțare a instalațiilor de tratare a apelor uzate în orașe. Dar primul mare proiect s-a materializat în agricultură. Terenuri cultivabile au început să fie irigate cu ape reziduale, purificate în prealabil.

La Ierusalim s-a construit o uzină de filtrare a apelor, de mare capacitate. Nevoia mereu sporită de apă, reclamată de dezvoltarea industriei și creșterea producției agricole, a determinat includerea strategiei refolosirii apei reziduale în planul național privind asigurarea resurselor de apă. În 1956 s-a permis folosirea apei de canalizare, după o tratare primară (curățire mecanică), la irigarea culturilor furajere și a plantațiilor cu pomi fructiferi. Nouă ani mai tîrziu, avea să se aducă un important amendament tehnicii de refolosire a apei reziduale. Este vorba de aplicarea procedeului tratării apei uzate în bazine de oxidare, înainte de a putea fi livrate celor interesați pentru a o folosi.

Au existat, din păcate, și situații în care nu s-a respectat obligativitatea curățirii apelor uzate. La Ierusalim, de pildă, avea să izbucnească o epidemie de holeră. Cauza nu a fost aflată la timp. Avea să se stabilească, prin 1970, că la originea epidemiei de holeră s-a aflat irigarea ilegală a culturilor de salată cu apă reziduală netratată. La început, acestei dezvăluiri nu i s-a prea acordat credițul cuvenit, ea fiind luată chiar în derâdere. Încet, dar sigur, adevărul s-a impus, autoritățile fiind convinse de necesitatea intensificării eforturilor consacrate elaborării unui program de canalizare. S-a trecut la acțiune, iar urmările benefice datorate refolosirii apelor uzate n-au întîrziat să apară. În cursul anului 1986 a fost posibilă reciclarea și refolosirea a 35 la sută din apele reziduale. Cea mai mare parte a acestei prețioase rezerve de apă reintroduse în circuitul economic a fost folosită în sistemele de irigație. Se anticipează că în urma extinderii ariei de aplicare a tehnologiei existente (nu este exclusă nici îmbunătățirea ei din mers), Israelul ar putea să ajungă să recicleze, la apropiata cumpănă dintre milenii, circa 80 la sută din apele uzate. Și, astfel, rezervele regenerabile de apă ar putea să sporească cu 25 la sută, se relevă în „World Resources 1988—1990".

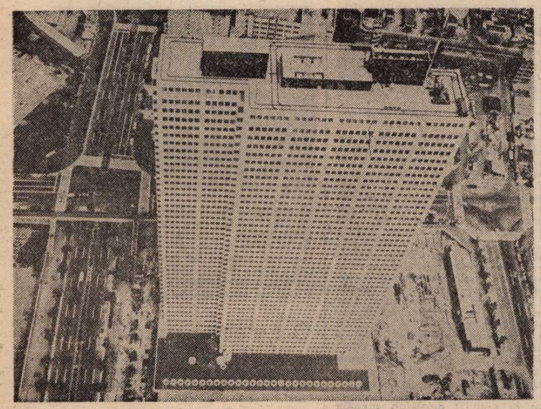

Aceste obiective vor fi împlinite, mai ales că Israelul nu-și propune, deocamdată și nici în viitorul apropiat, să recurgă la procedeul desalinizării apei de mare, care necesită un mare consum de energie. Programele de gospodărire rațională a apelor, inclusiv a celor uzate, care se aplică în diferite țări sînt o dovadă a preocupării ce se acordă asigurării acestei resurse vitale a naturii, element fundamental al vieții.

D. FILIP

ALGE CARE VALOREAZĂ... AUR

De-a lungul coastei meridionale a Italiei, pe o distanță de 120 km, se află o zonă bogată în alge de tipul „Cladophora prolifera". Specialiștii italieni apreciază că această prețioasă rezervă vegetală marină va putea fi folosită în beneficiul economiei naționale. Algele sînt întrebuințate ca nutreț și îngrășăminte în agricultură, la obținerea unor materii prime, precum iod, brom, potasiu. Substanța gelatinoasă extrasă din unele alege marine se folosește în microbiologie, în industria alimentară, textilă etc. Algele au un rol important în circulația materiei prin procesul de sinteză a substanțelor organice.

Utilizarea algelor, plante inferioare, unicelulare sau pluricelulare autotrofe, capabile de fotosinteză, diferă în funcție de calitatea lor. În peninsula italică, de pildă, algele sînt întrebuințate la obținerea coloranților, a unui tifon special destinat intervențiilor chirurgicale și la realizarea unor materiale izolante. În Israel se întreprind cercetări și experiențe în scopul obținerii unui carburant din alge. Specialiștii niponi, la rîndul lor, sînt preocupați de ideea extragerii unor materii prime din alge, necesare realizării de produse farmaceutice antitumorale. O altă țară care și-a propus valorificarea algelor răspîndite în ape dulci și sărate (ele pot fi întîlnite și pe uscat) este Spania. Se scontează pe o utilizare a acestor plante chiar în alimentație. Un atare interes se manifestă și în îndepărtata Republică Peru, de la bordura Oceanului Pacific, care, ca și Japonia, acordă o atenție tot mai mare dezvoltării acvaculturii. În ultima vreme, și alte țări membre ale Pieței comune au consimțit să conlucreze în vederea explorării tuturor aspectelor privind cultura algelor.

Deosebit de relevante sînt și cercetările întreprinse de o echipă de cercetători de la Universitatea din statul New Mexico (S.U.A.). Aflați sub conducerea dr. Benjamin Greene, grupul de cercetători a ajuns la concluzia că anumite alge ar putea fi utilizate la recuperarea... aurului. Să fie hazardată această ipoteză ? Nicidecum ! Un raport publicat în revista britanică „New Scientist" subliniază că oamenii de știință au descoperit că algele verzi ar putea absorbi atomii încărcați cu ioni de metale, precum plumb, zinc, cadmiu, cupru, mercur și platină. Anumite varietăți de alge au proprietatea de a acumula în mediul acvatic aur, mai mult decît alte metale. Acest proces este cunoscut sub numele bioabsorbție. Substanțe chimice variate care se găsesc pe suprafața algelor concentrează ionii de aur. În condiții favorabile de aciditate și concentrare a sării, algele eliberează aur, de preferință în schimbul altor metale, pe care le absorb. Prin adăugarea unor substanțe chimice, care atrag aurul, acest metal se depășează de alge. În cazul în care ionii supraviețuiesc, atunci vor fi transformați în metal neutru. Atari metamorfoze uluitoare, necunoscute pînă nu demult, indică că algele joacă un rol important în formarea depozitelor naturale de aur, susțin cercetătorii americani.

Ei sînt unanimi în aprecierea că algele pot contribui la curățirea curenților de deșeuri provenite de la uzinele de uraniu. Dar cu o condiție prealabilă, ca apa folosită să fie ușor acidă. Aceasta este, de fapt, cheia succesului operațiunii de curățire a apelor infestate cu deșeuri periculoase.

D. F.

Videocomplex personal

O firmă engleză de design a elaborat un proiect original al unui „videocomplex personal" prevăzut cu un sistem electronic de comandă și cu alimentare de la baterii.

Noul dispozitiv se fixează pe cap cu ajutorul unor coliere. Complexul are încorporat în construcția sa un televizor color și un sistem video cu redarea imaginii pe ecranul televizorului dispus drept în fața ochilor. Colierul de fixare pe cap constituie, în același timp, și un tip de antenă cadru cu care pot fi captate diferite programe. Dispozitivul poate fi conectat la o claviatură electronică de introdus sau de transmis informații devenind astfel un display anexat la un calculator.

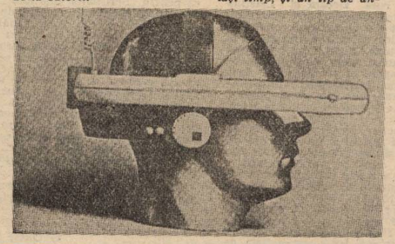

Stadion cu acoperiș glisant

Alături de cunoscutul turn al televiziunii din orașul canadian Toronto, turn a cărui înălțime atinge 553 metri, a fost construit un nou stadion. El reprezintă o construcție deosebit de interesantă prin faptul că este dotat cu un acoperiș glisant. Acest acoperiș este construit din mai multe segmente care se unesc sau se desfac, în funcție de starea vremii, în numai 20 minute. Aceste patru segmente glisante, cîntărind în total 9 700 tone, sînt construite din beton și mase plastice.

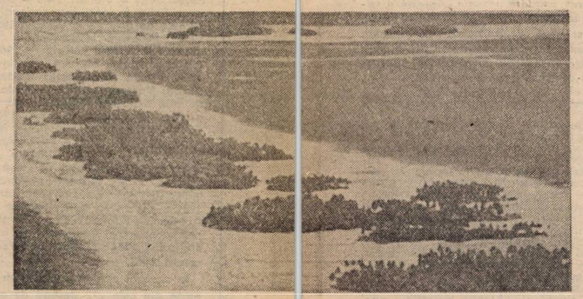

glob magazin

● **La 20 februarie se vor stringe mii de oameni în fața templului lui Ramses al II-lea (cel mai însemnat faraon din dinastia a XIX-a) de la Karnak. În fiecare an, la această dată, ca de altfel și la 22 octombrie, o rază subțire de soare pătrunde printr-o fisură lăsată în stîncă și luminează fața statuii marelui faraon. Pentru realizarea șanțului prin care pătrunde raza astrului zilei exact spre fața faraonului, au fost necesare calcule matematice deosebite. În prezent repetarea calculelor ar necesita recurgerea la serviciile ordinatoarelor.**

● **Peste 130 de state ale lumii au renunțat la armele nucleare, iar sistemul de securitate al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) verifică în prezent 95 la sută din întregul material fisionabil. A.I.E.A. precizează că 95 la sută în instalațiile nucleare din țările care nu dispun de arme atomice sînt folosite numai în scopuri pașnice.**

● **În Franța a fost pus la punct, după studii întreprinse pe parcursul a trei ani, un sistem de comunicație de hiperfrecvență care permite realizarea unei comunicări continue, cu mare debit de informații (mai multe zeci de megabiți), între un post staționar aflat la sol și un tren. Sistemul se prezintă sub forma unui tub de aluminiu plasat de-a lungul unei căi ferate și un mic ansamblu de antene fixat pe tren.**

● **Cu o suprafață totală de circa 8 500 km², ghețarii din Pamir reprezintă o sursă prețioasă de apă pentru trei republici unionale sovietice — Tadjikistan și Uzbekistan și Turkmenia. Gheața**

telex

țarii Pamirului dau naștere principalelor cursuri de apă din Asia Mijlocie — Sir-Daria și Amu-Daria. Aceste cursuri asigură irigațiile terenurilor, precum și necesarul de apă potabilă în vaste zone din această minunile republici unionale.

● **Un nou tip de panou din beton-armat, care posedă excelente proprietăți izolante, a fost pus la punct de specialiștii în domeniul construcțiilor civile din Katowice (Polonia). Obținut după o tehnologie proprie, panoul asigură o bună izolare termică a locuințelor, cea ce se va răsfrînge în mod pozitiv în planul reducerii consumului de energie pentru încălzirea locuințelor. Un panou se compune din trei straturi : placa cu nervuri de 16 cm grosime, acoperită cu un strat de beton B-20, gros de 3 cm ; umplutura izolantă de beton ușor cu agregate sintoase artificiale și un strat de lînă minerală ; parament din beton-armat B-20, cu grosimea de 5 cm, ancorat în placa de suport.**

● **Simularea și modernizarea în cîteva ore a unor procese biologice foarte lente, surpările sau alunecările de teren, de pildă, precum și aprecierea rezistenței platformelor petroliere — acestea sînt, de fapt, promisiunile pe care le-ar putea oferi cea mai mare centrifugă din lume. Amplasată la Delft (Olanda), într-o incintă circulară cu diametrul de 15 metri și înălțimea de 3,5 m, centrifuga este destinată studiilor geotehnice necesare construirii unui mare baraj antifurtună. Nacela, montată, la capătul unui braț în lungime de 6 m., poate cuprinde machete cu greutate maximă de 2 500 kg. Nacela poate să se deplaseze cu viteza maximă de 300 km/oră, supunînd machetele la presiuni de 300 kg/cm².**

Bar cu oxigen

Într-unul din marile magazine din Tokio a fost deschis pentru public un „Bar cu oxigen". În acest original local clienții pot să inspire timp de trei minute o doză de oxigen pur sau odorizat cu diferite arome de mentă, cafea, lămîie etc. Tot în incinta barului se poate procura oxigen în tuburi de tipul celor cu aerosoli. Un astfel de tub este suficient pentru 80 de inspirații.

Ștergător de parbriz panoramic

Firma vest-germană „Daimler-Benz" echipează noile sale automobile cu un nou tip de ștergătoare de parbriz speciale care curăță 85 la sută din suprafața parbrizului. O asemenea rază mare de acțiune se realizează datorită construcției deosebite a mecanismului articulat care comandă mișcarea perilor. În acest mecanism sînt cuprinse trei piese principale, executate dintr-un polimer rezistent care nu necesită ungerea suprafețelor conjugate în mișcare însoțită de frecare.

Prima piesă (A) legată de axa motorașului transmite brațului pirghiei ștergătorului de parbriz mișcarea de rotație alternativă. Cînd pirghia atinge poziția laterală extremă intră în acțiune un mecanism articulat ajutător. În componența lui intră un sector dințat fix (B) și o roată dințată metalică care se deplasează în angrenare pe el. Cele două piese conjugate transmit pirghiei ștergătorului de parbriz o rotație suplimentară. Cea de a treia piesă ((C) menține suportul periei sub unghiul necesar pe sticla parbrizului. Mecanismului nu este atacat de umezeală și are capacitatea de a dezvolta un efort suficient pentru a mișca din loc perile chiar și în situația cînd ele au înghețat pe geamul parbrizului.

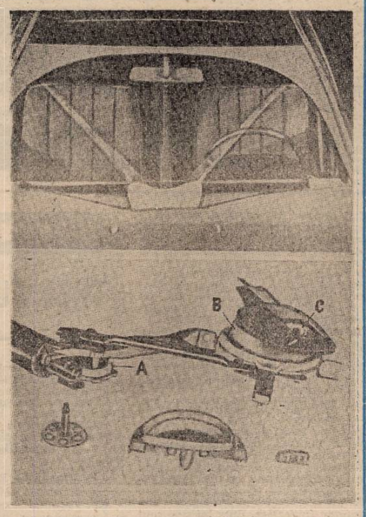

Starea de veghe

ASALTUL DE IDEI

Asaltul de idei, „brainstorming"-ul este din nou la ordinea zilei. Îl practică (atît cît îl practică) și cei cu idei, și cei aproape „fără", în spiritul însuși, fie și neînțeles îndeajuns, al lui Alex Osborn, inițiatorul, cîndva contestat vehement, al acestei tehnici originale de stimulare a creativității. „Cum ? Pot oare contribui chiar și cei fără idei (prea multe) sau fără idei foarte clare ?" În orice act de inovare, dacă angajăm un asalt de idei — ne va răspunde Osborn — se cuvine să înscriem, fără restricții prealabile (excluzînd, evident, agresivitatea flagrantă și acele rele intenții care desfid însuși scopul) toate soluțiile care se pot imagina... Ale întregului grup implicat în acest asalt de idei. Nu ridiculizați — ne sfătuiește Osborn — nici fantezia nelimitată, nici chiar naivitatea care vă dezarmează... Toate soluțiile au același drept la a fi formulate. Abia pe urmă — și din nou într-un spirit de colaborare — se cuvine să le analizăm succesiv, integral, fără prejudecăți partizane. Va apărea inevitabil din analiza lor și ideea (soluția) la care nimeni nu s-ar fi putut aștepta. Să înțelegem, deci, că orice asalt de idei, chiar și în planul complex de restructurare a unor fundamente tehnico-științifice, sau în cel de redresare socio-umană, începe prin a refuza orice subiectivism și orice aroganță (fie și a valorii reale), orice voluntarism (fie și declarat „moral"), orice act de dispreț ori de minimalizare ? Osborn răspunde : da ! Ideile de excepție — asta confirmă miile sale de experimente — ideile verificat de excepție nu aparțin și nu le datorăm neapărat celor recomandați, plătiți și plasați social avantajos pentru ca să aibă idei...

■

În perioada în care Alex Osborn, autorul „brainstorming"-ului se afla în serviciul flotei, în anii celui de al doilea război mondial, el a avut prilejul să participe la rezolvarea unei ciudate probleme. Spre bordul navei — acesta este enunțul — se lansează o torpilă, din fața căreia nava nu poate să se abată. Ce e de făcut într-un astfel de caz ? În cursul dezbaterii furtunoase care a urmat, un om înzestrat cu umor (dar și cu simțul tragicului care potențează adesea umorul) a exprimat ideea, aparent ridicolă, ca echipajul să se alinieze în lungul bordului și să „sufle" înlături torpila. Din această glumă amară avea să se nască ideea de a abate torpila cu ajutorul unui curent puternic de aer sau cu un jet de apă. Și, nu mai e un secret militar, ulterior au fost destule cazuri în care s-a reușit evitarea torpilărilor submarine cu ajutorul curenților de apă proveniți de la elice...

■

Există momente, și nu puține într-un proces de restructurare (indiferent de domeniu) cînd esențialul — în spiritul acestui asalt de idei pentru care pledăm — îl constituie *înlăturarea barierelor psihologice*, a ierarhizărilor și deformărilor născute din prejudecăți. Soluția reală nu o poate descoperi decît acel întreg organism care declanșează atacul. Grupul sinergic... Echipa !

Într-un material primit în exclusivitate din partea agenției de presă „Novosti", Alexandr Cistov condiționează totuși asaltul de idei specializat de respectarea cîtorva reguli elementare : 1) existența unui profesionist coordonator, în stare să formuleze foarte corect problema ; 2) organizarea sinergică a grupului (compus dintr-un număr de oameni care au, reciproc, încredere unii în alții ; 3) interzicerea oricărei poziții distructive, de ridiculizare sau de selecționare subiectivă a propunerilor privind problema supusă rezolvării ; 4) înregistrarea tuturor sugestiilor formulate (și a celor aparent... aberante) ; 5) analiza și dezbaterea atentă, fără prejudecăți, a tuturor ideilor apărute inițial, cît și a celor care pot apare pe parcursul examinării lor.

Desigur, subzistă și unele neajunsuri care decurg din absența unor criterii obiective de apreciere a soluțiilor, ca și din relativa inexperiență a aplicării „brainstorming"-ului la problemele complexe, de natură interdisciplinară, cu restricții și condiționări care depășesc chiar și competența coordonatorului. Să renunțăm însă la metodă, sau s-o perfecționăm ?

■

O revistă, „Evrika", editată acum un an sau doi de un colectiv care-și alesese ca emblemă „Alma Mater Bucurestiensis" — o revistă incriminată la timpul respectiv pînă la a i se contesta chiar și reușitele de ordinul absolutei evidențe — declanșa, ne amintim, un solicitant colocviu despre creativitate. O rubrică cu titlul inspirat : „idei pentru o noapte albă" ; o alta : „de la exactități aproximative la aproximații exacte" ; o a treia : „cursurile... de după cursuri" (nu fără avertismentul lui F. Bacon : adevărul decurge, deseori, din eroare, dar nu din confuzie...) Se propunea, ne amintim pînă și o schiță originală pentru un *algoritm* corect (altul decît cel practicat) al cercetării științifice. La timpul respectiv, totul a fost persiflat, acuzat, interzis și „Evrika" — intenția în față — călcată în picioare.

Și poate că nu ne-am fi amintit de acest algoritm, dacă în același articol remis revistei noastre în exclusivitate de A.P.N. nu ni s-ar fi dezvăluit metoda larg răspîndită azi a lui Ghenrih Altschuller. Și iată, în viziunea lui Alexandr Cistov, cîteva din avantajele acestei metode de rezolvare a problemelor specifice procesului de invenție, întemeiată pe principiul algoritmului. Algoritmul acestei metodici de soluționare a problemelor care reclamă invenția constituie în fapt un „mecanism" logic de cercetare a sistemelor tehnice și de dezvoltare a acestor sisteme, cunoscînd în detaliu restricțiile și stimulii imaginației creatoare, cît și psihologia personalității creatoare. Totul a pornit s-ar părea, de la analiza concretă a procesului de materializare a zeci de mii de invenții publicate și dezbătute public într-o lucrare de referință azi : „Algoritmul invenției". Pentru rezolvarea problemelor cu un grad ridicat de dificultate, care refuză legile seriei mari, s-a constituit un program, tot de tip algoritmic, care călăuzește cercetătorul spre răspuns (invenție), ajutîndu-l să depășească barierele inerțiilor psihologice, în direcția unei soluționări fără investiții și cheltuieli colaterale, în spiritul unei „jurisprudențe" interioare, specifice, definită ca o „lege a idealului". Una din cele mai importante reușite o constituie realizarea, practic de ultimă oră, a unei mașini... înventatoare ; a unei mașini dotată cu un program creativ, apt de dialog, de mare eficiență, mai ales, în soluționarea problemelor tehnice. Programul, întocmit sub îndrumarea unui cunoscut specialist V. Turikov, purtînd denumirea de „mașină de invenție" oferă nu numai soluții la problema supusă investigării, ci și prognoza evoluției diverselor soluționări în domeniu. Programul — informație din nou în exclusivitate — *ridică potențialul intelectual-creativ al celui care-l folosește de cîteva mii de ori !*

■

Și tot în urmă cu aproape doi ani, un psiholog de prestigiu încercase să organizeze la Universitatea din București o comisie și un grup interdisciplinar de creatologie. Desigur, totul s-a sfîrșit, și în acest caz, sub tăvălugul de neînțelegere pus în mișcare de forurile științifice ale acelui moment, față de însuși conceptul de creatologie. Specialiștii însă pe care i-am ascultat atunci — care sperau și ar fi fost în stare... — sînt încă printre noi. Iar creatologia rămîne, totuși, o șansă.

DOREL DORIAN

Autobuz pe șine

Firma ungară „Ganz-Mavag", în colaborare cu uzinele „Ikarus", a executat pentru Malayezia un lot de autobuze care pot circula pe linii. Fiecare asemenea vehicul

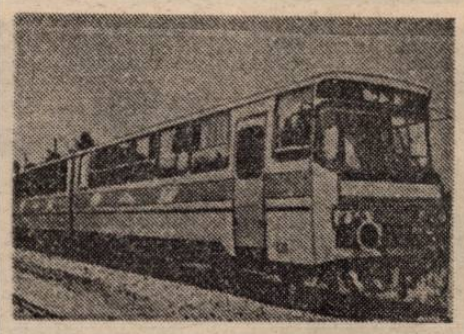

se compune din două sau trei secțiuni articulate, dintre care unul sau două sînt prevăzute cu motoare. Puterea motorului diesel cu care este echipat vagonul de tracțiune este de 250 kilowați (340 cai putere). Noua autodrezină construită de specialiștii unguri dezvoltă viteze de pînă la o sută de kilometri pe oră.

O colecție unică

În imaginea de mai jos este prezentată o parte a colecției unice de ouă de pasăre aparținînd Muzeului de Istorie naturală din Los Angeles. Cîteva exponate

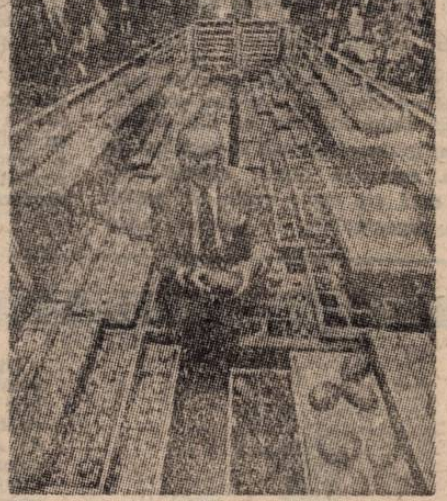

din această colecție sînt păstrate în muzeu de mai bine de un veac și jumătate. Începînd cu anul 1968, materialul colecției a fost pus la dispoziție oamenilor de știință de pretutindeni pentru efectuarea de cercetări.

Atenție cum purtați cravata!

Gulerele strîmte și cravatele foarte strînse dăunează vederii — aceasta este concluzia la care au ajuns cercetătorii de la Universitatea Cornwell (Anglia). Strangulînd carotida, gulerul sau cravata înrăutățește irigarea cu sînge a ochilor sau a creierului, ceea ce are drept urmare diminuarea acuității vizuale. Această diminuare se menține o bună bucată de timp, chiar și după ce „strînsoarea" a încetat. Un asemenea efect vătămător s-a dovedit că poate fi deosebit de periculos mai ales pentru conducătorii auto sau piloți.

povestire s.f.

TREI FULGERE PE SECUNDĂ

episodul zece

— Ești nebun ! La ce te-ai gîndit ?

— La Sintaria !... Pînă nu o cuceresc într-un fel sau altul adversarii potențiali din celelalte lumi de ce să nu dăm noi lovitura ?

Aymat sări ca ars în picioare, se uită posomorît la pilot și dădu pe gît — dintr-o singură înghițitură, licoarea din pahărel. Apoi se așeză cuminte în același loc. Ceasul se porni să țiriie strident.

— La naiba ! Frumoasă poveste. Mi-ai dat peste bot, țîncule !

— O propunere rezonabilă, domnule comandant !

— Toate bune, dar cu rezervoarele goale ce facem ?

Tibald își turnă altă porție. O bău în tăcere, gîndindu-se.

— Domnule general, cunosc un individ care ne-ar putea ajuta. Cîndva, tata i-a făcut nu știu ce servicii importante. Cutreieră spațiul cu o navă de tip vechi însă rezistentă și bună la tăvăleală. Tipul se ocupă cu tot felul de afaceri. Le preferă pe cele mai puțin legale din considerente financiare. Ruta lui ține cont mai întotdeauna de mișcarea grupului de asteroizi cunoscuți sub numele de Frații Gemeni. Pe cel mai mare și-a făcut un fel de refugiu unde se retrage în caz de pericol. În perioada asta Gemenii sînt la cea mai mică distanță de Malgamar. Muss are combustibil pentru a putea străbate distanța pînă acolo. Ce-ar fi să încercăm o interceptare ? Sînt convins că individul ar fi gata să ne procure contra cost întreaga cantitate de combustibil. În cîteva luni, evident.

— Și dacă nu reușești interceptarea cum te mai întorci acasă ?

— Ne descurcăm noi, domnule comandant.

— Zece băieți îți ajung ?

— Îi prefer pe cei mai buni. Afacerea este riscantă.

— S-a făcut... colonele ! Nu protesta. Gradul impune disciplina !

— Nu am nimic împotrivă, dar aș fi fost mult mai onorat dacă l-aș fi obținut după întoarcerea din misiune ! Aștept ordinul!

— Nu te grăbi. M-am gîndit și eu la ceva. Ce spui, n-ar trebui să domolim oarecum atacurile felinelor ? O blocadă ar fi suficientă ?

— Nu. Mai bine le construim o „creșă pentru nou-născuți" !

— În regulă ! Pînă realizăm sudura echipajului, treci la treabă !

Nu i-a strîns mîna lui Tibald, nici nu l-a condus. A mai golit un păhărel și apoi s-a apucat să-și întoarcă ceasul deșteptător. „Periculos individ, își spuse proaspătul colonel, părăsindu-l. S-a jucat cu mine precum pisicuța cu șoarecele. Pînă și ușoara beție a jucat-o admirabil. Diplomat sau farsor?"... Zîmbi unui gînd ascuns.

„Muss" sfîșia întunericul cu viteză maximă. Tibald, ca de obicei, scruta prin hublou noaptea fără limite. Nimic neobișnuit. Cîteva puncte strălucitoare, fixe, plutind în bezna profundă. Și păcătoasa senzație că au rămas spînzurați în gol pentru totdeauna.

Ofițerii generalului Aymat erau oameni cu experiență. Pe Lorin îl numise comandant adjunct. Ceilalți făceau de gardă, în grupe de cîte doi, urmărind informațiile primite din partea automatelor.

Șoapta melodioasă alunecă de-a lungul pereților curbi, fosni prin cupola cabinei de comandă și se sparse în cuvinte printre ecrane, aparate și lumini policrome. Spațiul din carlingă se contractă subit, deveni strîmt, incomod. Tibald auzi semnalul interfonului.

— Ascult !... Ceva noutăți ?

— Comandante, propun corecția rutei cu patru grade. Interceptare cu B—09 după 53 de minute. Nu au intervenit elemente noi.

— Mulțumesc, Lorin. Aștept detalii asupra asteroidului.

— Diagrama este clară. Sol din roci cristalizate, dure.

— E o speranță !

— Te gîndești la o eventuală aterizare?

— Îmi citești gîndurile ! Vom aștepta acolo. E mai înțelept.

— Frînez după opt minute... Atenție ! Trecem pe infraroșu.

ROMULUS BĂRBULESCU

(Va urma)

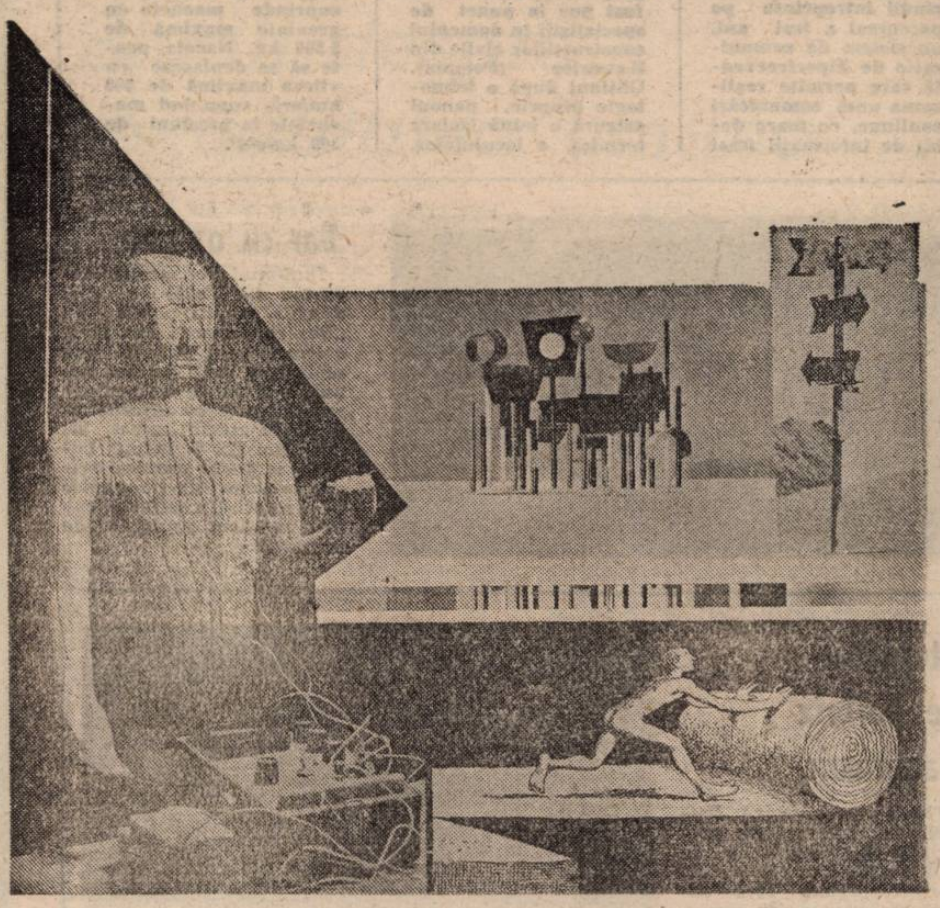

Să vorbim fără teamă de microfoane

• NU MAI VREM UN „OM NOU"

Stația de metrou Eroilor. Un puști, de 14—15 ani, mă controlează. Lîngă el, o fetiță de aceeași vîrstă și un adolescent. Mă întreabă unde vreau să merg. Îi spun.

— Imposibil. La Televiziune se trage. Nu mai vrem alți morți. Duceți-vă acasă.

Stația era aproape goală.

— De unde ești tinere ?

— Din Constanța. Am venit 44 și am rămas în viață 14.

Nu vreau să cred. Și totuși...

— Și dumneavoastră, domnișoară ?

— Din Cluj.

— Părinții dumneavoastră știu că ați plecat ?

— Sînt prea mare ca să cer voie cuiva să demonstrez și să lupt !

Nu avea mai mult de 15 ani.

Ultimul membru al echipei de control este mai mare, bănuiesc că are 17 ani. El adaugă :

— Vedeți, domnule, noi sîntem „golanii de ieri" !

Este cert că nu a mai existat, nu are importanță cînd în istorie, o revoluție a copiilor (chiar dacă sînt studenți sau foarte tineri muncitori, tot copii rămîn).

O revoluție a copiilor ! Istoricii de mîine vor privi neîncrezători imaginile de arhivă. Se va auzi : „nu plecăm acasă morții nu ne lasă !". Nu există în literatura noastră nimic mai dramatic.

Au învins copii obișnuiți, dureros de des chinuiți de foame, de frig, de întuneric, fără nici o perspectivă.

Au făcut o revoluție pentru ei și pentru noi toți. Aș fi tentat să afirm că fiecare dintre ei reprezintă „omul nou". Dar nu. Sintagma avansată, cred, de Nietzsche, a devenit obsesia hitlerismului, stalinismului, ceaușismului..., a dictatorilor obsedați de putere. Toți voiau un „om nou", cu creierul amorf, condiționat să moară pentru un crez care nu era al lui, pentru o lume inumană, dominată de spaimă și întrebări fără răspuns. Din umbră se profila conturul „marelui frate", amenințător, gata să ucidă orice formă de opoziție. Sugrumat la rîndul lui de teamă. „Spălarea creierului", despre care s-a scris atît de mult, continua să fie folosită, deși se demonstrase că rezultatele ei erau înșelătoare. La primul contact cu libertatea aceste creiere s-au revoltat. Creierele spălate trăiau din nou, mai intens ca oricînd (dar nu cred că seminariile politice au fost luate de prea mulți în serios).

Nu mai vrem un om nou. Vrem oameni obișnuiți. Dar au fost oare obișnuiți copiii care ne-au redat sensul demnității ? Vrem copii liberi cărora să le oferim oportunități egale. Știu că va fi extrem de dificil, știu că la început vom mai pierde copii excepționali, știu că meritocrația va avea fisuri, dar sînt sigur că, în condiții egale, vor învinge cei mai buni, indiferent cîte obstacole vor depăși cu fața plină de sudoare și cu mîinile însîngerate...

Nu mai vrem un om nou. El nu a existat real niciodată și nu va exista cu adevărat niciodată, dacă nu-l vom manipula genetic (o perspectivă relativ îndepărtată, de altminteri). Era o himeră născută în mințile tulburi ale fanaticilor și întreținută artificial de armate de agitatori.

Bănuiesc că ultimele dictaturi ale lumii mai cred încă în modelarea univocă a omului. Se vor convinge însă și ele că fiecare dintre noi este un univers imposibil de prins în chenare rigide, că fiecare dintre noi răspunde unei chemări lăuntrice unice, că fiecare dintre noi rămîne un eveniment biologic unic. În unicitatea noastră rezidă și măreția noastră.

C. MAXIMILIAN

• ȘANSELE NOASTRE — CALCULATOARELE ȘI GÎNDIREA

Timp de patruzeci și mai bine de ani în țara noastră s-au construit imense combinate de fier și de ciment, destinate înainte de toate construirii altor combinate de fier și de ciment, ca și ridicării piramidelor întru slava faraonului. Atîta doar că în această creștere triumfală s-a uitat complet de acel „amănunt" pe care-l reprezintă omul cu nevoile lui, viața noastră a tuturor...

Desigur, industrializarea este necesară. Nu putem avea mai mult decît dacă producem mai mult. Dar contează ce producem și mai ales cum. Muncind oare mai multe ore ? muncind mai repede ? Se poate și așa, dar e puțin probabil că vom ajunge prea departe. Întreaga istorie stă mărturie că a produce mai mult și mai bine a ținut întotdeauna mai degrabă de încordarea minții decît de încordarea suplimentară a brațelor. În condițiile în care materiile prime se scumpesc, devin tot mai des obiect de șantaj politic ori sînt pe cale de a se epuiza, în condițiile în care energia devine tot mai scumpă și trebuie drămuită cu grijă, în condițiile în care creșterea nivelului de trai impune scumpirea manoperei, țări întregi și-au reorientat economia spre produse și servicii care înglobează foarte puține materii prime și energie (de pildă obiecte de mici dimensiuni) și foarte puțină manoperă directă (prin automatizare și robotizare). Țările în cauză (să ne gîndim doar la Japonia și la așa numiții „dragoni" din sud-estul Asiei) au realizat cele mai spectaculoase creșteri ale produsului național brut și ale nivelului de trai din lume. Cum a fost posibil ? Ce anume au pus în aceste produse și servicii ca valoarea lor (spre buimăceala economiștilor de școală marxistă) să crească atît de mult ? Răspunsul a fost dat de nenumărate ori pentru cine a avut urechi să audă. La acest sfîrșit de secol valoarea și succesul nu mai depind decît în mică măsură de cantitatea de materii prime și energie înglobate ori de munca „socialmente necesară" a muncitorului „direct productiv". Depind în schimb enorm de alte trei ingrediente cărora înainte li se rezerva un rol de mină a doua : **informația, inteligența și creația.** La acest sfîrșit de secol producția de mare tonaj și de mare serie, producția realizată cu multe lovituri de baros, dar cu minte puțină, ca și corolarul lor, promovarea tembelă a creșterii numărului de muncitori direct productivi în detrimentul celor ce produc informație, inteligență și creație, reprezintă un bilet fără întoarcere spre subdezvoltare.

În țările care au înțeles acest imperativ, informația și inteligența au devenit ele însele **produse** ale unor **industrii** prospere, produse avînd toate caracteristicile mărfurilor pentru care adesea cererea depășește oferta. Utilajul de bază al acestor industrii este calculatorul electronic (cel de care le era atîta scîrbă foștilor noștri conducători), conectat la rețelele internaționale de transmitere a datelor. Pentru a da un singur exemplu — încă din 1982 în S.U.A. o agricultură prosperă folosea doar 3 la sută din forța de muncă, o industrie prosperă 20 la sută, în timp ce 12 la sută lucrau în serviciile propriu-zise. „Restul" de 65 la sută (practic doi oameni din trei !) erau angajați în sectorul „cuaternar" (există la noi economiști care nici n-au auzit de așa ceva) și anume sectorul care produce informație, inteligență și creație.

Desigur, în țările avansate continuă să existe și industrie grea și industrie de mare serie, doar că ele arată altfel ca la noi. Deja acum zece ani, uzinele de oțeluri speciale „Avesta" din Suedia, cu 2 000 angajați aveau doar 9 (nouă) muncitori ; restul gîndeau ; de aceea erau oțelurile „speciale". Tot atunci uzinele „Toyota" din Japonia, cele mai mari exportatoare de automobile din lume, erau complet robotizate, singurii muncitori fiind cei cîțiva operatori care supravegheau panourile de comandă. Foștii muncitori erau în timpul acesta reciclați pentru a învăța să lucreze cu calculatorul, pentru a inventa, a inova, a găsi soluții noi, îmbunătățite.

În condițiile competiției actuale de pe piețele mondiale informația științifică, economică, juridică etc. care ieri a fost suficientă, mîine nu te mai poate scăpa de faliment. Acesta este motivul pentru care informația trebuie produsă industrial, trebuie acumulată în mari bănci de date la care să aibă acces abonați din toate continentele. Paralel cu obligativitatea deschiderii către toate aceste surse, este necesară și o industrie națională de informații, deoarece există în permanență pericolul monopolizării unor date și a transformării lor în instrumente de șantaj.

Inteligența de rutină a funcționarului este însutită prin sistemele informatice. Inteligența de rutină a muncitorului este înmiită prin micile calculatoare — microprocesoarele — care însuflețesc roboții. Dar tot prin microprocesoare devin inteligente automobilele (care au ajuns astfel, recent, la un consum de 1,9 litri pentru o sută de kilometri parcurși într-o oră), aparatura medicală și practic toate obiectele de o oarecare valoare și utilitate din preajma noastră. Apoi, inteligența matematicianului multiplicată prin calculator duce la economii de milioane de lei grație modelelor de optimizare, inteligența medicală pusă în sisteme expert salvează vieți în locurile în care medicul specialist nu poate să ajungă ș.a.m.d.

Plusul de inteligență și informație înseamnă deci prosperitate, economie de resurse și o viață mai bună pentru toți. Factorul esențial al renașterii economice rămîne însă, în ultimă instanță, tot **omul**, inteligența sa vie, nepusă ori de nepus pe calculator, ca și capacitatea lui de a crea nemaivăzutul. Orice țară dispune de un stoc de inteligență și creativitate, mai mic sau mai mare, în funcție de calitatea școlii, a bibliotecilor, a mass-mediei etc. Dar un stoc poate fi oricît de mare, dacă e prost folosit rezultatul va fi dezastruos. Inteligența conducerii stă tocmai în valorificarea acestei resurse, de pildă în găsirea raportului just între centralizare și descentralizare, lăsînd șanse maxime de afirmare tuturor inițiativelor, ca și în găsirea acelor stimulente care să asigure randamentul optim, atît al potențialului geniu, cît și al omului de rînd.

Desigur, acest articol nu putea cuprinde decît o mînă de idei. Nutrim însă convingerea că punerea lor în operă ar fi singura cale capabilă să ne scoată din marasmul economic în care ne-au dus dictaturile ultimei jumătăți de veac. Cine se angajează să le încrusteze în strategia dezvoltării noastre economice ? Răspunsul ne interesează pe toți.

DAN D. FARCAȘ

medicul ne sfătuiește

Interlocutor : **DR. EMIL POPESCU, medic primar boli interne, la Spitalul clinic de Urgență din Capitală.**

● Din partea cititorului **V. Stan din Brăila** primim o scrisoare în care ni se cer date privind colecistita, litiaza biliară și pancreatita. Iată răspunsurile solicitate : 1) În literatura medicală românească aceste probleme sînt bine reprezentate prin monografii și tratate. Dintre cele mai accesibile vă recomandăm următoarele lucrări : monografia „Căile biliare" — conf. dr. Gh. Bucur, tratatul „Bolile ficatului, căilor biliare și pancreasului" — prof. dr. L. Buligescu și „Tratatul de medicină internă", volumul de patologie internă, redactat de un colectiv de specialiști sub îndrumarea prof. Radu Păun. 2) În privința relației dintre inflamația colecistului și litiaza biliară, în prezent două teorii își dispută întîietatea : aceea care consideră că germenii microbieni favorizează formarea unui nucleu de precipitare a viitorului calcul și aceea care acordă importanță inflamației peretelui veziculei biliare în formarea matricei calculilor biliari. În acest sens, trebuie avută în vedere și constatarea prezenței germenilor în bilă, la jumătate din bolnavii operați de litiază biliară. 3) Pancreatita constituie una dintre complicațiile frecvente ale colecistitei și litiazei biliare ; aceasta datorită faptului că atît secreția biliară cît și cea pancreatică se varsă printr-un canal comun în duoden (prima porțiune a intestinului subțire). Infecția sau creșterile presiunii în căile biliare conduc la infecția căilor de eliminare a secreției pancreatice sau chiar a pancreasului sau la împiedicarea scurgerii secreției pancreatice, ceea ce face ca aceasta să se deverseze în sînge, avînd complicații grave. 4) Alimentația în profilaxia litiazei biliare nu s-a dovedit a avea un rol important. În schimb, la bolnavii la care s-au constituit calculi în vezicula biliară, anumite alimente (grăsimile, sosurile, prăjelile, rîntașul, ouăle maioneza) pot accentua suferința și pot declanșa colici biliare. La bolnavii operați pentru litiază biliară, alimentația trebuie să țină seama de faptul că aceștia nu mai au vezicula biliară (rezervorul de bilă), că organele din vecinătate (ficatul, pancreasul, stomacul, intestinul) au o sensibilitate crescută după extirparea colecistului. De aceea, alimentația trebuie să fie cu ritmicitate mică (trei mese principale și două intermediare), compusă din alimente ușor digerabile și fără să suprasolicite inutil funcțiile digestive. În acest sens sînt contraindicate : alcoolul, condimentele (hrean, oțet, muștar, piper), prăjelile, rîntașul. 5) Cura de ape minerale (crenoterapia) își găsește indicația majoră în afecțiunile căilor biliare (litiazice sau nelitiazice), reducînd la normal funcția secretorie și evacuarea bilei în intestin. Două dintre stațiunile noastre — Olănești și Singeorz Băi — rivalizează cu cele mai renumite stațiuni de profil din Europa. Dezavantajul apelor minerale îl reprezintă faptul că ele se inactivează repede, ceea ce face obligatorie consumarea lor numai în stațiune. Din acest motiv, apele minerale provenite din izvoarele stațiunilor amintite nu se îmbuteliază.

Rubrică realizată de AURORA POPESCU

Sondaj de opinie

CUM VI SE PARE CĂ ESTE ȘI CUM AȚI VREA SĂ FIE REVISTA „MAGAZIN"?

Iubită de cititorii săi, căutată, vîndută uneori de sub tejghea, revista „Magazin" a reprezentat, fără îndoială, o excepție în peisajul presei românești din ultimele două decenii. O excepție justificată, sîntem conștienți și noi doar modești, nu atît de valoarea sa deosebită ori de „curajul" opiniei (în acest sens, singurul merit al redacției fiind acela de a fi izbutit să nu cedeze „politicii" decît primele pagini, redate acum cititorilor), cît de setea cititorilor de informație venită de peste frontierele impenetrabile, fie ele doar informații științifice. Și numai noi știm de cîte ori a trebuit să înghițim „prețioase indicații" privind — culmea ironiei ! — sporirea ponderii informației științifice românești (aceasta fiind aflată, oricum, sub cel mai strict „secret de serviciu" și suprapăzită de cenzura C.N.S.T.-ului, căruia trebuia să-i obținem de fiecare dată viza), în dauna, firește, a celei străine.

Ne întrebăm dacă astăzi, în condițiile de libertate în care funcționează presa, această specializare a revistei nu reprezintă, cumva, un handicap. Avantajul de a fi, cel puțin deocamdată, singura revistă săptămînală de informare cu profil științific, va fi fiind, oare, motiv suficient pentru a rezista în conștiința și sfera de interes a cititorilor ? Experiența noastră, cîștigată de-a lungul anilor de existență a revistei, nu ascunde în ea pericolul rutinei ? Sînt întrebări legitime, cărora doar cititorii noștri pot și sînt în drept să le răspundă. Lansăm, deci, un apel la dialog, pe baza unui mini chestionar ce se vrea a fi doar un ghid, iar nu un alt „pat al lui Procust", în care să vă închistăm opțiunile, avînd sincera dorință să răspundem cît mai bine așteptărilor și cerințelor dumneavoastră. Deci :

1. Ce rubrici ale revistei le-ați apreciat cu deosebire de-a lungul timpului ? (Indicați în ordinea preferințelor trei dintre ele).

2. Considerați că informația științifică este corespunzător tratată și transmisă prin paginile revistei ? (răspundeți cu „da", „nu" sau „oarecum").

3. Credeți că ar fi necesar ca revista să prezinte : a) mai multe informații științifice ; b) mai multe articole pe teme științifice ; c) dezbateri pe marginea fenomenului științific contemporan mondial ; d) dezbateri pe marginea condiției științei în România ; e) mai multe informații culturale ; f) reportaje privind activitatea științifică și socială ; g) anchete vizînd soarta unor realizări științifice românești ; h) articole de opinie față de climatul politic din România ; i) mai multe rubrici de divertisment (umor, rebus etc.) ; j) mai multe informații sportive. (Acordați note de la 1 la 10 fiecărei rubrici, conform opțiunilor dumneavoastră. Spre ex : a) — 7 ; b) — 9 ; c) — 4 etc.).

4. Ce rubrici noi ați dori să întîlniți în revista „Magazin" ?

5. Caracterizați, pe scurt, revista noastră a) așa cum o vedeți și b) așa cum ați dori-o.

6. Ca mod de prezentare, ați prefera ca, în viitor, revista să apară : a) În formatul și la prețul actual ; b) În același format, cu un număr sporit de pagini (16), la prețul de 3 lei ; c) În format „ziar" (ca „Adevărul", „România liberă" etc.).

Așteptăm răspunsurile dumneavoastră pînă la data de 10 februarie 1990.

(M. Grigore)

HUMOR

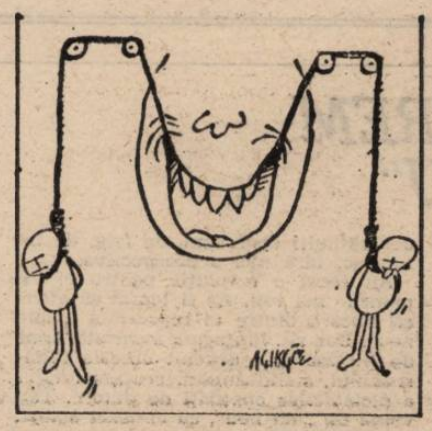

Citite, auzite și repovestite

UMBERTO ECO

Iarna, pe uliță

Era iarnă. Peste noapte, dăduse gerul și ulița se făcuse ca de sticlă. Un călugăr minorit lipăia grăbit către treburile sale, dar alunecă și se întinse, cît era de lung, pe gheață. Mai mulți trecători care se nimeriseră în preajmă începură să rîdă, ca de o întîmplare veselă, iar unul dintre ei, mai cu umor, îl întrebă :

— N-ai vrea să ai ceva mai bun sub tine ?

— Ba da, răspunse călugărul minorit, frecîndu-și șalele. Pe nevastă-ta.

GHEORGHE EMINESCU

Idilă

Obligîndu-l pe Ferdinand să redea tatălui său coroana Spaniei, iar pe acesta din urmă să abdice în favoarea lui Joseph Bonaparte, Napoleon a avut grijă, totuși, ca infantele să fie tratat potrivit rangului său, la castelul de la Valency, unde a fost instalat, ca oaspete al lui Talleyrand. Aici, prizonierul se consolă cu dragostea frumoasei doamne de Talleyrand. Informat despre această idilă, Napoleon l-ar fi spus ministrului său de externe, cu brutalitatea care îl caracteriza :

— Domnule, am auzit că soția dumitale te-nșeală cu Infantele Spaniei !

— Știam, Sire, răspunse cu indiferență Talleyrand.

— Și de ce nu mi-ai spus ?

— Pentru că, m-am gîndit, acest amănunt nu poate mări cu nimic nici gloria Majestății Voastre, nici faima mea.

VOLTAIRE

Audiență

Invadată de armatele lui Ludovic al XIV-lea, pentru atitudinea duplicitară a guvernanților ei, Republica Genova a trebuit să se supună Franței și să implore iertare Regelui Soare. Drept urmare, împreună cu un grup de senatori, dogele Genovei s-a deplasat la Versaille, unde a ținut o cuvîntare spășită, acceptînd o „vasalitate demnă", cum spun cronicarii. La rîndul său, Ludovic al XIV-lea, îmbinînd politețea cu demnitatea, i-a înconjurat pe genovezi cu fast și amabilitate. Nu însă și miniștrii săi, care s-au dovedit extrem de orgolioși.

Întrebat cum apreciază audiența la rege, dogele Genovei a răspuns :

— Majestatea Sa a răpit inimilor noastre libertatea, dar miniștrii săi ne-au dat-o înapoi.

Ce se mai aude ?

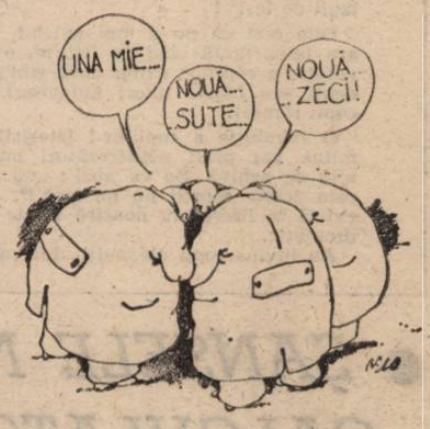

Desen de NEBOIȘA ROSICI

Istoria unui desen

Într-o zi din anul 1981, au venit la redacția revistei „Urzica", unde lucram, doi ofițeri de securitate. Cel mai mare în grad, maiorul, a scos din servietă un album voluminos, a deschis la o pagină anume și, înfigîndu-și degetul în caricatura pe care o reproducem alăturat m-a întrebat :

— Îl cunoașteți pe autor ?

— Nu, nu-l cunosc — am răspuns.

— Încercați să vi-l amintiți, totuși. Ne interesează adresa lui sau un număr de telefon.

— Nu cunosc nici un caricaturist cu numele Andrieș, am precizat.

Desenul apăruse în catalogul Salonului Internațional de caricatură de la Montreal (Canada), ediția a XVIII-a și chiar inaugura rubrica, destul de bogată a prezențelor românești la faimoasa competiție de grafică satirică și umoristică. După aproape zece ani, lucrarea apare, în sfîrșit, și în România.

Te așteptăm la „Magazin", Alexandru Andrieș. Cu desene „la zi", firește.

MANOLE AUNEANU

întîmplări adevărate

„Bunicul" Bambi a împlinit 27 de ani

Bambi, cerbul pe care îl vedeți în fotografia de mai jos împreună cu silvicultorii (și stăpînul său) John Fraser, va figura cu

siguranță la viitoarea ediție, în celebra „Carte a recordurilor". Explicația ? Bambi, care a împlinit recent vîrsta incredibilă de 27 ani, este considerat, cel mai bătrîn cerb din lume. Bambi se bucură de o sănătate perfectă, este complet domesticit, iar John Fraser este deosebit de mîndru de protejatul său, de care se ocupă cu multă dragoste, chiar din ziua cînd l-a găsit acum 27 de ani singur și părăsit într-un colț de pădure, cînd avea doar cîteva luni de viață.

Clubul coșarilor

La Roma a luat ființă „Clubul coșarilor". Inițiativa aparține unui tînăr student de la Institutul de arhitectură care, în timpul liber, se ocupă de coșerit. La inițiativa sa au aderat numeroși cetățeni din „Cetatea eternă". Meseria lor este deosebit de căutată, întrucît în capitala Italiei există numeroase case care posedă cămine sau sobe ce se încălzesc cu lemne. Clubul are și un sediu cu telefon, dar majoritatea coșarilor s-au obișnuit să colinde cartierele și străzile care au imobile cu sobe și să-și anunțe prezența prin strigăte specifice.

Nu poate mînca...

Această frumoasă fetiță care surîde în brațele mamei sale se numește Nicole Watts și locuiește în orașul Philadelphia (S.U.A.). Este în vîrstă de numai patru ani, dar este afectată de o boală extrem de rară : miopatie viscerală, care atacă mușchii intestinali și nu-i permite o normală digestie. Fetița se află în situația de a nu se putea hrăni cu alimente „solide" și este nevoită să îngurgiteze doar biscuiți muiați în lapte și sucuri de fructe. Medi-

cii care o îngrijesc sînt, totuși, optimiști și apreciază că vor găsi un remediu potrivit, care să-i permită lui Nicole să revină, cît de cît, la o alimentație mai normală.

ZODIA VĂRSĂTORULUI: 21.01 - 18.02

Caracteristici generale : planetele dominante : Saturn și Venus. Sub influența lui Saturn, predomină o fire molcomă, tradiționalistă ; influența lui Uranus determină o fire impulsivă, dinamică, preocupată de viitor. În general, se constată lipsa de prejudecăți ; este semnul căldurii sufletești, al armoniei, comunicativității, înțelegerii. Antidogmatici care știu să privească viitorul cu luciditate. În fiecare Vărsător se poate instaura ceva dintr-un spirit tehnic, inventiv, aplecat spre lucruri funcționale, moderne și sofisticate. Femeia are de asemenea aplicație spre lucruri utile, practice.

Găsim excentrici și interesați spre abordarea de aspecte extraordinare ale vieții de zi cu zi. Iubesc enigmele, științele oculte, misterele inexplicabile. Pe plan social, participă la desfășurarea de interese ale obștii, au entuziasm și spirit de sacrificiu. Traversează și perioade de neangajare, de izolare vecină cu lenea și cu mania persecuției, dar știu să depășească aceste momente.

Uneori arborează aroganța și superioritate spirituală cu colaboratorii și superiorii, dar asta nu e decît o fațadă trecătoare. Sînt ființe înțelegătoare, umane, deși rar suportă să fie plasați la același nivel cu alții de lîngă ei. Una din cauze este emotivitatea, care răbufnește în forme pasionale. Trece ușor de la veselie la depresiunea cea mai adîncă, de la seninătate la dezgust.

Își aleg profesiuni care cer imaginație, viziune largă, din care nu lipsesc situațiile imprevizibile. Poate fi un bun om de știință. Nu suportă influențe, dă uneori semne de criză de personalitate. Experți în tehnică. Buni conducători de orice vehicule, chiar aviatori pricepuți.

Bărbatul : fizic plăcut, aproape feminin, ochi neliniștiți. Genii și excentrici, antiburghezi, uneori rebeli. Iubește muzica, multă fantezie.

Rubrică întocmită de PAUL IOAN

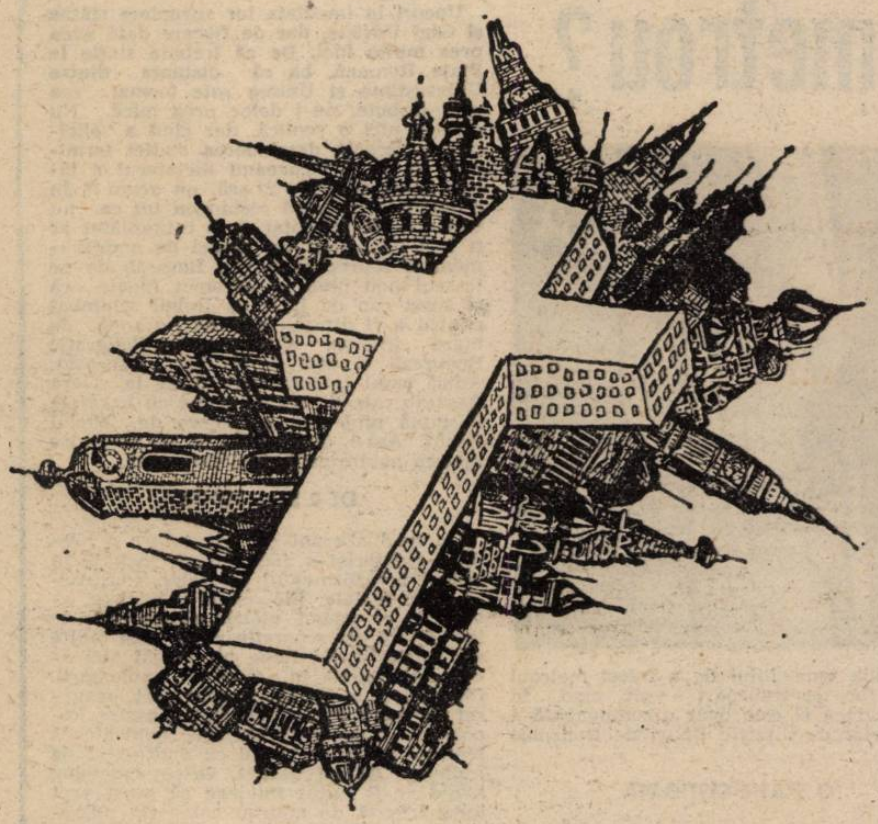

Desen de JENÖ DALLOS (Ungaria)

MIHAI EMINESCU

Fii cuminte

Vrei să fii Pallas Athena !
O, fetiță, fii cuminte...
Tu ai pierde din frumsețe
Dar n-ai ciștiga la minte.

Poftiți la nemurire

De poftiți la nemurire
Cîtă am — o dau acuși,
Ca să cumpăr dragei mele
O pereche de mănuși.

C. ȘT. NICOLĂESCU-PLOPȘOR

Întrupare *

Dintre rățoi și autor —
Azi îndoieli nu mai încap —
Tot publicul a constatat
Că doar rățoiul are cap.
El are cap, tu ai picioare,
Ce-ar fi să faceți o-ntrupare ?

(* Prilejuită de premiera piesei „Capul de rățoi" de G. Ciprian)

TRAIAN LALESCU

Replică

Îmi zicea aseară unul
Că-i dăunător tutunul
Și pe loc i-am replicat :
— Chestii de-astea-am mai fumat !

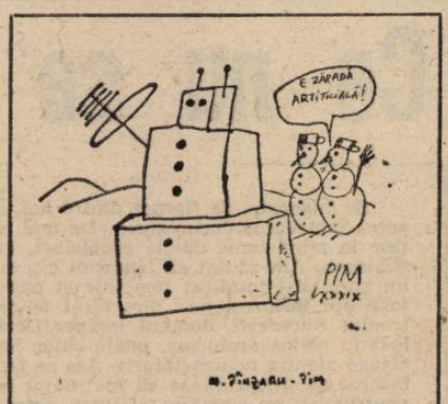

Desen de M. PÎNZARU

Pe asta o știți ?

Scrutinul

Deși la ultimele alegeri pentru consiliile municipale nu obținuse decît două voturi, dl. Michael Smith se decise să candideze din nou. Revenit acasă după despuierea urnelor, soția îl întrebă curioasă :

— Ei, Michael, ai ciștigat ?

— Trei voturi pentru, răspunse el neutru.

— Trei voturi ? ! făcu ea intrigată. Asta înseamnă că ai o amantă !

PORTOCALELE, IARNA

Domnul I.N. ar putea candida oricînd la postul de primar al Bucureștiului, cel puțin sub aspectul popularității bate concurența la distanță, ca șef al Gării de Nord ce se află de două decenii. Dar el nu va candida niciodată fiindcă marea gară este ea însăși un oraș în care se petrec multe. Iată o întîmplare din februarie 1989.

Într-o zi de luni, domnul I.N. a întîrziat puțin la serviciu dar asta însemnînd că, în loc de ora șase, a ajuns pe la 6,25. În poarta mare era deja așteptat de o mică delegație de colaboratori foarte întristați, dar parcă și cu un licăr de speranță în ochi. Ce-o fi ? !

„Dom'șăf, e de rău !" au luat ei cuvîntul după ce au pronunțat clar și distinct respectuosul „să trăiți !"

„Dar ce s-a întîmplat, măi, a ajuns oare Rapidul de Iași la ora din grafic ?"

„Mai rău !"

„Atunci înseamnă că au băgat flori la „Florărie" și algocalmine la „Farmacie".

„Ne ! făcură ei pofticioși. Jale mare !"

„Nu ghicesc și nu mă mai fierbeți atît, spuneți odată !"

„Dom'șăf s-au aruncat manifeste azi dimineață".

„Aoleu !"

„Da, da ! Pe peronul central și-n holul caselor de bilete de la clasa a doua".

„Acolo unde e mai mare aglomerația, bine-au ticluit-o, luni dimineața cînd e mai mare înghesuiala în gară", a analizat în gînd domnul I.N. situația. Apoi, cu voce tare, pentru a nu se deconspira, întreabă îngrijorat :

„Și ce scria în ele ?"

„Nu știm, dom'șăf !"

„Hai, măi, ne știm de atîta vreme, de mine vă feriți voi ?"

Regret enorm :

„Zău, dom'șăf că nu știm, n-am prins nici unul. Le-a adunat lumea ca pe portocale !"

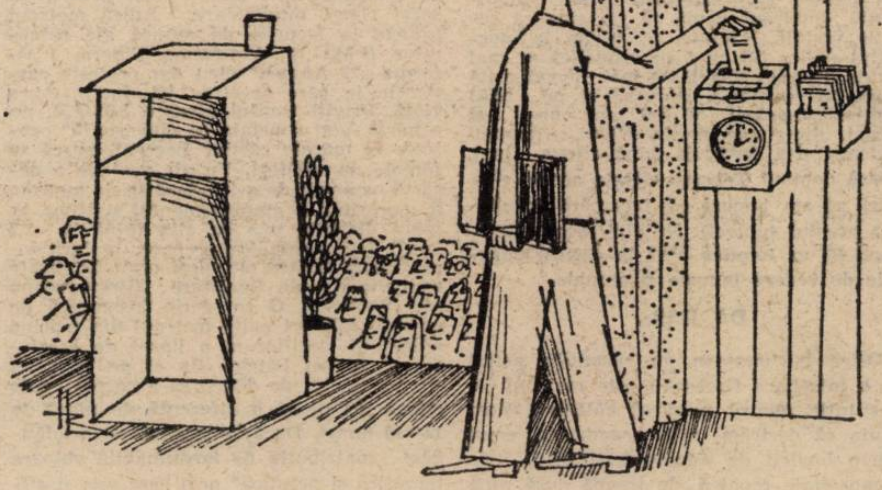

Desen de HENRY BÜTTNER (R.D.G.)

Rubrică alcătuită de MANOLE AUNEANU

Protest

1986. Coadă uriașă la magazinul Crevedia de pe Bulevardul Titulescu. „Se dădeau" ouă așa cum, glorie ție partid biruitor (asupra nației) ieri se băgaseră „pui", Frații Petreuș, doi la kil. Vînzoleală, bancuri, starea vremii, șmecheri („am lăsat și eu rînd după doamna") atmosferă de preocupare serioasă, de petrecere recreativă a timpului de... lucru ori chiar cel liber. Fericiții se extrag cîte unul, cu cartoanele în brațe păzindu-și strașnic captura. O băbuță e mai bine gospodărită, și-a pus ouăle într-o pungă de plastic și își îndreaptă plină de speranțe ochii în calea tramvaiului numărul patru. Poate, totuși, va veni...

Fără a da cel mai mic semn de alarmă, punga de plastic se rupe și toată marfa se sparge de asfaltul trotuarului. Ridicînd privirea spre cer femeia nu zice decît atît :

„Fir-ai a dracu" cu chimia ta, maică !"

Este doar una din formele de protest politic pe care le-am auzit în acele vremuri de coșmar pentru că vorba străzii era iute și directă, ba în anii din urmă nimeni nu se mai ferea și cred că și turnătorilor le era frică să mai reclame. Gălăgioșii din ziua de azi ar trebui să țină cont de oamenii care au ținut țara pe umeri în acei 45 de ani de întuneric crunt, cînd politica unică a acelor români rămași anonimi și acasă a fost salvarea de la catastrofa națională. Chiar dacă n-au scris la „Europa Liberă" și doar au adunat manifestele de pe jos, punîndu-le la păstrare.

PETRE DOMȘA

șah

BURSE LA „ȘCOALA BOTVINNIK" ?

● După cum a anunțat Centrul de informații Goșa din Iugoslavia, marele maestru sovietic Garri Kasparov, campion mondial, continuă să fie pe primul loc în noua listă Elo valabilă cu începere de la 1 ianuarie 1990. El are un Elo 2800, depășindu-l astfel pentru prima dată pe fostul campion Bobby Fischer. Pe locul doi se află m.m. sovietic Anatoli Karpov — 2730 și m.m., iar pe locul al treilea olandezul Jan Timman — 2680. Clasamentul feminin : 1. Judit Polgar (Ungaria) 2550, Zsuzsa Polgar (Ungaria) 2500, Nana Ioselani (U.R.S.S.) 2475. Pozițiile ocupate de jucătorii români încă nu ne-au parvenit.

● Ne-au anunțat intenția lor de a candida pentru postul de secretar al federației române de șah prof. Anghel Vrabie și ing. Sorin Grațianu. Primul, profesor de educație fizică, a lucrat din 1954 în sportul de performanță, deținînd pînă în 1974 funcția de secretar al Comitetului Olimpic Român. A lucrat apoi ca secretar al federației de șah, pînă în 1984, cînd — împutinîndu-i-se că are un frate în străinătate, — a fost eliberat din funcție. Prof. Vrabie își propune, între altele, să deschidă larg porțile tuturor șahiștilor și specialiștilor, să acționeze pentru a se crea acces jucătorilor români la marile turnee individuale și pentru a organiza mari turnee în România, pentru a se edita literatura șahistă de care au nevoie șahiștii, pentru a asigura în continuare descoperirea de noi copii talentați și creșterea lor pentru a deveni cît mai repede sportivi de mare performanță. Ing. Grațianu își propune să acționeze pentru a elimina din șahul românesc incompetența, corupția, demagogia, nepotismul, traficul de influență, arbitrariul, inechitatea, carierismul. Între măsurile imediate pe care le propune ar fi crearea unui nou organ decizional — în locul greoiului birou federal — cu participarea reprezentanților tuturor cluburilor divizionare, obținerea unor burse la „școala Botvinnik", crearea unei asociații a antrenorilor liber-profesioniști etc. Ing. Grațianu este președintele secției de șah a A. S. Calculatorul, care a obținut zece titluri naționale și trei de vicecampioni mondiali la copii și juniori.

U. VĂLUREANU

MERS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	M	A	R	S	■	C	A	R	T	I	N	G
2	A	V	A	L	A	N	S	A	■	D	U	O
3	T	I	C	■	T	■	I	D	E	E	■	N
4	U	N	I	V	E	R	S	I	T	A	T	E
5	R	T	■	E	L	I	T	A	■	L	E	S
6	■	U	A	■	A	■	E	T	C	■	S	T
7	A	R	C	A	■	O	N	O	R	A	T	E
8	L	I	A	N	E	■	T	A	I	N	E	■
9	B	■	R	■	A	V	E	R	S	A	■	P
10	I	C	■	A	R	I	■	E	P	■	T	A
11	N	A	V	O	A	D	E	■	A	B	R	C
12	A	R	A	■	N	A	V	E	T	I	S	T

ORIZONTAL : 1) Companie în mers — Mers cu automobil mic, fără caroserie 2) Masă de zăpadă ce merge cu viteză mare la vale — Duet 3) Mișcare convulsivă repetată — Pornește din cap 4) Instituție școlară 5) În cart ! — Cei mai distinși (sing.) — Corp căruia nu-i mai „merge" inima 6) Onomatopee — Și așa mai departe (abr.) — Începe startul ! 7) Umblă pe apă (rar) — Stimate 8) Merge pentru legături — Se închid în inimă 9) Ploaie rapidă de scurtă durată 10) Pană — Măsură de suprafață (pl.) — Merge spre epuizare ! — Pronume 11) Sculă de prins pește (pl.) — Și cu el merge să faci calcule simple la școală 12) A merge cu plugul — Face dus și întors continuu.

VERTICAL : 1) Merge spre vîrsta a treia — Merge să culeagă polen 2) Elanuri — Merge și la mașina de scris 3) Dau înapoi — Merge printre linii — La intrare în variantă ! 4) Sol ! — Verde ! — E mare cît 12 luni — În aortă ! 5) Merge la fractură — Merge să cultive pămîntul 6) Con ! — Intră în ritm ! — Goală, lipsită de substanță 7) Merge să asiste la examen (f. pl.) — În evoluție ! 8) Merge la instalația de răcire a unui motor (pl.) 9) În retur ! — Încordat... la față 10) Perfect — Mergea prin ploaie să-i aducă mîncare lui Manole — Dublu 11) Negație — Merge pentru investigare — Iar acesta merge la balanță 12) Aleargă — Înțelegere.

MIHAIL RADU
Pitești

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

STUDENȚEASCĂ

ORIZONTAL : Automatizări — Stomatologie — Cinematica — F — Elina — Ac — Rît — Nici — Clisă — I — D — Artă — Țigan — Ec — Ieși — Găsi — Nuc — Stocuri — Tăiată — Or — Și — Antrenamente — Tic — Iti — Iar — Mătase — Culți.

Ce nu se știe despre metrou?

Se cunoaște, de fiecare dintre noi, cît de tare se mîndrea dictatorul cu realizarea metroului bucureștean. De mai mulți ani, fiecare om de bun simț, fără a ține în mînă toate datele problemei, vedea că e ceva în neregulă cu acest tren subteran. Am căutat să lămurim cîteva dintre aspectele problemei împreună cu un specialist implicat temeinic și pasionat în viața frumoasei, dar incompletei instituții bucureștene: directorul tehnic al Întreprinderii de Exploatare a Metroului București, domnul inginer Octavian Gheorghe Udriște. Un om care a luat în serios problema, poate chiar prea în serios, astfel încît a sfîrșit prin a atrage atenția nomenclaturii. Așa se face că la una dintre vizitele de lucru, cînd încerca să demonstreze că metroului îi mai trebuie stații, rame și multe altele pentru a fi cu adevărat eficient, domnul Udriște este tras deoparte de numitul Ion C. Petre (între constructori el purta numele de cod Ion Petrece) și admonestat cu „blîndețe": „Mă, tu ești prea gălăgios. Oare chiar nu pricepi imperativul acestui moment? Important este că avem și noi metrou!" Deci asta era în capul lor, importantă era fațada, potemkiniada tragică aruncată în ochii atîtor generații de români!

METROUL, O „CTITORIE"?

Din multe puncte de vedere metroul bucureștean nu este creația feudalului fiindcă în evul pe care-l reprezenta, acest tip de tren era complet necunoscut. Mai întîi de toate, ideea nu-i aparține, el doar s-a împopoțonat cu ea, ca și cu altele încă. De exemplu se vorbea despre metrou în anii '20, primul traseu propus fiind unul foarte logic, de la Sfîntu Gheorghe la Gara de Nord. Prin anii '50 s-a și înființat o întreprindere numită „Metrou" dar a fost abandonată din lipsă de soluții tehnice și mai ales de fonduri. Nici cînd s-a pus problema rezolvării circulației urbane el n-a percutat: voia un tren electric de suprafață, nu știa foarte clar cum trebuie să arate și nici nu-l ducea capul. O ținea una și bună, n-avea nevoie de argumente. Făcuse însă greșeala de a numi o comisie care să studieze problema și acest colectiv de specialiști a fost ferm în opțiunea lui pentru care cheltuise atîta inteligență: metroul urma să fie singura soluție viabilă. Atenție, ne aflăm la începutul anilor '70 cînd cu pîngelică se mai putea discuta. N-a lăsat însă nepedepsită lipsa de respect a comisiei și pe unul dintre membrii ei cel mai onești și fermi, directorul de la I.T.B., domnul Teișanu, l-a destituit după cîteva luni. (Dacă domnul Teișanu citește aceste rînduri ne-am bucura să încercăm detalierea acestui subiect). De aici încolo dictatorul își va impune pînă la absurd punctele de vedere înguste și stupide.

DA, DAR...

Orice bucureștean va răspunde astfel la o întrebare firească: este metroul o Instituție pentru publicul călător? Vom căuta să desprindem, prin argumente, acest ghem încîlcit de minciună și farsă, de incapacitate cronică, de treabă dusă pînă la jumătate.

Traseele alese sînt arbitrare și dacă bucureșteanul o resimte mai puțin în mod direct, firma de exploatare primește lovitura din plin. Pe primul tronson din magistrala I intrat în exploatare în 1979 circulau zilnic 50 000 de călători. Tronsonul avea 8 km lungime și poate ar fi bine să facem o comparație. La o lungime de 9 km, deci aproximativ egală, pe un traseu bine ales (în Minsk) circulă zilnic 216 000 de călători. Rezultatul? Prețul unei călătorii plătite de noi cu un leu a fost în realitate timp de doi ani 5,5 lei. Pagubele se adunau cu fiecare călător transportat. Traseul propus în anii '20 ar fi adus călători de 6—7 ori mai mulți pe o distanță mai scurtă. Dar ce conta, aveam metrou! De-abia după 13 ani de la începerea lucrărilor, el a ajuns și într-un punct prin care trec zilnic 200 000 de oameni, absolut toți avînd nevoie de mijloc de transport urban, deci în mod cert beneficiari, contribuabili: Gara de Nord. Era doar una dintre aberațiile traseelor alese pe bază de „indicații". Dar nu singura. Metroul este construit, s-a zis cu ipocrizie tipic dictatorială, pentru a servi clasei muncitoare. Adică metroul ajunge la locurile de muncă ale oamenilor (I.M.G.B., Platforma Pipera, Platforma „23 August" etc.) dar ocolește cartierele în care acestia își duc amara viață. Priviți traseul dinspre I.M.G.B. pe o hartă, veți constata cu cîtă „grijă" ocolește el marele cartier Berceni, parcă se ferește de călători. Un alt mod de a deservi oamenii, de a-i îndepărta de metrou, îl reprezintă și amplasamentul stațiilor, la mare distanță una de alta (pînă la 2,2 km!) la proasta lor așezare, la închiderea unora dintre ele, deși erau finalizate sau aproape de finalizare (Brîncoveanu sau Basarab). O categorie însemnată de posibili călători evită metroul din pricina adîncimii stațiilor și a lipsei de escalatoare, pentru bătrîni (la ei ne referim) fiind deosebit de dificil să urce pe jos de cîteva ori pe zi o diferență de nivel de 14—16 metri. Dacă la toate acestea adăugăm „contribuția de inestimabilă valoare teoretică și practică" prin care este desființat transportul de suprafață înțelegem de ce este nevoie de „dar"-ul din titlul acestui capitol. Este „profund originală" concepția tembelului de a folosi metroul ca mijloc de transport unic, cînd în toată lumea el este doar o componentă a sistemelor de diferite tipuri de transport urban.

O STAȚIE CIȘTIGATĂ

Dacă la porumb piticul cerea îndesirea firelor, tactica lui păguboasă era continuată la metrou unde indica rărirea stațiilor. Poate sîntem absurzi și mofturoși și puturoși (ne-a și spus-o de atîtea ori, „aveți tot ce vă trebuie, nu munciți!") dar să vedem cum e în lume. La Paris, distanța medie între stații este de 690 de metri, la Viena 820 de metri, la Berlin 830 de metri, iar la Praga de 970 de metri în timp ce la noi distanța medie este mare de tot, 1 680 de metri. Efectele se văd imediat pentru că, totuși, călătorul se urcă prin stații în metrou. La Praga, pe 38 de kilometri de rețea circulă anual 446 de milioane de călători, la Budapesta, pe 38 km — 402 milioane, la Moscova, pe 220 km — 2,55 miliarde iar la București, pe 60 km — 271 milioane, deci de 2—3 ori mai puțini. Oamenii de la metrou, constructorii, proiectanții, cei de la exploatare au făcut mici conjurații ale profesioniștilor pentru salvarea de la catastrofă. Au continuat să execute stația foarte utilă de la gara Basarab și au botezat-o „galerie lărgită". De altfel, ea va fi în curînd pusă în funcție, lucrările necesare demarînd încă din luna aceasta. La Piața Romană au făcut cumva, cu fel de fel de viclenii riscante să se poată cîndva construi acolo stația necesară.

Așa cum s-a arătat a fi nevoie. Presiunile de jos au fost foarte mari, zeci de mii de scrisori fiind adresate la fostul cece pe această unică temă. Tiranul a cedat concesiv, în stilul său însă: a fixat termene imposibile bestelindu-i pe constructori: „Dacă știați că trebuie de ce n-ați făcut-o?".

Uneori în imediata lor apropiere stăteau și Gigi Udriște, dar de fiecare dată avea prea multe idei. Ba că trebuie stație la Piața Romană, ba că distanța dintre Universitate și Unirea este tocmai cea care trebuie, nu-i deloc prea mică. Nu primea nici o replică, dar cînd a solicitat cu fereală deschiderea stației terminate de la Brîncoveanu dictatorul a lătrat la el cu ură: „Lasă, nu acum!" În orgoliul lui morbid respingea tot ce nu venea de la el, chiar dacă întîmplător ar fi fost de acord. Un model de amplasament îl reprezintă stația Basarab de pe traseul nou pînă la Laromet (poate că și acest cap de linie va trebui schimbat pentru a fi atinsă, în sfîrșit, o zonă de mare interes, Combinatul Poligrafic București și apoi aeroportul Băneasa). Adică omul trebuia să vină de la Gara Basarab cale de 300 de metri cu bagajele în mînă pînă în apropiere de Podul Grant. Așa-i ducea mintea și mai ales iubirea nețărmurită față de popor.

DE 2 LEI... TUNEL

Un mod aberant de structurare a prețului călătoriei a făcut să se includă în cost și amortismentul tunelelor, construcții tipic sociale. Ele nu se înlocuiesc, eventual ar trebui plătite cheltuielile de întreținere, de reparație a lor, deși multe administrații din lume nu includ nici aceste cheltuieli în costul exploatării. Chiar și în condițiile acestui preț, exagerat de mare pentru bugetele noastre împovărate, întreprinderea care exploatează metroul a încheiat anul cu multe zeci de milioane de lei deficit. Orice sociolog banal ar fi putut înțelege că acest preț îndepărtează de metrou categoria numeroasă a călătorilor de o stație-două și elevii, studenții, care vor prefera trasee ocolite și mai ieftine.

Dramatic însă se stă la un alt capitol acela al dotării cu trenuri, rame, cum sînt numite în limbaj feroviar. Pe magistrala a treia, am reușit deja ca, la orele de vîrf, să nu pot urca în metrou, chiar dacă privind ceasul am constatat că precedentul tren plecase din stație de 4 minute. Pentru că nu sînt rame! Pentru că abia 40 la sută din cele contractate cu Uzina din Arad au ajuns la destinație spre sfîrșitul anului trecut. Raportarea era demnă de epoca ce-a trecut. Adică rame erau trecute 28 (adevărat), iar boghiuri 18 (adevărat). Ceea ce era și mai adevărat rămîne faptul că, evident, nu puteau fi folosite decît 18 rame, în principiu, ramele neputînd circula fără boghiuri. Enocal a fost faptul că la congresul trimbițel de aur vagonarii arădeni le oferiseră bucureștenilor șase rame. Fără boghiuri. Era cumplitul mod de a ne minți unul pe altul, de a nu face front comun împotriva dictaturii măcar în domeniile care ne atingeau cotidianul. Fiindcă și parcul existent era cu greu ținut în funcție, lipsa de piese, de motoare electrice fiind deprimantă. Cu năduf îmi spunea chiar în luna decembrie un șef de depou de la metrou: „As dori ca în stația „Politehnica" muncitorii de la Întreprinderea de Mașini Electrice București să nu ne mai arate pumnul cînd întîrziem. As prefera să ne dea motoarele restante de atîta timp!"

PETRE DOMȘA

OCHIUL STRĂZII

Luni, 22 ianuarie 1990. În fața Teatrului Național. Norii sînt în grevă, undeva, în afara Bucureștiului. Un soare călduț ne mituiește cu un snop de raze din arhiva primăverii. Un ciorchine imens de bărbați freamătă în jurul unei măsuțe improvizate. Pe tăblia de placaj vreo nouă caiete studențești și de alte categorii sînt luate cu asalt. Se depun autografe, anonime, numerotate. Libere și nesilite de nimeni. Totul e spontan. O uriașă aversă de opinii cu un scop unic, consimțit de toți cei ce se întîmplă să treacă pe acolo. Citim pe o tăbliță acest scop: **„Ministru al sporturilor Cristian Topescu".**

Cine sînt oamenii de inițiativă? Unii au ecusoane improvizate, sînt lucrători la Institutul de Tehnică de Calcul (din Floreasca) și alte institute și întreprinderi. Acțiunea a început de circa o oră. Îl rog pe unul din ei să numărăm adeziunile, după numerotarea semnăturilor. Se adunaseră pînă atunci, la ora 15.15, peste 2600: muncitori, studenți, ingineri, frizeri, șoferi; din Capitală, Oradea, Iași etc. etc. Oare cîte voturi a avut dl. Mircea Angelescu, actualul ministru? Păi să le numărăm: unul la prefectură, două la catindrală, trei la școala de fete...

PAUL IOAN

Foto: DORIN MĂRAN

magazin

Redacția și administrația: București, telefon 17 60 10. Oficiul poștal 33. Căsuța poștală 4 108. Tiparul: Combinatul poligrafic ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66. Abonamentele la revista „Magazin" se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., difuzorii din întreprinderi și instituții, index: 40 240

Biblioteca Județeană MHPES

magazin

ANUL XXXIII Nr. 3 (1685) SÎMBĂTĂ 3 FEBRUARIE 1990 12 PAGINI 2 LEI

• SĂPTĂMÎNAL CULTURAL—ŞTIINŢIFIC INDEPENDENT •

„Gîndiţi-vă bine la ce hotărîţi acum! De voi depinde în ce societate am să trăiesc".

Să vorbim fără teamă de microfoane

ARE VIITOR CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ÎN ROMÂNIA?

(Pagina a 2-a)

Un expert în economie se pronunţă:

SPECTRUL ŞOMAJULUI

(Pagina a 3-a)

Dosare redeschise

PALATE CU CAMERE DE 3/3 ŞI ŢEVI DE PLASTIC

(Pagina a 2-a)

SEXUALITATE

Cine ajunge bărbat şi cine femeie?

(Paginile 6—7)

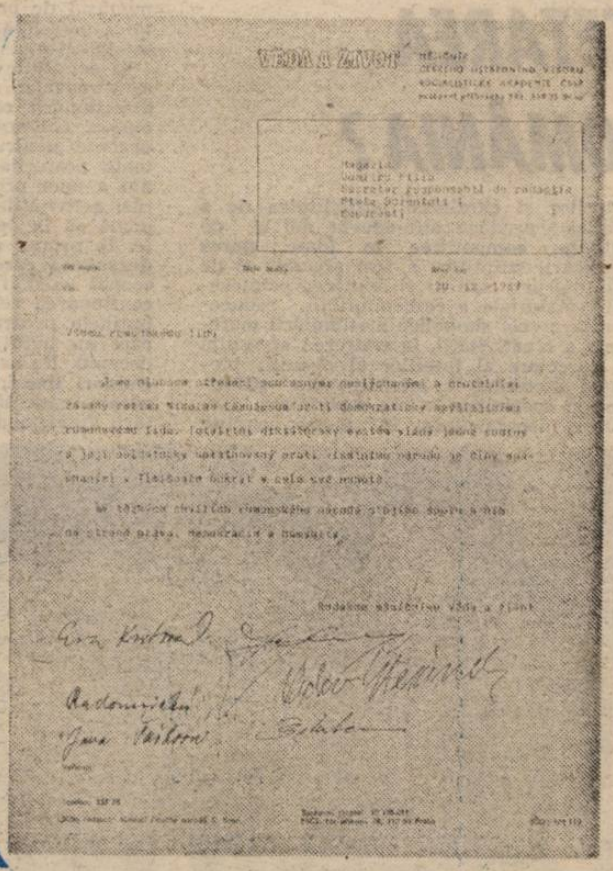

VĚDA A ŽIVOT

DOCUMENT

Ne-a sosit la redacţie cu întîrziere o scrisoare din partea revistei „Věda a život", (Brno), cu care publicaţia noastră colaborează de mai mulţi ani. Scrisoarea este datată 20 XII 1989, fapt emoţionant deoarece demonstrează că a fost redactată într-un moment în care dictatorul se mai afla la putere. Am ţinut să aducem la cunoştinţa cititorilor noştri acest document întrucît el se adresează întregului popor român.

Întregului popor român

Sîntem profund zguduiţi de intervenţiile brutale fără precedent ale regimului Ceauşescu împotriva poporului român care gîndeşte în mod democratic. Sistemul dictatorial totalitar de dominaţie a unei singure familii şi intervenţia brutală împotriva propriului popor prin faptele comise la Timişoara l-au arătat în întreaga sa goliciune.

În momentele grele pentru poporul român sîntem alături de el, de partea adevărului, democraţiei şi umanismului.

Redacţia revistei „Věda a život".

Dosare redeschise

PALATE CU CAMERE DE 3/3 ŞI ŢEVI DE PLASTIC

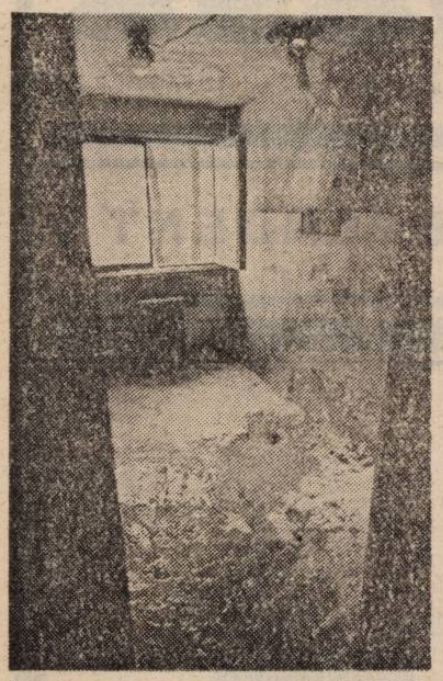

„De ce, atîţia ani, stimaţi ICRAL-işti, ne-au fost „cîrpite" ţevile la băi, bucătării, calorifere şi alte instalaţii vitale, ştiindu-se foarte bine ce preţ au peticele puse cu de-a sila ?"

„Era unica soluţie ca să se poată supravieţui !"

Sectorul 5 al Municipiului Bucureşti se întinde de la intersecţia Căii Victoriei cu B-dul Gheorghiu-Dej, zona Cotroceni, Panduri, Tudor Vladimirescu, 13 Septembrie, Ghencea, Antiaeriană, Alexandriei, pînă la Rahova, Ferentari, Viilor, Coşbuc, Pieptănari, teritoriu pe care se găsesc 3157 imobile de stat şi mixte cu 63 000 spaţii de locuit, date în administrare şi întreţinere ICRAL-ului Cotroceni. O zonă cu un trecut demolator şi reconstruită cu multă lipsă de discernămînt.

Pînă în 1977 : directivele priveau bunăstarea clasei muncitoare. A muncitorilor (să luăm doar sectorul 5) de la Uzinele Vulcan, Autobuzul, Electromagnetica, Fabrica de piine Steagul Roşu, Uzinele chimice române, Întreprinderea de ventilatoare şi altele. Deci, pentru ei, s-au construit 83 blocuri cu 4 200 apartamente confort 2 şi 79 blocuri cu 5 400 celule (n.n.) confort 3 şi 4. Ce înseamnă ele şi cum se poate trăi în 12 m² în care dormi, gătesti, te speli, mai ai şi o cabină de WC ? E greu de imaginat.

Din 1977 : directivele priveau bunăstarea clasei muncitoare. S-au demolat deci numai în acest sector, peste 10 mii de clădiri (locuinţe, instituţii, fabrici, şcoli, politehnici, biserici) şi s-au construit 959 blocuri noi cu 44 000 apartamente.

Deci, aceasta e situaţia. Am solicitat reprezentanţilor proprietarului (adică ai statului), conducerii ICRAL-ului sectorului 5, prezentarea reală a modului în care primiseră indicaţii să administreze şi să întreţină zestrea locativă.

Ei se numesc **VASILE FORĂSCU — director, C-TIN PANAITESCU — director adj. şi MARTIN LEGENDI — inginer şef.**

— Aşadar, care sînt viciile de fond pe care le reclamă întreţinerea spaţiilor pe care le locuim ?

— Mai întîi instalaţiile de încălzire centrală care, fiind făcute cu ţevile direct în pămînt, au dus la degradarea lor prematură. Apoi, toate construcţiile şi, deci şi instalaţiile au fost proiectate pentru un regim termic interior de 20—22°C. Se ştie, draconicele raţionalizări ale energiei termice şi electrice au avut drept rezultat scăderea temperaturii în locuinţe şi întreprinderi la 6—7°C, favorizînd apariţia binecunoscutului condens şi îngheţarea apei în instalaţii. Paradoxal, la plata întreţinerii factura creştea vertiginos de circa 5—6 ori, la care se adăugau bineînţeles şi majorările. Au fost cazuri cînd sumele pentru cotele de întreţinere, în cazul asociaţiilor de locatari, se ridicau, la, să zicem, 10 000 lei, bani pe care oamenii nu-i puteau plăti la zi, ceea ce atrăgea după sine majorări ce ajungeau la sute de mii lei. Urmarea era oprirea căldurii, a apei, a energiei electrice.

— Pentru fiecare om din ţara asta, instalarea anotimpului rece, şi nu mă refer numai la cele 3 luni calendaristice de iarnă, deci din octombrie pînă — dacă dădea Dumnezeu o primăvară timpurie — în aprilie, devenise un coşmar. Dacă aveam norocul să apară vara vreo defecţiune la instalaţie, eram de-a dreptul fericiţi. Dar, „ca un făcut", de puţine noroace am avut parte. Era chiar atît de complicat să asiguraţi întreţinerea corespunzătoare a instalaţiilor ?

— Era. Tot ce se degrada trebuia înlocuit. Ţevi, coturi, ramificaţii corespuzătoare nu aveam. Pe principiul lansat fără nici un discernămînt, „recuperare-refolosire", am primit dispoziţii clare să cîrpim defecţiunile cu recuperări de la demolări. Sau cu produse ale chimiei româneşti, deci materiale din plastic, ce au o viaţă foarte scurtă şi sînt imposibil de asamblat corect la vechile instalaţii. Asta însemna repetate inundaţii, refulări, de unde scandaluri, reclamaţii şi, ce era cel mai grav, „o totală neputinţă".

— Ce spuneau factorii dv. de decizie ?

— Fostul Consiliu Popular ? Pentru primarii de sector, şi ar fi bine să-i numim pe cîţiva care s-au tot perindat pe aici : C-tin Chiţimia, Popescu B. Ion, C-tin Velea, Ştefan Goage, erau două modalităţi de a rezolva situaţiile create. Fie nu ne răspundeau şi atunci vorbeai aşa, în gol, de unul singur, fie, în preajma marilor sărbători naţionale (23 august, alegerile de deputaţi, congrese, plenare...) se iniţiau nişte acţiuni fantomă, la care se convocau cetăţenii, li se ascultau doleanţele, li se promitea marea cu sarea şi nu se făcea nimic.

— Deci situaţia rămînea acelaşi, doar vorbele se schimbau. Pe de o parte dv. vi se spunea să continuaţi cu recuperarea dărîmăturilor, iar cetăţenilor li se promiteau condiţii mai bune. Eraţi, înţeleg, un fel de sandvici între autorităţi şi locatari. Care era situaţia fondurilor alocate ?

— Materiale pentru întreţinere aveam în proporţie de 15—20 la sută. Fondurile scădeau vertiginos de la an la an, astfel că, la o zestre de miliarde lei valoare de inventar, s-a ajuns ca fondul de întreţinere să fie extrem de scăzut. Ca să nu vă mai spunem despre golul lăsat în privinţa forţelor de muncă, mă refer la cea calificată. Meşterii instalatori aveau „domiciliu forţat" la fosta casă, aşa-zisă a poporului. Deci, aici, ne cîrpeam cu meseriaşi cum puteam. Aveam şi alte „sarcini" de serviciu. Cînd trecea n.c. în „vizite de lucru", pe cîte o arteră sau alta, ne dădea dispoziţii, după capriciu, să ridicăm rapid cîte un gard, să măturăm străzile, să vopsim pomii, bordurile şi altele.

— Dar blocurile de pe artera 13 Septembrie ? Eu le-am văzut, am scris despre ele, sînt o minune. Şi acolo aveţi bătaie de cap ?

— Mult mai puţină. Dată fiind destinaţia lor, au fost, de la început, construite şi dotate cu materiale de primă calitate, aşa cum ar fi trebuit să fie tot ce s-a dat în folosinţă pentru popor. Şi, cu acest prilej, am vrea să facem un apel către locatari. Dacă toţi am suferit, dintr-un motiv sau altul de o lipsă de confort, e nevoie, mai ales acum, să păstrăm şi să întreţinem cu mai multă grijă existentul, chiar dacă el nu corespunde întrutotul încă doleanţelor noastre.

— O să ţinem cont de rugămintea dv. atît de firească, rugindu-vă, la rîndul nostru, să nu mai admiteţi să fim „cîrpiţi" cu surogate de instalaţii.

MELANIA CHIRIACESCU

Desen de POMPILIU DUMITRESCU

Să vorbim fără teamă de microfoane

ARE VIITOR CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ÎN ROMÂNIA ?

În România, după un relativ „boom" în perioada poststalinistă, revoluţia culturală începută în iulie 1971 a marcat debutul eliminării sistematice a cercetării ştiinţifice din viaţa ţării. Prima acţiune a fost desfiinţarea cercetării fundamentale. În continuare, s-au redus treptat, pînă la niveluri ridicole, fondurile bugetare de cercetare, astfel încît instituţiile de cercetare au fost obligate să preia în final toate problemele de dezvoltare tehnologică din planul tehnic al industriei. La sfîrşitul anilor '70 o dată cu reducerea drastică a importurilor de tehnologii şi piese de schimb, **cercetarea ştiinţifică a devenit o mică industrie la nivel cooperatist, specializată în „înlocuirea importului"**, adică în realizarea de unicate şi serii mici de produse necesare industriei, pentru care nu se mai acorda valuta necesară obţinerii lor de la firmele specializate din străinătate. Cu toate că procedeul a condus la o scădere temporară a importului, consecinţele au fost grave şi se vor resimţi mult pe termen lung. Astfel produsele realizate de cercetare nu sînt de calitate corespunzătoare celor străine, datorită impunerii condiţiei de a conţine în exclusivitate materiale şi componente indigene, şi, de asemenea, sînt uzate moral chiar de la început ; eforturile economice pentru realizarea acestora sînt, în mare măsură, nejustificate, productivitatea, rezultată pe cercetător fiind chiar mai mică decît cea a unui muncitor din industrie ; capacitatea de cercetare este utilizată necorespunzător, finanţarea din planul tehnic al industriei conducînd la saturarea cercetătorilor şi eliminînd posibilitatea de a realiza produse într-adevăr noi şi de calitate, competitive în lume ; **starea** cercetării ştiinţifice a fost afectată şi de alte măsuri, cum ar fi anularea cointeresării materiale a cercetătorului, reducerea la nivele simbolice a stimulării materiale a creativităţii, interzicerea accesului în cercetare al tinerilor absolvenţi, blocarea accesului la manifestările ştiinţifice şi specializările din străinătate, doctorate, documentare. În aceste condiţii, numărul de profesionişti **s-a redus, calitatea** personalului a scăzut, incompetenţa, semidoctismul şi arivismul predominînd.

În condiţiile de faţă, este strict necesară reevaluarea rapidă a coordonării şi direcţionării cercetării ştiinţifice în România. Guvernul trebuie să ia măsuri urgente pentru numirea temporară în toate posturile de conducere în domeniu a unor profesionişti care, **fără a părăsi** activităţile în care sînt angrenaţi, să poată să ia decizii competente şi realiste. În primul rînd, **trebuie reinfiinţată şi dezvoltată cercetarea fundamentală**, cu scopul imediat de a crea condiţii pentru continuarea celor cîteva linii viabile din puţinele programe de cercetări avansate care au putut fi menţinute în ultimul deceniu. De asemenea, **trebuie creaţi cercetători tineri, prin specializări în străinătate**, care să constituie nucleul cercetării fundamentale în etapa următoare.

În al doilea rînd, cercetătorii trebuie să-şi reintre în statutul şi condiţia de cercetător. Pentru aceasta, **este necesar un efort financiar din partea guvernului, în sensul asigurării unei perioade de convalescenţă pentru cercetare, cu durata minimă.** În acest timp, se pot preciza liniile de cercetare-dezvoltare a căror menţinere este utilă, de asemenea cercetătorii vor avea timp să lucreze fără constrîngeri la ceea ce cred ei că este util pentru viitorul imediat. La încheierea convalescenţei, se va asigura o autoselecţie a cercetării prin evidenţa cererii din partea industriei a produselor propuse. Această perioadă este necesară şi pentru reluarea activităţii de documentare, a contactelor interne şi cu străinătatea, constituirea de asociaţii profesionale reale pe baze bine gîndite.

În cercetarea ştiinţifică revoluţia va avea, poate, cel mai profund impact, datorită faptului că intenţionează să instaureze peste tot profesionalismul în locul incompetenţei. În acest sens, România, care pînă acum era o ţară teoretic autarhică, în care „se realiza totul", poate deveni în perspectivă un utilizator, depozitar şi creator de produse şi tehnologii de înalt nivel, în cîteva domenii în care exista tradiţie de cercetare şi care nu au fost valorificate pînă în prezent. De asemenea, se pot realiza cooperări cu firme tehnologice din lume, prin liberalizarea circulaţiei şi facilitarea contactului direct specialist-specialist. România nu trebuie să vîndă oţel de calitate medie şi produse chimice care poluează, ci inteligenţă. Cercetarea ştiinţifică, corelată cu educaţia, trebuie să refacă handicapul cultural de o generaţie şi să-şi reocupe locul meritat în societate.

Fiz. MARIUS I. PISO
şef laborator
„Gravitaţie şi tehnici inerţiale"
I.C.P.E.

La ordinea zilei

Un expert în economie se pronunță:

SPECTRUL ȘOMAJULUI (II)

O soluție fundamentată economic și umanitar în același timp ar fi reprezentat-o creșterea duratei concediilor postnatale și de îngrijire a copiilor mici, ca și favorizarea creării de posturi cu program redus și salariu corespunzător duratei programului, de care tineretul are nevoie pentru completarea studiilor.

În situațiile de criză economică o soluție recomandată încă de acum o jumătate de secol de către Keynes constă în efectuarea de investiții în domenii care nu conduc pe viitor la creșterea producției, implicit a disproporției dintre resurse. Aceasta explică economic atît construcția piramidelor și cursa înarmărilor, cît și imensele investiții în infrastructură și studierea spațiului cosmic. În țara noastră, pînă la revoluție, respectiva soluție anticriză a fost aplicată (conștient sau nu) în favoarea gloriei faraonice a dictaturii prin construcții de palate, sistematizări urbane și rurale, canale etc. Orientarea faraonică trebuia eliminată, dar fără renunțarea la soluția anticriză. Cu atît mai mult cu cît se simte lipsă de locuințe, șosele moderne, baze sportive și de agrement, sedii pentru instituții culturale, biserici etc. Forța de muncă din proiectare și construcții ar putea fi urgent reorientată spre șantiere de real folos național. Am putea aminti și utilitatea demolării obiectivelor de investiții cu lucrări sistate care nu oferă perspective de rentabilitate, în scopul recuperării materialelor și terenurilor.

Înainte de revoluție personalul din serviciile de interes public a cunoscut o diminuare numerică sub orice limită rațională, distribuind persoanele disponibilizate spre alte activități, unde nu erau necesare. Ca urmare, sub conducerea unor activiști, erau scoși din întreprinderi în permanență mii de angajați pentru a curăța străzile, pentru descărcarea din vagoane și sortarea mărfurilor agroalimentare etc. Blocarea acestui mecanism explică patinoarul de pe străzile bucureștene de la începutul acestui an și acumularea fantastică de vagoane cu ajutoare pe care nu le descarcă nimeni. Această soluție perfidă complica problemele economice, dar servea îngenuncherii populației. Ea transforma muncitorii calificați și alți specialiști pentru perioade limitate în lucrători manuali necalificați, încercînd să convingă pe oricine, în afară de activiști, asupra lipsei de valoare individuală. Reducerea unei părți din surplusul de personal din întreprinderile productive și dirijarea către domeniul public și alte servicii poate restabili fundamentele economice ale producției, conștiința demnității persoanei și respectul competenței, fără a genera șomaj. Aceasta nici nu presupune fonduri suplimentare de salarii, ci doar redistribuirea unor fonduri dinspre întreprinderile productive pe cale bugetară către administrațiile domeniului public.

Eliminarea birocrației și eliberarea raporturilor dintre întreprinderi (de care se tem în mod explicabil, dar nejustificabil, numai cei rutinați, cărora le e teamă să se adapteze) este soluția radicală și singura reală pentru blocaje în domeniul aprovizionării și desfacerii, adică pentru eliminarea unei surse importante de șomaj. Deși pe termen foarte scurt orice reorganizare presupune și apariția unor disfuncționalități, pe termen mediu și lung rămîne singura rezolvare reală a problemei tineretului, implicit a șomajului.

Rentabilizarea întreprinderilor presupune reducerea unei părți din volumul de angajare, dar și apelarea la servicii de producție specializate din partea unor instituții independente (asistență tehnică, marketing industrial etc.). Asemenea instituții la noi nici nu prea există și abia urmează a fi create. Creația lor este de natură să ofere noi locuri de muncă fără investiții prea mari, dar, pentru care trebuie calificate corespunzător numeroase persoane. Or tocmai tineretul are cea mai mare receptivitate la nou, cea mai mare plasticitate formativă. Modernizarea economiei promovează tineretul, nu îl oprimă. Modernizarea tehnologiilor de fabricație impune și ea restructurarea profesională a personalului, care favorizează tineretul.

Pentru a ne încadra într-un spațiu cît mai limitat, mai amintim numai perspectiva de ocupare ce o deschide eliberarea inițiativelor individuale prin înființarea de ateliere și magazine particulare, ca și prestarea liberă a altor servicii. Această liberalizare ar ridica nivelul de trai al populației, concurența ar împiedica majorări de prețuri și tarife inclusiv în sectorul de stat. Ar oferi nu numai noi locuri de muncă șomerilor, dar și surse de venituri suplimentare legale prin muncă celor ce au dorința și forța de a munci suplimentar după orele de program, adică tocmai tinerilor (căci sînt mai viguroși și trebuie să-și asigure baza materială a noilor familii). Și-ar pierde, ce-i drept poziția monopolistă de a oferi mărfuri și servicii proaste și scumpe unele întreprinderi de stat. Merită de dragul comodității lor să sufere întreaga economie națională, întreaga țară ?

MIRCEA CIUMARA

Cine va avea grijă de „sănătatea" construcțiilor ?

Dintre semnalele cele mai alarmante ale noii noastre vieți libere, unul m-a pus de-a dreptul pe gînduri. Lumea cere cu dezinvoltură și imaturitate desființarea controlului tehnic de calitate. Nu umplerea lui cu conținut real este cerută, ci desființarea, vă rog să rețineți ! Aflasem despre un colectiv muncitoresc din Timișoara care își pusese la loc de frunte printre revendicări și pe acesta. Nici că se putea o mai mare contrareclamă, agenția DPA prelua știrea și o transmitea grijulie acasă la ea, să te știi de-acum comenzi din R.F.G. !

Numai că situația este confuză și la scară mare, cel puțin într-un sector extrem de important la care, sper, nu vom avea naivitatea să renunțăm : construcțiile. Pentru că prin desființarea Inspectoratelor Generale de Stat pentru Investiții și Construcții (temutele și ineficientele IGSIC-uri) s-a aruncat peste bord și o activitate utilă fără de care nu este de conceput începerea nici unei construcții în lume : aceea a controlului de calitate. Pentru că nu ne mai temem de cuvinte trebuie să spunem și noi că este vorba de „poliția din construcții" (cum este numită peste tot în lume) dar cu modul nostru eufemistic de a nu leza urechile prea gingașe, „Inspectoratele de Stat pentru Construcții", existente în fiecare județ. Aceste inspectorate erau o subîncrengătură eficientă, cred că singura, a arborescentului IGSIC și conteneau specialiști de primă mînă, singura lor vină fiind aceea de a avea dosar „curat". Oare lumea nouă nu are nevoie de oameni a căror „curățenie" înseamnă „fără rude în străinătate, cu familii închegate, cu zece ani în funcții de execuție, proiectare și conducere"? Aveau obligatoriu și un carnețel roșu în buzunar, dar nu l-au scos niciodată de acolo pentru a vedea dacă betonul se toarnă corect și nici n-au întrebat pe cineva care lucra prost dacă au și ei parola roșie.

În prezent situația acestor oameni este confuză. A activității lor (cu o vechime la noi în țară începînd din 1862 !) încă nu e, fiindcă specialiștii I.S.C.-urilor își văd conștiincios de treabă mai departe, așa cum, repet și-au văzut toată viața. La isprăvirea sorocului celor trei luni de finanțare de la buget ei vor fi primiți, majoritatea, cu brațele deschise în lumea atît de deschisă a constructorilor, nu se pune deci problema vreunei pierderi materiale pentru ei, mulți vor cîștiga chiar la salariu. Problema e că de cinci ani toți acești specialiști sînt implicați în viața unor construcții și deci în viața societății noastre. Argumente sînt : Legea 8/1977 (aplicată cu „dragostea" pentru calitate a dictaturului abia din 1984 !) este încă în vigoare ea privind de fapt la „asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor"

O reglementare a acestei probleme, chiar pornind de la modificarea legii dacă se consideră util, este absolut necesară. Pentru sănătatea construcțiilor din țară. Și pentru sănătatea noastră !

PETRE DOMȘA

MATTY

— Ce-ar fi să ne topim verighetele și să aurim robinetele de la bucătărie ?

Liber cugetător

GÎNDACII

Doamne, cîte necazuri ne-au făcut ! Dădeai cu chimicale, cu cîte și mai cîte, și degeaba ! Dădeai exasperat cu papucul și, dacă-i nimereai, abia atunci binevoiau să-și dea obștescul sfîrșit. Îi vedeam cum se îngrașă pe zi ce trece tot mai dolofani în anii „epocii de aur". Care a fost într-adevăr de aur pentru ei, cei ce s-au îmbuibat înflorind din mizeria economică și culturală în care trăiam. Toți erau scîrboși — și cei roșii, și cei negri. Activiștii, bișnițarii, gestionarii, responsabilii, aprozariștii, măcelarii și toți cei cărora le putea strungul, plugul și saivanul le făceau greață, tar mina îi sperie. Ultimii, barem, chiar au avut neobrăzarea să declare în zilele Revoluției că *au fost în drept să fure* pentru că „și muncitorii și țăranii furau" ! N-aș fi scris despre ei dacă nu mi-ar fi ieșit în cale zilele trecute, într-o seară, cea mai josnică spiță a familiei lor — *bișnițarul de carte*. Îi știam din Obor, din piața Galați, de la gurile metroului, din talciocul din Drumul Taberei, de lîngă Gara de Nord, dar unde nu mișunau. Pentru o carte de 25—30 de lei, apărută într-un tiraj microscopic, pretindeau cu nerușinare — și am văzut că nici acum nu și-au pierdut aroganța afaceristă — două-trei sute de lei. Tu, student, muncitor, intelectual, doreai Eliade, Cioran, Marquez, Borges, Sagan ? Nimic mai simplu, îi găseai pe tarabă-n Obor, lîngă butoaiele cu varză murată. Monopolizau tirajele, cumpărînd cu toptanul și le revindeau „cu bucata" la prețuri exorbitante. Să bișnițezi cartea, jefuind oamenii cărora le pîngăreai cea mai curată aspirație spre artă, cultură, știință, să devii instrumentul depravat al monstruosului genocid cultural ceaușist, să fii jegul moral al societății, mi se pare cea mai abjectă formă de umilire și degradare umană inventată și proliferată de cloaca ceaușismului. Îi cred în stare de orice. Și mă întreb : chiar nu s-o găsi nicăieri papuc și mătură, vreun flit care să-i stîrpească pe veci de pe fața pămîntului ?...

ADRIAN HOAJĂ

Cu stiloul prin București

LA GARĂ

Dimineață în fața Gării de Nord. Pe cele două uși, **Intrare** și **Ieșire**, dă buzna în ambele sensuri, cu sacoșe și valize de carton presat, cu saci în spate, o mulțime lăsînd impresia că undeva, pe peron, s-a dat cu gaz toxic de luptă. Toată lumea iese pe la **Intrare** și intră pe la **Ieșire**. Bătînd cu cleștele în măsuță, controlorul strigă ritmic : „Biletele vă rog !". Nimeni nu-i dă vreo atenție. Cei ce intră se izbesc de cei ce ies, și invers. Nici el nu se prea ia în serios. Strigă de unul singur, ca să-i țină de urît. În acest decor, pe trotuarul din fața gării își face apariția un grup : doi bărbați și o femeie. Sînt sănătoși, proaspeți, optimiști și bine îmbrăcați. Au valize elegante din piele. Miros de la o poștă a cetățeni din Piața Comună. Ies, fireste, pe la **Ieșire**. Ajunși în fața Gării se pun pe așteptat un taxi. Știu asta de la Revoluția franceză încoace : cînd ai ieșit din gară, te postezi la marginea trotuarului și aștepți. Într-o clipă, va trage în fața ta un taxi, al cărui șofer, scoțînd capul pe fereastră, îți va surîde cu întreaga-i personalitate. Pe lîngă ei curge năvalnic valul, acum sporit, al bidoanelor și paporniților, sacoșelor și găleților. S-au ivit deja și niște saci de plastic, burduși cu cărbune. Semn limpede că a tras la peron un nou tren. Și nu un tren oarecare, ci unul venind din Oltenia. Deși înghiontiți, împinși în toate părțile, înjurați, pentru că s-au proțăpit acolo ca proștii, cei trei nu-și pierd calmul. Numai ușoara, abia perceptibila lumină de pe fețele lor lasă să se întrevadă că nu înțeleg nimic din tot ce se întîmplă în jur. Pentru că nimeni nu procedează ca ei. Ceilalți se năpustesc asupra a tot ce vine spre gară pe roți. Lucrurile se petrec, de obicei, după cum urmează. Cîte unul își lasă bagajele în grija grupului format în acest sens, din tren, încă de la Ploiești și merge spre magazinul Sora să pîndească o mașină. Dinspre Victoriei vine un taxi încărcat. Reprezentantul grupului aleargă pe lîngă el. N-apucă mașina să frîneze că respectivul a și pus mîna pe portieră, gata să nu-i dea drumul, nici dacă ar fi sfîrtecat de o grenadă. Dintr-un salt, o tînără doamnă se năpustește și ea spre mașină. E toată din cap pînă-n picioare din import. Numai privirile, de un albastru intens, sînt produs local. Urmează, în chip firesc, o polemică. Domnul trage într-o parte. Doamna, în cealaltă. Sesizate, grupurile reprezentate de cei doi se reped să dea o mînă de ajutor. Cît timp ele se înjură și se îmbrîncesc, șoferul așteaptă calm rezultatul confruntării. Îi este indiferent cine cîștigă. Se scurge așa vreo jumătate de oră. Timp suficient pentru ca, în viziunea occidentală despre lume și viață a celor trei, să se ivească o fisură. Înțeleg tot mai clar și tot mai dureros că nici un taxi nu se va opri în fața lor de la sine. Luîndu-și inima în dinți, cel mai voinic dintre ei face un pas înainte și ridică mîna. Ușor, ca și cum ar vrea să iasă la tablă. Taxiul trece pe lîngă el în viteză și se oprește mai încolo. În cîteva clipe, mulțimea de pe trotuar l-a acoperit cu totul. Pe fața spătosului se citește un zîmbet încurcat. Se întoarce la cei doi și le spune ceva. Unul dintre ei scoate din valiză un ghid Michelin. Aici se spune totul despre România. Și numărul de locuitori, și venitul național, și forma de guvernămînt. Numai cum se poate pune mîna pe un taxi nu se spune nimic. Mai trece un sfert de ceas fără nici un rezultat. Răbdarea celor trei a atins limita. În sfîrșit, bărbatul cel spătos ia o hotărîre eroică. La ivirea primei mașini, se aruncă în fața ei. Șoferul oprește brusc. Ca la un semnal, un grup numeros ia cu asalt taxiul, ca și cum ar vrea să-l răstoarne. Din fericire, grupul e alcătuit din inși pirpiriți. Din cîteva coate bine plasate, spătosul îl descurajează rapid. Deschizînd larg portiera, face celor doi semn să urce. Mulțimea, întoarsă pe trotuar, îl înjură cu admirație.

La intrarea în gară, un grup de tineri sociologi merg din om în om în vederea unei ample cercetări pe tema dacă viitorul parlament al României să aibă sau nu Senat.

ION CRISTOIU

P.S. Lume multă strînsă în fața sediului P.N.L. de pe bulevardul Bălcescu, să citească anunțurile, programele lipite pe un uriaș panou. O bătrînă cu o sacoșă în mînă se interesează : — Maică, aici se dă ceva sau se citește ? — Se citește, măicuță, se citește. — Atunci nu mă interesează, răspunde bătrîna și o la mai departe.

Nr. 5 (1 685) din 3 februarie 1990

Amintiri despre literatura de azi

Primim la redacție:

CĂTRE REVISTA „MAGAZIN"

În virtutea dreptului la replică, vă rog să publicați în paginile revistei cele ce urmează :

În numărul 2 (1 682) din 13 ianuarie 1990 al revistei „Magazin", în pagina 4, domnul Alex. Ștefănescu semnează articolul **„Nu există să existe cetățeni cu fețe triste"**, din care reproduc, din motive lesne de înțeles, paragraful următor : «Era ca și cum dictatorul și acoliții săi ar fi fost oameni tandri și duioși, de o mare sensibilitate, care ar fi leșinat și ar fi avut nevoie de sticluța cu eter, ori de cîte ori ar fi luat cunoștință de o suferință omenească. Cît de delicați erau în realitate, s-a văzut. Și s-a văzut nu numai în modul în care ne-au tratat în viața practică, ci și în felul cum au încercat să-și impună „concepția" despre literatură. Ei au recurs la mijloace brutale pentru a-i determina pe scriitori să înfățișeze o lume idilică. Au cenzurat cu toporul — și nu cu foarfeca — opere literare valoroase. Au recurs la serviciile unor publiciști cu vocația grosolăniei și înscenării — ca Artur Silvestri, Valentin F. Mihăescu sau Corneliu Vadim Tudor — pentru a denunța caracterul prea „sumbru" al unor creații. Au organizat nici mai mult nici mai puțin decît procese publice — atent regizate dinainte — împotriva cărților unor scriitori. De un asemenea tratament a avut parte, de exemplu, romanul **Un om norocos** al scriitorului de mare prestigiu Octavian Paler. În mod similar a fost „desființat" romanul unui talentat scriitor tînăr în curs de afirmare, Ion Anghel Mînăstire — **Noaptea nu se impușcă»**.

În legătură cu o parte dintre afirmațiile și insinuările lui Alex. Ștefănescu din fragmentul citat și din întregul articol, țin să fac, pentru numeroșii cititori ai revistei „Magazin", cîteva precizări :

— Nu pot pretinde să-i devin simpatic, peste noapte, semnatarului articolului, mai cu seamă că mi-am exprimat, în scris, opiniile critice — **exclusiv în plan literar** — despre unele dintre cărțile sale.

— Faptul că mă consideră grosolan, nu mă jenează. Fiecare cu limbajul și cu manierele sale.

— Cînd, însă, îmi pomenește numele în legătură cu „vocația înscenării", de unde ar putea să se înțeleagă că aș fi participat la organizarea unor procese publice, atent regizate, împotriva unor scriitori, A. Ș. se dovedește cel puțin de rea credință. Am scris — cînd am scris — despre Octavian Paler doar în chip elogios, iar prima carte a lui Ion Anghel Mînăstire și-a găsit în mine primul susținător. Procesul public înscenat acestuia — real și dezgustător — a beneficiat, dacă bine îmi amintesc, de participarea altor persoane decît mine, redactori la o revistă la care n-am avut onoarea să public vreodată.

— De-a dreptul calomniator se arată publicistul Alex. Ștefănescu atunci cînd mă acuză, nici mai mult, nici mai puțin, că mi-am pus serviciile în slujba dictatorului și a acoliților săi pentru a denunța caracterul prea sumbru al unor creații. Eu, stimabile ? Unde, cînd, cum ? Scriind elogios despre cărțile lui Cristian Teodorescu, Constantin Stan, Mircea Nedelciu, Ion Mircea, Dan Laurențiu, Traian T. Coșovei, Angela Marinescu, Andrei Cornea și ale multor altora, despre care numai optimiste nu se poate spune că sînt ? ! Sau, poate, publicînd o parte dintre aceștia și încă alții (pe care nu-i mai numesc, căci nu despre un „dosar" de merite personale e vorba acum) în „Revista Română" și în „Biblioteca România", singurele publicații românești în limbi străine, destinate străinătății ? !

E adevărat că am îndrăznit să am alte opinii critice decît ale onorabilului Alex. Ștefănescu și că m-am pronunțat de mai multe ori asupra caracterului frivol al criticii practicate de acesta. Îmi mențin și acum părerile chiar dacă, și din această cauză, o carte a mea, a fost scoasă din plan de către funcționarii fostului Consiliu al Inculturii (aici sînt de acord cu A. Ș.), fiind sfătuit să renunț la capitolul dedicat operei unor critici români contemporani, între care și stimabilul, pentru ca volumul să poată fi tipărit. Dar de aici și pînă la a lansa în public acuzații iresponsabile e un drum lung, pe care A. Ș. îl parcurge rapid, uzînd de tehnicile verificate ale discreditării și vendetei.

Îl solicit pe Alex. Ștefănescu, în modul cel mai cordial, să-mi prezinte scuzele sale, în paginile publicației pe care, din cîte știu, o conduce de cîțiva ani.

Cu stimă
VALENTIN F. MIHĂESCU

15 ian. 1990

Antologie

COMERȚ EXTERIOR

Vom exporta toate aplauzele
care-ar putea stinge candela din
loja martirilor

vom exporta toate tribunele
sub formă de Ludovic al XIV
vom exporta „muncipiili" și
„tutulor"

ambalate-n „Scînteia"
vom exporta organele de partid
în mașini frigorifere
vom exporta „totu"
și nu vom cere în schimb
decît să se tragă cortina.

PAUL IOAN

CÎTEVA PRECIZĂRI PENTRU CITITORI

Orice cititor instruit și onest își dă seama că nimeni nu-l face răspunzător pe Valentin F. Mihăescu de organizarea unor procese publice. Vina sa este clar precizată : alături de alți publiciști — ca Artur Silvestri și Corneliu Vadim Tudor — a denunțat caracterul prea „sumbru" al unor creații, făcînd astfel jocul oficialității.

Reprezentanții politicii culturale din timpul dictaturii voiau să se publice doar cărți optimiste și inofensive, din care să reiasă că în România „toată lumea cîntă, ride și dansează". Activiștii respectivi nu erau însă întotdeauna la curent cu aparițiile editoriale și nici nu aveau competența necesară pentru a înțelege sensul ascuns al unor texte. Atunci intrau în joc... cozile de topor, care semnalau autorităților cărțile indezirabile.

O asemenea coadă de topor a fost Valentin F. Mihăescu, care nu s-a sfiit să-l atace nici pe unul dintre cei mai talentați și curajoși poeți ai noștri, **MIRCEA DINESCU.** În revista „Luceafărul" din 28 martie 1981, Valentin F. Mihăescu îi reproșa lui Mircea Dinescu faptul că poezia sa **„este încărcată de suspiciune".** Și aducea următoarele argumente : **„La tot pasul versurile denunță «un turnător talentat», descoperă «preotul cu magnetofonul sub sutană», sau o «viperă galbenă strecurată-n manșetă», o «cocoașă philips», un extrem de periculos orb cu muzicuță".** Este acesta un articol de critică literară sau o notă informativă menită să atragă atenția asupra atitudinii contestatare a lui Mircea Dinescu ? (Ca să nu mai vorbim despre faptul că poetul nu exagera deloc atunci cînd trăia cu sentimentul că toți sîntem atent supravegheați...).

Colaborarea plină de zel cu sistemul represiv din domeniul culturii a luat, în cazul lui Valentin F. Mihăescu, și o formă de grosolănie... mai subtilă. Cu devotamentul și promptitudinea unui cîine credincios care ghicește dintr-o privire intențiile stăpînului, Valentin F. Mihăescu i-a atacat pe exact acei autori pe care îi repudia oficialitatea. L-a minimalizat, de pildă, pe criticul literar **NICOLAE MANOLESCU**, personaj de prim-plan al literaturii române contemporane — admirat de mii de cititori și iubit de studenți, dar aflat în dizgrația forurilor —, vorbind batjocoritor de „lecturile eronate" și de alte „calități" (ghilimelele aparțin lui V.F.M.) ale lui Nicolae Manolescu („Luceafărul" din 19 septembrie 1981) și numind „generoase" paginile de revistă care îi găzduiau articolele („Luceafărul" din 5 iulie 1980). Tot Valentin F. Mihăescu l-a denigrat pe inflexibilul și incomodul critic literar **MIRCEA IORGULESCU**, descifrînd în scrisul său „monotonie", „superficialitate", „improvizație" („Luceafărul" din 30 aprilie 1983), numai pentru a fi pe placul autorităților. În mod similar l-a stigmatizat pe **ALEXANDRU PAPILIAN** („poticneli stilistice", „deficiențe de construcție" etc., în „Luceafărul" din 11 iulie 1981) — adică pe autorul unor excepționale satire la adresa kitsch-ului din stilul de viață promovat de regimul ceaușist.

De aceea am afirmat că Valentin F. Mihăescu are vocația „înscenării" : pentru că se pricepe și nu se jenează să falsifice realitatea, să facă din alb negru. Bineînțeles că un critic literar are dreptul să nege pe orice scriitor și, teoretic, poate chiar să-i nege pe toți. Însă Valentin F. Mihăescu nu face parte dintre criticii severi, nu este, de pildă, un Cornel Regman. El s-a remarcat, dimpotrivă, prin faptul că a lăudat pe aproape toată lumea (de aceea și poate oricînd să producă o listă cu autori pe care i-a elogiat, de genul celei pe care ne-o oferă în răspunsul său). Un asemenea critic literar, elogiator de profesie, devine suspect atunci cînd contestă scriitorii de indiscutabilă valoare, și anume **TOCMAI PE ACEI SCRIITORI DE INDISCUTABILĂ VALOARE PE CARE REGIMUL INTOLERANT VA SFÎRȘI PRIN A-I ARESTA LA DOMICILIU SAU PRIN A-I DETERMINA SĂ SE EXPATRIEZE .**

Cu suficiența sa binecunoscută, Valentin F. Mihăescu mai afirmă — fără a aduce dovezi — că o carte i-a fost scoasă din plan de către fostul Consiliul al Inculturii și din cauză că ar fi cuprins un capitol — negativ — despre cel care semnează aceste rînduri. Cum așa ? Toți scriitorii adevărați știu — și pot depune mărturie — că niciodată respectivul consiliu nu trata direct cu autorii și nu dădea explicații în legătură cu nepublicarea unor cărți. Cum se face că Valentin F. Mihăescu avea discuții sincere cu funcționarii în cauză ? Și apoi, cititorii își dau fără îndoială seama că nu toate cărțile eliminate din planurile editoriale meritau cu adevărat să apară. Multe au fost, într-adevăr, blocate pe nedrept. Dar destule au rămas nepublicate pentru că erau, pur și simplu, slabe. În ceea ce mă privește — cunoscînd singura carte publicată de Valentin F. Mihăescu pînă la vîrsta de 40 de ani — o culegere de articole însumînd mai puțin de 200 de pagini, **Timp și mod** — înclin să cred că volumul pe care nu l-a putut publica era, pur și simplu, slab.

În stilul său insinuant, pe care și l-a exersat de-a lungul timpului, Valentin F. Mihăescu face afirmația că aș conduce revista în care apar aceste texte, de cîțiva ani. În realitate, revista „Magazin" era prin tradiție condusă de redactorul șef al ziarului „România liberă". Eu am fost desemnat redactor șef al ei de către colegii mei, prin vot secret, acum două săptămîni.

În sfîrșit, Valentin F. Mihăescu își face iluzia că i-aș purta ranchiună pentru că de-a lungul anilor a atacat și cărțile mele. El pleacă de la premisa că aprecierile sale ar fi fost luate vreodată în serios. În realitate, în anii '80 se ajunsese la situația paradoxală că atacurile publicate în „Săptămîna" și „Luceafărul" de mercenari ai scrisului ca Artur Silvestri, Corneliu Vadim Tudor și Valentin F. Mihăescu împotriva unor contemporani erau considerate de „victime" un titlu de glorie. De ce ? Tocmai pentru că aceste atacuri îi vizau exclusiv pe scriitori valoroși și nonconformiști. Valentin F. Mihăescu mi-a făcut deci un serviciu denigrîndu-mă. În felul acesta m-a situat alături de scriitori dintre cei mai importanți, ca Mircea Dinescu, Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu, Alexandru Papilian. Îi mulțumesc.

Cît privește scuzele, cred că ar fi cazul să și le ceară el, și nu mie, ci literaturii române.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Televiziune

„SĂ NU PÎRVULEȘTI!"

Marțea de regulă erau trei ceasuri rele. Iată însă că tradiția nu se respectă întotdeauna. De pildă marți 23 ianuarie, am avut, cel puțin privind la televiziune, trei ceasuri ciudate, nici bune nici rele, ca să fim obiectivi. Să începem cu primul moment — o bombă pe care ne-a oferit-o vulpoiul de televiziune revenit în vizuina sa, care e Emanuil Valeriu. — Momentul Pîrvulescu. Da dînsul „omul Moscovei, omul cu un ochi la răsărit și cu celălalt la est", Marele Comunist, omul care nu se dezice nici acum de convingerile sale, s-a văzut cu ochiul liber. Nimic îngrijorător însă, ce poate fi mai inofensiv azi decît un vizionar de culoare roșie și de 95 de ani. Noi avem cu noi Realitatea recentă iar nu visul de aur. Și, cînd dînsul zicea revoluționar, domnia sa vedea o mînă de ilegaliști care activau în pecere, iar noi vedeam copiii ce-au luptat și murit la Universitate cu mîinile goale. Ceea ce a spus însă venerabilul comunist e un document istoric, ce merită să stea alături (ca valoare istorică, nu și morală) de celălalt interviu cu celălalt comunist — Maurer. Să nu mai vorbim de ciné-vérité-ul de la Congres care rămîne inestimabil, cu acea adunătură de aplaudaci care nu mai știau, scoși din tipicul somnifer al unei adunări, cum să reacționeze. Ei, imbecilii manevrabili, care ne-au „condus" prin bătăi din palme și scandări de silabe scabroase și cacofonice (nimeni n-a sesizat că la ceaușescureales iese o cacofonie perfectă și meritată ?). De-atunci apăru și porunca secretă a codului eticii și echității — să nu pîrvulești.

Ar trebui ca acum noi avînd la dispoziție pelicula momentului cu pricina să luăm metoda recentă de tip Piața Tien Anmen — să o privim cu mare atenție să-i identificăm pe aplaudacii din momentul „indignării" și.... nu, nu să-i arestăm, ci să aflăm ce-i cu ei azi. Prin ce comitete și comiții ale Frontului s-au băgat, cu ce cărămidă se bat acum în piept ce fel de „victime" ale ceaușescului au fost. I-ați auzit cu ce forță viscerală aclamau dictatorul cu epoca lui și ea (scuzați, nu eu le-am inventat) cacofonică Epocaceaușescu, ei gașca lui de „comuniști". Și domnul Pîrvulescu este, clar, un comunist și chiar convins vorbind mereu de „revoluționari", „tovarăși", „Moscova" dar el a avut curajul să spună ce a spus și să fie consecvent. Atît din intervenția lui la Congres cît și din interviul dat marți am înțeles clar că e un om cinstit, care nu abdică de la convingerile sale. Ați văzut că n-a emis nici o idee despre noua societate pe care o vrem noi acum, fiindcă Domnia sa a visat o alta comunistă (nu ceaușistă). Noi avem dreptul să visăm altceva.

Oricum, momentele transmise din congres au fost senzaționale chiar așa, știind adevărul, mă temeam ca un copil ca domnul Pîrvulescu să nu fie împușcat acolo la tribună.

Cît despre I. Gheorghe Maurer, care a declarat „Pîrvulescu ? nu l-am cunoscut!", vorba domnului Pîrvulescu însuși : „Dă-i în... colo, am fost cu el și la vînătoare!"

Al doilea ceas a fost anunțarea bruscă a candidării Frontului Salvării Naționale în alegeri. Era normal zic unii, ne bucurăm, dar de ce a zis întîi că nu participă, zic alții ; mă rog, noi n-avem opinie sîntem doar observatori, TV.

Al treilea ceas și ultimul a fost, în încheierea atîtor surprize, cuvîntarea ambasadorului U.R.S.S. la București. În lanțul celor trei evenimente de marți, evocate aici, întîmplarea a făcut ca Domnul Tiajelnikov să aibă ultimul cuvînt

P.S. Dimineața de miercuri a început și ea într-un ceas rău. Domnul Marșe sau Mitterand, nu știu exact, că eu îl cam incurc pe politicienii ăștia, a făcut o declarație atît de incendiară privind Ardealul încît mă face să mă gîndesc la „simpaticul" personaj Iago pe care l-am înjurat de mamă încă de cînd am început eu să citesc singur „Othello".

GEORGE STANCA